ARHITECTURA NOSTALGIEI: ISTORIA CARTIERULUI FLOREASCA (1895–1968)

București
2025

Coordonator editorial: Andrei Răzvan Voinea
Cercetare: Andrei Mihail, Maria Șalaru, Irina Calotă-Popescu, Irina Băncescu, Mircea Dragomir
Grafică: Ioana Alexe

Proiectul "Arhitectura Nostalgiei: istoria cartierului Floreasca (1895–1968)" este finanțat de Ordinul Arhitecților din România din Timbrul de Arhitectură, sesiunea 2023.

INTRODUCERE

Andrei Răzvan Voinea

Cartierul Floreasca are o semnificație deosebită în istoria orașului, fiind primul cartier mare construit de regimul comunist. Ridicat între 1954 și 1962, Floreasca a găzduit aproape 15.000 de locuitori și este considerat de mulți arhitecți cartierul în care calitatea locuinței este printre cele mai bune din oraș, din punct de vedere urbanistic, arhitectură, poziție și spații verzi (Zahariade, 2009: 121–139). Documentat pe parcursul construcției sale de mass-media, prezentat pe film documentar și de ficțiune, prezentată de autorități diferitelor personalități în vizitele lor oficiale, folosită ca scenă pentru discursuri politice, sau chiar ca decor de film, Floreasca reprezintă idealul noii locuințe socialiste. Într-un discurs istoric din 1958, Gheorghe Gheorghiu Dej, secretar general al Partidului Muncitorilor Români, a lăudat cu voce tare raionul, întrucât construcția lui a însemnat un mare pas înainte, pentru îndepărtarea de la tehnicile tradiționale de construcție cu cărămidă și mortar și îmbrățișarea panourilor moderne din beton prefabricate industrial.

Proiectul de cercetare a istoriei cartierului Floreasca continuă cercetările Studio Zona dedicate cartierelor bucureștene: am publicat în 2022 o istorie a Ferentariului și am finalizat cercetarea și pentru Crângași și Militari, urmând ca acestea să fie publicate în viitorul apropiat.

Cercetarea de față este împărțită în capitole redactate de specialiști în trei domenii: primul capitol urmărește înțelegerea relațiilor comunitare din perspectivă antropologică, având în centrul analizei eforturile Grupului Civic Floreasca de a interveni împotriva politicilor publice care schimbă identitatea cartierului. Al doilea capitol investighează dezvoltarea urbană a cartierului din Evul Mediu până la cel de-al Doilea Război Mondial, urmărind împărțirile succesive de proprietate, intervențiile de aliniere, amenajarea lacurilor, dar și autorizarea parcelărilor. Cel de-al treilea capitol, tot din perspectivă istorică, analizează contextul politic și administrativ care a condus la construirea ansamblului de blocuri muncitorești începând cu toamna anului 1955. Al patrulea capitol oferă o interpretare arhitecturală a acestui proces de edificare, având în prim-plan tipologiile alese de arhitecți în cartier. În cele din urmă, ultimul capitol deconstruiește modul în care presa a conturat imaginea cartierului, între 1945 și 1968.

CAPITOLUL I

LOCUIREA ÎN FLOREASCA

Text: Maria Șalaru

Floreasca a fost gândit inițial ca un cartier tip grădină, cu multe spații verzi între blocuri, care ofereau locuitorilor un mediu plăcut și aerisit. Oamenii care locuiau în Floreasca în primele decenii ale existenței cartierului formau o comunitate strânsă, cu relații puternice între vecini. Copiii se jucau împreună în spațiile comune dintre blocuri, iar părinții se cunoșteau și colaborau la diverse activități, cum ar fi întreținerea spațiilor verzi. În perioada comunistă, cartierul era bine echipat cu diverse facilități, cum ar fi magazine, școli, grădinițe și locuri de joacă, ceea ce făcea viața în Floreasca destul de convenabilă. Apartamentele, deși bine gândite pentru perioada în care au fost construite, au avut unele deficiențe, cum ar fi băile foarte mici, bucătăriile înghesuite și lipsa unui confort modern – lucru problematic în contextul unor familii numeroase.

După 1990, cartierul a început să se schimbe, cu mai multe apartamente goale și populația îmbătrânită. Acum, Floreasca se confruntă cu provocări legate de construcțiile noi și de păstrarea spiritului comunitar. Oamenii din Floreasca au fost foarte afectați de noile construcții apărute între blocuri, care au redus semnificativ spațiile verzi și au schimbat peisajul urban. Aceasta a generat nemulțumiri și a accentuat sentimentul de pierdere a identității cartierului. Mulți dintre locuitorii originali ai cartierului au plecat, iar apartamentele au fost lăsate goale sau închiriate. Acest lucru a dus la o slăbire a coeziunii comunității și la o oarecare alienare între locuitorii vechi și cei noi. Totuși, sunt oameni care luptă pentru păstrarea spiritului cartierului și pentru protejarea spațiilor verzi rămase.

De la sentimentul de apartenență și coeziune comunitară din trecut, la provocările prezentului legate de urbanizare excesivă și schimbarea dinamicii sociale, viața în Floreasca reflectă transformările profunde prin care a trecut Bucureștiul de-a lungul anilor.

***

Floreasca a fost primul cartier gândit ca micro-raion, cu toate facilitățile necesare (magazine, școli, grădinițe), însă cu apartamente micuțe și aglomerate. La momentul când apartamentele au fost date în folosință in anii 50, acestea erau destinate în special familiilor cu copii. De exemplu, apartamentele cu 3 camere erau destinate familiilor cu 3 copii de sexe diferite, iar cele cu 2 camere erau atribuite familiilor cu 2 copii de același sex. Dacă într-un apartament de 2 camere stăteau două familii, fiecare ocupa o cameră. Deși condițiile erau modeste, pentru vremea aceea oamenii erau mulțumiți, mai ales venind din chirii în camere mici, fără căldură și alte facilități.

> *În apartamentul meu cu 3 camere, precum și în cele cu 2 camere, baia este foarte mică, având doar 1,5 metri lățime. Practic, pot spăla chiuveta cu o mână și cada cu cealaltă, în același timp. Apartamentele cu 3 camere erau destinate familiilor cu 3 copii, deci erau 5 persoane într-un spațiu mic, ceea ce crea o aglomerație destul de mare.*

Totuși, blocurile au fost construite cu multe spații între ele, iar aceste spații mari includeau locuri de joacă, nisipare și balansoare, ceea ce făcea parte din conceptul de cartier tip grădină. Deși apartamentele erau mici, existau spații comune mari care contribuiau la un sentiment de comunitate. Oamenii din cartier se cunoșteau și erau uniți. Veneau din mediul rural, unde relațiile interumane erau strânse. Această tradiție de a avea legături puternice între vecini s-a menținut și în noul cartier. Se cunoșteau cu toții și petreceau mult timp împreună, mai ales în cadrul activităților comune, cum ar fi „munca patriotică". De exemplu, primăvara, tot blocul se aduna să curețe frunzele și să văruiască copacii plantați recent.

Străzile au fost trasate paralele sau perpendiculare, ceea ce era considerat o noutate și un element deosebit pentru acea vreme. Majoritatea parcelelor aveau aproximativ 300 de metri pătrați. În anii '30, această parcelare a dus la vânzarea terenurilor, dar, odată cu izbucnirea războiului, construcțiile au stagnat, iar puține case au fost construite în acea perioadă. Zona cuprinsă între cinematograf și Parcul Verdi, era cunoscută drept zona verde a cartierului. Acest spațiu era un domeniu public, nefiind împărțit în proprietăți private. După război, odată cu venirea comuniștilor, s-a început dezvoltarea industriei, iar Bucureștiul a avut nevoie de forță de muncă venită din afara orașului. Astfel, s-au construit locuințe pentru noii locuitori.

Acest cartier a fost primul de acest fel din București, și, potrivit locuitorilor cu care am vorbit, a fost gândit foarte inteligent pentru acea perioadă, având toate facilitățile necesare: magazine, inclusiv pentru tricotaje, textile, încălțăminte, mezeluri, brânzeturi și pâine. Existau chiar și magazine de pantofi și de stofe pe strada Garibaldi. În plus, în blocurile din zonă existau croitorii, școli, grădinițe, creșe și, puțin mai departe, Liceul C. A. Rosetti.

***

În timp, unii dintre locatari au plecat din Floreasca, copiii au crescut și s-au mutat, iar părinții lor au rămas în apartamente. După 1990, multe apartamente au rămas goale sau ocupate de persoane în vârstă. In general, populația cartierului a îmbătrânit. Multe apartamente au rămas nevândute, iar cartierul și-a pierdut din atractivitate.

În cartier, multe blocuri au încălzire centralizată si nu există repartitoare. În blocurile cu încălzire pe gaz, situația e diferită. În timpul iernii, multe apartamente și blocuri pot fi pe jumătate goale, ceea ce face încălzirea dificilă, mai ales că tavanele și pereții devin reci. Însă in general, fiind blocuri fără lift, întreținerea este relativ redusă, dar problema populației îmbătrânite și a apartamentelor goale a devenit tot mai evidentă.

Cu toate acestea, spiritul comunitar încă persistă potrivit majorității locuitorilor cu care am vorbit. Cei care se mută aici se integrează bine: „dacă te vezi de câteva ori cu un vecin, începi să-l saluți, iar copiii se împrietenesc repede în parc". De exemplu, sâmbătă seara era plin de oameni care petreceau timp împreună in parc, mulți dintre ei cunoscându-se prin intermediul copiilor care frecventează aceeași școală sau grădiniță.

Schimbare și continuitate: Amintirile unei locuitoare din cartierul Floreasca [Interviu]

Eu sunt inginer chimist și am lucrat mult în combinate chimice și siderurgice. Îmi amintesc că România a început să construiască astfel de combinate după anii ,60, odată cu dezvoltarea industriei. Am fost implicată în proiecte de modernizare, în special la instalațiile de gaz pentru amoniac.

În ceea ce privește educația din cartier, există o școală bine cotată, Maria Rosetti, unde am învățat și eu. Cartierul are foarte multă verdeață, pentru că locuitorii și-au plantat brazi, vii și alte plante. De când m-am născut, am avut în curte o vie, așa cum au mulți români. Este un cartier frumos, cu un farmec aparte, care a rămas neschimbat în multe privințe.

Îmi amintesc cu drag de cinematograful din cartier, unde mergeam încă de la 5 ani. Era un loc important pentru comunitate, dar din păcate s-a închis după anul 2000. De atunci, nu am mai fost la film; prefer să mă uit la concerte și documentare pe canalul Mezzo, pe care îl urmăresc zilnic. În prezent, oamenii din cartier se întâlnesc în parc, la o limonadă sau un suc, dar lucrurile s-au schimbat.

Deși multe case și blocuri din cartier sunt aceleași, unele blocuri au fost reabilitate, dar fără rezultate spectaculoase. Am observat că în cartier sunt multe apartamente mici, de aproximativ 40-45 de metri pătrați, potrivite pentru pensionari sau tineri care lucrează mult și vin acasă doar noaptea.

Am fost recent într-un apartament mic, de 45 de metri pătrați, renovat frumos, dar m-am simțit destul de sufocată acolo. Proprietarul, un tânăr care lucrează la bancă, vine doar ocazional în țară, pentru vacanțe și pentru a rezolva anumite lucruri, cum ar fi analizele medicale sau implanturile dentare, care sunt mai ieftine aici.

Am auzit că, în zona Parcului Verdi, s-au construit apartamente de lux, și se spune că și Simona Halep și-a cumpărat unul dintre acestea, la prețuri de sute de milioane de euro. Acum mă uit la televizor, și văd cum locurile de aici devin din ce în ce mai scumpe și mai inaccesibile pentru oamenii de rând.

Pe vremea când eram copil, în anii ,60-'70, totul era diferit. Ne jucam în curte, și erau multe jocuri pe care le jucam în grup. Acum, văd că există tot felul de spații amenajate pentru copii, dar pe atunci noi ne distram alergând dintr-o curte în alta. Curțile erau destul de mari, decente, nu prea mici. Stăteam la case, nu la blocuri, în case cu apartamente de două camere, și ne jucam cu toții.

Străzile erau goale, nu erau atâtea mașini. Îmi amintesc că era o singură mașină pe stradă, și toți ne uitam la ea ca la o minune. Serialele de atunci, precum Sfântul, erau foarte populare, și citeam cu toții aceleași cărți. Jocul de-a prinselea era preferatul nostru, iar în liceu am început să jucăm și lapte gros.

Acum, însă, lucrurile s-au schimbat. Nu mai vezi copii jucându-se pe stradă, pentru că sunt prea multe mașini peste tot. Atmosfera a devenit mult mai aglomerată și mai puțin prietenoasă pentru joacă în aer liber.

În cartierul nostru există un contrast puternic între locuitori. Avem oameni modești, dar și câțiva milionari sau chiar miliardari. De exemplu, vecinul meu, deși nu pare foarte înstărit, este, de fapt, foarte bogat. El a moștenit o parte din hotelul Ambasador de la Patriarhie și fostul cinematograf Patria, clădiri care au fost retrocedate familiei sale. Probabil a devenit milionar după ce și-a vândut partea din aceste proprietăți.

Părinții lui, care erau ceva mai în vârstă decât mine, au lucrat în construcții, fiind ingineri de instalații. Au avut mereu bani și au reușit să construiască mult în viața lor. Fiul lor a urmat arhitectura și, după ce și-a vândut firma, s-a dedicat renovării apartamentelor. Acum, el cumpără apartamente, le renovează complet, instalează termopane, aer condiționat, și faianță de calitate superioară. A renovat recent și o casă de vizavi, construită de bunicul său în anii ,40, și este o clădire impresionantă, deși nu chiar la nivelul unui palat sau castel.

Am discutat cu el despre renovări și l-am întrebat de ce nu și-a făcut acoperișul casei. Mi-a răspuns că nu are bani, deoarece casa nu este în întregime a lui, o parte aparținând unui verișor care locuiește la Paris.

În ceea ce privește liniștea în cartier, aceasta este adesea perturbată. M-am trezit dimineața cu sunetul unor scule puternice de la casa de vizavi, pe care o renovează încă din noiembrie. În plus, recent au venit și au început să ne asfalteze strada, ceea ce nu s-a mai întâmplat de când îmi amintesc. Strada a fost asfaltată acum câțiva ani, iar acum primarul s-a apucat din nou de treabă, refăcând trotuarele și reasfaltând. Totuși, cartierul are multă verdeață, ceea ce ajută la menținerea unui mediu plăcut.

Bucureștiul, în general, s-a schimbat mult, mai ales în zonele unde locuiesc cei mai bogați oameni din oraș, cum ar fi Herăstrău și Pipera. Milionarii și miliardarii de obicei trăiesc în județul Ilfov, în case mari, cu grădini frumoase. Totuși, aceștia au început să cumpere și apartamente în București, pentru a avea unde să locuiască atunci când vin să lucreze în oraș.

În zona cartierului Floreasca, s-a construit mult, și înțeleg că milionarii încep să se mute și aici, mai ales în partea de vizavi de Lacul Floreasca, înspre Promenada. Aceasta pare să devină noua zonă de interes pentru cei foarte bogați, și probabil că acest cartier va fi cunoscut drept noul Floreasca.

Am observat că există un grup civic în Floreasca, care a încercat să reziste schimbărilor din Parcul Verdi, dorind să păstreze parcul pentru comunitate. Au avut loc niște manifestări, dar parcul este acum destul de părăsit. Mă tem că acolo nu mai este sigur să cobori, fiindcă este gol și există riscul de a fi atacat sau deranjat de câini vagabonzi. Copacii din parc sunt marcați pentru tăiere, mulți dintre ei fiind uscați.

În schimb, în Parcul Floreasca s-au făcut recent multe îmbunătățiri. Copacii au fost întreținuți, s-au creat locuri de joacă noi, și cele două locuri de joacă existente au fost unite și modernizate. Pe vremea noastră, nu existau astfel de locuri de joacă moderne. Îmi amintesc că sora mea mai mică, care avea atunci doar câțiva ani, se juca în groapa de nisip din parc, unde construia castele de nisip cu gălețile.

Un moment care mi-a rămas în minte este când sora mea s-a băgat într-o conductă de beton de lângă tobogan și am pierdut-o pentru câteva momente. Am fost foarte speriată și, când m-am întors acasă, îmi amintesc cât de mare a fost frica mea. Era responsabilitatea mea să am grijă de ea, și acel moment m-a marcat. În acele zile, o plimbam și cu căruciorul până la circ, și aceste amintiri sunt foarte vii pentru mine.

Copiii din Floreasca

Mulți dintre locuitorii cu care am vorbit își aduceau aminte cu drag de copilăria petrecuta in cartier:

> *Îmi amintesc de bătătorul de covoare și de locurile de joacă din Parcul Verdi, care era mult mai folosit atunci. Copiii mei nu au prins perioada telefoanelor smart și a tabletelor, așa că se jucau la fel ca noi, deși astăzi văd mai puțin copii jucându-se afară. Noi jucam volei, leapșa, șotron, elastic și tenis cu piciorul. Fiecare scară de bloc avea zeci de copii, iar relațiile dintre noi erau foarte strânse.*

Fratele doamnei cu care vorbeam s-a născut în anul decretului, 1957, și avea aceeași vârstă cu un alt copil din blocul lor. Diferența de vârstă între ea și frații ei era de 8 ani, așa că se jucam cu copiii de toate vârstele, iar părinții coborau cu cărucioarele până în parc. Erau aproape de parc, iar circulația era redusă, așa că se jucam în siguranță și aveau grijă unii de alții. Relațiile dintre au rămas puternice și ulterior, iar cei care s-au mutat ulterior în cartier s-au adaptat bine la acest spirit comunitar.

> *În Parcul Floreasca, am observat că spațiile de joacă au fost recent îmbunătățite, iar parcul Cinema Floreasca este cel mai bine întreținut din cartier. Copiii sunt atrași de aceste spații, și este important să avem astfel de locuri dacă ne dorim o generație sănătoasă și activă. Cu toate acestea, în alte părți, ca in Parcul Verdi, lucrurile nu stau la fel de bine, iar spațiile verzi sunt esențiale pentru sănătatea și bunăstarea comunității.*

Locurile de joacă pentru copii intr-un parc frumos amenajat (Cinema Floreasca), mi-au adus aminte de cum, pe vremea când eram mică, eram trimisă în parc, iar mama mă striga când era timpul să plecăm. Am observat că acum interacțiunea dintre copii este adesea mediată de părinți, care îi supraveghează îndeaproape. Am fotografiat diferite locuri de joaca ale zonei, inclusiv un tobogan extraordinar din parcul Floreasca. Vorbind cu o prietenă care a crescut în această zonă, mi-a spus că acest tobogan era un loc esențial în copilăria ei (la fel pentru paznicul din parcul Cinema Floreasca).

Floreasca gentrificat [interviu cu Cristina Vanea, membru fondator Grupul Floreasca Civica]

Conform mărturiilor, există un contrast semnificativ între cei care au locuit în Floreasca de mult timp și cei care sunt mai noi în cartier, fie că au închiriat sau au cumpărat apartamente recente, inclusiv în clădirile noi care au apărut în zonă. Această dinamică creează o situație complexă în care locuitorii vechi au un sentiment puternic de comunitate și un atașament față de spațiile verzi și caracterul cartierului, în timp ce noii veniți pot fi mai puțin implicați sau au alte priorități.

Pe de altă parte, există o frustrare considerabila legata de dezvoltările imobiliare care au loc între blocuri, ceea ce a dus la implicarea unora dintre locuitori în acțiuni civice pentru a proteja spațiile verzi și a împiedica anumite construcții. Succesul acestor inițiative nu este întotdeauna evident imediat pentru toată lumea, mai ales când schimbările par să fie lente sau invizibile.

În plus, dezvoltatorii, încercând să maximizeze profitul din terenuri mici, construiesc clădiri cât mai înalte, ceea ce afectează vizual și funcțional cartierele. În această zonă, m-am uitat la distanța dintre clădiri și la noile construcții, observând că multe dintre ele nu respectă distanțele minime față de alte clădiri sau față de ferestre.

> *In ultimii ani au apărut multe construcții noi între blocuri, în special în spațiile libere. Prețurile apartamentelor au crescut, iar cartierul devine din ce în ce mai aglomerat, cu tot mai multe mașini. În cazul blocurilor care nu au parcări suficiente, oamenii se confruntă cu o lipsă acută de spații de parcare, ceea ce adaugă la aglomerația din zonă.*

Despre grupul civic din Floreasca și inițiativele sale, este clar că ele reprezintă un exemplu important de mobilizare comunitară, unde fiecare contribuie cu ceea ce știe mai bine, fie că este vorba despre legislație, organizare sau comunicare. Astfel, se menține un nivel de implicare constant și care atrage atenția asupra problemelor importante din cartier.

În prezent, se confruntă cu un proces în care li se cere un milion de euro pentru daune morale și spirituale, fiind acuzați că au prejudiciat imaginea celor implicați. Situația este stresantă și dificilă, dar toate acestea, rămân uniți și vor lupta în continuare pentru dreptatea lor.

> *De multe ori, oamenii au atitudinea că nimic bun nu se va întâmpla, dar realitatea este că dacă se mobilizează, pot schimba lucrurile. Este nevoie de cineva care să fie un mobilizator, cineva care să înțeleagă importanța educației civice și să își asume rolul de lider. Eu am fost întotdeauna o persoană opozantă, și acest lucru m-a ajutat să canalizez energia mea spre cauze pozitive. De asemenea, am fost capabilă să inspir și să mobilizez pe alții, ceea ce a fost esențial în această luptă. Deși timpul meu este destul de flexibil, fiind implicată în învățământ, cu doar două ore de predare pe săptămână, restul timpului îl dedic consilierii școlare și altor activități. Acest program flexibil îmi permite să mă implic în diverse proiecte și să-mi ajustez programul în funcție de nevoile care apar.*

Echipa Floreasca Civica s-a format din oameni care și-au adus fiecare expertiza în domenii diverse. De exemplu, au un coleg care se pricepe foarte bine la legislația de mediu și siguranță, alt coleg care este expert în redactarea documentelor, iar un alt coleg este expert tehnic, specializat în autovehicule rutiere. Soția acestuia, cu experiență în mediu, se ocupă de contabilitate, iar o colega aduce contribuții importante în zona de comunicare și organizare. De exemplu, când au organizat diverse activități pentru copii, au găsit chiar și o persoană care a ținut cursuri de yoga pentru comunitate.

În 2016, au organizat un protest în Floreasca, la care a participat o mie de oameni, un număr impresionant de oameni pentru un cartier relativ mic. De atunci, au devenit cunoscuți în comunitate. Oamenii o sună uneori pe Cristina să o întrebe si cu cine să voteze sau să își exprime nemulțumirile. În general, relațiile cu oamenii din cartier sunt pașnice și de apreciere.

***

După 1990, lucrurile au început să devină complicate, mai ales în ceea ce privește exproprierile în interes public. Cetățenii expropriați sunt, teoretic, despăgubiți, însă Grupul Floreasca Civica au descoperit că dintr-un total de 54 de cazuri, doar 50 au fost înregistrate corect. Există situații în care proprietarii nu au primit niciun fel de compensație. În plus, era un decret care includea anexe ce menționau fonduri suplimentare pentru a acoperi toate plățile necesare, însă aceste anexe par să fi dispărut.

> *De ani de zile încercăm să găsim aceste documente, dar nu am avut succes. Se pare că există conflicte între arhiviștii din cadrul instituțiilor, unii dorind să păstreze informațiile, alții ascunzându-le. Este o întrebare importantă ce s-a întâmplat cu acele documente, dar nu știm unde să ne adresăm.*

În ceea ce privește terenurile și parcurile, procesul prin care se ajunge să ai control asupra unor terenuri, mici sau mari, este foarte opac. În 1998, Cristina început lupta sa civică tocmai din acest motiv. A aflat că Parcul Verdi a fost dat fără ca locuitorii să fie informați. A colaborat cu presa și a început să investigheze situația: cei de la primărie i-au spus că parcul nu există în acte, deși inițial avea 17 hectare.

Parcul Verdi

Parcul Verdi nu a fost creat pe baza unui studiu de fezabilitate, așa cum se face acum. Inițial, acolo era o groapă de gunoi pe strada Verdi. Vizavi de această groapă, tatăl sau s-a întâlnit întâmplător cu un coleg care i-a povestit despre problemele cu gunoaiele din zonă. Mama sa, care lucra la Administrația Domeniului Public (ADP), a avut ideea de a transforma acel loc într-un parc. Împreună cu un tehnician horticultor, s-a dus pe teren și a început să planifice amenajarea parcului, desemnând zonele unde trebuiau plantați copaci, alei și alte elemente. Cu multă muncă și dotările disponibile la vremea respectivă, proiectul parcului a fost finalizat după aproape doi ani de eforturi continue, din primăvară până târziu în toamnă. Duminicile, jumătate din cartier se aduna în parc, era un loc esențial pentru comunitate.

În vara anului 1998, Cristina a aflat că parcul fusese retrocedat. Pentru ea, era de neimaginat să vină cineva și să distrugă acest parc, creat de comunitate pentru comunitate. Își aminteste că, atunci când s-a discutat despre retrocedarea unei părți din parc, primărul a spus vag că susține proprietatea privată (verifica). În cartier era cineva care lucra la o instituție a statului care avea legături cu corpul de control al primului-ministru. Acesta a îndrumat-o pe Cristina către Comisia de Cercetare a Abuzurilor de pe lângă Camera Deputaților. După ce a făcut vâlvă în legătură cu situația parcului, anunțurile de vânzare a terenului din Parcul Verdi au dispărut din ziar.

În primăvara următoare, a mers la președintele Comisiei de Cercetare a Abuzurilor, Flutur, recomandată de o cunoștință. I-a explicat situația și a trimis un fax cu detaliile cazului. Deși inițial nu a primit niciun răspuns, a insistat, iar într-un final, cineva de la Primăria Capitalei a sunat-o și i-a oferit numerele de dosar. A aflat că terenul fusese câștigat în instanță pe baza unui document care atesta un schimb de terenuri cu statul din anii 1950. Documentul era foarte vag, fără număr de înregistrare, și părea fabricat. Un expert a depus mărturie sub jurământ că terenul era liber de orice construcție, dar realitatea era cu totul alta. Așa a descoperit cât de complex și opac poate fi procesul prin care un teren public ajunge în mâinile unor persoane private.

Între timp, în anul 2000, a început să dezbată problema cu tot mai multe persoane, iar cazul a ajuns din nou la corpul de control al primului-ministru. S-a dus la persoanele potrivite și am început să aflu informații esențiale. Aceștia au fost foarte cooperanți, au trimis toate documentele necesare către Ministerul Justiției și alte instituții relevante. Pe măsură ce se făceau tot mai multe investigații și era multă atenție asupra situației, cei implicați au devenit prudenți. Deși au câștigat procesul și aveau un proiect gata pregătit la Institutul de Proiectare București, nu au mai putut începe construcțiile din cauza atenției publice. Practic, totul s-a blocat, iar anunțurile de vânzare a terenului din Parcul Verdi au dispărut.

Între timp, au avut loc alegeri locale în două tururi. A colaborat cu Jurnalul Național, unde a găsit o jurnalistă tânără și dornică să facă treabă. Împreună, au publicat un articol în care au dezvăluit toate neregulile legate de retrocedările și construcțiile ilegale din zonă. Articolul a apărut exact între cele două tururi de scrutin, ceea ce a atras și mai multă atenție asupra problemei.

> *[Cristina] Am învățat că fiecare zi în care reușești să amâni o nenorocire este o zi câștigată. Nu știi niciodată ce se poate întâmpla — poate apare o nouă lege, poate cade guvernul sau se întâmplă ceva care schimbă situația. Important este să nu renunți.*

În timp, au reușit să publicăm mai multe articole și să menținem problema în atenția publicului. Deși au fost multe obstacole, perseverența a fost cheia. Cu multe ocazii, Cristina îmi amintește ca nu a fost singură în această luptă — au fost și alți oameni care s-au implicat din 1998, când copiii erau mici si a adunat semnături pentru a proteja parcul, până în prezent.

> *[Cristina] Pentru a obține parcul Verdi, în prima fază, am pornit demersurile singură, dar nu pot spune că am fost complet singură. Nu era un grup civic organizat în 1999, dar am beneficiat de ajutorul cetățenilor din Floreasca, care m-au sprijinit cu diverse relații. De-a lungul a 20 de ani, din 1999 până în 2019, am reușit să obținem parcul.*

O întreb pe Cristina ce se întâmpla cu parcul în prezent. Îmi spune ca experții au evaluat parcul la 25 de milioane de euro, dar s-a cerut suma de 100 de milioane. În cele din urmă, Gabriela Firea, fostul primar, a negociat și a ajuns la un preț de 50 de milioane de euro, dublu față de valoarea estimată de experți. Din păcate, cu acești bani nici măcar nu au cumpărat tot parcul. Au mai rămas două bucăți de teren, una dintre ele putând fi achiziționată de actualul primar, care nu va mai fi în funcție curând, iar cealaltă este situată cam în mijlocul parcului. Dintr-un anumit punct de vedere, acest lucru este benefic, deoarece dacă cineva ar dori să construiască acolo, ar avea nevoie de un drum de acces, lucru imposibil într-un parc. În prezent, parcul Verdi este administrat de ALPAB, însă situația este incertă. Deși este neîngrijit, încă nu a fost construit nimic pe teren, ceea ce înseamnă că există posibilitatea să fie amenajat corespunzător în viitor.

> *Parcul Verdi a fost subiectul unor lupte civice, grupul civic Floreasca a încercat să-l păstreze pentru comunitate. Totuși, situația parcului nu este clară, mai ales din cauza retrocedărilor și a procedurilor legale în curs. Da, am văzut și eu copacii marcați, dar nu pare să fie îngrijit corespunzător.*

***

Este minunat să vezi cât de mult ii pasă Cristinei de comunitatea ei și de viitorul ei, și, in cuvintele ei, cum a transformat opoziționismul său într-o forță pozitivă și constructivă pentru cartierul Floreasca. Implicarea sa și a celor din jurul său în viața civică este un exemplu bun de cum se pot aduce schimbări semnificative la nivel local, chiar și atunci când lucrurile par descurajante. Faptul că a reușit să își canalizeze energia în acțiuni care protejează spațiile verzi, patrimoniul local și interesele comunității arată cât de important este să nu renunți, chiar și atunci când provocările sunt mari. Prin exemplul sau, îi inspira și pe alții să se implice și să lupte pentru ceea ce este important pentru ei, contribuind astfel la crearea unei comunități mai unite și mai puternice.

Amintiri dintr-un cartier schimbat: Dorul de casă și realitatea trăită la bloc [Interviu]

Am locuit aici de multă vreme, și am văzut multe schimbări. De exemplu, înainte, aveam un cinematograf frumos în cartier, unde mergeam cu copiii. Acum, acel loc de cultură nu mai există, și asta nu e bine. Cinematograful era important pentru comunitate, dar în ultimii ani, înainte de revoluție, ajunsese să fie neglijat, erau șobolani care umblau printre picioare. Așa era pe vremea lui Ceaușescu.

Noi am stat într-o vilă și obișnuiam să venim aici, la cinematograf. Eram mai tineri pe atunci, acum suntem pensionari. Sunt la pensie de 34 de ani, dar ne simțim bine.

În ceea ce privește curățenia și întreținerea cartierului, lucrurile s-au schimbat. În trecut, poate era mai bine îngrijit, acum e mizerie în anumite zone, chiar dacă există firme care ar trebui să se ocupe de asta. De exemplu, în parc am văzut lucruri care nu ar trebui să se întâmple. Odată, am văzut două fete spălându-se pe picioare la o fântână destinată doar pentru băut. Paznicul, care este plătit să aibă grijă de parc, s-a întors cu spatele în loc să intervină.

Parcul este, în mare parte, același, dar locurile de joacă au fost modernizate. Pe vremuri, locurile de joacă aveau nisip, unde copiii se jucau, dar și câinii erau aduși acolo, ceea ce crea probleme. Eu chiar veneam cu o sticlă de 2 litri de apă să ud nisipul pentru ca să fie mai curat pentru copii, dar era dificil să le spui ceva celor care aduceau câinii acolo.

În ceea ce privește curățenia în parc, deși au fost puse semne să nu se lase mizeria de la câini pe jos, mentalitatea și educația unora lasă de dorit. Coșurile de gunoi sunt acolo, dar nu sunt folosite cum ar trebui.

Referitor la clădiri, înainte erau mai modeste, însă acum văd multe clădiri noi și frumoase în cartier. S-au construit mult, dar nu totul este la fel de bine întreținut ca înainte.

Am observat că, deși există multe clădiri frumoase și îngrijite în cartier, în fiecare spațiu liber între clădiri apare câte o construcție nouă. Spațiul dintre clădiri este destul de redus, ceea ce afectează aspectul general și senzația de aerisire a zonei. Pe strada unde locuiesc, de exemplu, au tăiat pomii pentru a face loc unor construcții, iar spațiile verzi sunt tot mai puține. Cineva a cumpărat un teren cu un milion de euro și acum vor să facă ceva acolo, dar locul a devenit mai puțin accesibil, mai ales pentru cei care trăiesc deja în zonă.

Zona în care locuiesc a fost inițial construită de un cunoscut dezvoltator din perioada interbelică. Vilele din această zonă erau tip duplex, cu aproximativ 100-200 m^2, și fiecare curte avea în jur de 20 m^2. Casa noastră este una dintre aceste vile tip, construite în 1928. E o casă cu etaj, iar noi aveam o mică grădină unde, în fiecare seară, ne întâlneam cu vecinii pentru grătare. Era un loc special pentru noi.

În ceea ce privește viața aici, pot spune că a fost bine până când soțul meu a murit acum patru ani. De atunci, lucrurile s-au schimbat. Locuiesc într-un bloc mai vechi, dar foarte bine construit, cu fiecare apartament având propria centrală termică. La subsol, avem spații de depozitare la fel de mari ca și camerele de sus, ceea ce este un mare avantaj. După părerea mea, aceste blocuri sunt printre cele mai valoroase din zonă, mai ales datorită independenței față de sistemul de încălzire centralizat.

Am avut chiar și o grădină foarte frumoasă la bloc, care a câștigat premiul III la un concurs al gradinilor (organizat de Floreasca Civica). În trecut, aveam o poartă la grădină, iar locul era bine întreținut, cu o măsuță și două băncuțe unde stăteam și ne bucuram de aerul curat. Dar acum, grădina nu mai este așa cum era. Oamenii își fac nevoile acolo, iar locul a devenit neîngrijit. Aveam și unelte pentru grădină, cum ar fi greble, cazmale, lopeți, dar acum, din păcate, nu mai am nimic de făcut acolo.

În ceea ce privește întreținerea locuinței, situația a devenit mai complicată. De fiecare dată când folosesc apa caldă, mă controlează și mă întreabă administratorul despre consum. Acum avem contoare digitale pentru apă, iar citirea se face lunar, cu înregistrarea datelor respective. Acestea se plătesc în plus, ceea ce nu este deloc convenabil.

Am observat că mă costă mult mai mult întreținerea decât ar trebui. De exemplu, pentru apa rece am plătit recent 70 de lei, și tot cam atât pentru întreținerea lunară. În plus, chiar dacă nu folosim Radet pentru apă caldă, pentru că avem centrală proprie, tot plătesc sume mari.

Un alt aspect care mă deranjează este faptul că acum trebuie să plătesc și pentru cota parte indiviză din apartament. Pentru că am făcut anumite modificări, cum ar fi desființarea balconului și unirea bucătăriei cu sufrageria, spațiul meu a crescut și, implicit, plătesc mai mult. Aceasta înseamnă că, deși sunt doar o persoană, plătesc mai mult decât alte apartamente cu două persoane.

Am venit de la curte și, după o viață întreagă petrecută acolo, la 74 de ani, am decis să mă mut la bloc. După ce soțul meu a murit, singurătatea a devenit copleșitoare și simțeam nevoia să fiu mai aproape de oameni. Nu am vrut să mă mut la copii, așa că am ales să vin la bloc. Îmi plac acum blocurile, dar, sincer, gândul îmi rămâne tot acolo, la casa mea. Mă gândesc des la ea, mai ales când trec pe lângă fostul loc.

Recent, a venit nepotul meu din Olanda, Robert, și a trecut pe strada unde am locuit. Mi-a povestit că a trecut pe acolo și, când mi-a spus, m-a cuprins un dor imens de casa mea. M-am abținut să nu plâng, dar a fost greu. Îmi amintesc de toate momentele petrecute acolo și, uneori, mă doare gândul că nu mai sunt acasă.

Sunt mândră de nepotul meu. Studiază matematica și informatica în Olanda și, la doar 20 de ani, are deja un job care îi aduce 1000 de euro pe lună, lucrând doar patru zile pe lună. Îmi spune că se descurcă bine și că o să vină de Crăciun să mă vadă. Îmi face bine să știu că familia mea este aproape de mine, chiar dacă fizic suntem la distanță.

Totuși, uneori mă simt singură aici, mai ales că mulți vecini din bloc au plecat, iar apartamentele au rămas goale. Mă mai sperii, mai ales că locuiesc acum într-un bloc unde majoritatea vecinilor au plecat în străinătate, iar multe apartamente sunt nelocuite. Mi-e dor de zilele când totul era mai plin de viață, când era activitate în jur și mă simțeam parte dintr-o comunitate.

Schimbarea de la curte la bloc a fost grea, și uneori mă apucă dorul de casa mea și de viața pe care o aveam înainte. Dar mă străduiesc să mă bucur de ce am acum și să apreciez legăturile pe care le am cu familia mea, chiar dacă suntem departe unii de alții.

M-am mutat aici, în bloc, în principal pentru a avea vecini și a nu fi singură, mai ales după ce am rămas văduvă. Din păcate, am descoperit că nu sunt atât de mulți vecini cum speram și relațiile cu cei care mai sunt nu sunt cum mă așteptam. Din cele 28 de apartamente din blocul meu, mai sunt ocupate doar vreo 4 de familii care locuiesc aici de mult timp. Ceilalți au plecat, iar mulți dintre apartamente sunt închiriate. De fapt, din cele 27 de apartamente, doar 7 mai sunt ocupate de proprietarii lor. Restul sunt închiriate, iar chiriașii nu prea se implică sau sunt adesea plecați, așa că nu ne cunoaștem.

La început, când m-am mutat, relațiile cu vecinii erau mai bune. Ne salutam, mai schimbam o vorbă, dar acum totul s-a schimbat. E greu să simți aceeași conexiune când vezi că oamenii pleacă și nu se mai întorc sau când vecinii noi nu se arată interesați de o relație de comunitate. Înțeleg că poate și din cauza faptului că mulți sunt chiriași și nu se simt legați de locul acesta.

Îmi amintesc că, pe vremuri, când copiii noștri erau mici, ne întâlneam des în curtea blocului. Făceam grătare, copiii se jucau împreună, iar noi, părinții, ne bucuram de compania unii altora. Era o altă atmosferă, mai caldă și mai plină de viață. Acum, nepoții noștri nu mai au aceleași oportunități. Se joacă mai mult în parc, dar nu mai există aceeași legătură între copii și părinți.

Când am venit aici, apartamentul era excelent, iar blocul avea un alt spirit. Îmi amintesc cu drag de acele vremuri, când aveam o masă improvizată dintr-un cuier vechi și o capră de tăiat lemne. Am dus-o bine în cartier atunci, dar acum totul pare diferit.

Cartierul este în continuare considerat o zonă de lux, dar simt că a pierdut ceva din farmecul de odini-

oară. Relațiile cu vecinii sunt mai reci, oamenii vin și pleacă, iar eu simt adesea nostalgia vremurilor când totul era mai simplu și mai apropiat.

Spatii interstițiale dintre blocuri

Împreuna in gradina de lângă bloc

Am explorat zona în mai multe zile, parcurgând diferite trasee. În prima zi, m-am plimbat toată ziua prin grădini, impresionată de atmosfera răcoroasă și umbroasă, în contrast cu căldura intensă de pe Calea Floreasca. Oamenii din zonă mi-au spus că sunt binecuvântați cu această umbră naturală, atât de mult încât rareori folosesc aerul condiționat acasă. Atmosfera era foarte plăcută și reconfortantă.

Ultimul proiect Floreasca Civica, intitulat „Împreună în grădina de lângă bloc," a fost foarte reușit potrivit locuitorilor din cartier, aducand impreuna horticultori și alți specialiști si organizând diverse activități, inclusiv la grădiniță și la dispensar. De asemenea, au organizat un concurs pentru copii la școală, intitulat „Grădina mea," unde au oferit premii celor care au avut cele mai frumoase proiecte.

De exemplu, am observat câteva spații comune foarte bine amenajate. Erau băncuțe, șezlonguri și alte facilități care te invitau să te așezi și să te relaxezi. Proiecte de compostare, banci colorate, si mese si scaune, planuite si executate de locuitori. În discuțiile mele cu o doamnă care organizează activitățile de întreținere a spațiilor verzi, am aflat că, din păcate, unele dintre acestea sunt afectate de gardurile

Împreună în grădina de lângă bloc

Pe o perioadă de peste un an, din octombrie 2022 până în ianuarie 2024, Florenasca Civică a pus în practică activitățile proiectului "Împreună în grădina de lângă bloc", finanțat prin programul Platforma de mediu pentru București, inițiat de Fundația Comunitară București și ING Bank România, prin runda sponsorizată și de FAN Courier.

Participarea la acest proiect ne-a permis să realizăm un lucru la care visam de mult, și anume revigorarea unor spații verzi existente în cartier, iar în viitor, cu ajutorul cât mai multor vecini entuziasmați de ideea de a avea o privelițe frumoasă, ne propunem să amenajăm cât mai multe grădini din jurul blocurilor, inclusiv grădina dispensarului, a grădiniței unu și școlii. Ne dorim ca prin această inițiativă binevenită să atragem atenția cetățenilor în privința importanței spațiilor verzi, a îngrijirii și menținerii acestora pentru confortul și sănătatea noastră, a tuturor. De asemenea, este o oportunitate pentru locuitorii cartierului de a afla mai multe informații despre relația mediu/poluare, dar și despre ce se poate face pentru a ne bucura de un spațiu plăcut și ușor de îngrijit aproape de casă.

În primul rând am invitat un specialist horticultor pentru a ne explica ce, unde și cum să plantăm. Noua vecini harnici și-au înscris blocul la concursul "Cea mai frumoasă grădină", iar cu această ocazie mai mulți locuitori ai cartierului s-au participat la activități de plantare atât în perioada mai-iunie, cât și în septembrie, sub îndrumarea unor specialiști. În luna octombrie, odată cu finalizarea plantărilor, s-au premiat și cele mai frumoase grădini.

București ING

Cu ajutorul voluntarilor din cartier am amenajat spațiul verde din fața dispensarului și alte trei spații verzi de pe strada Cișmigiu. Un sprijin important am primit de la Asociația Peisagiștilor și de la câțiva studenți de la Facultatea de Peisagistică, aceștia punându-ne la dispoziție diverse proiecte pentru spațiile verzi de pe strada Cișmigiu. Și ADP Sector 2 ne-a dat o mână de ajutor, udând grădina dispensarului.

La grădinița Albinuța, activitățile au vizat familiarizarea copiilor cu grădinăritul, petrecerea de timp în aer liber și eu muncă în echipă, astfel încât cei mici au plantat pomi fructiferi și flori, cu ajutorul cadrelor didactice. Aici, copiii au fost atât de entuziasmați de această activitate, încât nu rehuat activitatea de plantare și în luna mai 2023.

Și elevii de la Școala Gimnazială Maria Rosetti au udăt florii în curtea școlii și s-au înscris la un concurs de desene cu tema „Grădina de lângă bloc", în cadrul căruia au fost premiate cele mai reușite creații.

Interesul cetățenilor pentru înfrumusețarea spațiilor verzi a rămas în continuare foarte mare și, chiar dacă proiectul s-a încheiat, ne bucură că încă primim mesaje despre lucrările făcute de vecini noștri.

instalate de fostul primar, care a avut trei sau patru mandate. Deși aceste garduri au fost puse în mod ilegal, unii locuitori erau mulțumiți, deoarece considerau că astfel se împiedică accesul persoanelor nedorite.

Figură 1 Publicatia Grupului Floresca Civica

> În mod ideal, spațiile din jurul blocurilor ar trebui să fie întreținute de locatari sau de asociațiile de proprietari. În unele cazuri, oamenii sunt implicați și fac lucruri frumoase, cum ar fi instalarea unei bănci. Dar, din păcate, nu toate spațiile sunt bine întreținute. În multe locuri, unde nu există o arondare clară, terenurile sunt lăsate în paragină, cresc bălării, și nimeni nu se ocupă de ele. Acest lucru poate duce la degradare organizată, astfel încât terenurile să fie preluate și vândute ulterior la prețuri mari, mai ales în zone atât de aproape de centrul orașului, cum este Floreasca.

Primăria a decis recent să scoată aceste garduri, însă există suspiciuni că această decizie are legătură cu interesele financiare ale directorului ADP, care are un dosar penal pentru corupție. Se pare că există planuri de a înlocui gardurile cu gazon la metru, însă aceasta nu este o soluție viabilă, conform experților de la Asociația Peisagiștilor, cum ar fi Diana Culescu, care au contribuit la legea spațiilor verzi. Gazonul este greu de întreținut, necesită udare constantă și este costisitor, mai ales în condițiile în care lacurile seacă și resursele de apă sunt limitate.

Oamenii sunt nemulțumiți din cauza costurilor asociate cu udarea gazonului, deși prețul pe metru cub de apă nu este mare, în jur de 8 lei. Totuși, există o nemulțumire generală că autoritățile nu încearcă să se implice prea mult în viața comunității, mai ales când vine vorba de spații neîngrijite. Deși legea prevede amendarea celor care nu își întrețin grădinile, aplicarea acestei legi este dificilă.

În plus, scoaterea gardurilor metalice au afecta gardurile vii care au crescut în jurul acestora, distrugând o parte din verdeață. Tot acest proces de îndepărtare a gardurilor a început în campania electorală, stârnind nemulțumirea

multor locuitori, inclusiv a doamnei cu care vorbeam, care a observat că i-au fost furate din grădină câteva plante si unelte.

Bariere

Există multe tipuri de bariere la balcoane și geamuri, cum ar fi grilajele și gardulețele, care sunt foarte comune[1]. La parter, de exemplu, locuitorii imi spun ca nu îți poți permite să nu ai astfel de protecții. Părinții uneia dintre ei au locuit pe strada Chopin, într-o zonă mai verde, cu un spațiu mare în spatele blocului. La un moment dat, au avut probleme cu persoane care intrau în casă pe geam. Observau când cineva intra în apartament și profitau de momentul în care nu era nimeni atent.

> *Mi-au furat ghivece cu flori din zona aceea unde ai făcut pozele cu gardulețul. Din partea cealaltă a blocului, unde este stația autobuzelor 180 și 280, au furat niște boscheți pe care îi plantasem în pământ. Este incredibil să te gândești că cineva ar fura ghivece sau boscheți, care nu valorează mare lucru. Asta arată că unii oameni nu au deloc scrupule. Nu cred că cineva ar face asta pentru câțiva lei, ci poate mai degrabă din lipsă de educație sau respect.*

Locuitorii spun ca există multe alternative pentru cei care au nevoie de ajutor. Printre exemple se numara bisericile, care oferă haine și alte lucruri necesare si locurile unde se colectează haine pentru a fi reciclate (ex supermarket local). Am văzut, intr-adevar, persoane care scot haine din acele containere pentru a le examina și alege ce le trebuie.

Referitor la proiectul de gradinarit al grupului Floreasca Civica, unde au plantat legume, cativa membri erau sceptici și spunea că legumele vor fi furate. Discutiile au fost legate de „generația de azi", care nu mai este ca „cea de pe vremea când eram noi copii, când ne urcam în copaci în curțile blocurilor să culegem cireșe sau smochine".

> *Spre surprinderea noastră, legumele au rămas acolo și nu le-a furat nimeni. Ne-am bucurat mult să vedem că au rămas neatinse și ne-am gândit chiar să facem o salată de roșii pentru noi două.*

Acest lucru îi amintește Cristinei de „vremurile lui Ceaușescu", când, dacă vedeai o sacoșă cu mâncare în mașină, te temeai ca cineva o va lua, iar când cineva spărgea un apartament, lua nu doar valorile, ci și mâncarea din congelator. Acum, lucrurile s-au schimbat, spune ea; hoții sunt mai interesați de telefoane sau laptopuri. Concluzia ei este ca problema nu este neapărat sărăcia, ci mai degrabă lipsa educației și respectului pentru munca altora.

Terase ilegale

Vorbind cu locuitorii, am aflat despre terasele de pe Calea Floreasca și Ceaikovski, care sunt ilegale. Acestea sunt, în mod oficial, terase sezoniere, ceea ce înseamnă că ar trebui să funcționeze doar din mai până în octombrie. Cu toate acestea, ele funcționează pe tot parcursul iernii. Cativa locuitori au întrebat autoritățile despre această situație și au aflat că s-au dat două amenzi, însă nu sunt convinsi că au fost plătite (de obicei, cei amendați contestă în instanță și reușesc să rezolve rapid problema).

În cazul uneia dintre terasele de pe Calea Floreasca, au primit un răspuns de la Primăria Sectorului 1 care susține că trotuarul pe care este amplasată terasa este proprietate privată (sunt foarte curioasă cum poate fi un trotuar proprietate privată). Actualul primar, când confruntat cu aceste nereguli, a răspuns: «Și pe dumneavoastră cu ce vă deranjează că este ilegal?» Pare că pentru el ilegalitatea nu reprezintă o problemă în sine, ceea ce este îngrijorător.

Piloni de parcare

Referitor la pilonii de pe trotuare, am observat că sunt foarte mulți și par a fi amplasați fără o logică clară. De exemplu, am văzut piloni instalati la jumatate de metru distanta unul de altul, ceea ce pare excesiv pentru împiedicarea parcarii mașinilor. Oamenii cu care am vorbit in cartier pareau foarte suspiciosi si spuneau ca sigur e o afacere la mijloc si acolo.

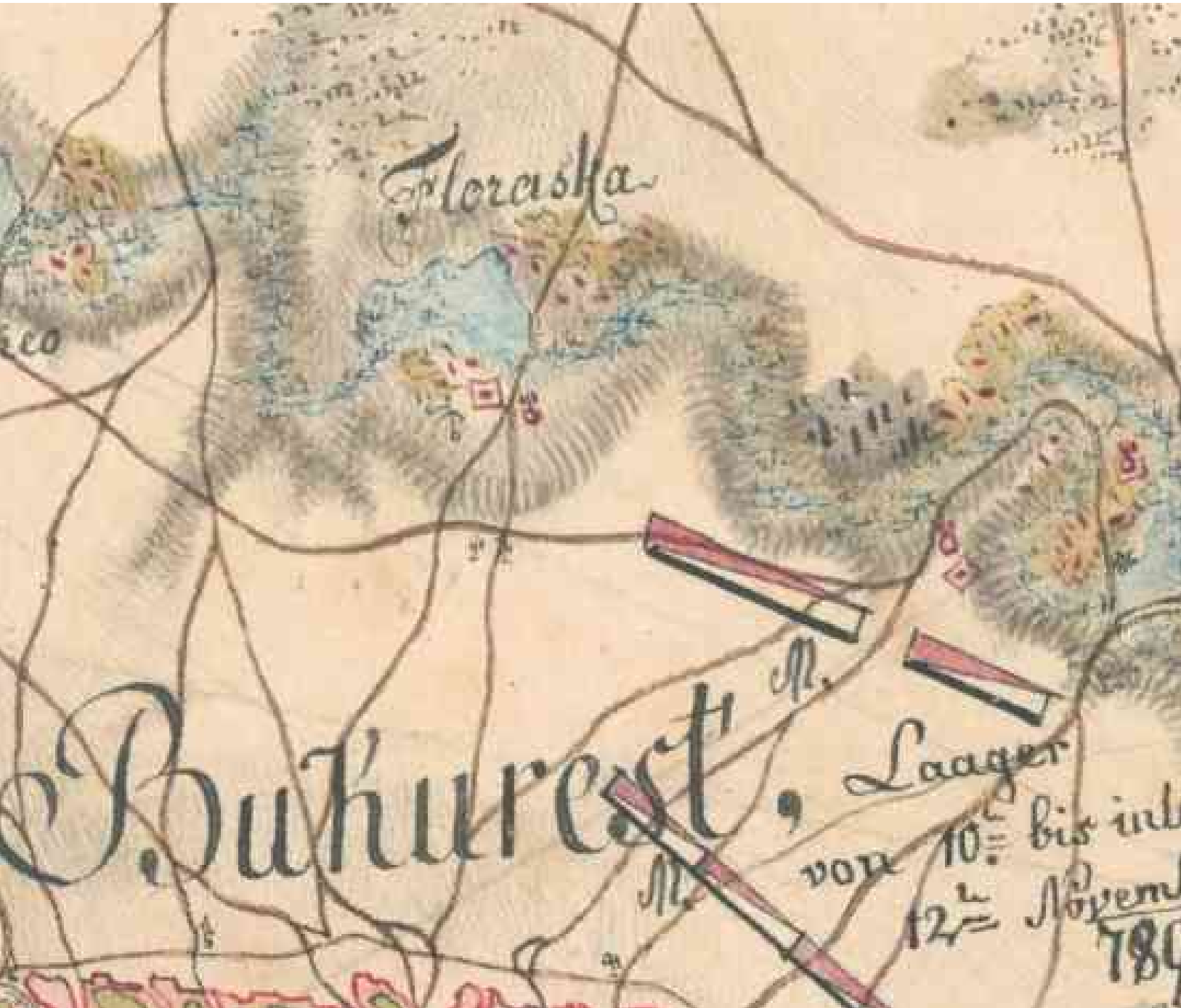
> *Problema parcărilor este foarte mare. Recent, am observat că spațiile de parcare au fost separate de trotuare prin niște tije pentru a împiedica mașinile să parcheze pe trotuar. Acestea par să fie parte dintr-o afacere, deoarece sunt foarte dese și uneori par inutile. De asemenea, există multe garduri între blocuri și în*

NOTĂ

1 In acelasi timp, am văzut cateva locuri unde aceste grilaje au fost scoase după renovări. Mă întreb dacă oamenii consideră termopanele mai sigure sau dacă pur și simplu se simt mai în siguranță în această perioadă. Totuși, în general, este mai comun să fie instalate grilaje la ferestre, mai ales la parter.

CAPITOLUL II

Evoluția urbanistică a zonei Floreasca până la începutul perioadei postbelice

Text: Irina Calotă

Evoluția urbanistică a zonei Floreasca până la începutul perioadei postbelice

Această primă parte se bazează, în mare măsură, pe analiza informațiilor cuprinse în sursele cartografice, care, din fericire, sunt abundente pentru orașul București (în comparație cu alte orașe ale țării). Vom utiliza surse edite, deja consacrate, precum și altele care au fost făcute publice doar în ultimii ani și care au fost până acum în mică măsură exploatate în cercetările de istorie urbană. Dintre cele din urmă menționăm planurile rusești din prima jumătate a secolului al XIX-lea (v. mai jos pentru surse), făcute de curând disponibile de Mihai Anatolii Ciobanu and Laurențiu, la care se adaugă planuri provenind din arhiva Institutului Geografic al Armatei, precum cel din 1893 (v. mai jos pentru sursă), care reprezintă zona limitrofă orașului București, ilustrând, în consecință, zona cartierului Floreasca, precum și legăturile limitrofe, la un nivel de detaliu îndeajuns de semnificativ.

Informațiile cartografice vor fi completate de date rezultate din cercetarea bibliografică, inclusiv prin includerea acelor informații furnizate de colecția *Monitorului Comunal al Oașului/Municipiului București* din perioada interbelică.

Perioada antebelică

Câteva date istorice generale

Zona pe care se va dezvolta cartierul Floreasca de astăzi se afla, în perioada premodernă, pe moșia boierilor Florești, care dețineau aceste terenuri la nord de București. Satul Florești de pe Colentina este menționat încă din secolul al XVI-lea, la începutul veacului următor existând trei sate cu acest nume: Floreștii de Jos, de Mijloc și de Sus (pe acesta din urmă se va dezvolta cartierul Floreasca de astăzi). În sat a exista curtea boierilor Florești, precum și o biserică (capelă de curte). Este vorba despre actuala biserică Sf. Sofia – Floreasca, construită cel târziu în 1738[1] (posibil chiar la final de secol XVIII) peste una mai veche, de secol XVII[2].

După divorțul ultimului moștenitor al familiei, Alexandru Emanoil Florescu, moșia – care se întindea dincolo de limita orașului, aproximativ între actualele străzi Barbu Văcărescu și Calea Dorobanților și, spre nord, până la lacurile de pe Colentina – trece în proprietatea fostei sale soții, Elena, devenită Cornescu după recăsătorie.

Satul Floreasca în surse cartografice

Toponimul „Floreasca" apare în sursele cartografice de la finalul secolului al XVIII-lea, făcând referire la un sat dezvoltat pe malul nordic al Colentinei. Harta Specht (1790; Fig. 001)[3] indică o localitate cu o structură difuză care are componente și pe malul sudic – apare reprezentat un număr restrâns de clădiri de masă (locuințe), dar o clădire cu incintă (probabil curtea boierească) și o biserică (probabil capela de curte – biserica Sf. Sofia). Satul apare figurat și pe a Doua Ridicare Austriacă (1855–1857; Fig. 007)[4], dar cu o poziție ușor modificată, translatat spre vest – probabil rezultatul unei erori de reprezentare în una dintre cele două hărți menționate (cel mai probabil, pe harta de la mijlocul al XIX-lea, satele Floreasca și Herăstrău sunt inversate între ele – caz în care, Floreasca [pe hartă, Herăstrău] apare cu o configurație predominand liniară, de-a lungul drumului ce trece Colentina, și cu biserică).

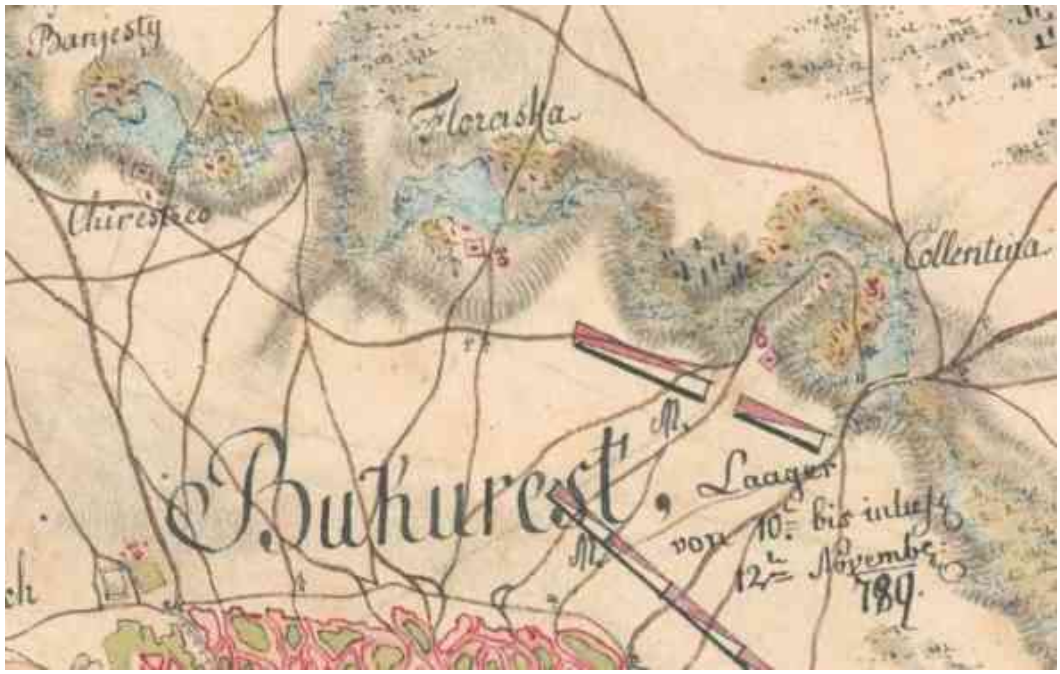

Fig. 001 – Extras din Harta Specht, 1790.

Fig. 007 – Extras din a Doua Ridicare Austriacă, 1855–1857.

Floreasca apare, de asemenea, și în planurile rusești ale Bucureștiului din prima jumătate a secolului al XIX-lea și care reprezintă și împrejurimile orașului. Satul este menționat mereu cu numele de Floreaca și este reprezentat ca fiind amplasat – exclusiv sau predominant – pe malul sudic al Colentinei. Biserica „Sf. Sofia" apare și era reprezentată – în planul Harting din 1807[5], ea apare înconjurată de incintă de zid cu clădiri anexă în interiorul incintei; pe următoarele două planuri (din 1828[6] și 1830[7]; Fig. 003 și 004), incinta nu mai este reprezentată integral (probabil era parțial distrusă) și, de asemenea, celelalte clădiri ale ansambului nu mai sunt figurate. Pe planul Glebov (1849; Fig. 005)[8] localitatea este reprezentat cu un număt total de 15 case, așezate predominant în lungul drumului care traversa Colentina, cea mai mare parte a lor la sud de râu.

Satul dispare de pe amplasamentul din proximitatea lacului în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, el nemaifiind reprezentat de planul din 1893[9] (Fig. 009). Ulterior, cartierul Floreasca se dezvoltă treptat, inițial în zona suburbană, de la limita orașului înspre nord, ajungând să (re)urbanizeze și zona fostului sat Floreasca abia în perioada interbelică.

Fig. 003 – Extras din planul Kuzmin, 1828.

Fig. 004 – Extras din planul orașului din 1830.

Despre poziția cartierului Floreasca în raport cu structura generală a orașului premodern și de la începutul perioadei moderne

Dat fiind faptul că până la finalul secolului al XIX-lea orașul se întindea, spre nord, până la actualele bulevarde Iancu de Hunedoara și Ștefan cel Mare, implicit, cartierul Floreasca s-a dezvoltat pe o zonă aflată dincolo de limita orașului premodern, unde sursele cartografice de final de secol XVIII și început de secol XIX ne indică existența mai multor artere de legătură cu teritoriul. Dintre acestea, două reprezintă axe teritoriale importante și care au determinat, în interiorul orașului, dezvoltarea unor axe structurante ale acestuia – Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei) și Podul Târgului de Afară (Calea Moșilor).

Zona Floreasca de astăzi s-a dezvoltat între – dar la oarecare distanță de – drumurile care continuau aceste artere dincolo de limita orașului și care începeau dincolo de bariera Mogoșoaiei și, respectiv, bariera Târgului de Afară. Podul Mogoșoaiei a reprezentat axa rezidențială de reprezenatare a orașului (ulița mare / ulița [mare] a boierilor), care pornea din zona comercială centrală și lega orașul, la nivel teritorial, de reședința extraurbană construită de Brâncoveanu – curtea de la Mogoșoaia – și, mai departe, de Târgoviște și Transilvania. Podul Târgului de Afară a reprezentat axa comercială determinată în oraș de legătura dintre Târgul din Lăuntru și Târgul de Afară (astăzi, Piața Obor; pe traseul Căii Moșilor). La nivel teritorial, ea se continua cu drumul la Buzău și, în continuare, spre Moldova (sau chiar și Transilvania). Astfel, chiar dacă nu s-a dezvoltat în legătură directă cu vreo arteră majoră, totuși zona se afla într-un teritoriu susceptibil de creștere, urmărind extinderea orașului care mereu a fost predominant către nord, nord-est și est.

Fig. 005 – Extras din planul Glebov, 1849.

Surse cartografice de final de secol XVIII (cca 1790)[10] ne arată că exista un drum ocolitor, care pornea din drumul din lungul Dâmboviței, ocolea orașul spre nord, pentru a se întoarce pe drumul menționat anterior. Aproximativ între barierele Mogoșoaiei și Vergului, acest drum trecea pe limita orașului, fără însă ca țesutul construit să îl atingă. Situația este descrisă similar de planurile de la începutul veacului următor (1807, 1828; Fig. 002 și 003). Planul din 1828 deja indică extinderea țesutului urban până la această arteră și chiar unele depășiri ale ei, dincolo de bariera Mogoșoaiei și de-a lungul tronsolului dintre barierele Târgului de Afară și Vergului. Aceste extinderi vor continua și în anii următori, după cum indică planurile ulterioare ale orașului. Ele au apărut în lungul drumurilor cu importantă teritorială (sau în legătură cu funcțiuni extra-urbane importante – Târgul de Afară), descriind o dezvoltare radială, specifică orașelor extracarpatice românești. În zona pe care se va dezvolta cartierul Floreasca (deci dincolo de limita orașului, între bariera Herăstrău și bariera Nouă / Mandritu[11]) țesutul construit nu înregistrează încă astfel de depășiri ale limitei, drumurile existente aici fiind unele cu importanță locală și care nici nu continuă artere majore ale orașului. În consecință, zona se urbanizează mai târziu față de celelalte menționate anterior, aflate în legătură cu artere importante ale orașului sau la nivel teritorial.

Fig. 002 – Extras din planul Harting, 1807–1812.

Planuri din prima jumătate a secolului al XIX-lea indică existența unei legături cu satul Băneasa, care apare cu denumirea de drumul la Băneasa pe planul Borroczyn din 1846. Artera pornea de la bariera Herăstrău și ducea către nord, aproximativ pe traseul actualei Calea Dorobanților. Tot de la bariera Herăstrău se ramifica și drumul la Floreasca, precum și un alt drum care pornea spre nord-est, pentru a intersecta drumul la Colentina[12]. Acesta din urmă pornea de la bariera Nouă, aproximativ pe traseul străzii Barbu Văcărescu. Terenurile dintre drumul la Floreasca și cel la Colentina apar înscrise ca fiind „arătura D-lui Manolache Florescu" pe planul menționat mai sus, și alte planuri din aceeași perioadă (Borroczyn 1852[13], Fig. 006; Jung 1856[14], Fig. 008) figurându-le tot ca terenuri agricole. Nici drumul la Floreasca și nici cel de-al doilea drum menționat mai sus nu vor lăsa urme în configurația țesutului ce va apărea în deceniile următoare în zona cartierului Floreasca de astăzi.

Fig. 008 – Extras din planul Jung, 1856.

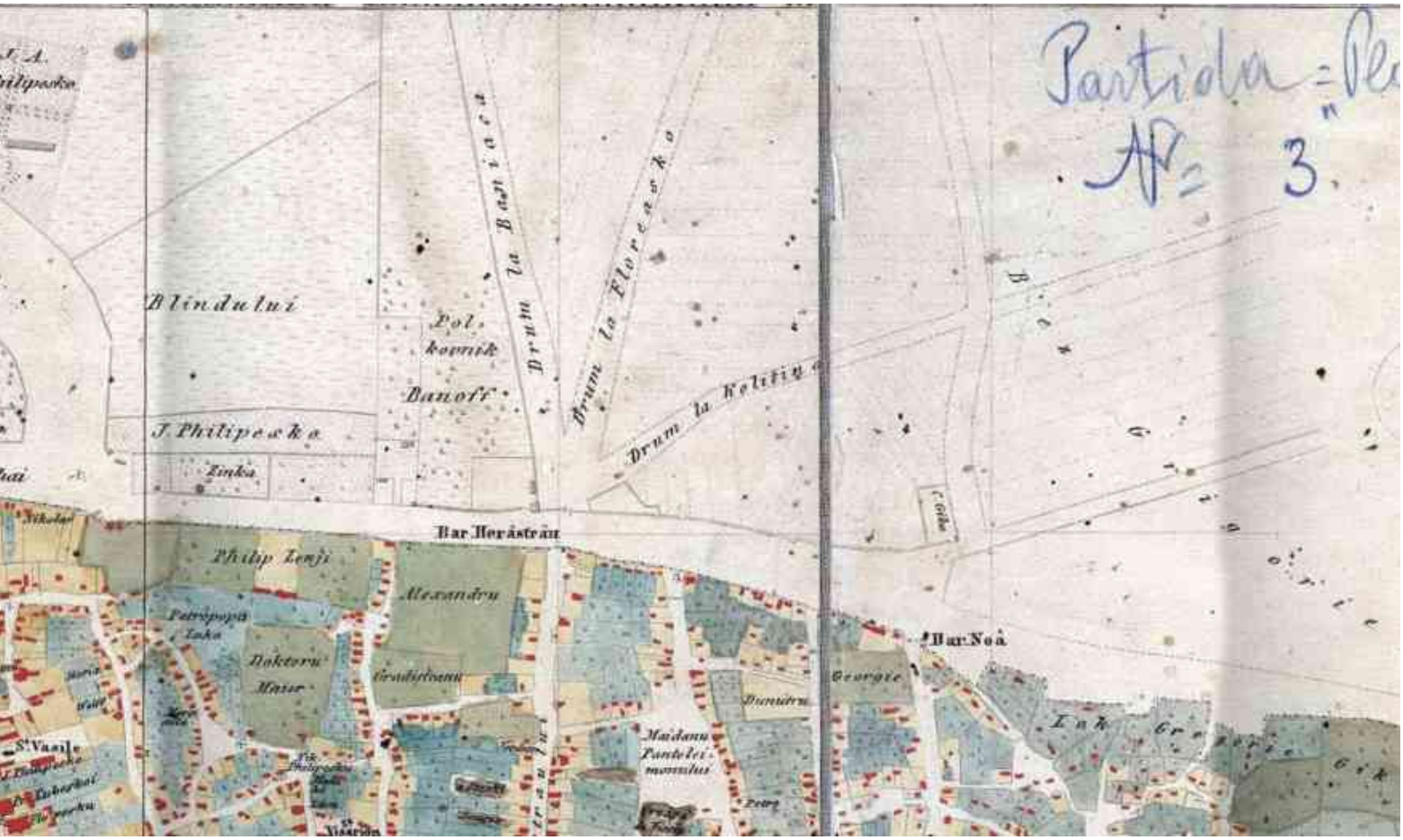

Fig. 006 – Extras din planul Borroczyn, 1852.

În ceea ce privește țesutul construit, prima proprietate care este indicată pe sursele cartografice este cea a lui Beizadea Constantin (la intersecția drumului la Colentina cu artera ce limita vatra orașului premodern, dincolo de bariera Nouă), figurată pe planul Borroczyn din 1846 cu un corp de clădire pe ea (ulterior, pe planul Borroczyn din 1852, ea apare ca fiind în proprietatea C. Ghika). Proprietatea dispare în deceniile ulterioare, probabil ca urmare a intervențiilor de deschide și de aliniere a străzilor.

Planul Pappasoglu din 1871[15] indică existența unei gropi de nisip la vest de strada Barbu Văcărescu de astăzi (ce mai târziu va fi figurată în proprietatea Elenei Cornescu), precum și existența unei fabrici de cărămizi și a unei gropi, la est de aceeași arteră. Suplimentar, ilustrează și începutul dezvoltării de țesut rezidențial în lungul actualei Calea Dorobanților – Calea Floreasca nu apare figurată pe acest plan[16]. Următoarea sursă cartografică care aduce informații despre evoluția acestei zone este planul din 1882[17] (v. Fig. 021), care indică existența unui hipodrom la nord de groapa de nisip, accesibil pe un drum ce pornea aproximativ din dreptul actualei intersecții a străzii Barbu Văcărescu cu Calea Lacul Tei (drumul nu a lăsat urme în configurația ulterioară a cartierului). Planurile Cerkez (1883) și Orăscu (1893) nu aduc informații despre trama stradală sau despre ocupările din zona viitorului cartier Floreasca, doar figurează, în proximitate, apariția depoului de tramvaie, a Morii Stancovici și a Fabricii de Frânghii – toate aflate la vest de Calea Dorobanților.

Începuturile urbanizării active a zonei. Planurile Institutului Geografic al Armatei (1893, 1895, 1911)

Date importante despre urbanizarea zonei sunt furnizate de cele două planuri realizate de Institutul Geografic al Armatei în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea – unul vizând zona limitrofă a Bucureștiului (1893)[18] și altul vizând țesutul urban al orașului (1895[19], deci contemporan cu extinderea teritoriului administrativ și includerea primei zone a viitorului cartier Floreasca în interiorul ei). Acestea vor fi completate de informațiile furnizate de noul plan al orașului din 1911[20]. Toate cele trei surse cartografice menționate au meritul de a descrie țesutul urban în amănunt, reprezentând parcele și construcții (pentru cele din 1895 și 1911 chiar cu acuratețe foarte ridicat), și nu doar rețeaua stradală și funcțiunile mai importamnte – așa cum ilustrau planurile precedente din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (ultimul plan anterior al orașului, care ilustrează în mod detaliat țesutul, a fost planul Borrocyn in 1852).

Ar merita menționat, în acest context, că anul 1895 aduce o modificare a limitei administrative, în zona de nord orașul extinzându-se considerabil. În felul acesta, intră în oraș o primă parte din ceea ce va deveni mai târziu cartierul Floreasca, planul din 1895 ilustrând, în consecință, configurația acestei zone, care s-a dezvoltat în anii anteriori dincolo de fosta limită a orașului. Noua limită administrativă taie țesutul urban în mod indiferent față de structura lui (nu urmărește limite de proprietate sau stăzi), o manieră de delimitare curent întâlnită la finalul secolului al XIX-lea și la începutul celui următor în orașele României[21].

Analizând țesutul edificat dincolo de vechea limită a orașului, pe fosta proprietate Florescu (intrată în posesia Elenei Cornescu) - deci între actualele bulevardul Barbu Văcărescu și Calea Dorobanților (v. mai sus) - putem identifica mai multe zone cu ocupări diferite (din punct de vedere funțional și/sau morfologic; v. Fig. 011):

- [1] Zona dintre actuala stradă Barbu Văcărescu și Calea Floreasca, predominant neconstruită, ocupată de groapa de nisip și de alte terenuri libere; groapa se afla în proprietatea Elenei Cornescu, precum și parte din terenurile neconstruite (conform indicațiilor din planul din 1895, reluate în cel din 1911, Fig. 012); o altă parte din terenurile necosntruite apar în proprietatea Zoei Cornescu în 1895, apoi în cea a lui Leonida Economu în 1911; dincolo de limita orașului din 1895, zona era ocupată de vii, după cum indică planul din 1893 (informație ilustrată, ulterior, și de planul Pântea din 1921, Fig. 013).
- [2] O zonă de țesut rezidențial dezvoltat sub influența fostei limite a orașului, deci în lungul Șoselei Ștefan cel Mare, compusă din două sub-zone cu continuitate la nivelul structurii urbane: una, între Calea Dorobanților și Calea Floreasca, antrenând și dezvoltarea unei străzi paralele cu Șoseaua Ștefan cel Mare, cu țesut rezidențial pe ambele fronturi încă din 1895 (strada Floreasca în 1895 și 1911; din 1921, denumită Grăniceri – v. Fig. 013; astăzi, strada Hatmanul Arbore); cealaltă, la vest de Calea Floreasca, în proximitatea intersecției cu Șoseaua Ștefan cel Mare, „decupând colțul" și delimitată de o stradă care va primi denumirea de Hatmanul Arbore în secolul al XX-lea (ea apare fără nume în 1895 și 1911, dar apare cu acest nume începând cu planul din 1914[22] astăzi, strada nu mai există, denumirea de Hatmanul Arbore fiind dată fostei străzi Floreasca, v. mai sus).

Fig. 009 – Extras din planul IGA, 1893.

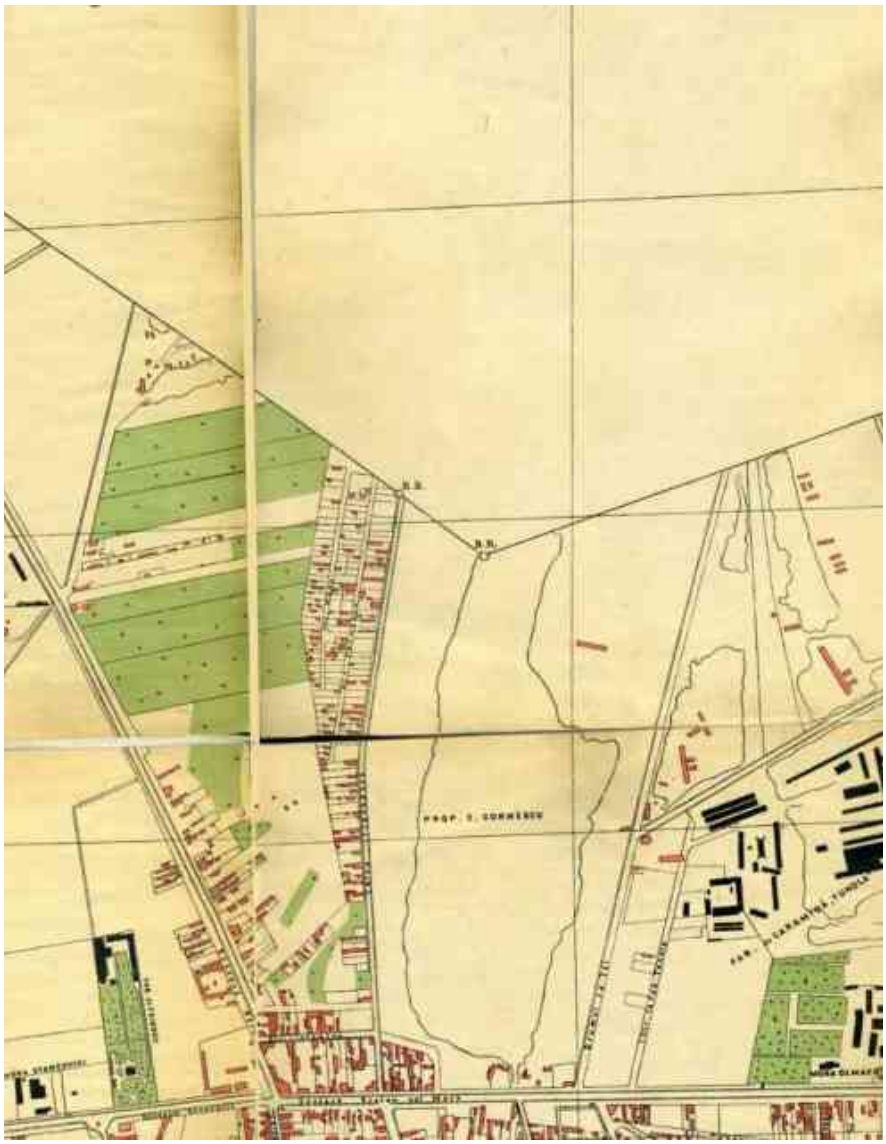

Fig. 010 – Extras din planul IGA, 1895–1899, sc. 1:10.000.

- [3] O zonă de țesut rezidențial cu o configurație regulată, în lungul Căii Floreasca și pe două străzi paralele cu aceasta (Manu – astăzi Banul Andronache – și Cornescu – astăzi, parțial dispărută, dar menținându-și numele), rezultat al unei parcelării inițiate de Elena Cornescu; pe de o parte, se observă o clară configurație geometrizată, cu loturi predominant unitare ca deschidere și cu limite aproximativ perpendiculare pe stradă – asptecte moderne în configurația țesutului rezidențial periferic de la acel moment; pe de altă parte, majoritatea loturilor păstrează deschideri mici spre stradă și sunt ocupate cu locuințe care prelucrează modedelul tradițional al casei cu tindă, uneori cu extinderi spre fund de lot, generând locuințe vagon – deci perpetuând anumite aspecte tradiționale în configurația țesutului urban; ambele (atât aspectele moderne, cât și cele tradiționale) reprezintă rezolvări recurente la nivelul țesutului rezidențial periferic de la finalul secoluluji al XIX-lea și de la începutul celui următor, ele putând fi identificate și în alte parcelări din această perioadă.
- [4] O dezvoltare în lungul Șoselei Herăstrău / Calea Dorobanților (în partea ei sudică), cu loturi de dimensiuni variabile și care au limite ce se intersectează în unghi cu strada, ilustrând o formă de dezvoltare mai degrabă organică în lungul arterelor importante ale orașului, dincolo de limita acestuia; diferențele față de țesutul geometrizat și cvasi-regular al parcelării din lungul Căii Floreasca [3] sunt evidente, această dezvoltare descriând o ipostază de extindere mult mai organică și tradițională a orașului. Continuă să se dezvolte într-o formă mai organică și în următorii ani, după cum ilustează planul din 1911 (Fig. 012).
- [5] O zonă de joncțiune între dezvoltările din lungul Șoselei Ștefan cel Mare [2], a celor din lungul Căii Floreasca [3] și a celor din lungul Căii Dorobanților [4], care mediază direcțiile de orientare ale țesutului urban; ea se configurează în jurul unei zone aproximativ triughiulare, neconstruite pe planul din 1895, care va primi funcțiune comercială (piața Floreasca) în anii următori; pe planul din 1911 (Fig. 012), apar deja figurate străzile care o delimitează – cea dinspre nord și est purtând denumirea de strada Piața Floreasca.
- [6] O zonă în lungul Căii Dorobanților și din lungul străzii Plăcintei (astăzi Radu Beller), cu parcele de dimensiuni mari, rezultat al unei vânzări (sau împroprietăriri) de loturi cu caracter inițial agricol; la finalul secolului al XIX-lea, aceste terenuri au început să fie reparcelate în loturi de casă; procesul de reparcelare este surprins, în momentul său incipient, de planul din 1895 – este ilustrată parcelarea terenului aflat în proprietatea lui Tonciu Grigore, pe care se va dezvolta strada Popescu (cu acest nume pe planul Pântea 1921 – Fig. 013; astăzi, Constantin Aricescu), precum și un proces similar foarte incipient pe terenul lui Nic. Și Zamfir Gh. Miron (azi în lungul străzii Puțul lui Zamfir). Planul din 1911 (Fig. 012) ilustrează în continuare acest proces, într-o formă mai avansată: strada Popescu (astăzi, Constantin Aricescu) cu locuințe construite aproape pe întreaga ei lungime, pe ambele fronturi; străzile Puțul lui Zamfir, Plăcintei (ulterior Vlădescu, astăzi George Călinescu), Constantinescu figurate ca străzi și cu parte din locuințe construite în lungul lor (mai multe pe Puțul lui Zamfir, mai puține pe celelalte două); și câteva locuințe construite pe traseul actualelor străzi Av. Marcel Andreesu și Negulescu, fără ca străzile să fie însă menționate ca atare. Toate au stat la baza structurii acestei părți a zonei din deceniile următoare, până în contemporaneitate.
- [7] Groapa Floreasca – în partea de nord, în proximitatea lacului Floreasca – cu un început de locuire ce este repezentat (parțial) de planul din 1895; apare sub forma unui țesut destructurat și slab construit care era „al locuitorilor din Floreasca" (cf. mențiunii de pe plan), ceea ce însemna că se afla în proprietatea locuitorilor din acest sat, chiar dacă parte din el cădea în interiorul limitei administrative a orașului; planul din 1911 (Fig. 012) indică și proprietarii a două dintre loturile / locuințele din Groapă.

Calea Floreasca (cu numele de Șoseaua Floreasca pe planul din 1895) exista pe toată lungimea ei de astăzi, traversând Colentina și ajungând la satul Herăstrău (după cum arată planul din 1893 – Fig. 009). Drumul la Tei (actualul Barbu Văcărescu) exista doar până la intersecția cu actualul bd. Lacul Tei – de aici își ia numele istoric, fiind strada care conducea către Lacul Tei și proprităților Ghica. De altfel, în această perioadă, actualul bulevard Lacul Tei purta tot denumirea de Drumul la Tei, cotind spre est din artera care pornea din Șoseaua Ștefan cel Mare.

Zona de la est de Drumul la Tei / Barbu Văcărescu se dezvoltă predominant ca o zonă industrială, conținând ceva țesut rezidențial doar în partea de sud, spre Șoseauaa Ștefan cel Mare, în lungul străzii Drumul la Tei (până la intersecția cu bulevardul Lacul Tei de astăzi) și pe o stradă paralelă (aleea Tonola; astăzi strada Dinu Vintilă – țesutul inițial a fost supus transformărilor repetate, până în anii 1980 inclusiv).

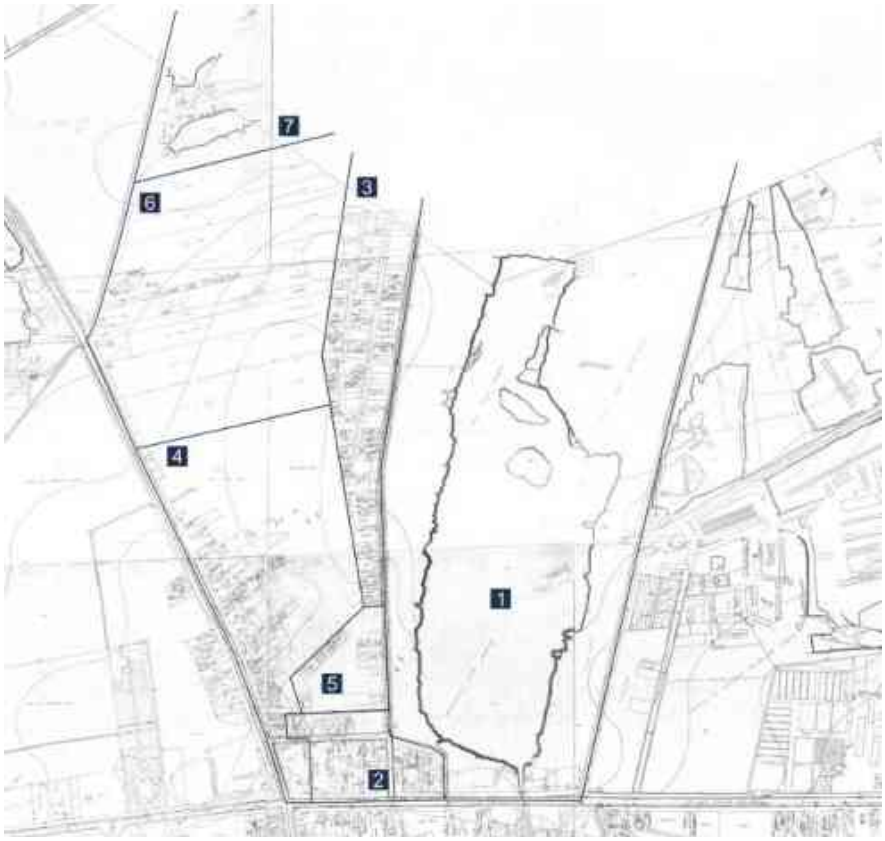

Fig. 011 – Extras din planul IGA, 1895–1899, sc. 1:1.000, cu indicarea tipurilor de țesut identificate și descrise în text.

Fig. 012 – Extras din planul IGA, 1911, sc. 1:1.000, cu reprezentarea limitei cartierului Floreasca (în partea sa sudică), aferentă, în această cercetare, perioadei de dinainte de al Doilea Război Mondial.

Aceste observații făcute pe țesutul edificat din această zonă, la cumpăna dintre secolele al XIX-lea și al XX-lea, sunt cele care au stat la baza trasării limitei dintre cartierele Floreasca și Dorobanți, respectiv Tei, pentru perioada anterioară celui de al Doilea Război Mondial (v. fig. 012), deoarece structura urbană ilustrată în acel moment a stat la baza dezvoltării ulterioare a zonei, condiționând-o în mod direct în evoluția sa urbanistică. În consecință, zona delimitată include tipurile de țesut descrise mai sus la punctele [1], [2], [3], [5] și [7], lăsând la o parte acele zone care s-au dezvoltat în legătură și sub influența Căii Dorobanților și străzii Plăcintei (Radu Beller), în continuarea ei (țesuturile descrise mai sus la punctele [4] și [6]), precum și zona de la est de Drumul la Tei, care s-a dezvoltat preponderen ca o zonă industrială, în legătură cu prezența extinsă a acestei funcțiuni în zona de vest a cartierului Tei.

Ar mai fi o observație de făcut, și anume faptul că suprafața țesutului construit din această zonă este net inferioară celor dezvoltate dincolo de barierele Mogoșoaia și Târgul de Afară. Pe de o parte, acest lucru arată faptul că extinderea orașului se face în continuare preponderent pe traseele anterioare – în acest caz, în legătură cu aceste axe urbane și teritoriale majore. Pe de altă parte, însă, arată faptul că procesul de extindere dincolo de limită se accentuează, începând să se urbanizeze și terenuri noi. În orice caz, este o formă de urbanizare care continuă tipare anterioare, ducând mai departe principii de dezvoltare urbană venite încă din perioada pre-modernă și care se vor moderniza, treptat, de-a lungul deceniilor ulterioare.

Floreasca în perioada interbelică – urbanizarea modernă a zonei

După moartea Elenei Cornescu, în 1916, urmașii ei au vândut terenurile moștenite către Banca Chrissoveloni, care le va înstrăina, la rândul ei, începând cu 1922. În felul acesta, se deschide o nouă etapă în dezvoltarea zonei, care va fi ocupată preponderent cu funțiuni moderne și cu un țesut rezidențial în cea mai mare parte de altă factură decât cel din perioada anterioară, în acord cu noile direcții moderne aplicate dezvoltării urbane.

Evoluția urbanistică generală a zonei

Planul Pântea din 1921[23] (Fig. 013) ilustrează zona fără modificări majore. Terenul dintre Drumul la Tei și Calea Floreasca este în continuare neconstruit, iar dincolo de limita orașului este reprezentată via Floreasca, care încă exista la acel moment. La vest de Calea Floreasca, procesul de reparcelare a terenurilor agricole, început la finalul secolului al XIX-lea, a fost continuat, structura stradală fiind în cea mai mare parte definitivată. În partea de nord-est apare reprezentată linia de cale ferată dintre Gara Mogoșoaia și Gara Obor (care apărea și planul orașului din 1914), cu un canton pe strada Glucozei. Biserica Sf. Sofia este reprezentată și ea pe Calea Floreasca, dincolo de limita orașului, în proximitatea lacului, menționată ca fiind în stare de ruină. Tot pe Calea Floreasca, apare și „Grădinița de copii nr. 1". Este vorba despre școala construită de către Societatea Comunală pentru Locuințe Ieftine, în 1915, pentru Societatea Ortodoxă Română și Fabrica de Tâmplărie, după planurile arhitectului Dimitrie Mohor[24], transformată ulterior în grădiniță.

Doi ani mai târziu, pe planul Pântea din 1923[25] (Fig. 014), apar proiecte importante în zonă, reprezentate ca fiind în stadiu de proiect / în curs de implementare. Pe de o parte, apar figurate cele două parcelări ale Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine (parcelarea Cornescu, în lungul Căii Floreasca, și parcelarea Drumul la Tei, în lungul străzii cu același nume). Pe de altă parte, planul ilustrează apariția aici a două hipodroame, între Calea Floreasca și Drumul la Tei: unul către sud, complet în interiorul teritoriului administrativ al orașului – Hipodromul Societății Române pentru Încurajarea Calului de Trap și Obstacole (TR-OB); altul către nord, imediat dincolo de limita orașului, pe fosta vie Floreasca – Hipodromul „Floreasca" al Societății Naționale pentru Îngrijirea Cailor de Rasă (SNIC).

Aerofotogrametria din 1927[26] (Fig. 015) confirmă edificarea celor două hipodroame în această zonă și a celor două parcelări ale Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine, aflate în curs de edificare.

Planurile începutului deceniului trei (menținate anterior) indică, între străzile Piața Floreasca (astăzi, Albac și Popasului) și Dejugătoarea (astăzi, strada Chile) existența unui teren neconstruit, pe care îl putem observa clar delimitat încă din planul din 1911 (Fig. 012). Pe acest amplasament a funcționat, în perioada interbelică, piața Floreasca. În vara anului 1924, a fost construită o mică hală comercială, de către „o companie franceză de hale și piețe europene", în baza unui contract încheiat cu Primăria în luna aprilie a aceluiași an. Clădirea era realizată din zidărie, avea pardoseală de mozaic și conținea 65 de prăvălii[27]. În 1939, piața funcționa încă pe acest amplasament[28].

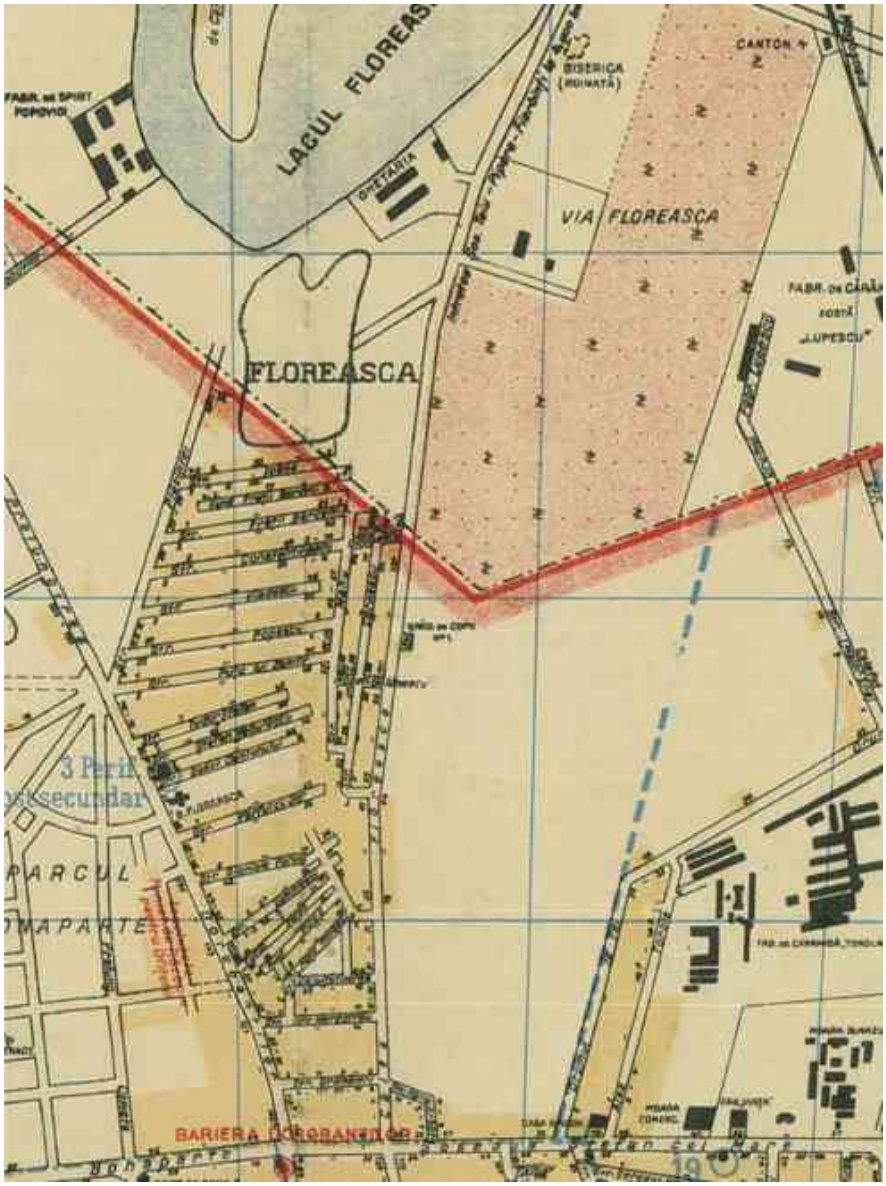

Fig. 013 – Extras din planul Pântea, 1921.

Ar mai fi de menționat faptul că planurile Pântea din 1923 (Fig. 014) și 1924 (identic pentru zona studiată), prevăd intervenții asupra rețelei stradale, în scopul deschiderii fundăturilor care pornesc din Calea Dorobanților și integrarea lor în sistemul stradal dezvoltat în lungul Căii Floreasca, pentru eficientizarea și unificarea rețelei stradale. Astfel, erau prevăzute intervenții de prelungire pentru străzile Tudor Ștefan, Ștefan Negulescu, Vârful cu Dor (astăzi, strada Școala Floreasca), Dosul Cantonului (Lt. Av. M. Andreescu), dar și deschiderea unei străzi noi, între strada Cronicarilor și strada Cornescu. Suplimentar, era prevăzută și deschiderea unei mici noi străzi, în partea de nord, între strada Manu (astăzi, Banul Antonache) și Calea Floreasca, în prelungirea străzii Vlădescu (George Călinescu), dar fără ca aceasta din urmă să fie prelungită până în strada Manu, cf. intervențiilor avute în vedere și ilustrate de planul din 1923.

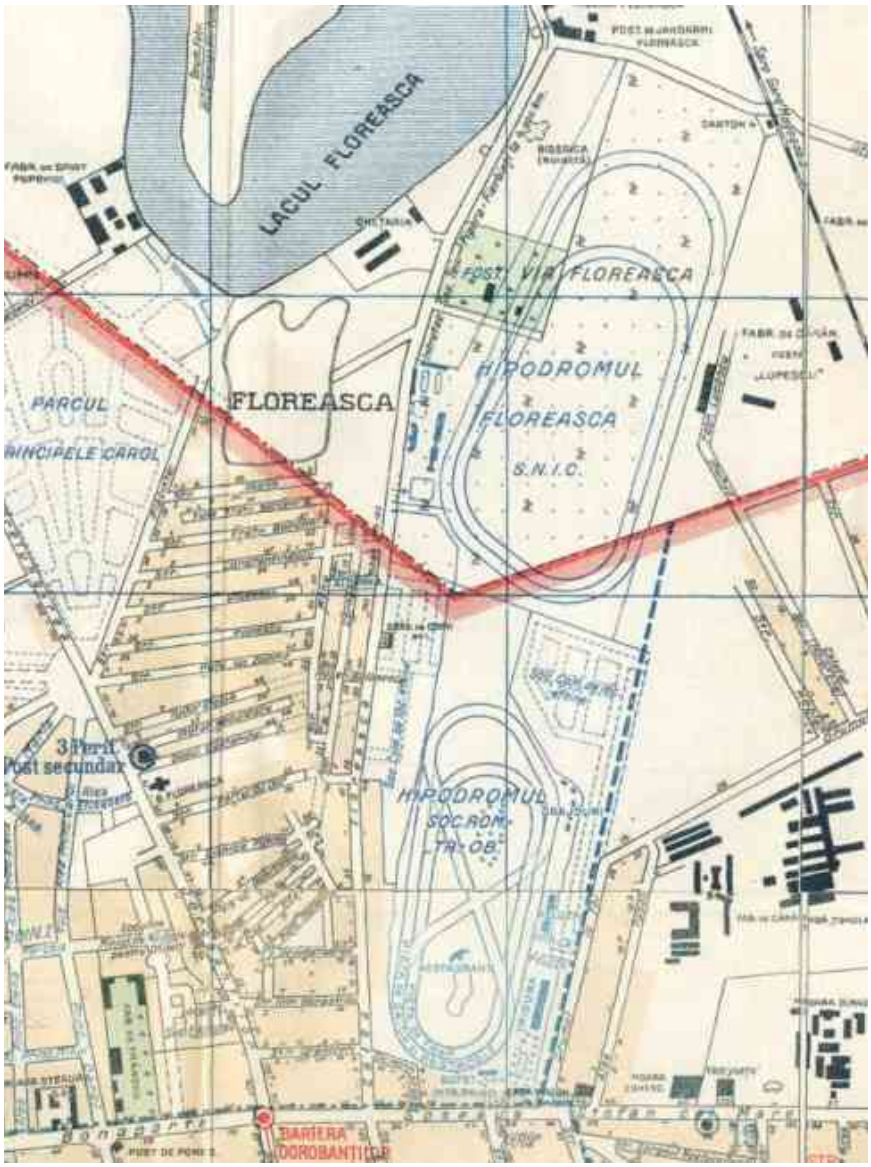

Fig. 014 – Extras din planul Pântea, 1923.

Intervenția de prelungire a străzii Vlădescu până în Calea Floreasca va fi realizată până la finalul perioadei interbelice. Apare, ca fiind în curs de executare, pe imaginea aeriană din 1927 (Fig. 015) și ca fiind finalizată pe imaginea aeriană din 1938[29] (Fig. 018). Aceasta din urmă ne arată strada Vlădescu continuată până în Calea Floreasca, pe actualul traseu al străzii George Călinescu. Suplimentar, există informații de exproprieri de imobile pe strada Manu, în scopul prelungirii fundăturii Vlădescu[30]. De asemenea, și strada Școala Floreasca a fost prelungită până în strada Cornescu înainte de 1927, imaginea aeriană din acel an ilustrând intervenția deja finalizată (Fig. 015). Și în acest caz există informații despre exproprieri făcute în acest sens chiar din 1924[31]. Similar, a fost prelungită și strada Ștefan Negulescu până în strada Manu (operațiune ce a avut loc între 1927 și 1938, după cum indică cele două imagini aeriene din acei ani – Fig. 015 și Fig. 018). Străzile Tudor Ștefan și Lt. Av. M. Adreescu rămân înfundate până la finalul perioadei interbelice.

Legea administrativă a Bucureștiului din 1926[32] modifica limita orașului, cu această ocazie fiind inclusă, în interiorul teritoriului administrativ, întreaga zonă Floreasca. Conform regulamentului de urbanism din 1928[33], cartierul era încadrat în zona II de construcții, ceea ce însema că era încadrat în zonă de vile (în care se puteau construi atât vile izolate cât și în sistem cuplat).

Fig. 015 – Extras din aerofotogrametria orașului din 1927, cu reprezentarea limitei cartierului Floreasca, aferentă, în această cercetare, perioadei de dinainte de al Doilea Război Mondial.

Planul Unirea din 1931[34] (Fig. 016), ilustrează zona cu ambele hipodroame funcționale, precum și cu cele două parcelări ale Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine (chiar dacă nu încă complete; v. mai jos pentru mai multe informații despre edificarea acestor parceări). Planul Fredi Wahnig din 1934[35] (Fig. 017) indică transformarea hipodromului TR-OB într-un velodrom, situație ce va fi menținută și pe planurile ulterioare.

Față de regulamentul din 1926, Planul Director de Sistematizare din 1935 prevede o zonificare mai nuanțată. Cartierul Floreasca era încadrat, predominat (dar nu exclusiv) în zonă rezidențială. Ea aparținea clasei de construcții II c, definite ca fiind locuințe burgheze. Calea Floreasca și partea sudică a bulevardului Barbu Văcărescu erau încadrate în zonă protejată, ceea ce însemna că se admiteau, pe lângă funcțiunea rezidențială, și industrii „salubre și comode". În rest, cele două hipodroame, malul lacului și parte din Groapa Floreasca erau încadrate în zonă verde[36].

În 1941, Primăria decidea scoaterea din zonă verde a terenurilor aflate în lungul Căii Floreasca, la sud de Uzinele Ford, până la strada Vlădescu (astăzi, George Călinescu) și încadrarea lor în zonă rezidențială clasa II c (locuințe burgheze). Partea de la nord de Uzinele Ford, până la „bulevardul proectat" din lungul lacului, era scoasă din zonă mixtă și încadrată în zonă rezidențială II a (vile). De asemenea, era fixată deschiderea Căii Floreasca pe acest tronson și erau reglementate retragerile[37].

Lucrări de aliniere pe Calea Floreasca, în această zonă, dinspre lac, erau prevăzute și în anul anterior, în 1940. În acest sens, Primăria expropria un imobil aflat pe strada Banu Antonache, în imediata veciătate a terenului Fabricii Ford, pe care urma să i-l cedeze acesteia din urmă, în schimbul terenului pe care urma sa îl exproprieze din proprietatea ei pentru alinieri[38].

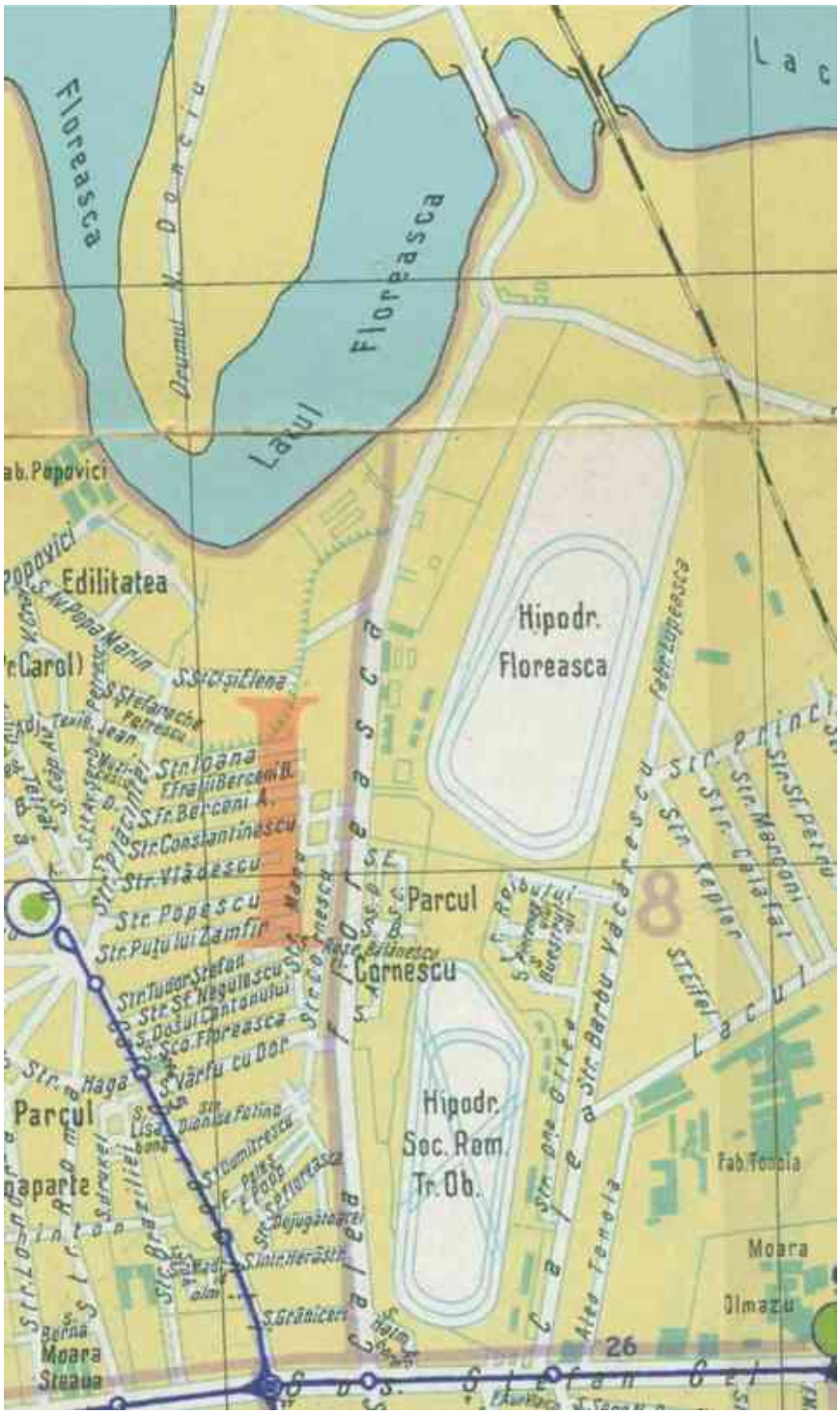

Fig. 016 – Extras din planul Unirea, 1931.

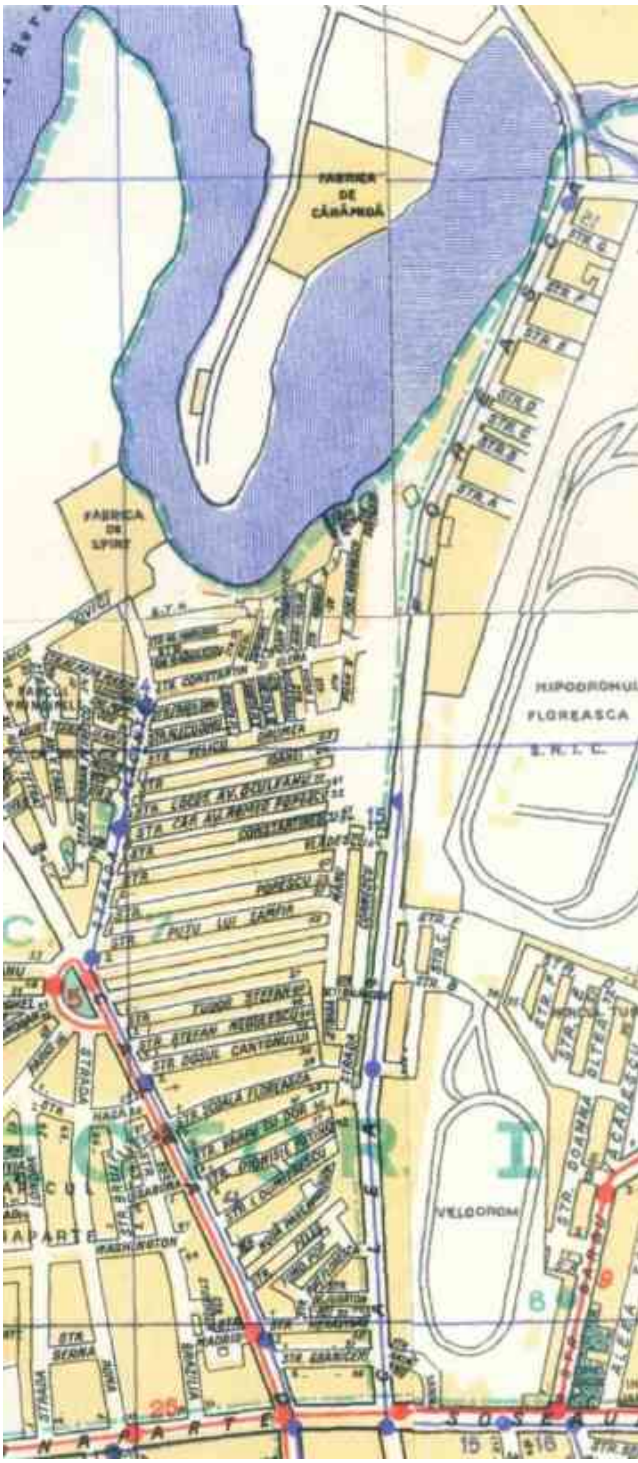

Fig. 017 – Extras din planul Fredi Wahnig, 1934.

Fig. 018 – Extras din aerofotogrametria orașului din 1938, cu reprezentarea limitei cartierului Floreasca, aferentă, în această cercetare, perioadei de dinainte de al Doilea Război Mondial.

Tot în Planul Director de Sistematizare, în lungul Lacului Foreasca era prevăzută deschiderea unui bulevard, între șoseaua Jianu (bd. Aviatorilor de astăzi) și Calea Floreasca. În zona Gropii Floreasca, bulevardul se suprapunea parțial fostei străzi Minunei, care aparținea țesutul din Groapă[39]. Această arteră a fost realizată în perioada postbelică, odată cu intervențiile pentru amenajarea Parcului Floreaca, cu numele de bulevardul Mihail Kalinin (astăzi, Mircea Eliade). El este menționat în documentele perioadei interbelice, ca „bulevardul proectat".

În mai 1942, exista un proiect de prelungire a str. Banu Antonache până în „bulevardul proectat" din lungul lacului Floreasca, dar care încă nu fusese demarat[40].

Imaginea aeriană din 1938 (Fig. 018), ilustrează parcelările Societății Comunale ca fiind complete. Suplimentar, suprinde parcelarea Băncii Anglo-Române (v. mai jos) în curs de edificare, precum și partea sudică a parcelării Negropontes (v. mai jos). În partea de nord, imaginea ilustrează atât țesutul dezvoltat în Groapa Floreasca, cât și noua Fabrică Ford, din lungul Căii Floreasca. Aceasta din urmă era încadrată de terenuri neconstruite, ce formau o bandă în lungul Căii Floreasca, în continuarea parcelării de sec. XIX (cea a Elenei Cornescu; zona aceasta neconstruită se poate observa și pe imaginea aeriană anterioară, cea din 1927 și este cea la care au făcut referire modificările aduse planului de sistematizare menționate mai sus). Hipodromul SNIC apare în continuare figurat pe imaginea din 1938, la fel ca și velodromul de la sud (fostul hipodrom TR-OB).

Față de această sursă, planul Teodorescu (cca. 1938; Fig. 019)[41] ilustrează o modificare importantă care a avut loc în zonă, și anume demolarea hipodromului SNIC și înlocuirea lui cu o parcelare rezidențială (figurată în stadiu de proiect / în curs de implementare pe plan). Aceași situație este ilustrată și de planul Sâmboteanu & Moldoveanu din 1941[42] (Fig. 020).

Fig. 019 – Planul Teodorescu, cca. 1938.

Fig. 020 – Planul Sâmboteanu & Moldoveanu, 1941.

Hipodroamele

„Societatea de încurajare pentru îmbunătățirea rasei cailor din România – Jockey Club" (SNIC) a fost înființată la București în 1875, pentru încurajarea și sprijinirea curselor de galop. Anunțuri din perioada mai–septembrie 1879 din ziarul *Românulu*[43], menționează organizarea de curse de cai la Floreasca, pe un hipodrom despre care afirma că era al societății SNIC. Într–adevăr, după cum a fost menționat și anterior (v. mai sus), planul orașului din 1882 atestă existența unui hopodrom la Floreasca în această periodă, fiind singura sursă cartografică care surprinde existența lui aici în secolul al XIX–lea (v. Fig. 021).

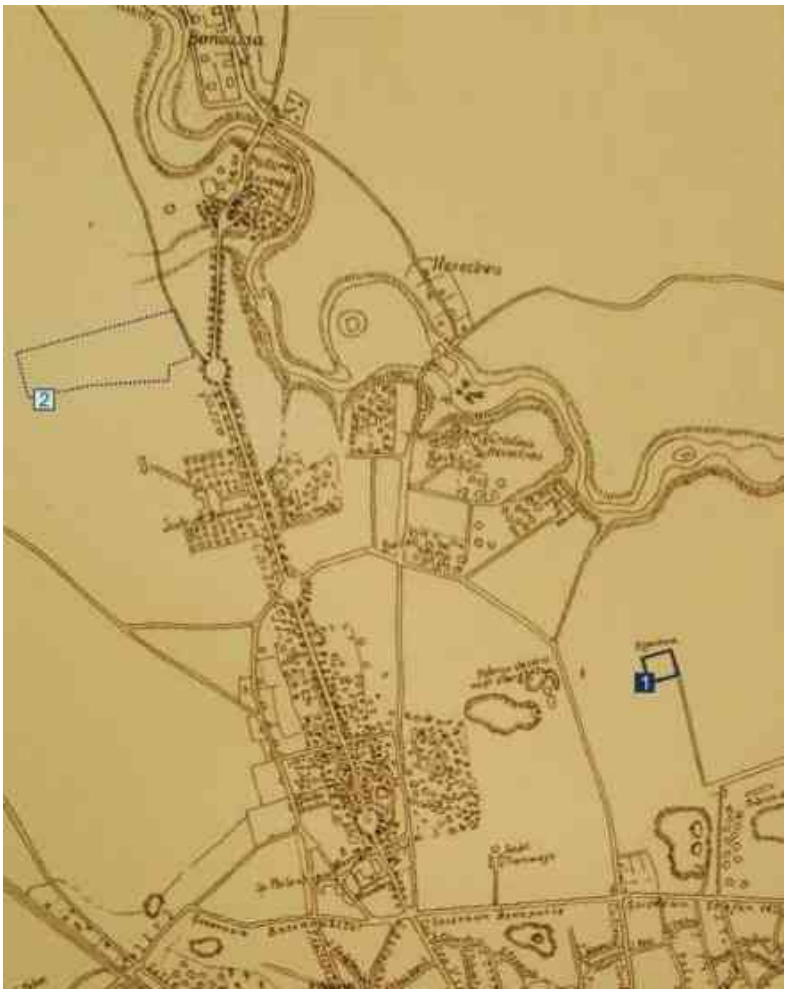

Fig. 021 – Extras din planul din 1882. Notat cu [1] și reprezentat cu linie continuă este primul hipodrom amenajat la Floreasca; cu [2] și linie punctată este reprezentat hipodromul care urma să fie amenajat la Băneasa, pe amplasamentul ilustrat de planul din 1893.

Fig. 022 – Extras din planul IGA din 1893, care indică primul hipodrom de la Băneasa.

Anunțuri publicate în același ziar menționează că în primăvara anului 1885 (precum și ulterior), cursele se organizau la Băneasa, hipodromul de la Floreasca nemaifiind menționat. Acest prim hipodrom de la Băneasa este atestat cartografic prin planul din 1893 (v. Fig. 022), deci înainte de construirea celui modern (cel din 1906, după planurile arhitectului I. Berindei, la care în general sursele fac referire ca fiind prima dotare de acest fel cosntruită în București).

Cele două hipodroame moderne de la Floreasca încep să fie construite la începutul anilor 1920, proces ce a demarat după vinderea terenurilor de către Banca Chrissoveloni către două societăți de echitație, în 1922 (v. mai sus). După cum a fost menționat și anterior, planul din 1923 (Fig. 014) ilustrează ca fiind în curs de edificare Hipodromul Societății Române pentru Încurajarea Calului de Trap și Obstacole (TR-OB), către sud, cu pista de trap și pista de galop și obstacole, cu bufet, restaurant, tribună, peluză și grajduri; și, către nord, Hipodromul „Floreasca" al Societății Naționale pentru Îngrijirea Cailor de Rasă (SNIC) (Fig. 023, 024), cu două piste și construcții care îl deservesc, acestea din urmă amplasate spre Calea Floreasca.

Tot în 1923, societatea SNIC cerea aprobarea pentru refacerea pavajului de pe strada Drumul la Tei, din Ștefan cel Mare până la hipodrom. În vederea acestei investiții, Primăria îi punea la dispoziție Societății un împrumut, pe care aceasta din urma avea să îl returneze „după ce va începe să funcționeze și să facă încasări"[44].

În anii 1920, după construirea hipodromului Floreasca, existau curse contracost, către și de la hipodrom, ce erau asigurate cu trăsura sau cu automobilul[45].

Hipodromul TR-OB a fost transformat în velodrom în perioada interbelică[46]. Pe planul din 1931, el apare în continuare ca având funcțiunea de hipodrom, aceasta fiind menționată ca fiind schimbată în cea de velodrom abia pe planul din 1934 (Fig. 017), pentru ca în cel din 1941 (Fig. 020), să fie menționat ca „Velodromul și Parcul Sportiv Floreasca", deci ca parte componentă a unei baze sportive.

Hiporomul „Floreasca" (SNIC) apare reprezentat pe planurile orașului până în 1938, el fiind demolat la finalul anilor 1930 pentru realizarea unei parcelări (v. mai jos).

Fig. 023 – Pavilionul de intrare în hipodromul Floreasca [https://grupulfloreasca.wordpress.com/, 20.06.2025].

Fig. 024 – Tribunele hipodromului Floreasca [https://armyuser.blogspot.com/, 20.06.2025]

Industria

Chiar dacă cartierul Floreasca se află într-o zonă în care industria s-a dezvoltat intens încă din secolul al XIX-lea, în perimetrul delimitat în prezentul studiu această funcțiune e mai puțin prezentă. Pentru perioada antebelică, sursele cartografie identifică doar o fabrică de sobe (de mici dimensiuni, reprezentată atât pe planul din 1895 – Fig. 011 –, cât și pe cel din 1911 – Fig. 012), amplasată pe latura nord-vestică pieței Floreasca. Nici planul din 1893 (care acoperă întreaga zonă, inclusiv cea de dincolo de limita orașului) nu indică nicio întreprindere industrială în acest perimetru, precum nici planul SOCEC din 1914[47]. În proximitate sunt însă figurate, în diversele surse cartografice, fabrica de spirt „Popovici", fabrica „Lupescu", fabrica de cărămidă „Tonola", precum și mici stabilimente industriale care încep să apară pe aleea Tonola (astăzi, strada Dinu Vintilă).

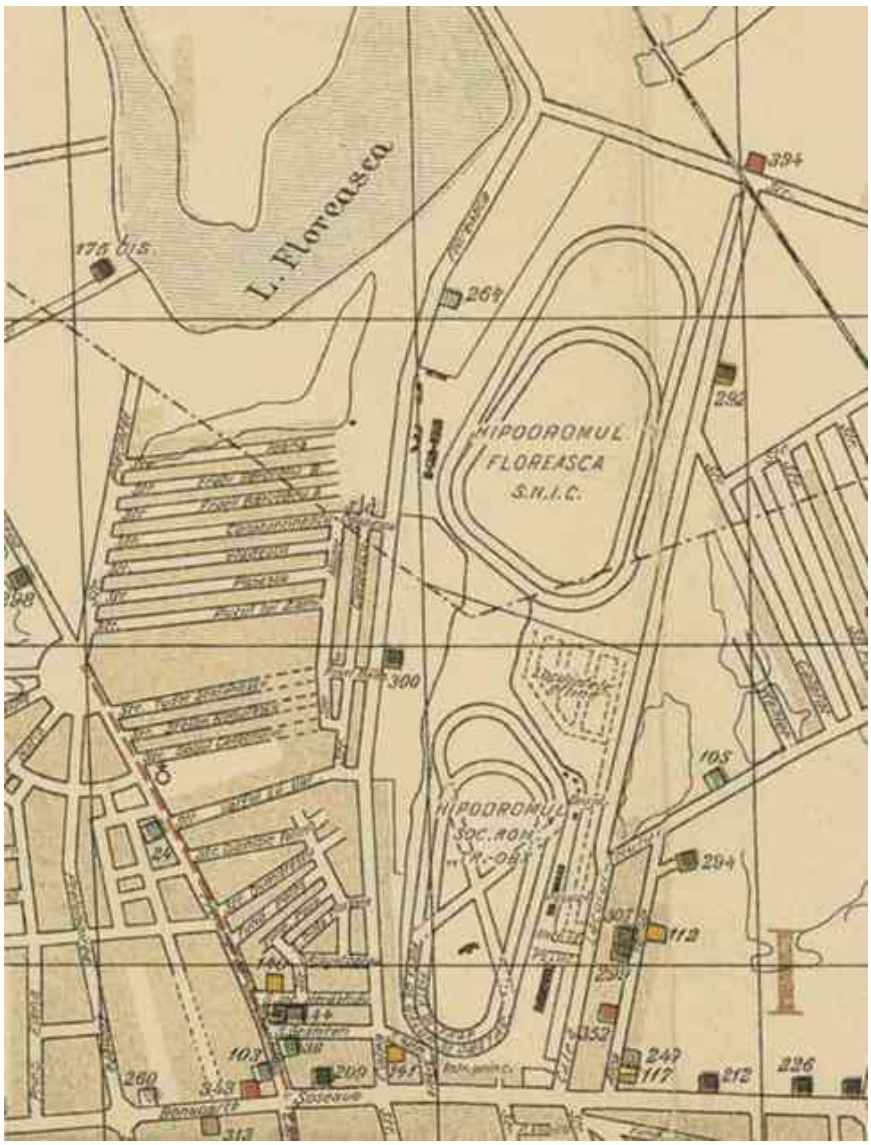

Fig. 025 – Planul industrial din 1928.

Planurile Pântea de la începuturile anilor 1920 (Fig. 013 și 014), indică existența unei ghețării la nord de Groapa Floreasca, pe malul lacului; a Morii Floreasca, la intersecția dintre Calea Floreasca și strada Glucozei; și a unei alte întreprinderi industriale pe Calea Floreasca, care poate fi identificată ca fiind filatura/țesătoria de mătase „Willems Pierre", de pe șos. Floreasca 108 (conform planului industrial al Bucureștiului din 1928[48] (Fig. 025), aflându-se pe același amplasament).

În 1923, Consiliul de Igienă al Capitalei a aprobat înființarea unei distilerii în Calea Floreasca 55[49] și a unui atelier de lăcătușerie, pe strada Grăniceri 15[50].

Suplimentar, planul industrial din 1928 indică existența, tot pe Calea Floreasca, la numărul 10 de atunci, a fabricii de tâmplărie a Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine[51] (v. și mai jos), precum și a fabricii de ceramică „Năstasescu C.", la numărul 18. Mai în nord, la intersecția străzii Glucozei cu Drumul la Tei, funcționa fabrica de amidon „Colentina". În partea de sud, înspre șoseaua Ștefan cel Mare, găsim: brutăria sistematică „Sterian Ion", din șoseaua Ștefan cel Mare 5, turnătoria „Carpații", a lui Ștefan I. Sasu, pe strada Grăniceri 7 (astăzi, str. Hatmanul Arbore), și fabrica de tâmplărie „Schmidinger I.", de pe intrarea Herăstrău 3 (astăzi, str. Axinte Uricariul)[52]. Următoarele planuri de ghid din perioada interbelică nu aduc informații suplimentare despre deschiderea altor fabrici în această zonă, cu o singură excepție.

Este vorba despre Uzinele Ford (Fig. 026), care sunt ilustrate atât de planul din 1938 (Fig. 019), cât și de cel din 1941 (Fig. 020). Ele repezintă, probabil, cea mai importantă dotare industrială interbelică din zonă și a căror hală există și astăzi. Fabica și-a început activitatea în 1936, sub forma unei sucursale de montaj a marii companii americane Ford Motor Company. Apariția acestei fabrici a fost precedată de inițiativa (nematerializată, însă – fiind respinsă de Ministerul Industriei şi Comerțului) de a deschide, în 1920 o uzină de montaj la Constanța şi de deschiderea, în 1932, a unei filiale de distribuție şi a unui atelier de reparații în București[53].

Proiectul fabricii de pe Calea Floreasca a fost realizat în 1935 de arhitectul Paul Miclescu, împreună cu inginerii Dumitru Marcu și Nicolaie Gane iar execuția a fost asigurată de Antrepriza ing. Tiberiu Eremie SA[54]. Volumetria fabricii este simplă, prezentându-se sub forma unui paralelipiped puternic alungit (în lungul Căii Floreasca), configurație ce a a fost determiantă de procesul integrat de producție, care necesita o bandă de montaj de dimensiuni considerabile. Clădirea este un exponent de calitate al arhitecturii Mișcării Moderne, aplicate programului industrial – volumetrie simplă (un monovolum clar decupat), lipsită de decorații, cu estetică bazată pe constrastul de culoare dat de placajul de cărămidă și tencuială albă (utilizată pentru a marca golurile) și cu o atenție sporită pentru asigurarea luminii naturale abudente în interiorul spațiilor de producție, dar și al celor administative.

În perioada interbelică, fabrica Ford a întreținut, pentru muncitorii săi, un club nautic dotat cu bărci, pe lacul Floreasca (asanat deja începând cu 1936–1937), precum și un club sportiv cu echipă de fotbal[55]

Fig. 026 – Hala Uzinelor Ford din Calea Floreasca [G. Ionescu, *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor*, Ed. Academiei RSR, București, 1982, p. 594].

Modernizarea Lacului Floreasca

Încă din 1912 s-a pus problema asanării Lacului Herăstrău, intervenție ce nu a fost demarată până la Primul Război Mondial. În perioada interbelică se reia ideea, mai întâi pentru amenajarea Parcului Național, apoi ca parte a unui proiect de mai mare amploare, care viza toate lacurile de pe Colentina (la rândul lui, ca parte a unui priect hidrotehnic mai amplu[56]). În 1926–1927, Casa Lucrărilor Orașului București a hotărât înființarea unei comisii, prezidată de ing Elie Radu care urma să studieze maniera în care intervențiile de asanare a lacurilor trebuiau să fie făcute. Proiectul în sine a demarat în toamana anului 1933. Lucrările aferente Lacului Herăstrău, în amonte de Floreasca, trebuiau să fie finalizate în 1936, pentru a putea fi inaugurate odată cu Expoziția „Luna Bucureștilor", amenajată pe malurile acestui lac. Intervențiile de asanare au vizat, în general, amenajarea malurilor, înlocuirea vechilor diguri cu baraje, precum și a vechilor stăvilare de lemn cu instalații moderne, prevăzute cu vane și deversoare automate. Lucrările pentru Lacul Floreasca au început în 1936. Între Floreasca și Tei exista un dig cu stăvilare care deservau o moară (Moara Floreasca – la acel moment, distrusă în incendiu) – aceste instalații au fost incluse în noul proiect[57]. În aprilie 1937, încă urmau a se face lucrările de consolidare a malului Lacului Floreasca, cu dale de beton, de către Uzinele Comunale București[58]. Parcul Bordei a fost amenajat pe Lacul Floreasca în cadrul acestor lucrări mai ample, în 1936.

Fig. 027 – Case pe malul lacului Floreasca, înaintea asanării. Forografia este făcută din Groapa Floreasca; în partea stângă se vede fabrica de spirt „Popovici" [*Asanarea lacurilor Colentinei,* Uzinele Comunale București, 1936, p. 52].

Fig. 028 – Imagine cu lacul Floreasca, în dreptul podului de pe Calea Floreasca; Iosif Berman, 1933 [Catalogul expoziției *Aspecte ale periferiei Bucureștiului în perioada interbelică,* 15.07–31.12.2023, Palatul Suțu, foto. inv. nr. inv. 68269, https://muzeulbucurestiului.ro/, 18.06.2025].

În august 1938 se ținea licitația pentru darea în execuție a pavilionului Federației Române de Sport-Nautic pe Lacul Floreasca[59]. În 1939, peninsula formată de configurația lacului Floreasca este scoasă de către Primărie din zonă rezidențială și este făcută zonă verde[60]. Tot spre finalul anilor 1930, planurile orașului indică existența Ștrandului Floreasca (v. Fig. 030) pe peninsula menționată mai sus, pe care planul din 1934 (Fig. 017) indica existența unei fabrici de cărămidă. Strandul este reprezentat pe planul Teodorescu, c. 1938 și surprins în imaginea aeriană din același an. De asemeneam este reprezentat și pe planul din 1941(Fig. 020), care ilustrează, suplimentar, și existența unor amenajări verzi pe malul lacului, în lungul Căii Floreasca, precum și a unui debarcader (reprezentat și el încă din 1938).

Fig. 029 – Imagine de pe Calea Floreasca, în dreptul bisericii Sf Sofia; în stânga se vede lacul Floreasca, modernizat; primăvara anului 1937 [Catalogul expoziției *Aspecte ale periferiei Bucureștiului în perioada interbelică*, 15.07–31.12.2023, Palatul Suțu, foto. inv. nr. 33080–75, https://muzeulbucurestiului.ro/, 18.06.2025].

Fig. 030 – Ștrandul Floreasca. În plan îndepărtat se vede fabrica de spirt „Popovici" (stânga), precum și biserica Sf. Sofia (dreapta) [bucurestiivechisinoi.ro, 20.06.2025].

Groapa Floreasca

„Groapa Floreasca" este denumirea sub care era cunoscută o zonă de locuințe apărute ilegal, prin ocuparea unui teren impropriu locuirii (cf. standardelor moderne), aflat peste două foste gropi de nisip, în imediata vecinătate sudică a lacului cu același nume. Ea a început să fie locuită încă de la finalul secolului al XIX-lea, după cum indică planul din 1895 (v. mai sus). Prima stradă din Groapă care este reprezentată în planurile de ghid ale perioadei interbelice este strada Sfinții Constantin și Elena, indicată de planul Unirea din 1931. În 1929, Primăria aproba executarea de lucrări de pavare pe acestă stradă[61]. Ea a reprezentat „spina" principală a dezvoltării țesutului din această zonă, majoritatea celorlate străzi apărute desprinzându-se din ea, spre nord și spre sud, după cum indică planul Fredi Wahnig din 1934 – primul plan care ilustrează dezvoltarea din Groapa Floreasca, reprezentând străzile cu numele lor. Suplimentar, mai existau patru alte străzi înfundate care porneau din strada Plăcintei (astăzi, Radu Beller), mergând spre est, precum și una care mergea în lungul malului lacului, de la Fabrica de Spirt „Popovici" până la Ghețărie – strada Minunei.

În 1936, străzile din Groapă erau pavate, dar nu aveau lucrări de canalizare, acestea din urmă neputând fi făcute din motive tehnice[62] (cota prea joasă a terenului în raport cu cea a pânzei freatice din zonă).

După începerea lucrărilor de asanare a lacurilor de pe Colentina, unele proprietăți din Groapă au fost expropriate. Spre exemplu, în iunie 1936, Consiliul Comunal expropria terenul arh. Al. Zamfiropol de pe str. Georgescu nr. 20 (cca. 120mp cu cca. 45mp construcție), pt lucrările de asanare ale lacului[63]. În 1938, era expropriat terenul de pe strada Brădișului colț cu strada Minunei (157mp) tot cu același scop[64]. În noiembrie 1937, Primăria expropria terenuri aflate în partea de sud-vest a Gropii Floreasca în scopul includerii lor în zonă verde, care vizau imobile de pe strada Velicu Drumea, ce ieșea în strada Radu Beller[65]. În martie 1941, Primăria demara exproprierea unui imobil pe strada Plaurului 2, din Groapa Floreasca pentru realizarea unui spațiu verde[66].

În toamna anului 1940, Primăria Municipiului București, prin intermediul Serviciului Cadastrului din cadrul Direcției Planului și Sistematizării a luat măsuri pentru măsurarea și realizarea de planuri de situație sc. 1:500 a țesutului dezvoltat în Groapa Floreasca[67]. Aceste măsurători au fost făcute pe strada Sf. Constantin și Elena, precum și pe cele 12 străzi care pornesc din ea, spre nord și spre sud: străzile Nufărului, D-tru Velicu, Trestiei, Ecaterina Georgescu, Ion Georgescu, Plaurului, Răchiței, Vișan I, Vișan II, Popândău și Lianei. Nu sunt menționate străzile care pornesc din str. Av. Radu Beller – Manolache, Rădulescu, Fr. Dinu, A. Dinu –, nici strada Velicu Drumea, care delimita Groapa spre sud, precum nici cele din proximitatea lacului – Minunei, Grigoriu, Ghețarilor. Acestea din urmă cel mai probabil nu mai existau, locuințele fiind probabil demolate cu ocazia sau în legătură cu amenajarea lacului și a malurilor sale. Chiar dacă planul din 1941 în continuare le figurează, imaginea aeriană din 1938 pare să indice ceva demolări în partea de nord a Gropii.

Pe cele 13 străzi pe care au fost efectuate măsurătorile, au fost identificate 155 de proprietăți cu 250 de construcții pe ele. Țesutul dezvoltat în Groapa Floreasca era unul foarte modest (v. Fig. 031), cu loturi și case de dimensiuni foarte mici, construite ilegal și, de cele mai multe ori, din materiale perisabile și improvizate. Fiind vorba despere o dezvoltare spontană și nereglementată, structura țesutului este una mai degrabă organică – străzile nu se intesectează în unghi drept, la fel cum nici paercelele nu sunt perpendiculare pe stradă, având forme în general neregulate. Densitatea mare, alături de lipsa lucrărilor edilitare și de calitatea precară a fondului construit, au făcut ca mereu zona să fie privită ca fiind una insalubră. Locuințele din Groapă au fost demolate în perioada postbelică, odată cu intervențiile pentru amenajarea Parcului Floreasca.

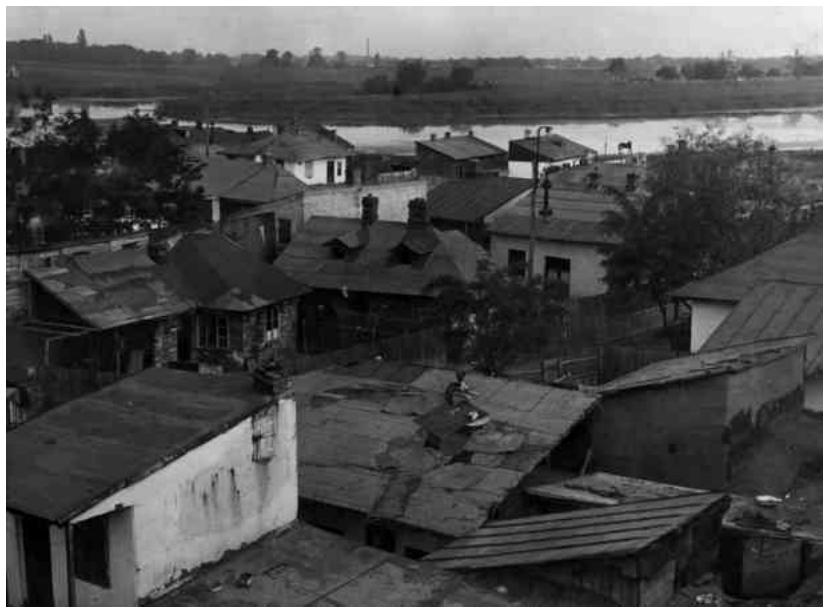

Fig. 031 – Locuințe în Groapa Floreasca, fotografie din vara anului 1933 [Catalogul expoziției *Aspecte ale periferiei Bucureștiului în perioada interbelică*, 15.07–31.12.2023, Palatul Suțu, foto. inv. nr. 33080–113, https://muzeulbucurestiului.ro/, 18.06.2025].

Noile parcelări și alte lucrări de modernizare

Prime parcelări moderne din cartierul Floreasca au fost cele construite de Societatea Comunală pentru Locuințe Ieftine (SCLIB) – **parcelarea Cornescu**, spre Calea Floreasca, și **parcelarea Drumul la Tei**[68], în lungul străzii cu același nume, cele două lotizări fiind separate de hipodromul TR-OB.

În ambele parcelări Societatea Comunală a utilizat proiecte-tip pentru locuințe, așa cum s-a întâmplat și în celelalte lotizări realizate de ea în București, fapt ce a condus la o imagine aparte și distinctivă în ansamblurile ridicate de ea. La acest lucru a contribuit și faptul că Societatea a optat și pentru standardizarea anumitor elemente constructive și decorative, care se repetau de la un tip de locuință la altul. Acest lucru a fost făcut posibil și de faptul că Societatea a deținut propriile sale fabrici de cărămidă și de tâmplărie[69]. Una ditre acestea se afla chiar pe Calea Floreasca (la nr. 10, în 1928, cf. planului din acel an; v. mai sus) – este vorba despre fabrica de tâmplărie pentru a cărei construire Societatea înainta cererea de autorizare în 1915[70].

Aceste două parcelări ale Societății Comunale din Floreasca, precum și contextul mai amplu al dezvoltări lor, au fost analizate în manieră extinsă de istoricul Andrei Răzvan Voinea[71]. În acest context, reluarea acestor date într-o formă detaliată apare ca fiind redundantă. În consecință, în continuare vom indica succint câteva informații referitoare la edificarea celor două parcelări, necesare pentru coerența stiudiului.

Inițiativa construirii parcelării Cornescu datează din 1922, când Societatea a solicitat Comisiei Interimare autorizarea construirii acestei lotizări. Lucrările au fost demarate în același an, în ciuda faptului că autorizația a fost acordată abia în primăvara lui 1923. Până în 1927, Societatea a construit cea mai mare parte a locuințelor din această parcelare, ele fiind realizate după planurile arhitecților Dimitrie Mohor și Ioan D. Trajanescu. Activitățile constructive au continuat în 1938, când Societatea a mai construit 19 locuințe după planurile lui D. Ionescu.

Parcelarea Drumul la Tei a fost realizată pentru Cooperativa „Munca", a funcționarilor Ministerului Muncii, între Societatea Comunală și acest minister fiind semnată o convenție în octombrie 1923, în vederea edificării lotizării. Terenul se afla în proprietatea Societății cel puțin din anul 1921[72]. Planul de parcelare, semnat de același arh. Fr. Reiss (și modificat ulterior de Ioan D. Trajanescu), a fost înaintat Primăriei spre autorizare în 1923 și a fost aprobat, prin decret regal, în 1925. Societatea a început să construiască locuințele cel mai probabil în 1926, după planurile lui Ioan D. Trajanescu, în 1927 mare parte din ele fiind deja ridicate. Lucrările au continuat până în 1934, după planuri-tip de locuințe semnate în special de Ion Țărușanu. În anii 1930, Cooperativa „Munca" a abandonat colaborarea cu Societatea Comunală pentru Locuințe Ieftine iar loturile rămase încă neconstruite la acel moment au fost vândute, fiind ulterior edificate, de noii cumpărători, pe cont propriu.

Încă de la început, cele două parcelări au fost dotate cu lucrări edilitare moderne. În lotizarea Drumul la Tei, lucrările edilitare au început în 1924, fiind terminate înainte de inaugurarea lotizării. În Cornescu, acestea au fost asigurate cu o oarecare întârziere. La jumătatea anilor 1930, Societatea executase lucrările de apă, canal și electricitate, urmând să se ocupe ulterior de cele aferente pavării străzilor și executării trotuarelor[73].

Suplimentar, în a doua jumătate a anilor 1920 și în restul cartierului Floreasca se iau măsuri pentru realizarea sau îmbunătățirea lucrărilor edilitare. Astfel, în 1927, se dau în întreprindere lucrări de canalizare pe unele străzi din cartier (dar care nu sunt nominalizate de document)[74], inclusiv pe Calea Floreasca[75] (care continuă și în 1928[76]) și se aprobă lucrări de pavare pe strada Drumul la Tei și pe Calea Floreasca[77]. În 1928, se fac licitații pentru darea în întreprindere a lucrărilor de canalizare de pe strada Cornescu[78] și se aprobă pavarea străzii Glucozei[79]. În 1929, se fac licitații pentru pavarea străzii Drumul la Tei[80] și pentru darea în întreprindere a lucrărilor de canalizare pe străzile Manu și Grăniceri[81] și se decide înlocuirea pavajului de piatră de pe Calea Floreasca, până la hipodromul Floreasca (SNIC)[82]. Suplimentar, tot în 1929, se aprobă pavarea străzii Sf. Constantin și Elena[83], care a reprezentat strada principală din Groapa Floreasca (v. mai sus) – prima stradă de aici care a beneficiat de lucrări edilitare și care a fost recunoscută ca stradă pe planurile de ghid ale orașului.

În Cornescu s-au mutat mai ales funcționari și persoane cu profesii liberare, membri ai clasei de mijloc, în plină ascensiune. Parcelarea Drumul la Tei a fost destinată încă de la început funcționarilor Ministerului Muncii și instituțiilor subordonate, majoritatea dintre cei mutați aici fiind înalți funcționar[84].

Însă în restul carteirului Floreasca, structura socială era una predominant diferită. Date din anii 1920[85] indică frecvent ocupații precum: birjar, frizer, croitor, cismar, șofer, încasator STB, măcelar, franzelar lucrător, cofetar, coafor, frizer, tapițer, umbrelar, sobar, tipograf, muncitor, mecanic, tinichigiu, electrician monteour, electrician, carosier, manipulant, caretaș, strungar, poleitor, lucrător tăbăcar, țesător, tâmplar, parchetar, zidar, dulgher, zugrav, om de serviciu. Totuși, apar și mențiuni de funcționari (particular, comercial, public, funcțioar CFR sau simpla mențiune „funcționar"), precum

Fig. 032 – Parecelările Cornescu (stânga) și Drumul la Tei (dreapta), delimitate pe imaginea aeriană din 1938. În continuarea parcelării Cornesc, imediat la nord, se pot observa și locuințele construite în parcelarea Băncii Aglo-Române până la acea dată.

și unele sporadice de comerciant, medic, antrenor, industriaș, contabil, inginer, conducător lucrări. Alături de acestea, apar menționate și grade militare (plutonier major, plutonier, locotenent, sublocotenent) sau simpla mențiune „militar". Femeile sunt în general fără profesie (casnice), existând și mențiuni mai dese că lucrau ca menajere. Mai apar menționate și ca având ocupația de croitoreasă, manieleasă, modistă, coafeză, lucrătoare, precum și câteva mențiuni depre femei care lucrau ca funcționar public, avocat sau infirmieră.

În lungul Căii Floreasca (la est), în partea de nord a zonei, a fost construită parcelarea **Negropontes** (Fig. 033). La sud se învecina cu terenul fabricii de mătase „Willems Pierre"[86] (v. mai sus), iar la nord continua până la strada Glucozei, în proximitatea lacurilor. În *Monitoarele Comunale* din 1936, se face referire la ea și cu denumirea de „parcelarea I SNIC", terenul fiind achiziționat de această Societate înainte de 1936 (oricum, Negropontes era coproprietar al hipodromului).

Fig. 033 – Parcelarea Negropontes, delimitată pe imaginea aeriană din 1953.

Până în 1925, terenul pe care a fost realizată parcelarea era parte a comunei Băneasa. În 1923, Primăria acestei comune aprobă parcelarea, însă, în lipsa aprobării Prefecturii Ilvof (pe care nu au obținut-o), proiectul de parcelare nu a obținut o autorizare legală.

După ce terenul a intrat în interiorul teritoriului administrativ al Bucureștiului (ca urmare a modificării limitei orașului din 1926), procesul de autorizare a fost mutat la Primăria Capitalei. În vara anului 1929, Comisiunea Tehnică a fixat condițiile de aprobare în ceea ce privește lățimea și traseul străzilor și a fost de părere să nu se elibereze autorizații de construire în parcelare înainte depunerii sumelor necesare pentru realizarea lucrărilor edilitare de către proprietari. Societatea parcelatoare nu a dat niciun răspuns acestei cerințe și a continuat să vândă terenuri în parcelare (motiv pentru care a fost amendată în anul următor). Parcelarea a primit aprobarea de a fi recunoscută în octombrie 1934 (și primește aviz în luna decembrie a aceluiași an). Ca urmare a faptului că lucrările edilitare nu fuseseră executate, ea nu primea aprobarea definitivă iar Primăria încă nu acorda autorizații de construire pe loturi. Nici în vara anului 1936 lucrările edilitare nu fuseseră realizate, însă în anii anteriori proprietarii de loturi au construit ilegal locuințe, fără autorizație.

Cu toate acestea, în martie 1936, delegațiunea Consiliului General al Municipiului București decide să aprobe planul parcelării SCNIC așa cum era, în conformitate cu avizul dat în 1934[87]. Revenind asupra problemei, în aprilie 1937, Consiliul Comunal aproba parcelarea sub rezerva îndeplinirii unei serii de obligații de către parcelator: executarea lucrărilor edilitare de apă, canal, lumină electrică pe stâlpi de fontă și pavaj; grupele de case trebuiau să aibă „același stil, pentru a da impresia că formează o singură clădire". Suplimentar, se menționa că parcelarea se va aproba definitiv numai dacă se poate face racordul la canalul public. Această ultimă condiție nu a putut fi îndeplinită decât parțial, motiv pentru care, în august 1937, i se cerea parcelatorului să elaboreze un nou plan de parcelare, doar pentru porțiunea care putea fi racordată la canalizare. Până atunci, parcelarea era aprobată doar de principiu și se interzicea acordarea de autorizații de construire[88].

În ciuda problemelor întâmpinate în procesul de autorizare și a întârzierii realizării lucrărilor edilitare, parcelarea a fost construită. Cf. planului din 1938 (v. Fig. 019), ea avea deja cinci străzi, fără nume, paralele între ele, care porneau din Calea Floreasca. Un tabel din același an, care conține străzile Bucureștiului, menționează existența a nouă străzi (denumite străzile A – I din parcelarea Negropontes) și faptul că numerotarea loturilor a fost făcută complet pe ele. Toate erau încadrate în străzi categoria V[89].

Pe planul din 1941 (Fig. 020), apar zece străzi, denumite str. I – X. Cu un an înainte, în vara anului 1940, Primăria acorda, provizoriu, numele de intrările Floreasca A și B primelor două străzi din parcelare, dinspre sud[90]. Șapte dintre străzile din parcelare au primit denumiri în luna decembrie a aceluiași an, după cum urmează: Grădiștea Florești lor, Radu Căptariu, Stroe Postelnicul, Biserica Floreasca, Ancuța Băneasa, Manolache Vornicul, Ioniță Vornicul[91] – toate și păstrează denumirea și astăzi; schimbarea de nume nu a fost consemnată pe planul din 1941.

În primăvara anului 1939, Direcția Planului de Sistematizare decidea scoaterea din zonă construibilă a unui teren din partea de nord, între strada Căp. Av. Romeo Popescu (Calea Floreasca) și str. Regele Carol II (fosta starda Glucozei, redenumită în acei ani), parte din parcelarea Negropontes și parte din fosta propritatea SNIC (aflat în prpoprietate comunală la acel moment). Motivul acestei decizii consta în faptul că acest teren se afla la o cotă joasă și nu permitea realizarea lurărilor de canalizare[92]. Pentru parcelarea Negropontes, aceste măsuri nu au avut efecte, propritarii continuând să ridice locuințe pe toate străzile lotizării, menționate anterior.

Țesutul dezvoltat în această parceclare este unul modest, cu loturi și locuințe de mici dimensiuni. Majoritatea caselor se dezvoltă pe baza modelului tradițional (chiar rural, la origine) al casei cu tindă. Loturile inițiale aveau deschideri mici către stradă, locuințele fiind dezvoltate în lungul limitei parcelelor, lipite la calcan și întorcând fațade de mici dimensiuni către stradă. Chair dacă există și excepții – locuințe mai moderne, care ar putea fi, la limită, considerate mici vile –, predominant țesutul pe care această parcelare îl pune în evidență este unul lipsit de modernitate pentru acea perioadă.

Cei care au cumpărat terenuri aici aparțin, în general, unei clase modeste. *Monitoare Comunale* de la finalul anilor 1930 și începutul anilor 1940 menționează că locuitorii aveau preponderent ocupații sau profesii precum: mecanic, încasator, vopsitor, șofer, sudor, cazangiu, desenator tehnic, zugrav. Femeile erau în general casnice, fiind, însă, menționată și ocuația de coafeză. Rar și punctual apar și alte ocupații, precum jokeu sau comerciant (există indicat și un pictor). Suplimentar, apar menționați și câțiva funcționari (probabil de rang inferior).

În această parcelare se află și biserica Sfânta Sofia (menționată la începutul capitolului), construită în prima jumătate a secolului al XVIII-lea și care a fost restaurată în 1926-1932 pe cheltuiala lui G. U. Negropontes, care i-a și donat terenul de 800mp pe care se află.

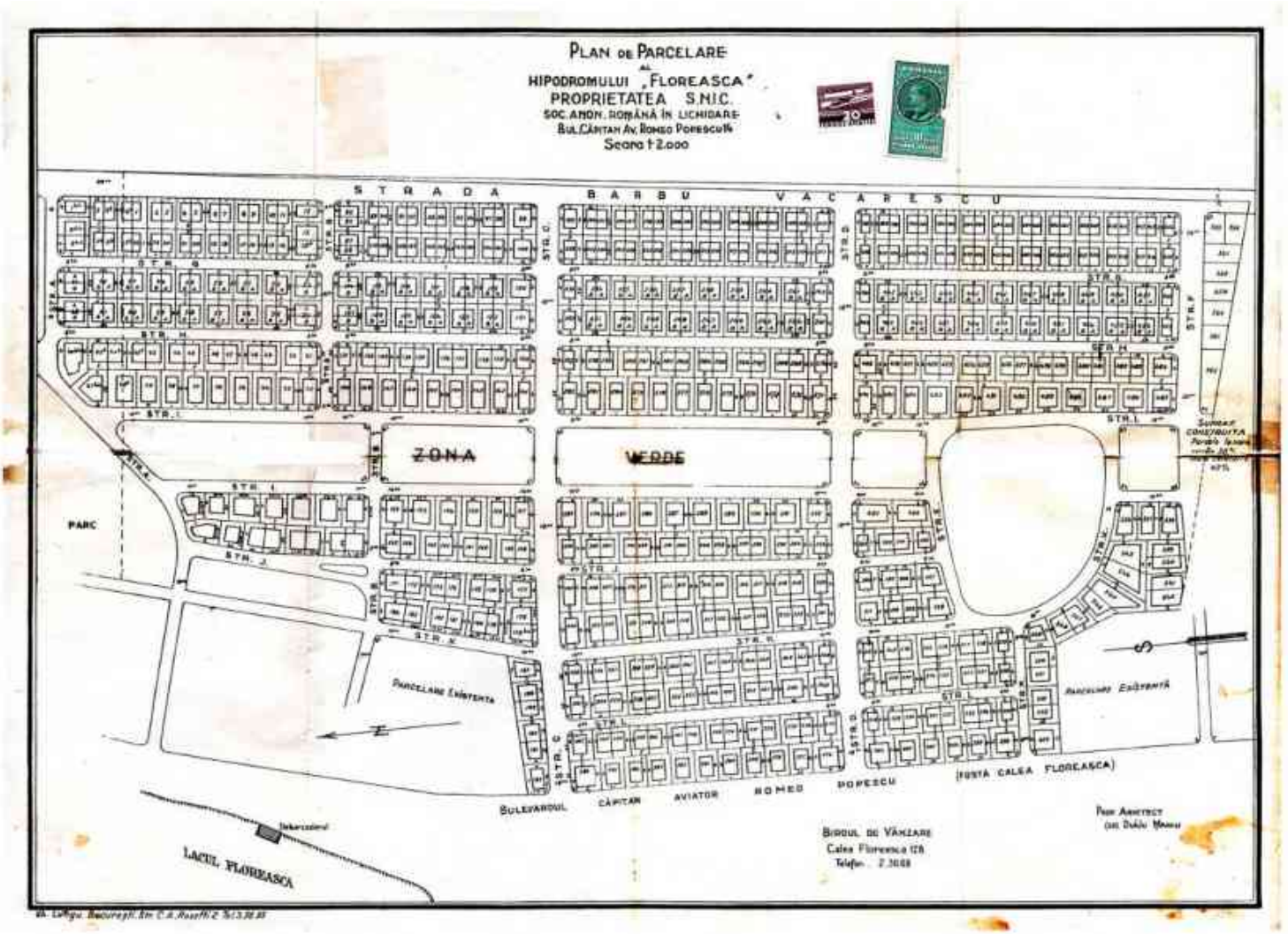

Fig. 034 – Planul parcelării Hipodromul Floreasca, arh. Duiliu Marcu, 1941 [Arhivele Primăriei Municipiului București, fond *Serviciul Tehnic*, dosar 42/1941]

Parcelarea Băncii Anglo-Române (străzile Căpitan Gheorghe Bulugea și Soldat Neagu Florea) apare cu numele acesta pe planul Socec din 1935[93] și pe planul Teodorescu din cca. 1938, însă nu este figurată deloc de planul Fredi Wahnig din 1934. Rezultă, astfel, că este o dezvoltare imobiliară de la mijlocul anilor 1930. Pe imaginea aeriană din 1938 apar ca fiind construite doar o parte din locuițe – cele de pe Calea Floreasca (nr. 110–114), pe Căpitan Gheorghe Bulugea la nr. 1–5 și pe strada Soldat Neagu Florea la nr. 1–5 și 2–6. Unele dintre locuințele din această mică parcelare au fost construite în perioada postbelică (v. mai jos).

Țesutul dezvoltat în periaoda interbelică în această lotizare este specific celui tipic din parcelările burgheze ale periferiei moderne bucureștene din acea perioadă. El este compus, în general, din mici imobile plurifamiliale, având parter și un etaj sau, maximum, parter și două etaje. Câteva dintre aceste imobile conțin doar două apartamente, generând volume care pot fi ușor confundate cu niște vile unifamiliale de dimensiuni medii.

Fig. 035 – Detaliu de suprapunere a planului parcelării Hipodromul Floreasca peste imaginea aeriană din 1953 (suprapunere ucrată în sistem georeferențiat).

Fig. 036 – Suprapunerea planului parcelării Hipodromul Floreasca peste imaginea satelitară actuală (suprapunere lucrată în sistem georeferențiat).

Parcelarea „Hipodromul Floreasca" își are începuturile certe la finalul anilor 1930, însă probabil inițiativa a apărut la mijlocul acestor ani. Lansăm această ipoteză pe baza faptului că (după cum am menționat și mai sus) în *Monitoarele Comunale* din 1936 textele se referă la parcelarea Negropontes ca fiind „parcelarea I SNIC", ceea ce indică existența (măcar în stadiu de intenție / proiect) unei alte parcelări ale aceleiași societăți. Dat fiind faptul că nu se cunoaște o altă parcelare inițiată de SNIC, deducem că trebuie să fie vorba despre cea dezvoltată peste fostul hipodrom Floreasca, a cărei inițiativă de edificare exista deja în 1936.

Chiar dacă hipodromul Floreasca (SNIC) apare în continuare figurat pe imaginea aeriană a orașului din 1938 (v. Fig. 018), în vara aceluiași an, Consiliul Comunal aproba scoaterea din zonă verde a acestui imobil, aflat în proprietatea Societății SNIC, și trecerea lui în zonă rezidențială clasa II a, deci în zonă de vile[94]. Mai târziu, în același an, Ministerul de Interne aproba și el scoaterea din zonă verde a terenului, cu condiția ca Societatea să includă spații verzi în proiectul parcelării (pentru a asigura necesarul de spații verzi din zonă) și impunea ca parcelele care se vor proiecta cu deschidere la acest spațiu verde să aibă suprafețe de minimul 400mp, iar locuințele să fie retrase cu minimum 4m de la aliniament[95]. La finalul anului, Primăria își dădea aprobarea provizorie pentru parcelarea terenului, aprobarea definitică urmând să fie dată după ce s-ar fi executat toate lucrările edilitare (pavaj, apă, canal, electricitate și racordarea lor la rețelele orașului)[96].

După cum am arătat și mai sus, în primăvara anului 1939, Direcția Planului de Sistematizare decidea scoaterea din zonă construibilă a unui teren din partea de nord, între strada Căp. Av. Romeo Popescu (Calea Floreasca) și str. Regele Carol II (fosta strada Glucozei), parte din parcelarea Negropontes și parte din fosta propritatea SNIC, ca urmare a imposibilității realizării lucrărilor edilitare, date fiind condițiile terenului[97]. În martie 1940, se acorda, prin Decret Regal, aprobarea pentru modificarea tipului de zonă pentru o parte din parcelarea SNIC (aflată în nordul acesteia)[98]. Probabil este vorba despre modificarea menționată anterior, chiar dacă textul documentului nu indică acest lucru în mod explicit. De data aceasta nu se mai face nicio referire la parcelarea Negropontes. Trenul scos din zonă construibilă prin intermediul acestei decizii nu poate fi încă precis localizat, ca urmare a lipse de informații explicite, dar este posibil să fie vorba despre partea de nord, pe care se află acum Parcul Verdi.

Parcelarea este figurată în stadiu de proiect pe planul Teodorescu din cca. 1938, fiind reprezentată cu linie punctată (v. Fig. 019). Pe planul din 1941, ea apare reprezentată cu linie continuă, dar fără nume de străzi (nici măcar nume provizorii; v. Fig. 020). Această reprezentare ar trebui să indice faptul că era în curs de elaborare, fără a fi, însă, o certitudine.

Planul parcelării „Hipodromul Floreasca" prezentat în Fig. 034 a fost realizat de arh. Duiliu Marcu în 1941 (mai mult ca sigur, nefiind prima variantă de proiect[99]). Proiectul de parcelare a cuprins un total de 554 de parcele rezidențiale. Configurația generală a lotizării urmărește direcțiile arterelor importante din zonă (Calea Floreasca și strada Barbu Văcărescu), cu străzile nou-proiectate dispuse paralel (sau cvasi-paralel), respectiv perpendiculare pe acestea. Suplimentar, lotizarea include spații verzi ample, respectând, astfel, cerința impusă de Ministerul de Interne în 1938, odată cu scoaterea terenului din zonă verde (v. mai sus). Aceste spații verzi se desfășoară pe direcție nord-sud, creând o bandă verde în zona mediană a lotizării (cu un spațiu mai amplu în partea de sud), care devin elementul compozițional dominant al proiectului. Parcelele care se aflau de-a lungul spațiilor verzi liniare erau prevăzute cu dimensiuni mai mari, respectând, din nou, cerințele Ministerului de Interne, enunțate cu aceeași ocazie.

Proiectul de parcelare viza construirea de locuințe cuplate pentru majoritatea loturilor. Excepție de această regulă fac loturile din lungul spațiului verde median, precum și majoritatea loturilor de colț, pentru care zona edificabilă desentă pe plan indică prevederea de locuințe izolate.

În anii următori, au fost realizate străzile din parcelare și a început să fie construită o serie de locuințe. O imagine aeriană din 1953 surprinde lotizarea interbelică înainte de începerea marilor lucrări care au vizat ridicarea completă a cartierului, din a doua jumătate a anilor 1950. Suprapunerea planului de parcelare peste această imagine aeriană (v. Fig. 035) arată că proiectul lui Duiliu Marcu a fost respectat, putând identifica multiple suprapuneri perfecte ale limitelor parcelelor ce au fost edificate peste cele prevăzute în planul proiectat (observația se referă la sistemul parcelar, nu neapărat și la menținerea zonelor edificabile prevăzute în proiect, care, în unele cazuri, nu corespund situației islustrate de țesutul construit).

Trama stradală a parcelării interbelice a fost în cea mai mare parte inclusă în proiectul postbelic de completare a cartierului, stând la baza configurației lui generale. Majoritatea străzilor din proiectul inițiial se suprapun perfect peste cele actuale (v. Fig. 036). Singurele schimbări aduse tramei stradale au fost în legătură cu fostele spații verzi proiectate – o stradă care a fost înlăturată, precum și anumite ajustări în proximitatea spațiului verde mai amplu, proiectat în zona de sud. Țesutul construit în parcelarea interbelică se păstrează, în cea mai mare parte, și astăzi, fiind înglobat în ansamblul de blocuri din perioada postbelică.

În figura alăturată (037) este prezentată imaginea aeriană a zonei din 1953, cu marcarea sub-zonelor sau elemente urbane importante la care am făcut referire în text, în cadrul acestui capitol, aferent dezvoltării urbanistice a zonei până la începutul perioadei postbelice:

[01] Zona dezvoltată în sub influența bulevardului Ștefan cel Mare.

[02] Parcelarea Elenei Cornescu.

[03] Zona dezvoltată în jurul fostei Piețe Floreasca.

[04] Groapa Floreasca.

[05] Amplasamentul fostei fabrici de tâmplărie a Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine.

[06] Fostul teren al hipodromului TR-OB, transformat la finalul perioadei inerbelice în „Velodromul și Parcul Sportiv Floreasca".

[07] Parcelarea Cornescu, a Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine.

[08] Parcelarea Drumul la Tei, a Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine.

[09] Parcelarea Negropontes.

[10] Parcelarea Băncii Anglo-Române.

[11] Ghețăria de pe malul lacului Floreasca.

[12] Amplasamentul fostei Mori Floreasca.

[13] Uzinele Ford.

[14] Ștrandul Floreasca.

[15] Parcelarea Hipodromul Floreasca (realizată pe fostul teren al hipodromului Floreasca – SNIC), ilustrată în imagine cu locuințele construite la finalul perioadei interbelice și cu câteva inserții de la începutul perioadei postbelice.

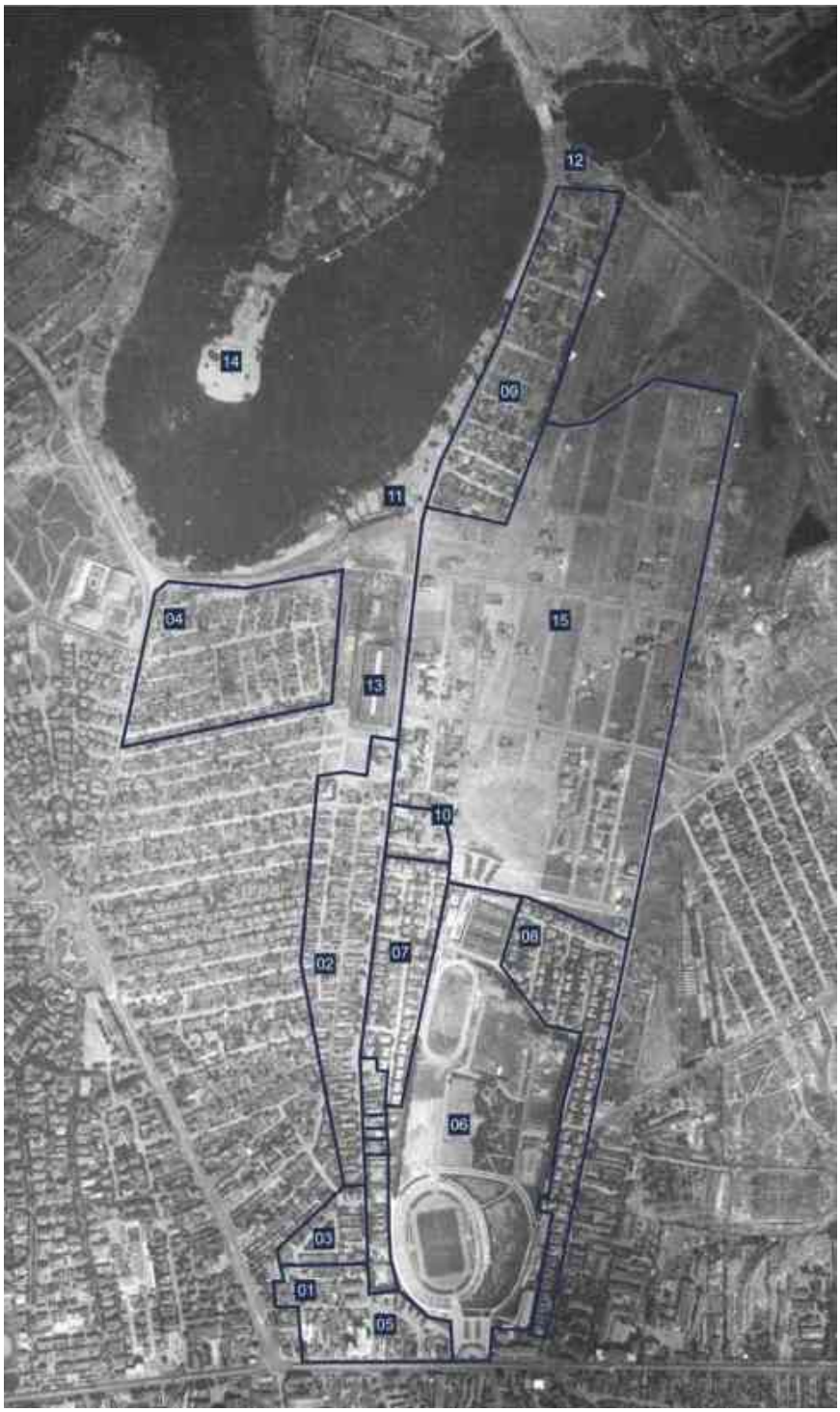

Fig. 037 – Aerofotogrametria din 1953, cu indicarea diverselor sub-zone sau elemente urbane importante, dezvoltate de-a lungul deceniilor anterioare (v. text).

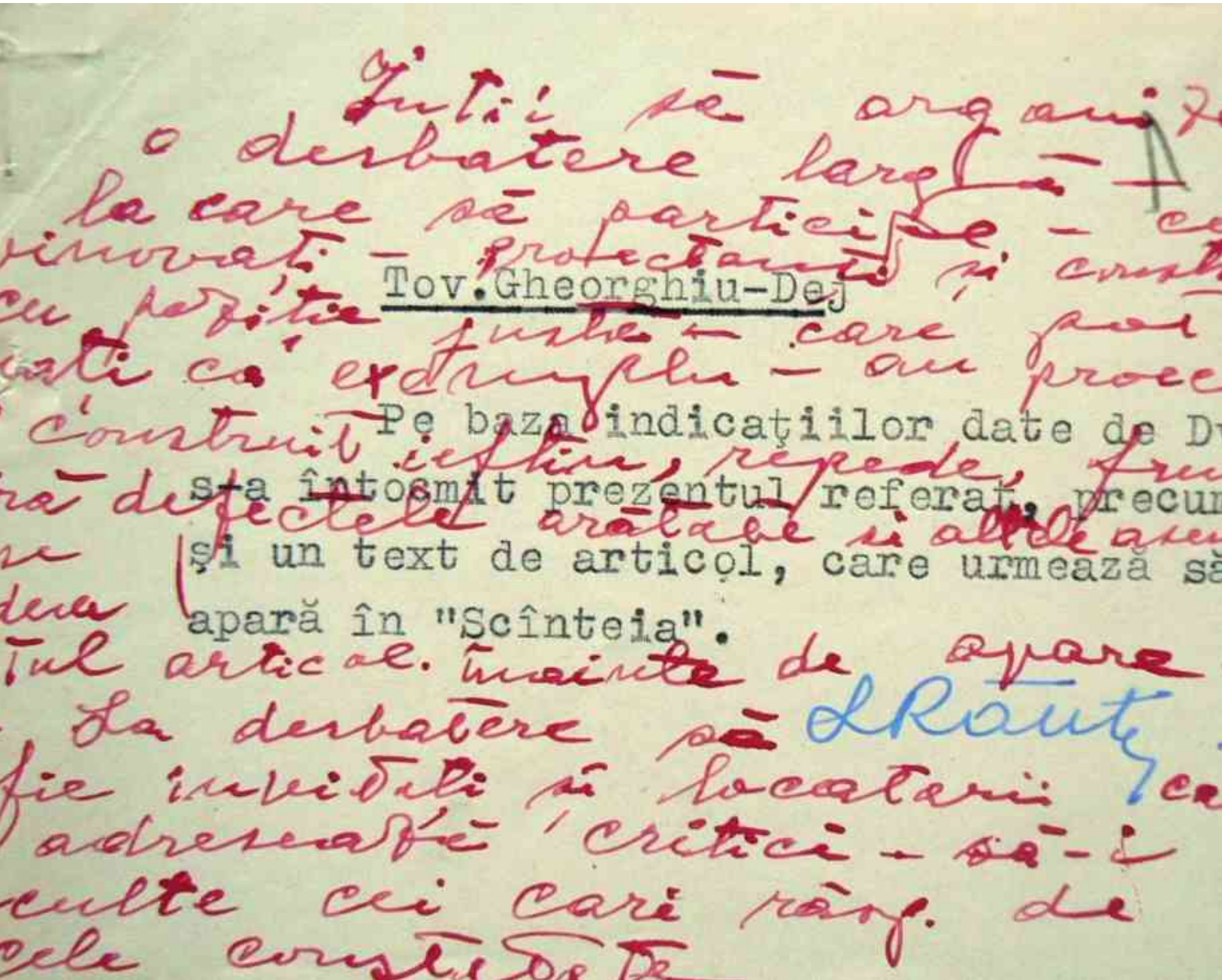
NOTE:

1 Lucia Stoica et al., *Atlas-ghid. Istoria și arhitectura lăcașurilor de cult din București*, Volumul I, București, Editura Ergorom'79, 1999, p. 30.
2 Există o mențiune a bisericii din anul 1635. Vezi istoricul detaliat al bisericii la www.bisericasofia.ro/istorie/, 08.07.2025. Vezi și G.D. Florescu, „Despre moșia Floreasca și biserica ei", în *Gazeta Municipală*, nr. 327 / 19 iunie 1938, pp. 1–2, pentru informații mai detaliate despre familia boierească, moșiile pe care le-au stăpânit, istoria bisericii etc.
3 Colecția de hărți *Lesser and Greater Wallachia (Oltenia and Muntenia)*, 1790 (disponibilă online, în variantă georeferențiată, la https://maps.arcanum.com/ro/map/europe-18century-firstsurvey/, 10.06.2024).
4 Colecția de hărți *Wallachia – Second military survey of the Habsburg Empire*, 1855–1857 (disponibilă online, în variantă georeferențiată https://maps.arcanum.com/ro/map/europe-19century-secondsurvey/, 10.06.2024).
5 *Planul orașului București și al împrejurimilor ridicat instrumental de corpul inginerilor și cvartirmaiștrilor în campania din anii 1807-1812*.
6 Planul Kuzmin – *Planul orașului București și al împrejurimilor sale. Ridicat de sublocotenentul Statului Major Șernskanț și topograful clasa I-a Kozmin în anul 1828, începând cu 28 august și până la 1 a lunii noiembrie inclusive*, 1828.
7 *Planul o[rașului] București*, 1830.
8 *Planul orașului București și al împrejurimilor sale. Ridicat instrumental sub conducerea locotenent-colonelului Statului Major Glebov în anii 1849 și 1850.*
9 *Harta României,* seria XLIII, coloana G*, sub conducerea Șefului Topografiei Maior Constantinescu Mihail Dancov și sub direcțiunea Șefului Institutului Geografic al Armatei Colonel Brătianu Constantin*, sc. 1:20.000, 1893.
10 Vezi Planul Franz Purcel – *Plan Von der Haupt und Residenz Stadt Bukurescht*, 1789; Planul Fr. Ernst – *Plan der Wallachischen Haupt u. Residenz Stadt Bukurest*, 1791.
11 Denumirea de „Mandrittu" apare pe planul Jung, 1856; v. Fig. 008.
12 Pe unele planuri și acest drum este denumit tot „Drum la Colentina" – traseu alternativ spre aceeași direcție.
13 *Planul Bukurestului Ridikat, tras chi-publikat din porunka Prea înăltzatului Domn Stăpînitor Barbu Dimitrie Stirbeiu V.V. de Maior Baron Rudolf Artur Borroczyn*, 1852
14 *Planul Jung*, 1856.
15 *București Capitala României*, Major Pappasoglu, editor și compuitor, 1871.
16 Dezvoltarea acestei zone este ilustrată în mod identic și pe planul Pappasoglu din 1875.
17 *Planul capitalei București și al învecinătăților*, 1882, fără autor, fără scară.
18 Această sursă cartografică este una nouă și, încă, inedită. Ea a fost conslutată probabil pentru prima dată în 2023, cu ocazia Studiului Istoric pentru PUG București și nu a fost încă exploatată mai mult decât atât în acea cercetare.
19 *Planul Orașului Bucuresci lucrat de Institutul Geografic al Armatei pentru Primăria Capitalei în al XXXIII-lea an al Domniei M.S. Regelui Carol I*, scara 1:5.000 și 1:1.000, 1895–1899.
20 *Planul orașului București – ediția oficială*, scara 1:5.000 și 1:1.000, 1911.
21 Vezi, spre exemplu, planul orașului Ploiești, care figurează o limită trasată după principii similare. Acest plan a fost realizat tot de Institututl Geografic al Armatei, în 1902, sc. 1/10.000, cu o grafică și un nivel de reprezentare aproape identice cu cele din planul din 1895 al Bucureștiului.
22 *Planul orașului București după ultimele date oficiale*, lucrat de Atelierele SOCEC&co, Editura Librăriei SOCEC&co, Societate Anonimă, 1914.
23 *Noul plan al orașului București*, ediție oficială, de Căpitan Mihail C. If. Pântea din Marele Stat Major General al Armatei, Sc. 1:10.000, 1921.
24 A. R. Voinea, *Idealul locuirii bucureștene: familia cu casă și grădină. Parcelările Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine – București (1908-1948)*, Asociația Studio Zona, București, 2018, p. 143.
25 *București cu împrejurimile*, de Maior Mih. Pântea, sc. 1:15.000, 1923. Situația zonei Floreasca este identic ilustrată de planul elaborat de același autor în 1924.
26 *Municipiul București 1:5000, București fotografiat din aeroplan 1927, executat de Compagnie Aérienne Française*,scara 1:5.000, 1927.
27 *Monitorul Comunal al Orașului București*, nr. 151 / 3 august 1924, p. 8.
28 Rezultă dintr-o cerere a Societății de Binefacere „Samariteană" care voia să să construiască pe strada Piața Floreasca colț cu Dejugătoarei, o cantină pentru săraci, peste o cantină pre-existentă, în piață (v. *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 16 / 16 aprilie 1939, p. 9); în primăvara anului 1940, ca urmare a faptului că, în urma retragerilor impuse de Primărie (pe baza Planului de Sistematizare), terenul devenea prea mic, Primăria decide să îi cedeze un alt teren, vecin cu primul, aflat pe str. Dejugătoarei colt cu Calea Floreasca (*Idem*, nr. 13 / 31 martie 1940, p. 8).
29 Ortofotoplanuri București – recunoaștere aeriană, 1938–1945 [sursă: http://www.wwii-photos-maps.com/romania/, consultat 15.05.2013]; în prezent, aceste imagini nu mai sunt disponibile la sursa indicată, având access la ele în varianta descărcată local; parte din ele (printre care și imaginea prezentată în acest studiu, sunt disponibile la: https://fostulbucuresti.github.io/.
30 Vezi, spre exemplu, *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 27 / 7 iunie 1929 și nr. 43 / 27 octombrie 1929, p. 10.
31 Idem, nr. 161 / 12 octombrie 1924.
32 „Legea pentru organizarea administrațiunii comunale a orașului București", publicată în *Monitorul Oficial* nr. 31 / 7 februarie 1926, art. 1. Următoarele legi administrative interbelice (1929, 1939) nu aduc modificări suplimentare în ceea ce privește încadrarea zonei Floreasca în interiorul teritoriului orașului.

33 „Regulamentul pentru construcții și alinieri al Municipiului București", publicat în *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 4 / 22 ianuarie 1928. Încadrarea în zonă de vile însemna că: locuințele trebuiau să aibă minimum 7m înălțime (deci cel puțin parter și un etaj) (art. 44); trebuiau să aibă o retragere de la stradă cuprinsă între 2 și 4m; nu se acceptau locuințe realizate în regim închis (înșiruite); pentru terenurile de colț (sau cu fațadă la două străzi), suprafața minimă a parcelei trebuia să fie de 150mp (pentru vilele cuplate), respectiv de 200mp (pentru cele izolate); pentru celelalte terenuri, suprafața minimă a parcelei trebuia să fie de 200mp (pentru vilele cuplate), respectiv de 250mp pentru cele izolate; adâncimea lotului (pe latura cea mai mică) trebuia să fie de minimum 10m (pentru vilele cuplate), respectiv de 15m (pentru cele izolate); deschiderea parcelei către strada trebuia să fie de minimum 10m (pentru vilele cuplate), respectiv de 15m (pentru cele izolate); împrejmuirile trebuiau să fie de fier sau zăbrele de lemn date la rindea, pe soclu de zidărie sau de beton armat, lăsând goluri în proporție de cel puțin 30%, repartizate uniform.
34 *Municipiul București și împrejurimile*, realizat de Institutul Cartografic „Unirea", Brașov, sc. 1:20.000, 1931.
35 *Planul Municipiului București. Întocmit și desenat după datele Primariei Municipiului București de Fredi Wahnig, Cartograf-sef din Institutul Geologic al României*, scara 1:15.000, 1934.
36 Vezi Anexa 11 – Zonificare și Anexa 12 – Clase de construcție, din Memoriul Justificativ al Planului de Sistematizare citat mai sus.
37 *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 45, 16 noiembrie 1941.
38 Idem, nr. 24 / 16 iunie 1940, p. 9.
39 Vezi Anexa 17 – Schema arterelor de circulație, în Marcu, D., G. M. Cantacuzino, R. Bolomey, Al. Davidescu și Th. Rădulescu, *Planul director de sistematizare al Municipiului București. Memoriu Justificativ și planuri*, București, Tipografia „Bucovina", 1935.
40 *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 20 / 17 mai 1942, p. 4.
41 *București. Municipiul si împrejurimile. Întocmit de General C-tin Teodorescu*, scara 1:15.000, f.a.
42 *Planul Municipiului București întocmit după date oficiale de Colonel Ulisse Sâmboteanu și prof.-Cartograf M.D. Moldoveanu*, scara 1:15.000, 1941.
43 Vezi arhiva acestui periodic la https://adt.arcanum.com/ro/discover/, 09.06.2025.
44 *Monitorul Comunal al Orașului București*, nr. 8 / 20 mai 1923, p. 2.
45 Vezi astfel de mențiuni în *Monitorul Comunal al Orașului București*, spre exemplu în nr. 138 / 4 mai 1924, p. 5.
46 A. R. Voinea, *Idealul locuirii bucureștene: familia cu casă și grădină. Parcelările Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine – București (1908–1948)*, Asociația Studio Zona, București, 2018, p. 143.
47 *Planul orașului București după ultimele date oficiale, lucrat în Atelierele SOCEC & Co., București*, f. sc., 1914.
48 *Planul industrial al orașului București*, realizat de Ministerul Industriei și Comerțului, Direcția Generală a Studiilor și Legiferării Economice și publicat de Editura Bibliotecii Științelor Popularizate, sc. 1:12.500, 1928.
49 *Monitorul Comunal al Orașului București*, nr. 92 / 17 iunie 1923, p. 5.
50 Idem, nr. 94 / 1 iulie 1923, p. 3.
51 Cf. publicației *Planul orașului București cu noua împărțire în 4 sectoare și indicatorul alfabetic al străzilor*, Librăria „Cartea de Aur", București, f.a., p. 118, în cadrul capitolului „Tabloul fabricelor din București cu adresele lor pe specialități", pp. 107–158.
52 Idem, pp. 110, 118, 122, 128, 133. Toate numerele poștale menționate sunt cele vechi, indicate în publicația citată.
53 S. Stan, „Arhitectura industrială în București – studiu de caz: Uzinele Ford România", în A. Derer, coord., *Despre conservarea și reabilitarea patrimoniului construit: de la istorie la probleme și soluții contemporane*, Ed. Universitară „Ion Mincu", București, 2007, 99–101.
54 E. Prager, *Betonul armat în România*, Ed. Tehnică, Bcucurești, 1979, p. 310.
55 S. Stan, *op. cit.*, pp. 107–108.
56 Cele mai importante vizau crearea unui lac artificial la Buftea (pentru a asigura un debit constant în lacurile de pe Colentina, necesar asigurării salubrității lor; executat în 1934–1935) și intervenții pentru aducerea de apă din Ialomița în Colentina. Vezi *Asanarea lacurilor Colentinei,* Uzinele Comunale București, 1936, pp. 20–21, 23.
57 Idem, pp. 89–91.
58 *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 3 / 16 ianuarie 1938, p. 15
59 Idem, nr 28 / 10 iulie 1938, p. 6.
60 Idem, nr. 29 / 16 iulie 1939, p. 3.
61 Idem, nr. 49 / 8 decembrie 1929, p. 2.
62 *Asanarea lacurilor* , Uzinele Comunale Bucureţti, 1936, p. 18.
63 *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 15 / 10 aprilie 1938, p. 4.
64 Idem, nr. 37 / 11 septemebrie 1938, p. 4.
65 Idem, nr. 2 / 9 ianuarie 1938, p. 8.
66 Idem, nr. 15 / 13 aprilie 1941, p. 26.
67 Direcția Municipiului București a Arhivelor Naționale, fond *PMB – Serviciul Tehnic*, dosar 1/1941.
68 Informații despre edificarea acestor parcelări au fost publicate extensiv în: A. R. Voinea, *Idealul locuirii bucureștene: familia cu casă și grădină. Parcelările Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine – București (1908–1948)*, Asociația Studio Zona, București, 2018, pp. 143–150, 200–201 (pentru parcelarea Cornescu) și pp. 151–152, 182–184 (pentru parcelarea Drumul la Tei). Ele au stat la baza prezentei părți a textului, referitoare la cele două parcelări.
69 I. Calotă, *Dincolo de centru. Politici de locuire în București (1910–1944)*, București, Editura Ozalid, 2017, pp 156–157.
70 A. R. Voinea, *Idealul locuirii bucureștene: familia cu casă și grădină. Parcelările Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine – București (1908–1948)*, Asociația Studio Zona, București, 2018, pp. 114, 152, 184.

71 A. R. Voinea, *op. cit.*, , pp. 143–150, 200–201 (pentru parcelarea Cornescu) și pp. 151–152, 182–184 (pentru parcelarea Drumul la Tei). Informațiile extrase din această sursă au stat la baza prezentei părți a textului, referitoare la cele două parcelări.
72 *Monitorul Comunal al Orașului București*, nr. 8 / 6noiembrie1921, p. 74.
73 A. R. Voinea, *op. cit.* , pp. 151–152, 201.
74 *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 28 / 10 iulie 1927, p. 7
75 Idem, nr. 37 / 11 septembrie 1927, p. 8.
76 Idem, nr. 17 / 22 aprilie 1928, p. 3.
77 Idem, nr. 30 / 24 iulie 1927, p. 2.
78 Idem, nr. 19 / 6 mai 1928, p. 3.
79 Idem, nr. 40 / 30 septembrie 1928, 8.
80 Idem, nr. 18 / 5 mai 1929
81 Idem, nr. 30 / 28 iulie 1929, p. 5.
82 Idem, nr. 22 / 2 iunie 1929, p. 4.
83 Idem, nr. 49 . 8 decembrie 1929.
84 A. R. Voinea, *op. cit.*, pp. 148–149, 152.
85 Datele referitoare la locuitorii celorlalte zone din cartierul Floreasca au fost prelucrate pe baza informațiilor furnizate de anunțurile de căsătorie, publicate în numerele *Monitorului Comunal al Municipiului București*. Astfel de informații apar aproape în fiecare număr (cca. 50 de numere pe an), indicarea exactă a sursei pentru fiecare mențiune în parte devenind, astfel, excesivă.
86 Cf. imaginii aeriene a orașului din 1938 și cf. planului industrial al orașului din 1298.
87 *Monitorul Comunal al orașului București*, nr. 29 / 19 iulie 1936, pp. 11–12.
88 Idem, nr. 4 / 23 ianuarie 1938, p. 3.
89 Idem, nr. 26 / 4 septembrie 1938, pp. 36–37.
90 Idem, nr. 32 / 11 august 1940, p. 12.
91 Idem, nr. 51 / 22 decembrie 1940. Se menționează despre: Radu Căptariu, Stroe Postelnicul că stăpâneau prin sec. al XVI–lea aceste locuri; Ancuța Băneasa, că stăpânea prin sec. al XVIII–lea aceste locuri; Manolache Vornicul, că stăpânea prin sec. al XIX–lea aceste locuri; Ioniță Vornicul, că a fost ctitorul bisericii Floreasca (de fapt se referă la biserica Sf. Sofia). Cu aceeași ocazie se denumesc și unele străzi din parcelarea Cornescu.
92 *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 20 / 14 mai 1939, pp. 3–4.
93 *București. Municipiul și împrejurimile*, Librăria SOCEC & co. SA, sc. 1:15.000, 1935.
94 *Monitorul Comunal al Municipiului București*, nr. 33 / 14 august 1938, p. 3. Decizii de scoatere din zonă verde și includere în zonă rezidențială II a (vile) au loc și la nord de lacul Floreasca – v. un exemplu pt un teren de cca. 47.000mp, proprietatea lui Ath. Bolintineanu din Calea Floreasca 224, în *Idem*, nr. 46 / 13 noiembrie 1938, p. 3; în martie 1939, proprietatea este menționată ca fiind la nr. 224–250, cu o suprafață de cca. 100.000 mp și rezultă că este terenul unei fabrici de cărămidă; acestă decizie expropriază proprietatea pentru a servi realizării de spații verzi, în conformitate cu prevederile Planului de Sistematizare; în final se decide exproprierea parțială, a doar jumătate din suprafața de teren; rezultă că terenul avea pe el cca. 1.500mp de clădiri de zidărie de cărămidă și cca. 4.000mp de șoproane acoperite de scânduri (v. Idem, nr. 12 / 19 martie 1939, p. 7)
95 Ifem, nr. 43 / 23 octombrie 1938, p. 3.
96 Idem, nr. 01 / 1 ianuarie 1939, p. 5. În această perioadă, Calea Floreasca se numea bd. Căpitan Av. Craiu, revenind la denumirea de Calea Floreasca în 1940.
97 Idem, nr. 20 / 14 mai 1939, pp. 3–4.
98 Idem, nr. 14 / 17 aprilie 1940, p. 4.
99 Diverse planuri și schițe pentru această parcelare se găsesc și la Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond *Duiliu Marcu*, dosar 104. Nici dosarul și nici planurile nu sunt datate, deci nu oferă informații suplimenentare referitor la anul începerii proiectului parcelării.

CAPITOLUL III

Tov. Gheorghiu-Dej

Pe baza indicaţiilor date de D
s-a întocmit prezentul referat, precu
şi un text de articol, care urmează s
apară în "Scînteia".

FLOREASCA: PARCELARE, CVARTAL, MICRO-RAION (1945 – 1961)

Text: Andrei Răzvan Voinea

1. Cum au ajuns funcționarii de la Ministerul Agriculturii și Silviculturii să construiască vile prin cooperare în parcelarea SNIC, în vara anului 1955?

1.1. Context

Evenimentele politice dintre 1944 și 1948 au schimbat destinul cartierul Floreasca.[2] De la o periferie zonă având în centru întreprinderea Ford și o parcelare de loturi individuale cu 562 de parcele, abia cristalizată și aprobată de municipalitate, Floreasca s-a transformat, în două decenii, într-un „orășel" cu peste 10.000 de locuitori. Regimul comunist a reușit transformarea cartierului în ceea ce urbaniștii anticipau și planificau încă dinainte primului război mondial: un cartier de locuințe ieftine pentru muncitori și funcționari. În această zonă, unde denumirea de „cartier" a început să prindă contur într-un mod diferit față de alte zone ale orașului, fiind, probabil, primul cartier cu interpretarea actuală a definiției, autoritățile au construit 102 blocuri de 2-4 etaje pe fosta parcelare a SNIC (cu 2559 de apartamente), 22 de vile prin cooperare (142 de apartamente) fie în parcelarea SNIC, fie în parcelarea Băncii Anglo-Române și șase blocuri turn (cu 300 de apartamente), la marginea fostei gropi Floreasca. În total, în Floreasca, statul român prin Sfatul Popular al Capitalei și prin Ministerul Agriculturii și Silviculturii au construit 3001 apartamente.

Însă cartierul înseamnă mai mult decât construirea de locuințe. Prin urmare, autoritățile au construit și amenajat o serie de imobile care deserveau cele 3001 apartamente. Au demolat groapa Floreasca, pe care o considerat sub standardele de locuire și au înlocuit-o cu un parc dotat cu patinoar și tobogan, care au devenit simboluri ale cartierului. Au amenajat Parcul Verdi, patru baze sportive pentru sportul de masă (date în folosință întreprinderilor Automatica și ICSIM, baza sportivă a GICL și Voința pentru UCECOM), un cinematograf (Cinemascop Floreasca), o piață, un complex comercial UCECOM, două școli gimnaziale, un liceu, grădinițe și creșe, dispensar, patru ștranduri[3], Complexul Sportiv Floreasca[4] debarcader, promenadă, dar și magazine la parterul blocurilor. S-au prelungit liniile de transport și s-au introdus unele noi. În plus, chiar înainte să se gândească marele proiect de ansambluri de blocuri, în Floreasca s-a amenajat stadionul Dinamo pentru Ministerul de Interne, chiar și un depou[5]. Peste 10.000 de locuitori s-au mutat în acest nou „orășel", așa cum era denumit în presa vremii, fiind primul mare cartier construit de comuniști. Cum s-a întâmplat acest proces de edificare?

După începerea celui de-al Doilea Război Mondial, activitatea constructivă din București a încetinit, datorită ordinelor de mobilizare a armatei, dar și concentrarea producției de materiale de construcții pentru efortul de război. Resurse importante precum cimentul și fierul erau rezervate Armatei prin Ministerul Înzestrării Armate. De aceea, activitatea constructivă a scăzut însă nu și cea urbanistică.

Între 1939 și 1947, în Floreasca, primăria a demarat o serie activități, în special, cele de aliniere și de sistematizare. Se începe chiar cu denumirea străzii, Floreasca fiind denumită începând cu 1938 strada aviator Romeo Popescu. Revenirea la denumirea de Floreasca s-a produs după 1948. Urmează acțiuni în groapa Floreasca, autoritățile dorind să o exproprieze și să o demoleze, inițiind mutări ale locuitorilor de acolo, însă fără succes.[6] Pe lângă groapa Floreasca, în 1941, Primăria a expropriat terenuri în zona Floreasca-Pipera[7], dar și schimburi de terenuri al PMB către diverși operatori.[8] În regimul Antonescu, nici Floreasca nu a scăpat de acțiuni violente de deposedare de bunuri: imobile evreiești preluate de Centrul Național de Românizare în parcelarea Bordei-Regiunea Lacul Floreasca.[9] Tot în 1942, autoritățile continuă amenajarea regiunii lacurilor (Băneasa, Floreasca, etc.)[10], urmată la scurt timp, în 1943, de lucrări studii planuri referitoare la situația terenurilor publice si particulare in jurul lacurilor Herăstrău si Floreasca.[11] Ambele aveau ca scop diferite amenajări precum baze sportive și altele. Tot în 1943 autoritățile inițiază construirea unui pod peste Lacul Floreasca din beton armat ca să facă legătura cu Pipera[12]. Primăria l-a executat, ulterior, în 1950.

După terminarea războiului, lucrările au început foarte greu: primăria a eliberat câteva autorizații în 1946, precum cele de pe strada Bd. Căpitan Aviator Romeo Popescu (Parcul Floreasca)[13], unele chiar în parcelarea Societății Comunale pentru Locuințe Ieftine[14] însă nu s-a reluat activitatea de construcții de locuințe. Singurele investiții din această perioadă erau strandul MAI[15] din 1948 și alte proiecte precum amenajări sportive[16], care reprezentau investiții financiare reduse.

În concluzie, în timpul războiului, activitatea de sistematizare a pus bazele unor acțiuni care au fost puse în practică în primii ani ai regimului socialismului de stat. Implicarea statului începută în anii regimului Antonescu au fost continuate de regimul comunist. În 1959, când lucrările la construirea blocurilor erau în curs de încheiere, o consfătuire a locatarilor scotea în evidență toate exagerările pe care presa le menționa pe parcursul construirii, iar un raport înmânat de Leonte Răutu lui Gheorghe Gheorghiu Dej aproape că trimitea la închisoare proiectanții noului cartier Floreasca. Cum s-a construit cartierul Floreasca?

1.1. **Ce s-a întâmplat cu SNIC după 23 august 1944, până în vara anului 1955? Cum a ajuns terenul de la privat la stat?**

La începutul anului 1948, Jockey-Club (SNIC), proprietarul terenului, a fost dizolvat, printr-o acțiune în forță a autorităților, mulți dintre membri au fost arestați, iar în clădirea de lângă Ateneu (pe strada Episcopiei) a fost transformată în sediul Frontului Plugarilor, partidul lui Petru Groza. Concomitent, la sfârșitul anului 1948, statul a înființat o nouă societate care a preluat atributele SNIC. Aceasta se numea Societatea de Stat pentru Îmbunătățirea Rasei Cailor din RPR, era în subordinea Ministerului Agriculturii și Silviculturii și a fost înființată pe baza decretului 410 din 28 decembrie 1948, iar funcționarea ei era stabilită prin baza decretului 199 din 14 mai 1949.

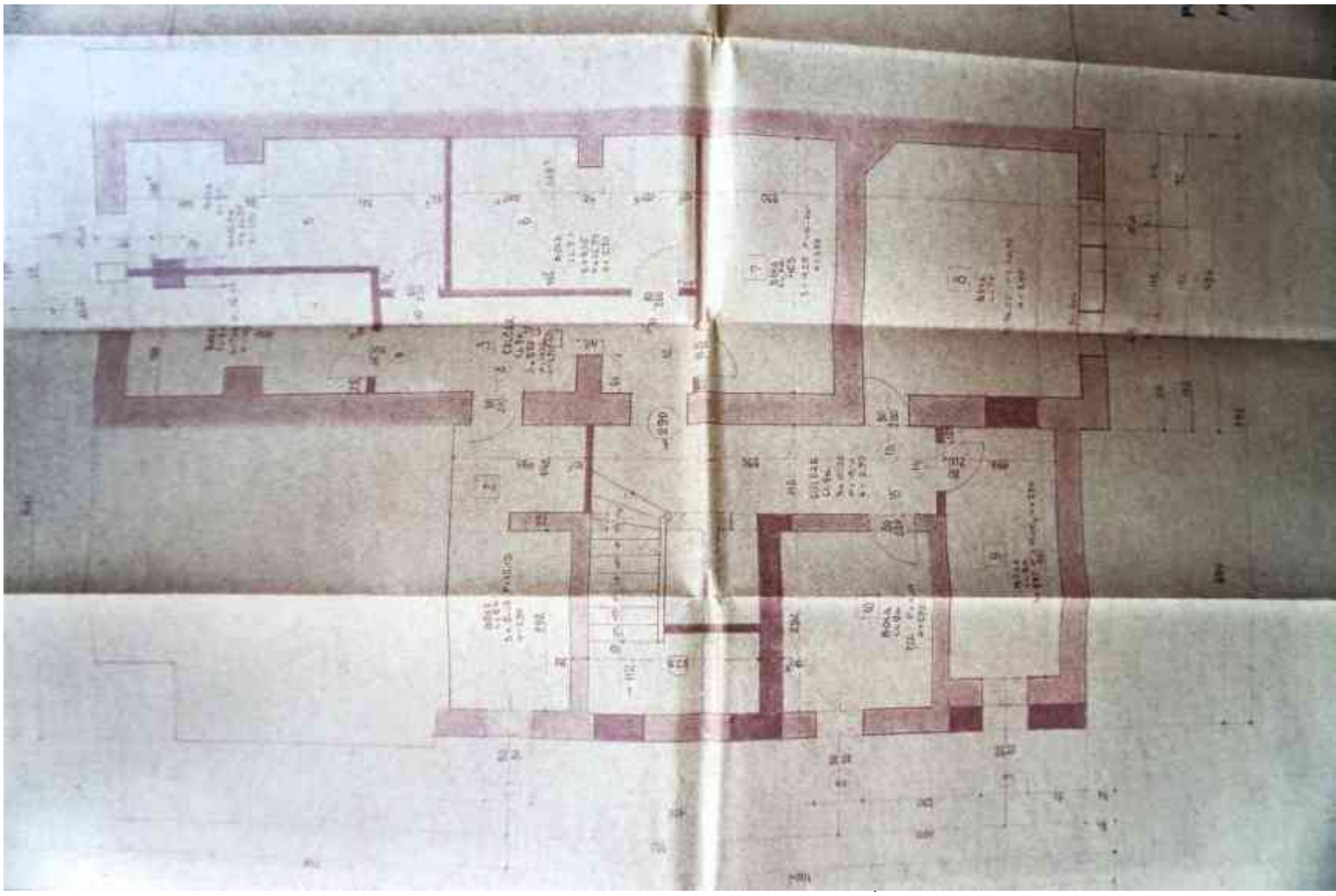
În 1950, statul clarifica statutul acestei noi societăți. Hotărârea Consiliului de Miniștri 1021 din 23 septembrie 1950 stipula că „Societatea de Stat pentru îmbunătățirea rasei cailor din R. P. R. (Societatea Hipică de Stat) este o întreprindere de Stat de interes general, pusă si îndrumarea şi controlul Ministerului Agriculturii. Are personalitate juridică şi independență operativă." Cel mai probabil, această nouă societate, aflată sub conducerea Ministerului Agriculturii, a preluat numeroasele terenuri ale Jockey-Club-ului, printre care și terenul de la Floreasca. Astfel, Ministerul Agriculturii administra cea mai mare parcelare din București, cu străzile pavate și asfaltate, cu lucrările de apă și canal finalizate.

Inițial, ca orice altă parcelare bucureșteană, străzile purtau denumiri de litere (A, B, C etc.). Când au primit nume de muzicieni? Prin decizia nr. 57214 din 25 septembrie 1948 publicată în Monitorul Comunal din 3 octombrie 1948.[17] Nu am identificat procesul verbal al Comisiei de Nomenclatură, pentru a înțelege de ce noile autorități au preferat nume de compozitori, dar cert este că din toamna anului 1948, cartierul Floreasca, cu o tramă stradală bine conturată, cu noi denumiri de străzi, dar fără vreo casă edificată. Nu este clar ce a dorit statul să facă în acest timp în Floreasca. De la instalarea noului regim comunist, în 1948, timp de 7 ani, din 1948 și până în 1955, Sfatul Popular nu a eliberat autorizații de construire în parcelare.[18] Pe cel mai mare teren de construcții echipat din București, statul nu a construit nimic. Motivele sunt neclare: urma ca această parcelare să lase loc unei investiții de amploare? Nu existau fonduri?

Cum arăta parcelarea în anul 1950? Dintre surse, am ales literatura realist socialistă, mai ales Scrinul Negru al lui G. Călinescu.

„Atât drumul de țară cât şi terenul de deasupra malului aparțin unei parcelări abandonate din cauza evenimentelor. Într-adevăr, la capătul dinspre oraș al drumului apare un dig cu balustradă consolidând panta străzii, care urcă, mai departe, prin câteva trepte, la alt nivel. De acolo strada este pavată şi canalizată dar aproape fără nici o casă, întocmai ca şi celelalte străzi din parcelare, presărate doar cu câteva vile, nu lipsite de gust. Troscotul iese nestăpânit prin interstițiile caldarâmului ca şi când ar voi să curețe scoarța pământului de crusta de piatră. Câte un mac roșu înflorește primăvara în chiar mijlocul străzii. Cât privește mușețelul, el se înmulțește abundent în rigola unui trotuar. Un cocoș bătrân, cu creasta roșie bătută ca garoafa, își poartă găinile prin tot acest cartier, părăsit înainte de a se naște. Câteva capre cu iezi pasc vara şi, nu rare ori, câte o turmă de oi cu lâna năclăită de noroaie invadează aceste paragini minată de un cioban."[19]

Cert este că în 1955, Floreasca s-a animat cum nu mai fusese la începutul anilor 20, când Societatea de Locuințe leftine a început șantierele pentru parcelările de locuințe tip Cornescu și Drumul la Tei. După 7 ani de inactivitate, vara anului 1955 a schimbat radical percepția asupra ce înseamnă Floreasca. Autoritățile comuniste au început demersurile pentru două proiecte complementare: primul proiect prevedea construirea a 22 de vile prin cooperare pentru funcționarii Ministerului Agriculturii, noii proprietari ai terenului. Al doilea proiect prevedea construirea primului și celui mai mare ansamblu de locuințe din București până la acea dată, două proiecte care au schimbat identitatea cartierului.

1.1.1. ***Context HCM 4015/1953***

Însă la ce ne referim atunci când denumit cele 22 de vile drept „blocuri prin cooperare"? În 1951, prin decretul 738, Guvernul oferea posibilitatea cetățenilor de a construi locuințe în proprietate personală, atât în locuințe individuale, cât și în blocuri bazate pe cooperarea dintre vecini. Pe scurt, Guvernul punea la dispoziția muncitorilor și funcționarilor credite de la Banca de Investiții sau alte bănci de stat (Banca Agricolă), pe care beneficiarii le puteau lua cu scopul construirii de locuințe, prin împrumut bancar. După aprobarea creditului de către fabrica sau instituția la care lucrau, funcționarii și muncitorii puteau să își aleagă un proiect-tip elaborat, inițial, de Ministerul Construcțiilor. Apoi primeau și teren de la Sfatul Popular, de preferat, într-o parcelare cu lucrările edilitare deja amenajate sau în curs de amenajare. Beneficiarii se ocupau de construirea lor prin apelul la un inginer din instituția la care lucrau și rămânea în proprietate personală, urmând a achita creditul prin rețineri de la salariu. Mai mult, puteau să se grupeze în asociații de cooperare mai mulți beneficiari și să construiască un bloc pe baza planurilor puse la dispoziție. Așadar, funcționarii sau muncitorii (de obicei de la aceeași întreprindere) făceau o adresă comună prin care își manifestau cooperarea pentru a lua un împrumut și pentru a construi blocul în care urmau să locuiască.

Decretul din 1951 nu a avut ecouri importante în societate, cel puțin nu în București, în principal datorită fondurilor reduse puse la dispoziție. Doi ani mai târziu, în decembrie 1953, Guvernul a adoptat HCM 4015/1953, care întărea dispozițiile decretului, iar Consiliul de Miniștri punea la dispoziție importante sume de bani pentru creditarea beneficiarilor. Tot baza acestui decret, sarcina de proiectare revenea Institutului „Proiect București", iar construirea de locuințe în proprietate personală a demarat în primăvara anului 1954. Pe baza acestei hotărâri, în București, s-au construit peste 200 de astfel de blocuri prin cooperare și peste 1000 de locuințe individuale în parcelări, în întreg orașul.[20] Cum s-a manifestat acest fapt în Floreasca?

DE APROBĂ
Pentru Autorizație
No. 56. 13. aut 1955
CLĂDIRILE
25 · 27 · 28 · 29
PLAN AMPLASAMENT
SCARA 1:200

Proiect predat de
DE APROBĂ
Pentru Autorizație
No. 53. 13. aut 1955
CLĂDIREA 113-116

Parcelarea SNIC lotizată deja și aprobată de Sfatul Popular prevedea peste 500 de loturi individuale. Așadar, loturi individuale alipite au fost acordate funcționarilor acestui minister, iar aceștia au urmat parcursul stabilit de decret (împrumut la bancă, construire) pentru edificarea a 22 de blocuri prin cooperare, pe loturile deja parcelate fie din parcelarea SNIC, fie din parcelarea alăturată, cea a băncii Anglo-Române, astăzi pe străzile Caporal Bulugea, soldat Neagu Florea și Bella Bartók. Majoritatea erau în zona de sud-vest a parcelării, în imediata continuare a parcelării Societății de Locuințe Ieftine, pe noile străzi Bartók Bella, soldat Florea Neagu, Giacomo Puccini și caporal Bulugea. În total, cele 22 de blocuri prin cooperare aveau 142 de apartamente. Cine au fost beneficiarii?

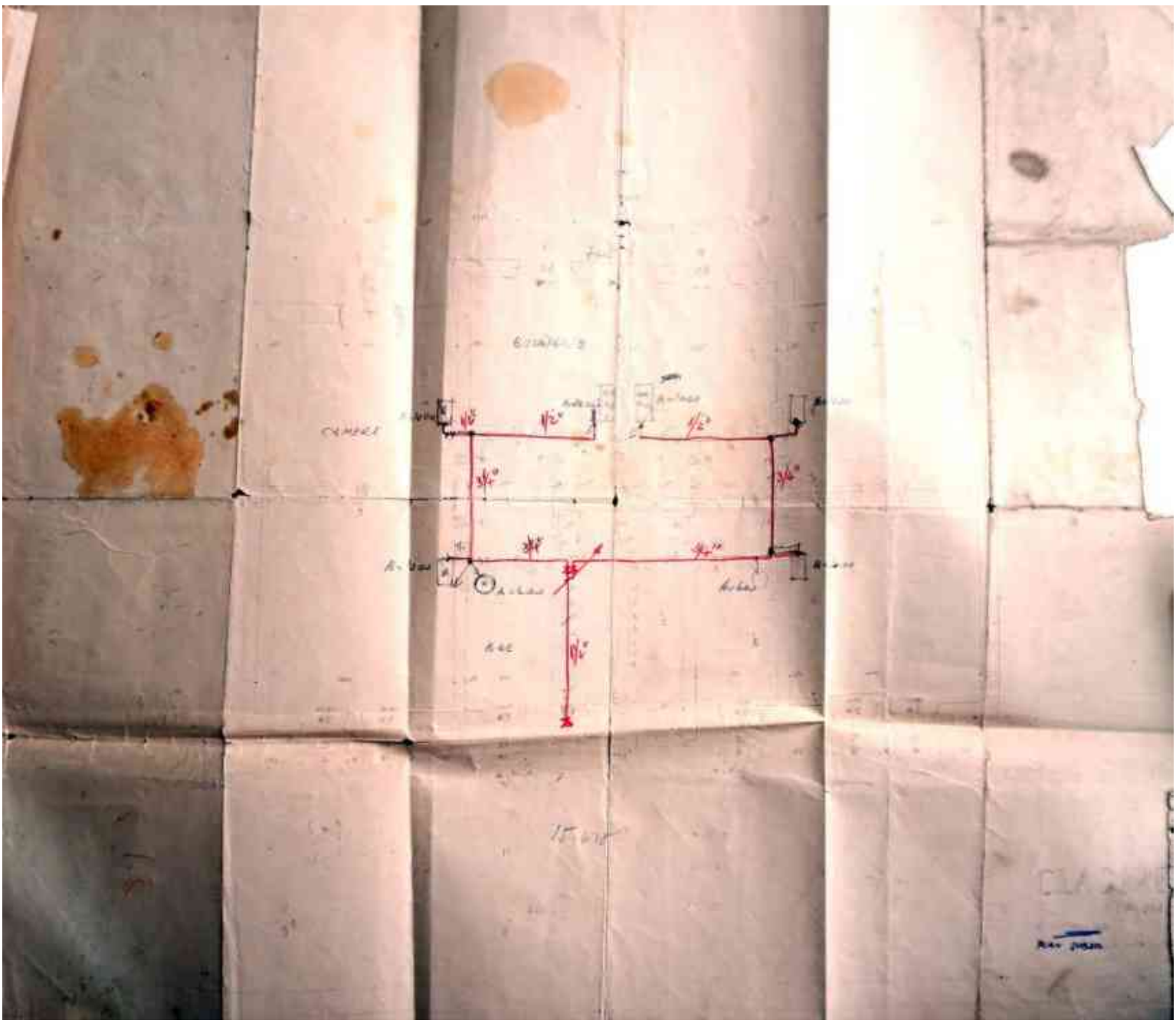
În 1955, arhivele păstrează autorizații de construire eliberate din iulie până în octombrie pentru aceste blocuri în Floreasca, aproape în întregime pentru Ministerul Agriculturii și Silviculturii.[21] Autorizațiile menționau explicit că loturile făceau parte din parcelarea Floreasca SNIC și erau eliberate pe loturile care purtau numărul împărțirii inițiale în parcele (lotul 587 etc.). De altfel, arhitectul C. Rădulescu, în articolul din Arhitectura menționa că sunt 142 de apartamente construite în Floreasca, în 22 de blocuri prin cooperare.[22] Cert este că în parcelarea SNIC, o bună parte din lucrările edilitare erau deja realizate, fapt certificat chiar de presa vremii, dar și de rapoartele informative sau autorizațiile de construire.

Așadar, funcționarii Ministerului Agriculturii și Silviculturii făceau o cerere la ministru pentru alocarea de credite și oferirea unui lot pe care să-și construiască locuința. Ministrul aproba, iar funcționarii se duceau la Banca Agricolă de unde luau împrumutul. Concomitent, cereau planurile-tip elaborate de Institutul Proiect București pentru a le folosi. Angajau un arhitect sau inginer, de obicei chiar de la Minister care se ocupa de circuitul birocratic al autorizației de construire și a celorlalte avize necesare. După construire, aceștia începeau achitarea ratelor prin reținere la salariu. Mulți beneficiari considerau că planurile tip nu erau suficiente pentru nevoile lor și cereau modificări[23], care au atras numeroase probleme. De altfel, creditul trebuia să fie limitat la 40.000 lei, dar funcționarii invocau faptul că era prea mic și, de aceea, cereau constant mai mulți bani pentru finalizarea lucrărilor.[24]

Institutul Proiect București, prin semnătura directorului Farb, M. Ricci și N. Nedelescu au schițat planurile-tip, pentru locuințele prin cooperare. Decizia de a realiza planuri tip era legată de scurtarea termenelor de proiectare: un singur plan desenat de arhitecți folosea pentru câteva zeci sau sute de clădiri și ofereau orașului o uniformitate elegantă. Așadar, Institutul Proiect București a realizat planurile pe care le-au denumit 214, 141 etc., cu anumite modificări care țineau de poziționarea pe parcelă (colț), numărul de apartamente etc., iar aceste secțiuni se puteau alipi, rezultând proiecte tip 214/1, 214/2 sau 214/3.

Cele 22 de blocuri prin cooperare erau poziționate în sud-vestul parcelării. Nu am identificat în arhive un singur plan de situație care să le menționeze pe cele toate, însă prin compararea mai multe autorizații de construire reiese că erau programate a se construi 29 de vile, a căror poziționare pe parcelă o cunoaștem în detaliu. Între arhive am găsit numerotarea de la 11 la 29 (adică 19), dar și încă 3 construite pe strada Turbinei, deci 22. Trei dintre acest blocuri prin cooperare au fost edificate pe strada Turbinei, pe câteva loturi neconstruite, aflate în parcelarea societății de locuințe ieftine. În afară de acestea, la vizita pe teren am mai identificat și alte 3 vile (sau bloc prin cooperare), așadar 22 de vile, plus cele 3 de strada Turbinei, care însemnau încă x apartamente.

Deci, în vara anului 1955, Sfatul Popular al Capitalei elibera autorizațiile pentru 22 de blocuri prin cooperare, și în paralel se fac planurile și pentru marele ansamblu de locuințe. Care au fost aceste blocuri prin cooperare? Ce caracteristici au ele? Cine s-au mutat, cine le-a construit și care sunt caracteristicile arhitecturale și urbanistice? Aflăm numeroase detalii atât din autorizațiile de construire, cât și din rapoartele informative pe care le păstrează arhivele referitoare la controalele pe care le făceau arhitecții și inginerii inspectori ai Sfatului Popular al Capitalei. În 1955, arhitect-șef al orașului era Bujor Gheorghiu, iar șef al biroului de autorizații arh. Marin Popescu.
Aceste blocuri au fost construite la următoarele adrese: (1) str. Giacomo Puccini, nr. 3-5, (2) str. Giacomo Puccini, nr. 7-9, (3) str. Bella Bartók, nr. 1, (4) str. Giacomo Puccini, nr. 11, (5) str. Giacomo Puccini, nr. 2, (6) str. Bella Bartók, nr. 3, (7) str. Rahmaninov, nr. 21, (8) str. Rahmaninov nr. 17, (9) str. Bella Bartók nr. 6-8-10, (10) str. Soldat Neagu Florea nr. 7A, (11) str. Soldat Neagu Florea, nr. 4, (12) str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 5, (13) str. Soldat Neagu Florea nr. 8-10-12, (14) str. Soldat Neagu Florea nr. 11, (15) str. Rahmaninov, nr. 9 (inițial str. Ludwig van Beethoven 9), (16) str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 7-9, (17) str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 12-14-16, (18) str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 8-10, (19) str. Frederic Chopin, nr. 1. În afară de aceste 19 de vile, tot în Floreasca, s-au mai construit 2 blocuri prin cooperare pe strada Turbinei, unul pe strada Bănciulescu colț cu Turbinei.

1.1.1. ***Str. Giacomo Puccini, nr. 7–9***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii – GOSTAT (Gospodăria Agricolă de Stat)
Numărul clădirii pe planul de situație: 11
Proiect: 214/1
Autorizație: 26 mai 1955
Număr apartamente: 12 apartamente
Descriere: parter, 2 etaje și parțial pivnițe
Mențiuni: la procesul verbal de control din 23 iulie 1955, semnat de ing. L. Cerchez și D. Polacek, se menționează că lucrările au fost începute la 1 iunie 1955 și programate pentru terminare la 7 noiembrie 1955.[25]
Cele două blocuri prin cooperare au fost edificate concomitent, fără mari diferențe între ele.

1.1.2. ***Str. Giacomo Puccini, nr. 3–5***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii – GOSTAT (Gospodăria Agricolă de Stat)
Numărul clădirii pe planul de situație: 12[26]
Proiect: 214/1
Autorizație: 26 mai 1955
Număr apartamente: 12 apartamente
Descriere: parter, 2 etaje și parțial pivnițe
Mențiuni: la procesul verbal de control din 23 iulie 1955, semnat de ing. L. Cerchez și D. Polacek, se menționează că lucrările au fost începute la 1 iunie 1955 și erau programate pentru terminare la 7 noiembrie 1955.[27]

1.1.3. ***Str. Bella Bartók, nr. 1***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii – GOSTAT (Gospodăria Agricolă de Stat)[28]
Numărul clădirii pe planul de situație: 13
Proiect: 214/1
Autorizație: 4 august 1955
Număr apartamente: 6 apartamente
Descriere: Un corp de clădire cu parter, subsol și două etaje din zidărie de cărămidă, în regim izolat și retras de la alinierea străzilor cu câte 4 m.
Mențiuni: într-un referat anexat autorizației, se menționa: „pe strada Bartók Bella, avem conducte și canal public". Autorizația se elibera cu condiția respectării avizelor de la Sanepid, Pompieri etc.

1.1.4. ***Str. Giacomo Puccini, nr. 11***
Beneficiar: necunoscut
Numărul clădirii pe planul de situație: 14
Proiect: necunoscut
Autorizație: necunoscut
Număr apartamente: necunoscut
Descriere: necunoscut
Mențiuni: Aparent, clădirea nu a mai fost construită. Imobilul de apartamente apare pe un plan de situație, însă nu sunt informații istorice în privința construirii. Cel mai probabil, procesul de autorizare nu a început sau nu a fost încheiat.[29]

1.1.5. ***Str. Giacomo Puccini, nr. 2***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii: ISPCTA[30]
Numărul clădirii pe planul de situație: 15
Proiect: proiect 214/2 modificat
Autorizație:
Număr apartamente: 6 apartamente
Descriere: lucrarea a fost începută la 1 iulie 1955 și era programată a se încheia în noiembrie 1955.

1.1.6. ***Str. Bella Bartók, nr. 3***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii: ISPCTA [31]
Numărul clădirii pe planul de situație: 16[32]
Proiect: proiect 214/1 modificat
Autorizație:
Număr apartamente: 6 apartamente
Descriere: două corpuri de clădire cu parter, două etaje și parțial pivnițe
Mențiuni: construit în paralel cu blocul prin cooperare de pe Puccini nr. 2

1.1.7. ***Str. Rahmaninov, nr. 21***
Beneficiar: Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Industriei Alimentare[33]
Numărul clădirii pe planul de situație: 17
Proiect: 214/2 modificat
Autorizație: 18 iunie 1955
Număr apartamente: 3
Descriere: construcție parter, etaj și subsol, retrasă cu 4 m de la alinierea străzii.

1.1.8. ***Str. Rahmaninov, nr. 17***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii[34]
Numărul clădirii pe planul de situație: 18[35]
Număr apartamente: 6
Proiect: 214/2
Autorizație: 14 octombrie 1955
Proiectul: arh. V. Pantazi
Mențiuni: beneficiarii au cerut modificări ale creditelor acordate, justificând că suma nu este suficientă pentru a finaliza lucrările.

1.1.9. ***Str. Bella Bartók parcela nr. 6–8–10***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii[36]
Numărul clădirii pe planul de situație: 19
Număr apartamente: 18 apartamente, în 3 corpuri de clădire
Autorizație: 27 iulie 1955
Proiect: 141/3, 214/3, 141/3
Caracterizare: un corp de clădire, subsol, parter și două etaje,
Mențiuni: La 16 decembrie 1955, adresă a Sfatului Popular al Capitalei (Direcția de Arhitectură și Sistematizare) în atenția Ministerului Agriculturii și Silviculturii (MAS) – Direcția Administrativă atenționa asupra abaterilor de la proiectul inițial: „vă aducem la cunoștință că la construcția blocului de locuințe ce se execută prin cooperare de către salariații dumneavoastră în strada Bartók Bella, numărul 6–10 din Parcelarea Floreasca s-au comis abateri de la proiectul aprobat fără consultarea și aprobarea proiectantului. Astfel la fațadă s-au amplasat ferestrele pe verticală și s-au creat goluri noi, neprevăzute în proiect. Vă rugăm să spuneți luarea măsurilor îndreptarea abaterilor sesizate mai sus în termen de 7 zile de la primirea prezentei. Vom fi nevoiți a intervenit pentru sistarea plăților la această lucrare."[37]

1.1.10. ***Str. Soldat Neagu Florea, nr. 7A (ulterior 9)*** [38]
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii (Direcția Norme de Muncă și Salarii și la Direcția Generală de Propagandă)
Numărul clădirii pe planul de situație: 20
Proiect tip: 241/1
Număr apartamente: ?
Lotul inițial din parcelarea SNIC: nr. 587
Autorizația: 9 iunie 1955
Descriere: „parter, etaj și parțial subsol, din zidărie de cărămidă, retrasă de la alinierea străzii și într-i linie cu clădirea din stânga de care se lipsește cu calcanul."
Mențiuni: proiectul nu a fost respectat și s-a ajuns la o suprafață mărită.

1.1.1. ***Str. Soldat Neagu Florea, nr. 4***
Beneficiari:
Numărul clădirii pe planul de situație: 21[39]
Autorizație: 27.7.1955[40]
Proiect tip: Proiect 214/2 modificat
Număr apartamente: -
Detalii: demisol, parter și etaj

1.1.2. ***Str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 5***
Beneficiar: necunoscut
Numărul clădirii pe planul de situație: 22
Proiect:
Autorizație:
Număr apartamente:
Descriere:
Mențiuni: apare doar menționată pe un plan de situație, nu este clar când a fost edificată.[41]

1.1.3. ***Str. Soldat Neagu Florea nr. 8-10-12***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii[42]
Numărul clădirii pe planul de situație: 23
Proiect tip: 214/3 modificat
Descriere: parțial pivniță parter și etaj
Număr apartamente: 8 apartamente

1.1.4. ***Str. Soldat Neagu Florea nr. 11***
Beneficiar: necunoscut
Numărul clădirii pe planul de situație: 24[43]
Proiect: necunoscut
Autorizație: necunoscut
Număr apartamente: necunoscut
Descriere: necunoscut
Mențiuni:

1.1.5. ***Str. Rahmaninov, nr. 9 (inițial str. Ludwig van Beethoven 9)***
Beneficiari salariați ai Direcției Propagandă a Ministerul Agriculturii și Silviculturii
Numărul clădirii pe planul de situație: 25
Proiect tip: Proiect 214/2
Numărul de apartamente: 4
Autorizație: 18 iulie 1955
Caracteristici: „calcanul blocului este lipit de imobilul vecin, construit cu 15 ani înainte. Acoperișul acestuia este însă executat în așa fel încât se formează între ambele blocuri o pâlnie, în care zăpada va staționa în timpul iernii, provocând umezirea noului calcan. Pentru a evita acest inconvenient în planurile de autorizație a noului bloc s-a prevăzut o racordare acoperișului nou și o modificare a acelui vechi în așa fel încât linia să fie desființată, o stagnare a zăpezii să fie invitată ieri scurgerea apelor de ploaie să se facă în condiții perfecte. Modificarea acoperișului vechi implic însă o oarecare cheltuieli. Prin autorizație de construcție eliberată s-a impus grupului de beneficiari din strada beton 9 să suporte această cheltuială."[44]

1.1.6. ***Str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 7-9***
Beneficiar: Ministerul Agriculturii și Silviculturii
Numărul clădirii pe planul de situație: 27
Caracteristici: parter și două etaje, în total 9 apartamente.
Autorizație: 1955
Mențiuni: programată a se finaliza în noiembrie 1955.

1.1.7. ***Str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 12–14–16***
Beneficiar:
Numărul clădirii pe planul de situație: 28
Proiect tip: 214
Număr apartamente: ?

1.1.8. ***Str. Caporal Gheorghe Bulugea, nr. 8–10***
Beneficiar:
Numărul clădirii pe planul de situație: 29
Proiect tip: 214/2
Autorizație:
Mențiuni: „șeful șantierului a fost înlocuit în urma greșelilor de construcție constatate la începutul lunii iulie 1955 de tov. Vasilache și Medel de la Proiect București. Greșelile au fost remediate."[45]

1.1.9. ***Str. Frederic Chopin, nr. 1***
Beneficiar:
Numărul clădirii pe planul de situație:
Proiect tip:
Autorizație:
Mențiuni

1.1.10. ***Turbinei 2–4–6***
Beneficiar Ministerul Agriculturii și Silviculturii, Institutul Agronomic N. Bălcescu
Proiect tip: 214/1
Număr apartamente:

1.1.11. ***Turbinei 8–10***
Beneficiar Ministerul Agriculturii și Silviculturii, Direcția Administrativă
Am planurile
Număr apartamente

1.1.12. ***Bănciulescu cu Turbinei***
Beneficiar
Proiect tip:
Număr apartamente

În total, așadar 142 de apartamente, în cele 22 de imobile de apartamente tip "bloc prin cooperare", menționate pe planurile de situație și de C. Rădulescu în articolul din revista Arhitectura.

1.2. Concluzii: un proiect capitalist înlocuit cu unul socialist.

Ce s-a întâmplat anterior verii anului 1955, care a determinat autoritățile să înceapă investițiile masive în Floreasca? În lipsa unor documente clare, apelăm la context. În 1953 a avut loc plenara CC al PMR pe baza căreia s-a declarat începere alocării de fonduri. În 1954, au început investițiile în paralel la Vatra Luminoasă și la Bucureștii Noi, apoi la Muncii, dar nu și în Floreasca deși existau deja lucrările edilitare. Cel mai probabil, în vara anului 1955, autoritățile au ajuns la concluzia că este nevoie urgentă de locuințe pentru clasa muncitoare, soluția cu acordarea de credite pentru vile nu era suficientă și au hotărât să investească masiv în această zonă.

1. Ambiție și lipsa de realism: cum s-a construit ansamblul de blocuri muncitorești Floreasca?

1.1. Începe construirea în Floreasca Centru

Așadar, la începutul anului 1955, nimic nu anunța construirea celui mai mare cartier de blocuri muncitorești din București. Cum șantierele începute în anului 1954, precum Vatra Luminoasă și București erau departe de fi finalizate, iar cererea de locuințe adâncea o criză deja existentă, autoritățile au luat decizii drastice. Indiferent care erau planurile cu acest teren, dacă urma sau nu să lase locul pentru parc sau edificii publice, Sfatul Popular și autoritățile centrale au început proiectul print-o sarcină de proiectare dată nou-înființatului Institut Proiect București. Astfel, din toamna anului 1955 până în 1961, în Floreasca, marele ansamblu de blocuri muncitorești a însemnat construirea 102 blocuri cu 2559 de apartamente, grupate în trei faze de construire: Floreasca (centru) cu 45 de blocuri cu 1217 apartamente, Floreasca Sud cu 27 blocuri cu 886 apartamente (între Glinka și Donizetti) și Floreasca Nord cu 30 blocuri cu 456 apartamente (între Ceaikovski și parcul Verdi). Aceste 2559 de apartamente s-au alăturat celor 142 de apartamente din blocurile prin cooperare, urcând numărul unităților locative la 2701. După încheierea lucrărilor, în 1961, autoritățile au proiectat și executat și alte 6 blocuri-turn, fiecare cu câte 50 de apartamente, așadar 300 de apartamente. Adăugate celor 2701 apartamente, în Floreasca, autoritățile au edificat 3001 apartamente între 1955 și 1962.

1.1.1. *Memoriul justificativ*[46]

În 1955, Institutul Proiect București înainta Sfatului Popular al Capitalei memoriul justificativ al proiectului 223, referitor la organizarea șantierului din Floreasca. Aflăm din acest memoriu justificativ că beneficiar era Sfatul Popular al Capitalei, prin Direcția Gospodării Locuințe și Localuri, iar obiectivul inițial era construirea a „26 blocuri de locuințe totalizând un număr de 681 de apartamente în cartierul Floreasca." Sarcina de construirea revenea Trustului Construcții București.

Așadar lucrările începeau cu 26 de blocuri cu 681 apartamente, despre care era menționat că reprezenta doar o parte din totalul de circa 2300 apartamente „cu anexele social-culturale aferente prevăzute în sarcina de proiectare a aceluiași proiect". Prin urmare, până la acea dată (care nu este clară în ce lună a anului 1955), proiectul de 2300 de apartamente era finalizat. Acest memoriu justificativ scoate în evidență și detalii interesante legate de soluțiile alese:

„Blocurile prevăzute a se executa în etapa 1955 sunt toate subsol parter și două etaje și sunt o adaptare a proiectului tip 140 IPB cu înlocuirea șarpantei din lemn cu o șarpantă din beton prefabricată, cu înlocuitoarea învelitorii de țiglă cu învelitoare de olane și cu înlocuirea fațadei tencuite cu o fațadă placată cu cărămizi aparente. Soluția de rezistență prevede ziduri transversale portante cu planșee și șarpantă din prefabricate."[47]

Așadar, în planul original, blocurile din Floreasca trebuiau să fie proiectate cu cărămidă aparentă și aibă învelitoare de olane. În continuare, memoriul justificativ menționa un lucru foarte important, linia de cale ferată care lega Gara Obor de Herăstrău și care trecea în vecinătatea de nord-est a cartierului.

R. P. R.
SFATUL POPULAR AL CAPITALEI
DIR. DE ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE
SERV. AUTORIZAȚII

Concept

Autorizația Nr. 30 T. aut 1955
DE Construcții
Data 29 octombrie 1955

Spre satisfacerea cererii înregistrată la Nr. 5835 X 1955

Avînd în vedere că s'au îndeplinit dispozițiile cerute de lege și regulamentul de construcții, cu obligația de a respecta legile și regulamentele în vigoare (pe cari proiectantul și executantul le știe și de cari beneficiarul a luat cunoștință).

Se autorizează S.P.C. Dir. Gospodăriei loc. și locuințe în vecinătate imobilul din Cal. Floreasca (SN.I.C.) Lot. Nr. 5 Raionul 1 Mai următoarele lucrări:

Execuția a 49 locuințe minimale cu parter sonă etaje și în parte cu trei etaje și zidărie se cărămidă acoperite cu material incombustibil, amplasate izolat cu retrageri față de străzi și vecini. Totul conform cu planul de situație anexate. Lotul 5 cuprins între Cal. Floreasca Str. Barbu Văcărescu, Str. 9. T. Claicovschi și Str. M. T. Glinca.

Autorizația se eliberează în conformitate cu legile și regulamentele în vigoare, aprobate din 27-10-955, cu condiția ca de a respecta în totul avizele: Sanepid, Pompieri, C.S.A.C., ALA și TCAS.

Nerespectarea autorizației și condițiunilor impuse, atrage luarea de măsuri conform legilor.

Înainte de începerea lucrărilor va cere la D.S.S. prezența alimentărilor. În conformitate cu decizia Nr. 325/955, beneficiarul va anunța D.S.S. data începerii și terminării lucrărilor. Alte lucrări, în afară de cele executate

Proiect și conducere: I.P.B. - Șeful Biroului autorizații,
Arh. Șef asp. al orașului Buc.
Arh. M. Popescu

Autorizația se va păstra la șantierul lucrărilor împreună cu o serie din planurile specificate mai sus, la dispoziția agenților de control.

În caz de neconformare se vor opri lucrările.

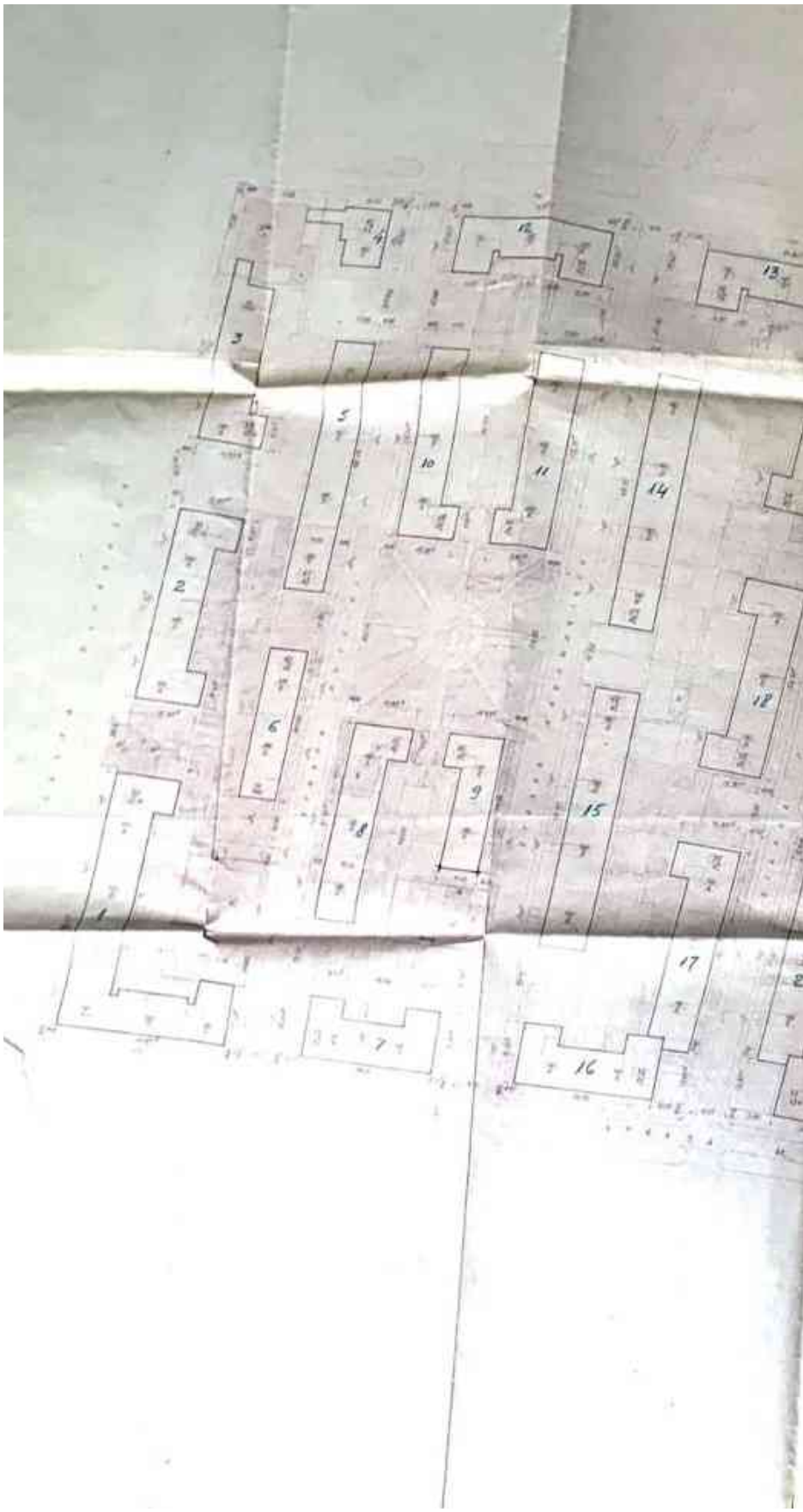
Redactat de:

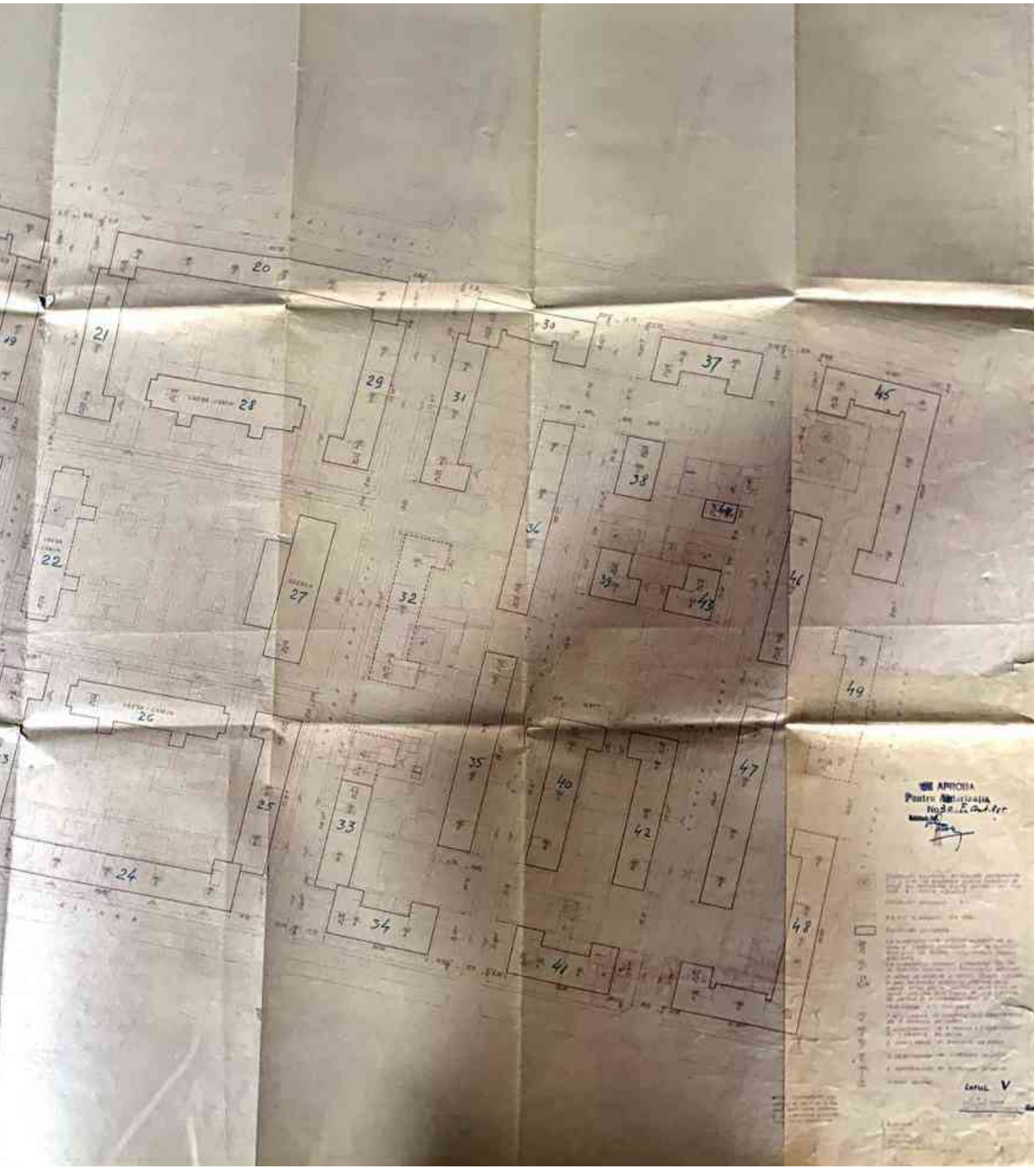
Aprobat autorizația 27 XI 955

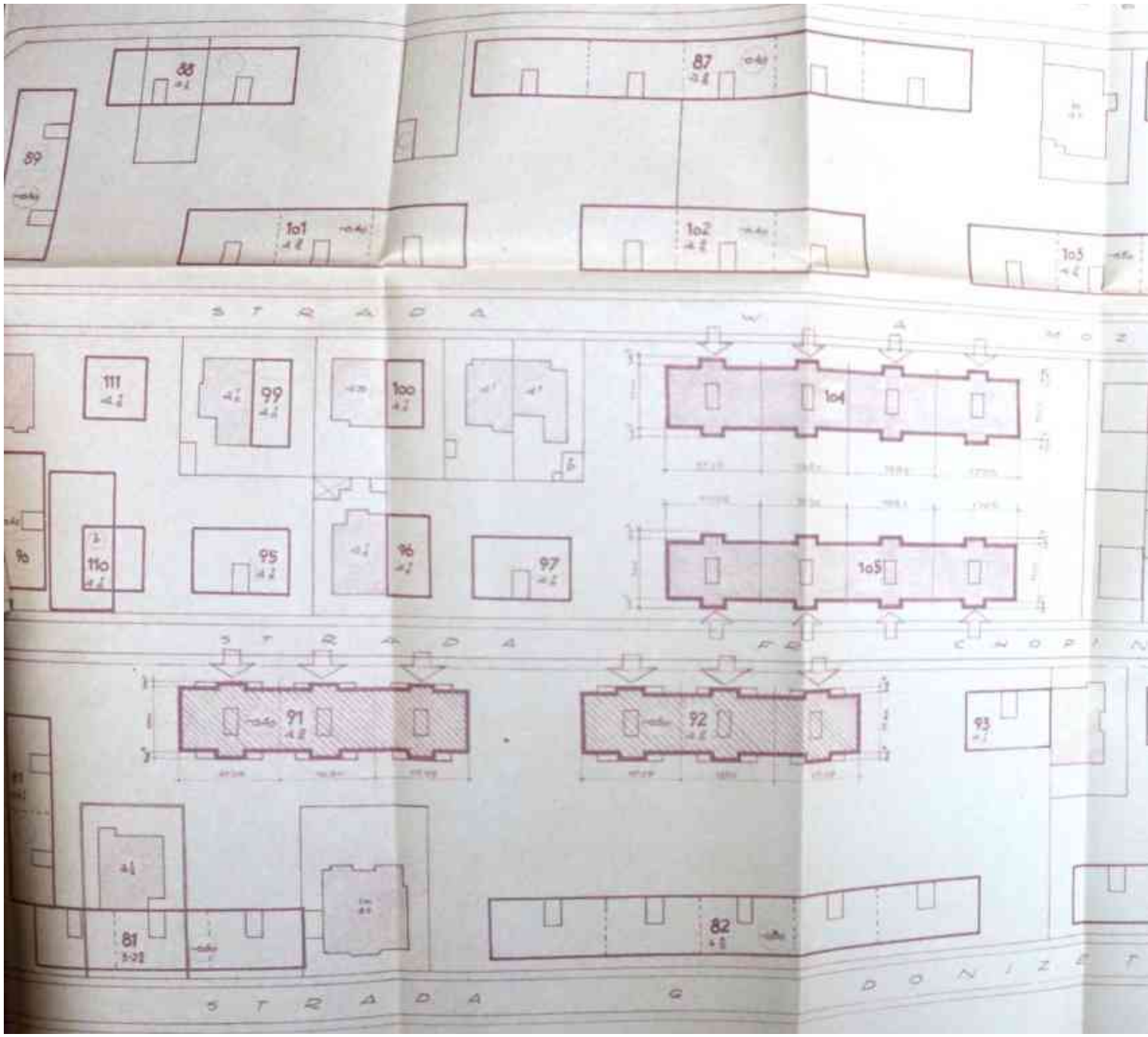
NOTĂ. — În cazul cînd lucrările nu au fost terminate în intervalul de un an dela data eliberării, autorizația va fi vizată pentru continuarea lucrărilor. Operația se va repeta în fiecare an, pînă la terminare.

c. 932 I.t.p.

„pentru realizarea acestui volum de lucrări în ritmul cerut de beneficiar, acesta a dat asigurări proiectantului că va pune la dispoziția constructorului materialele mâna de lucru și utilajele imediat la începerea lucrărilor în limitele necesare. [...] Din cauza ritmului necesar pentru a realiza acest progres, volumul de materiale este considerabil, se presupune că 40 % din materiale vor fi procurate din afara orașului, deci transportate pe calea ferată. Din această cauză și pentru a economisi mijloacele de transport și pentru a reduce numărul manipulărilor, s-a prevăzut construirea unei căi ferate. Aceasta se va deriva dintr-o linie de colectare existentă care pornește din Gara Obor paralel cu linia curentă spre Gara Herăstrău. Organele CFR au dat această soluție contrar propunerii Institutului de Proiectare de a se face racordul din linia curentă, întrucât linia Morilor cu greu va putea asigura volumul de transport necesar într-adevăr consumul total de materiale este de circa 120.000 de tone care raportat la cele 7 luni de execuție dă un volum lunar de 17.000 de tone. [...]"
Așadar, observăm că pentru a pune în practică acest mare șantier, se apelează la linia de cale ferată deja existentă, conform IPB. Însă cum această linie nu avea capacitatea suficientă, se prevede construirea unei linii paralele. Prin urmare, costurile tot creșteau. A doua propunere a proiectanților a fost organizarea unui atelier de prefabricate, însă construirea lui dura câteva luni, până atunci urmând ca materialele să fie transportate prin mijloace auto.
Tot în cadrul organizării s-a prevăzut un atelier de prefabricate cu o capacitate de 5000 m^3 pe an. Atelierul de prefabricate s-a amplasat în triunghiul format din cele 2 ramuri ale liniei de garaj. Fiindcă atelierul și linia de garaj vor fi exploatabile abia la începutul anului 1956 până la acest termen aprovizionarea cu materiale se va face cu mijloace auto, iar prefabricatele necesare vor fi procurate de la alte ateliere, programul de lucru cerut de beneficiar este de a ataca imediat aceste 681 apartamente."[48]
Proiectanții erau convinși că pot începe primul lot de 333 apartamente în toamna anului 1955 și vor fi gata în primăvara anului 1956, iar al doilea va începe imediat după și va fi gata în toamna anului 1956, însă aceste ambiții și planuri nu decurgeau dintr-o înțelegere a capacității de producție.

20
21
28
29
31
37
45
38
22
27
32
34
46
49
26
25
33
35
40
42
47
24
34
41
48
APROBA
V

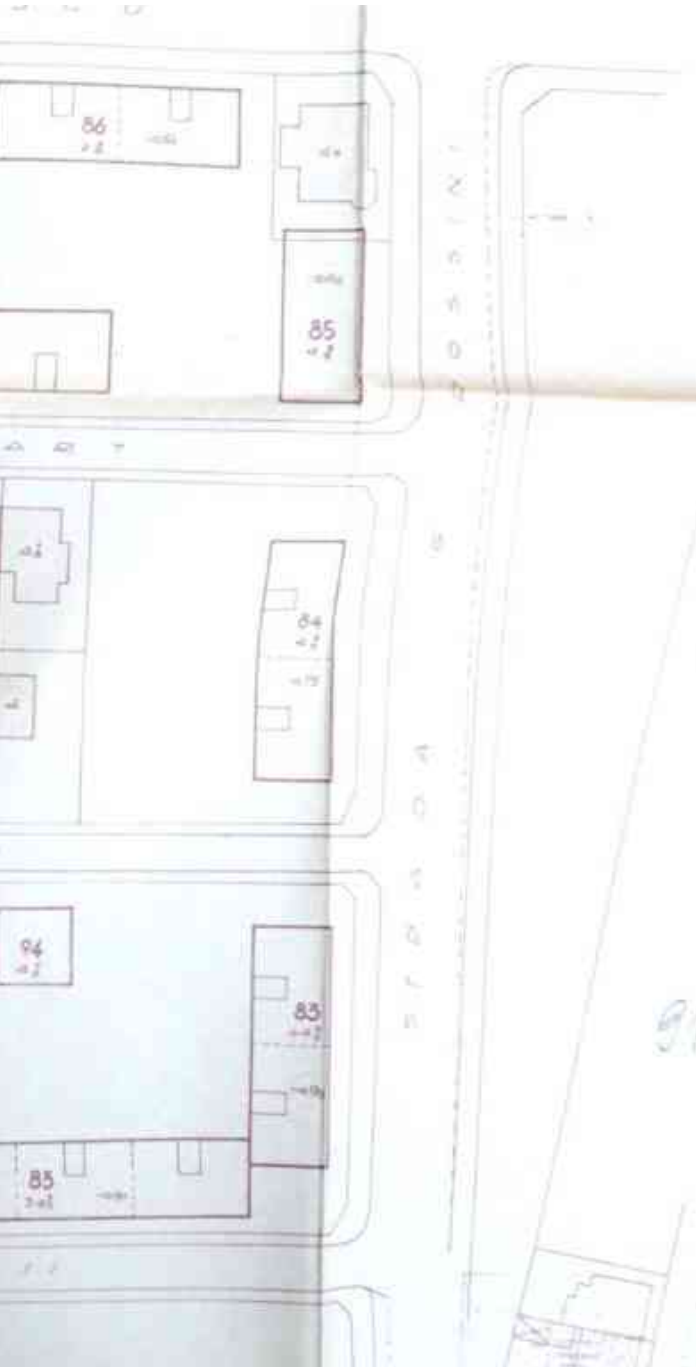

1.1.1. ***Autorizația de construire de către Sfatul Popular – Direcția de Arhitectură și Sistematizare***
Autorizația de construire: 30F din 29 octombrie 1955

Titularul de investiții: Sfatul Popular al Capitalei – Direcția Gospodării Loc. și Localuri

Adresa: Calea Floreasca (SNIC), Lotul 5, raionul 1 Mai

Conținut: „Executarea a 49 de locuințe minimale cu parter și două etaje și în parte cu trei etaje din zidărie de cărămidă acoperite cu material incombustibil, amplasate izolat cu retrageri față de străzi și vecini, totul conform cu planul de situație anexate. Lotul 5 cuprins între Calea Floreasca – strada Barbu Văcărescu, str. Ceaikovski și str. M. Glinka. Autorizația se eliberează în conformitate cu legile și regulamentele în vigoare, aprobarea din 23.10. 1955, cu condiția de a respecta în totul avizele Sanepid, Pompieri, CSAC, ALA și ICAS."[49]

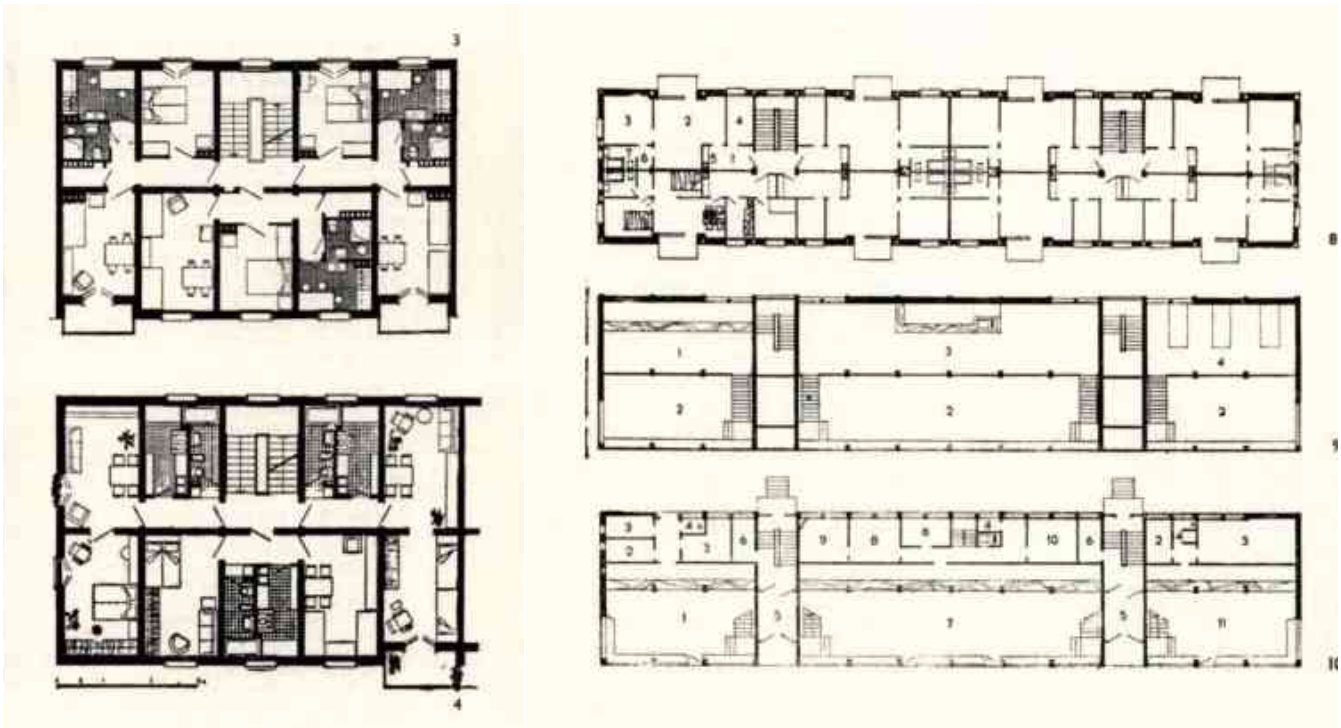
5

6

7

1.1.2. ***Comitetul de stat pentru arhitectură și construcții. Direcția generală a proiectării clădirilor de locuit. Aviz președinte N. Bădescu***

În numai câteva săptămâni de la depunerea documentelor la Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții, această instituție a eliberat avizul necesar[50], însă cu o serie de condiții, fie urbanistice, fie constructive sau de arhitectură. În primul rând, CSAC lua act de caracteristicile menționate în documentație și punea accentul pe faptul că erau proiecte tip 140 pe care arhitecții le grupau în diverse tronsoane („blocurile sunt de mărimi diferite de la 2–7 tronsoane cu 3 apartamente la scară și 3–4 nivele"). În total, ansamblul cuprindea „101 apartamente cu 3 camere, 2225 apartamente cu 2 camere, 153 apartamente cu o cameră, în total 2479 apartamente". Fiind împărățite în mai multe faze, prima fază număra 681 apartamente în blocuri cu 3 nivele prevăzute a se construi în etapa întâi, iar cu totul, ansamblu putea adăposti un număr de circa 8560 locuitori.
În noiembrie lucrările erau deja începute, iar construirea începuse cu blocurile din interiorul cvartalului.
Lucrările de construcție sunt începute blocurile parter și 2 etaje din interiorul cvartalului de la nordul ansamblului având fundațiile turnate și unele zidăria subsolului până la planșeu executată în urma analizării pieselor scrise și desenate depuse la dosarul lucrării precum și a discuțiilor purtate în ședința din 18 noiembrie 1955 se dă aviz favorabil sarcinii de proiectare a complexului de locuințe Floreasca proiect numărul 223 cu următoarele condiții:
- se restrânge folosirea proiectului tip 140 IP numai la construcția blocurilor atacate din interiorul cvartalului mai sus arătat situate pe străzile Puccini Rahmaninov și Bach, urmând ca pentru restul construcțiilor de locuințe să se adapteze proiectul tip 140 sau să se întocmească un proiect nou având la bază metode de construcții cu grad înalt de industrializare (blocuri mari sau panouri fâșii de planșee).
- Întocmirea și predarea noului proiect se va respecta termenele pe care institutul proiect București împreună cu sfatul popular al capitalei le vor stabili de comun acord cu CSAC"
Sistematizare și arhitectură: Una dintre problemele cele mai importante: „se va urgenta întocmirea proiectului de canalizare în vederea încăperii canalului colector de pe strada Barbu Văcărescu". De asemenea, „în vederea evitării dărâmării lor construcțiilor existente în bună stare se va studia posibilitatea înglobării construcțiilor existente de pe străzile Glinka și Văcărescu prin restudierea blocurilor 65,66,67 și 68 de asemenea se vor revedea amplasamentele creșei–cămin și a blocului 61." Alte condiții prevedeau amenajarea unei piețe de cartier ("care să deservească o populație de 10.000 de locuitori", iar „magazinele prevăzute la parterul blocul urilor de locuințe din centrul cvartalului vor fi cele de suprafețe reduse respectând sistemul constructiv al construcțiilor restul magazinelor de suprafețe mari urmează a fi prevăzute în afara construcției blocurilor de locuit".
În privința creșelor și căminelor de copii, CSAC prevedea ca acestea să nu fie comasate în aceeași construcție, ci „se vor întrebuința pentru cămin grădiniță de 100 copii proiectul tip IPC/1955, pentru creșă cu 88 de locuri proiectul tip IPC 1955": "tot pentru educație, se va prevedea o școală cu 7 clase cu sala de gimnastică conform

proiectului tip IPC 1955 și una medie cu 10 12 clase pentru care se va cere și avizul ministerului învățământului se atrage atenția asupra terenului rezervat școlii care are o suprafață sub norma prevăzută". Așadar, CSAC intervine pentru respectarea legii. La fel și policlinica: „policlinica se va proiecta ținând seama de avizul ministerului sănătății".
Alte prevederi:
- „restaurantul și cofetăria se vor proiecta separat de casa de cultură",
- "se va renunța la baia publică având în vedere că toate apartamentele sunt înzestrate cu instalații de baie în apartament".
Alte detalii erau de asemenea importante și țineau seama de economia planificată și de economia planificată: având în vedere cererea mare de căzi de baie în următorii ani și puține fabrici produceau aceste bunuri, soluția proiectanților era înlocuirea cu duș:
„se menționează că dimensiunea căzii de baie de la un 1,50 m nu este standardizată în cazul că nu se va putea obține derogare pentru comanda specială de 2479 căzi de 1,50 m se va studia posibilitatea înlocuirii căzii de baie prin duș micșorând astfel și camera de baie în avantajul cămării care în rezolvarea actuală prezintă o suprafață utilizabilă prea mică".
Din punct de vedere al proiectării: „se va studia proiectul special al blocului 42 în vederea unei rezolvări mai avantajoase apartamentelor de capăt spre construcția existent", de asemenea, „se recomandă ca corpurile de conexiune (logii) să se prevadă de lățimi astfel ca să se poată executa cu elemente prefabricate întrebuințate la restul construcțiilor se vor evita fundațiile pe radier general se vor prevedea terase în loc de acoperiș și de olane cu infrastructură de dale de mozaic". Nu știu ce înseamnă asta: „se va evita pe cât posibil decroșarea la formarea blocurilor prin asamblarea de secțiuni tip liniare".

Foarte important pentru estetică era ca: „executarea placajului fațadelor cu cărămidă va fi condiționată de posibilitățile de finisare cu acest material a blocurilor mari prefabricate ce urmează a se executa în etapele viitoare". Așadar, inspectorii considerau că prefabricatele împiedicau aplicarea fațadei de cărămidă, ceea ce a și determinat renunțarea la această soluție.[51] Din punct vedere strict ingineresc, „se va aplica în general așezarea macaralelor la interiorul cvartalelor și numai în cazuri excepționale spre stradă".
Ce înțelegem din avizul CSAC? În primul rând, importanța. Fiind primul proiect de acest fel, observăm foarte multe probleme venite de la IPB care nu a ținut cont de multe chestii.
În cele din urmă, la sfârșitul anului 1955, Consiliul de Miniștri aproba prin HCM 3083/31 decembrie 1955 „sarcina de proiectare a ansamblului Floreasca V, cu un total de 2479 de apartamente, în valoare de 227.000.000 lei", mai precis a primei etape de 681 apartamente. Banii se duceau la "Comitetul executiv al Sfatului Popular al Capitalei va deconta cheltuielile a 270 apartamente (lotul I și II), în conformitate cu prevederile HCM 1496/1955, pe baza documentației tehnice aprobată" și, normal "Se obține avizul de la ICAB, Întreprinderea Electro-Distribuția București". [52]

1.1.2. *Raport informativ de control numărul 1 asupra desfășurării și stadiului lucrărilor la șantierul locuințe Floreasca în (luna decembrie) 1955*

Construirea a început imediat, chiar înainte de ultimele ajustări de la CSAC. Comentariile CSAC:

– „Pentru executarea acestor locuințe s-a folosit proiectul tip 140 elaborat de institutul proiect București și avizat de CSAC. Obiectul investiției pentru etapa întâi sunt 26 de blocuri de locuințe cu 3 nivele totalizând un număr de 681 apartamente din interiorul cvartalului. Blocurile prevăzute a se executa în etapa întâi sunt toate cu subsol parter și 2 etaje. S-a prevăzut șarpanta din beton prefabricat învelitoare de olane și fațade placate cu cărămizi aparente. Apartamentele vor fi dotate cu sobe încălzite cu gaze. Soluția de rezistență prevede ziduri transversale portante cu planșele și șarpanta din prefabricate cu piese de greutate sub 500 kg. În acest cartier lucrările edilitare ca drumuri trotuare canalizare sunt executate.
– Avizul dat de CSAC la 22 noiembrie 1955, pentru sarcina de proiectare a complexului de locuințe Floreasca prevede între alte condiții și folosirea proiectului tip 140 IPB numai la construcția blocurilor atacate din interiorul cvartalului mai sus arătat urmând ca pentru restul construcțiilor de locuințe să se adapteze proiectul tip 140 sau să se întocmească un proiect nou având la bază metode de construcție grad înalt de industrializare.
– Lucrările auxiliare: majoritatea baracamentelor au fost executate conform planului de organizare nu s-a început încă construirea liniei de garaj și atelierului de prefabricate în prezent pe șantier se confecționează corpuri de umplutură pentru planșee într-o baracă în condiții nesatisfăcătoare. S-au constatat deficiențe de calitate în execuția betoanelor și a zidăriei de altfel acest lucru a fost menționat în scris și de către proiectanți la controalele efectuate programul de lucru cerut de beneficiar prevede că primul lot cu 12 blocuri cu 333 de apartamente să fie terminat la 6 martie 1956 iar al 2-lea lot cu 14 corpuri cu 348 apartamente să se termine la 15 iulie 1956 lucrările primului lot s-au programat astfel că până la 31 decembrie 1955 să se acopere și să închidă cele 12 corpuri pentru a fi încălzite în vederea lucrului de iarnă.
– Ori din stadiul fizic al lucrărilor arătat mai sus se poate vedea că lucrările sunt mult rămase în urmă față de termenele programate de altfel așa cum se desfășoară în prezent execuția lucrărilor, dar nu corespunde cu mărimea și importanța unui asemenea șantier. Lipsa de cărămidă și de prefabricate utilajul redus și necorespunzător precum și numărul insuficient de meșteri sunt cauzele care nu au permis executarea unui volum mai mare de lucrări și de bună calitate din octombrie și până în prezent. Ținând seama de recomandările CSAC la avizare pentru industrializarea metodelor de construcții se impune de urgență introducerea pe șantier a metodelor avansate de organizare și de execuție corespunzătoare termenelor și volumului lucrărilor."

1.1.3. *Raport informativ de control numărul 3 asupra desfășurării și stadiului lucrărilor la șantierul locuințe Floreasca pe trimestrul 1-1956*

Odată ce s-a schimbat trustul de construcții și s-a ajuns la soluția favorabilă, a început construirea celor 13 blocuri (cu 363 de apartamente) și "atacarea" celor 7 blocuri de centură. Proiectul nu a fost refăcut de IPB, ci de IPROEB:
– „În urma recomandărilor făcute de CSAC la avizarea proiectului întocmit în 1955 pentru 26 de blocuri cu 681 apartamente IPROEB a refăcut proiectele pentru cele 13 blocuri cu 363 de apartamente începute anul trecut și a predat documentația la 1 martie 1956 pentru blocurile de contur vor fi refăcute proiectele până la 1 iunie în soluție cu panouri mari de 2 3 tone bucata și fâșii cele 13 blocuri începute reprezintă prima etapă 1956 iar celelalte 7 blocuri de contur a 2-a etapă lucrările au avizele necesare și autorizația de construcție. [...] există avizul

geotehnic pentru fiecare bloc în parte. Scriptele de șantier conțin o serie de constatări și dispoziționi date de proiectant în urma controalelor făcute. Pentru poligonul de prefabricate mari proiectul este în curs de întocmire la IPB."

– Conform sarcinii trasate de CSAC proiectantul a întocmit noul proiect de organizare faza a 2-a având la baza folosirea intensă a mecanizării de grad înalt cu macarale turn și catarg o stație de con t inerii zarea cărămizilor ori centrala de beton mortar un poligon de prefabricate mari cu o capacitate de 15.000 m^3 pe an o stație de prefabricate mici de beton iar transportul materialelor pe orizontală prin linii decovil cu vagoneți și locotractoare în sens unic proiectul de organizare cuprinde documentația necesară primei etape 13 blocuri precum și pregătirea execuției etapei a 2-a întrucât lucrările etapele întâi au fost începute anul trecut aplicarea noului proiect de organizare se va face pe parcurs. Organizarea actuală a șantierului în multe puncte nu este satisfăcătoare de exemplu confecționarea corpurilor de umplutură sunt folosite tipare metalice necorespunzătoare uzate deformate nu se închid bine ceea ce împiedică buna executare a blocurilor de beton.

– Lucrările au fost începute în octombrie 1955 pe baza proiectului tehnic întocmit de IP fără avizul CSAC la sarcina de proiectare în urma recomandărilor făcute de CSAC la avizarea sarcinii de proiectare aviz numărul 10 din 22 noiembrie 1955 a fost necesară întocmirea unui nou proiect inclusiv a documentației scrise aceasta a impus necesitatea schimbării executantului TCC cu Trustul 3 construcții care are posibilități de lucruri mai mari și readaptarea lucrărilor de bază și auxiliare la noul proiect cele de mai sus s-au provocat întârzieri în execuție nerespectarea cartea ordinii raționale în desfășurarea lucrărilor (lucrările de bază au fost executate înaintea celor prevăzute) și efectuarea unor lucrări necesare în faza actuală (săpături la câteva blocuri la care s-a renunțat deocamdată prin noul progres al lucrărilor). În prezent șantierul duce lipsă de unele tipuri de prefabricate. Montarea acestor piese ulterior va crea dificultăți în execuție dacă în trimestrul întâi 1956 desfășurarea lucrărilor a fost stânjenită din cauza timpului nefavorabil la începutul trimestrului al 2-lea lipsa constantă a cărămizilor pline și a agregatelor va împiedica bunul mers al lucrărilor. Beneficiarul nu a rezolvat încă exproprierile și dărâmă le construcțiilor existente pe amplasamentul blocurilor 37 și 45 lucruri care împiedică în aceste locuri pe executant.

1.1.4. ***Raport informativ de control asupra desfășurării și stadiului lucrărilor la șantierul Locuințe Floreasca, în noiembrie 1956***

În noiembrie 1956, inspectorii arhitecți subliniază că lucrările înaintau anevoios din două motive: în prim rând timpul nefavorabil, în al doilea rând, din lipsa materialelor de construcții. Și mai rău, multe dintre materiale nu erau de calitate. Planul era ca anumite blocuri să fie finalizate, astfel încât să se lucreze la finisajele de interior prin instalarea de aeroterme, dar acestea erau insuficiente. Mai mult, unele apartamente date în folosință nu aveau gaze la capacitatea maximă, iar „în prezent se îngroapă conducte de gaze pe strada Glinka, dar ITGB va fi nevoit să sisteze lucrarea întrucât străzile Donizetti, Mozart și Chopin sunt blocate de macarale turn." La fel de interesant era că constructorii recunoșteau că șantierul a avut un mare avantaj „prin existența lucrărilor edilitare – drumuri și trotuare asfaltate, canalizare, hidranți de apă" și estimau că puteau fi date în folosință alte 220 de apartamente. Mai considerau că „credem că ar fi just ca activitatea viitoare a șantierului în 1957, să se concentreze asupra terminării blocurilor începute. Ținând seama de sumele importante investite în complexul atelierului de prefabricate, este necesar ca beneficiarul să insiste pentru punerea în funcțiune a atelierului cât mai curând." [53]

1.1.5. ***Raport informativ de control asupra desfășurării și stadiului lucrărilor la șantierul Locuințe Floreasca, în decembrie 1956***

Sfârșitul anului 1956 avem și statistica următoare: planul de la începutul anului 1956 era să se termine 13 blocuri (363 apartamente), s-au terminat 8 (216 apartamente) date în folosință cu proces verbal, pentru etapa a doua și a treia încă 22 de blocuri cu 538 apartamente, dintre care etapa 2 – 9 blocuri contur (Din lucrările proiectate s-au executat cca 60%) și încă 13 blocuri interioare – Din lucrările proiectate s-au executat cca 90%.

Însă o problemă era legată de calitatea lucrărilor:

Constatări: „procesele verbale de recepție cuprind o serie de deficiențe constate și anume: tâmplăria nu se închide bine și fierăria ei este necorespunzătoare. Parchetul montat în asfalt e pe alocuri umflat și desprins. Armăturile de serviciu la instalațiile sanitare și întrerupătoare de la instalațiile electrice se defectează ușor. Ventilațiile sunt ineficace, din cauză că nu s-au montat rezistențele. Obiectele sanitare sunt de proastă calitate. [...] La blocurile locuite – instalațiile exterioare de telefoane și lumină sunt improvizate, până la terminarea instalațiilor definitive. Circulația locatarilor pe străzile înconjurătoare se face anevoios din cauza drumurilor blocate parțial și neîntreținute de șantier. Lucrările exterioare nefiind terminate, aspecte în jurul blocurilor locuite este neplăcut. La nerealizarea planului fizic pe 1956 au contribuit în cea mai mare măsură lipsa materialelor pentru instalații, agregate, faianță etc. precum și lipsa mijloacelor de transport. Schimbări de soluții constructive și detalii de executare făcute pe parcurs de proiectant au (înlocuirea acoperișurilor de olane cu terase, modificare cotei zero, neprecizarea

la timp a soluțiilor hidrofuge pentru terase și fonice pentru pardoseli, precum și a amplasamentelor posturilor de transformare, au influențat negativ mersul lucrărilor. Au fost făcute investiții importante pentru complexul atelierului de prefabricate și pentru lucrările începute la cele 9 blocuri de contur. Încetineala în desfășurarea acestor lucrări nu va permite încă multă vreme folosirea acestor obiecte. Beneficiarul a întârziat cu rezolvarea exproprierilor și predarea unor amplasamente și din această cauză în acele puncte nu s-au putut desfășura lucrările normal. Măsurile luate de constructor pentru executarea lucrărilor pe timp friguros sunt insuficiente și nu asigură o bună desfășurare a lucrărilor. În special, este necesar asigurarea unor temperaturi suficiente și constante la executarea lucrărilor de finisaje."[54]

Până la sfârșitul anului s-au mai finalizat încă 4 din cele 22, urmând ca restul 18 să fie finalizate în 1957

1.1.2. *Concluzii*

Arhitectul C. Rădulescu, într-un articol din Arhitectura (1958) sublinia cele mai importante aspecte: Așadar prima fază, cea dintre Glinka și Ceaikovski, finalizată până în 1958 a dus la construirea de 45 de blocuri cu 1217 apartamente, având o capacitate de cazare de 5300 de locuitori.

Printre cele mai importante concluzii sunt următoarele:

- Proiectarea și execuția au început fulminant în 1955.
- Planul inițial, realizat de Institutul Proiect București a fost modificat de nenumărate ori
- Până în 1958 s-a finalizat primul lot între Glinka și Ceaikovski.
- Trebuiau să aibă cărămidă roșie și învelitori de olane, s-a renunțat datorită soluțiilor tehnice și din motive de economicitate
- Precum în cazurile altor ansambluri de blocuri muncitorești, au lipsit materialele de construcții și mâna de lucru.
- Inițial, au început pe zidărie portantă, dar s-a schimbat spre prefabricate.
- Un rol important l-a avut planificarea foarte optimistă.

1. **Asanarea Gropii Floreasca: planuri din 1939 executate în 1960**

Procesul de asanare a gropii Floreasca a început în anul 1960[55]. Planul de acțiune însemna mai multe etape: analiza familiilor și ce urmează să se facă cu membrii lor, demolarea, desemnarea celor care urmau să facă acest fapt.

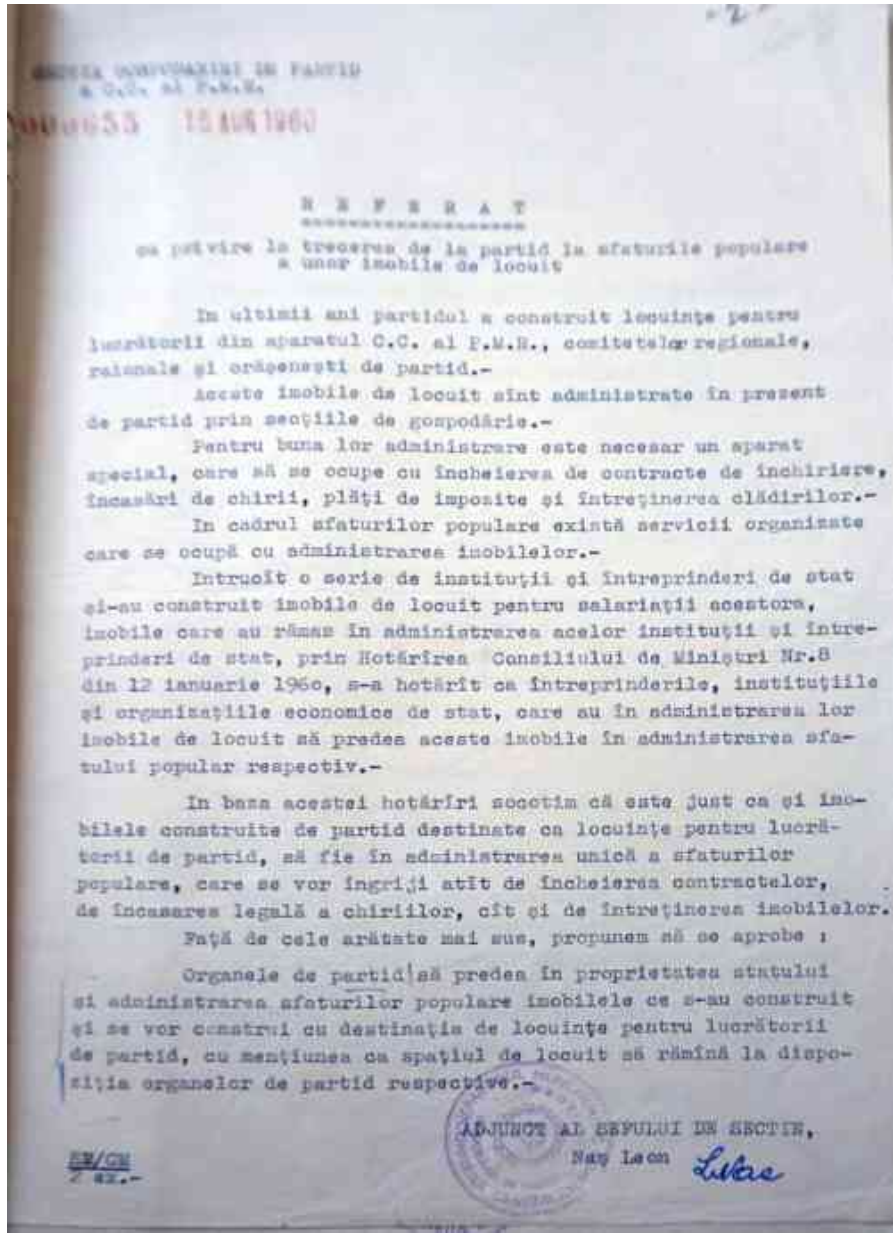
Conform analizei, în Groapa Floreasca erau 20 de străzi, un perimetru de 10 hectare, unde erau construite 407 imobile, în care locuiau 831 de familii cu 2240 de persoane. Majoritatea erau români (623 familii – 1680 persoane) și restul erau romi (298 familii cu 560 persoane). Conform statisticii, "După profesie majoritatea sunt muncitori necalificați și funcționari, puțini sunt lucrători calificați și militari. Aproximativ 15 % în numărul familiilor o formează categoria pensionarilor. Din populația de naționalitate țigani sunt încadrați în câmpul muncii ca salariați permanenți un procent de circa 50 % din numărul capilor de familie ceilalți precum și unii membri ai din familiile celor încadrați se ocupă cu comerțul ambulant ori colectări diverse sau cerșesc. Un număr de 40 cetățeni sunt infractori cu diferite condamnări.

Ce se întâmpla cu aceștia? În primul rând, se demolau toate clădirile și

a) toate familiile care au capul familiei încadrată în câmpul muncii ca salariat al unei întreprinderi ori instituții ori ca membru într-o cooperativă meșteșugărească vor fi mutate în locuințe corespunzătoare în capitală și pe cât posibil în raioanele unde lucrează
b) toate familiile de pensionari vor fi mutate în capitală în locuințe corespunzătoare indiferent de raion
c) an bătrânii care locuiesc fără familie în neputință de a munci sau de a îngriji singuri vor fi internați în cămine de bătrâni
d) familiile ale căror susținători nu sunt încadrați ca salariați care trăiesc din expediente, chiar dacă un membru al familiei respective este încadrat de formă temporar, cei care trăiesc din coșerit pe cont propriu, ori din comerț ambulant neautorizat, precum și familiile foștilor condamnați vor fi mutați în localități în afara capitalei.
Cine se urma a se ocupa de această acțiune?
1. operațiunea va fi efectuată sub conducerea președintelui comitetului executiv al sfatului popular al capitalei și de șeful direcției miliției capitalei. Pregătirea și efectuarea operației de mutare a cetățenilor din Groapa Floreasca se va face de către un colectiv subordonat celor de mai sus format din delegați din partea sfatului popular al capitalei și al miliției capitalei. La baza activității acestui colectiv asta prezentul plan de măsuri pe baza căruia se va întocmi un plan de acțiune detaliat pentru fiecare etapă operațiunea de demolare nivelare și amenajarea terenului revine ca sarcină Comitetului Executiv al Sfatului Popular al raionului IV Stalin.

2. operațiunea se va desfășura în 3 etape și anume. Etapa 1 cuprinde identificarea imobilelor și locuitorilor împărțirea acestora pe categorii indicate la punctul ii stabilirea necesarului de locuințe și repartizarea locuințelor. Asigurarea necesarului de locuințe se va face în raport de necesități. Sfatul popular al capitalei va lua legătura cu sfatul popular al regiunii București pentru stabilirea localităților unde vor fi mutați cei fărăocupație.se vor lua măsuri de amenajare a locuințelor ce le vor fi repartizate și de plasare a celor mutați în câmpul muncii. Se vor stabili cadre de la sfat și miliție care vor acționa în etapa următoare și mijloacele de transport necesare. Termen 25 septembrie 1960. Etapa a doua cuprinde operațiunea de evacuare a locuitorilor și concomitent demolarea imobilelor. Începând la 26 septembrie 1960 locuitorii întregului cartier vor fi anunțați că imobilele se demolează și că trebuie să se mute în locuințele ce le vor fi repartizate și pentru care vor primi ordinele respective i se va comunica de asemenea sfatul popular al capitalei le va asigura mijloacele de transport necesare. Anunțarea se va face de delegații sfatului popular. Pentru cei care vor fi internați în cămine de bătrâni sfatul popular al capitalei va asigura locurile necesare. În ultima zi afectată operațiuni de evacuare se vor transporta în localitățile fixate din regiunea București cu autocamioanele cei care intră în categoria arătat la punctul 2 litera d însoțiți de pază milițienească până la locul destinat. Pe măsura evacuării se va trece imediat la demolarea imobileloreliberate.se va asigura de miliție în timpul desfășurării întregii etape paza necesară menținerea ordinii și identificarea elementelor dușmănoase și infractoare. Organele de miliție vor efectua în buletine de identitate schimbarea de domiciliu a celor mutați din capitală. Termen 20 octombrie 1960. Etapa a 3-a cuprinde terminarea operațiunii de demolare nivelarea terenului recuperarea materialelor ce mai pot fifolosite.se va trece la amenajarea terenului în vederea creării unui parc. Secțiunea de arhitectură și sistematizare a sfatului popular al capitalei va întocmi formele legale de expropriere a proprietăților respective. Termen 7 noiembrie 1960. În vederea desfășurării acestei operațiuni urmează să se prezinte la sfatul popular al capitalei un proiect de hotărâre ce va fi supus spre aprobare consiliului de miniștri."

„**Neisprăviți, idioți, banditi": Gheorghe Gheorghiu Dej și Leonte Răutu critică proiectanții ansamblurilor de blocuri**

N E F E R A T

cu privire la trecerea de la partid la sfaturile populare a unor imobile de locuit

In ultimii ani partidul a construit locuințe pentru lucrătorii din aparatul C.C. al P.M.R., comitetele regionale, raionale și orășenești de partid.-

Aceste imobile de locuit sînt administrate în prezent de partid prin secțiile de gospodărie.-

Pentru buna lor administrare este necesar un aparat special, care să se ocupe cu încheierea de contracte de închiriere, încasări de chirii, plăți de impozite și întreținerea clădirilor.-

In cadrul sfaturilor populare există servicii organizate care se ocupă cu administrarea imobilelor.-

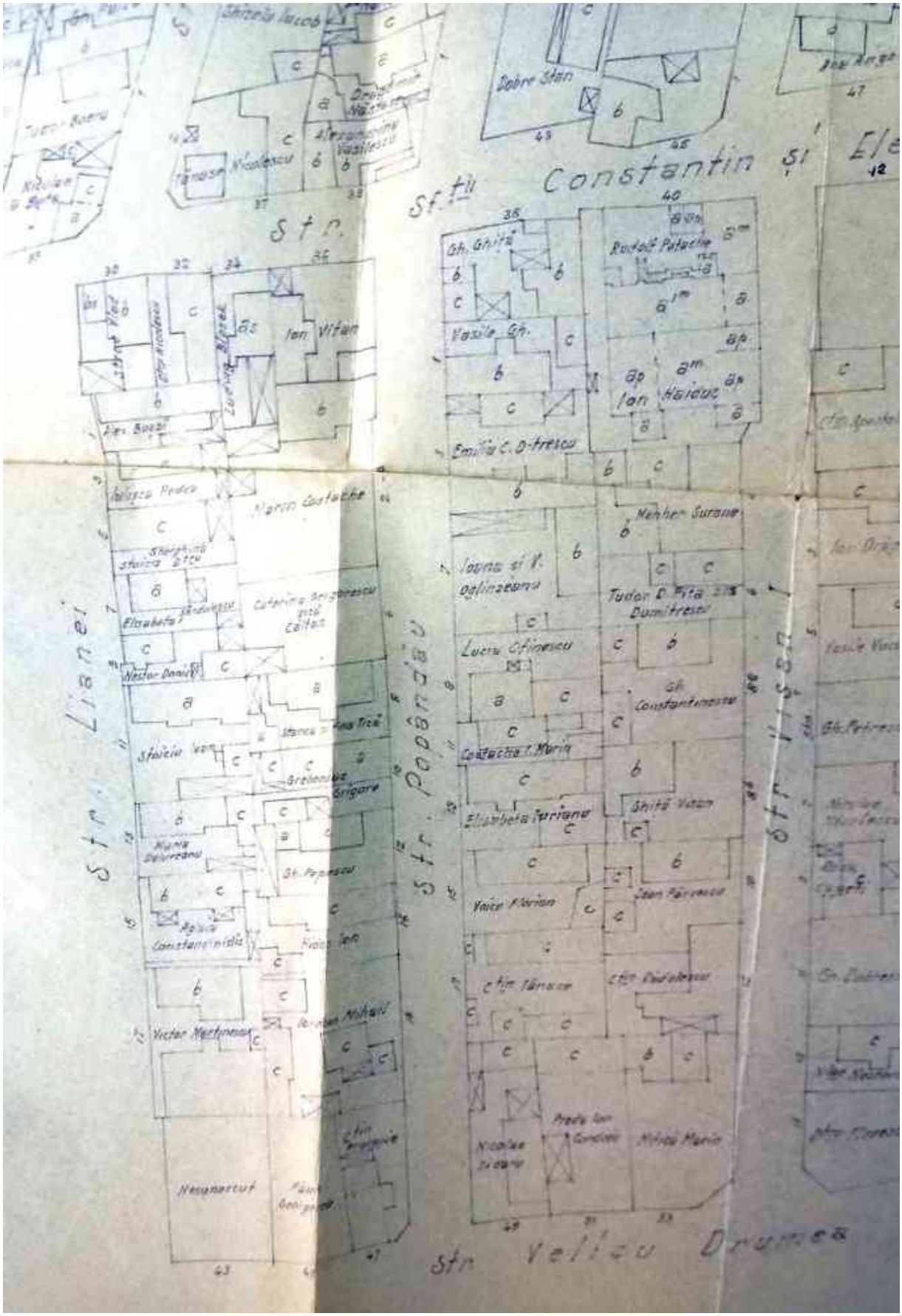
Intrucît o serie de instituții și întreprinderi de stat și-au construit imobile de locuit pentru salariații acestora, imobile care au rămas în administrarea acelor instituții și întreprinderi de stat, prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri Nr.8 din 12 ianuarie 1960, s-a hotărît ca întreprinderile, instituțiile și organizațiile economice de stat, care au în administrarea lor imobile de locuit să predea aceste imobile în administrarea sfatului popular respectiv.-

In baza acestei hotărîri socotim că este just ca și imobilele construite de partid destinate ca locuințe pentru lucrătorii de partid, să fie în administrarea unică a sfaturilor populare, care se vor îngriji atît de încheierea contractelor, de încasarea legală a chiriilor, cît și de întreținerea imobilelor.

Față de cele arătate mai sus, propunem să se aprobe :

Organele de partid să predea în proprietatea statului și administrarea sfaturilor populare imobilele ce s-au construit și se vor construi cu destinația de locuințe pentru lucrătorii de partid, cu mențiunea ca spațiul de locuit să rămînă la dispoziția organelor de partid respective.-

ADJUNCT AL SEFULUI DE SECTIE,
Nay Leon

Sf. Constantin
Str. Velicu
Str. Dr. Lister
Str. Dr. Carol I
Ion Vitan
Ion Haiduc
Tudor D. Fita
Dumitrescu
Lucia Ofinescu
Elisabeta Turiana
Victor Mastinescu
Nicolae Zidaru
Mihai Maria

La [illegible] discuțiile cu [illegible] Turcii: Ceaușescu, Fazekaș, Dănălache, Borilă și cu Tine. [illegible] fie aiurea și pregătiți pentru ca cineva mai crează ele, să a lua poziție față de toate cele cunoscute

2/IV

Referat

Pe baza sesizărilor făcute de locatarii unor blocuri de locuințe din București, în cadrul unei consfătuiri care a avut loc la redacția ziarului "Scînteia" (o parte din aceste sesizări s-au publicat în articolul "Locatari și proiectanți" din "Scînteia" nr.4668 din 31 octombrie a.c.) precum și a altor sesizări privitoare la proiectarea nerațională a unor construcții de locuit, am organizat împreună cu organele Inspecției de Stat pentru Construcții (șeful inspecției arh.I.Pigoiu), o anchetă în principalele cartiere noi din Capitală.

Am constatat următoarele :

La blocurile din cartierul nou - Floreasca.

1.- Vilele din str.Rahmaninov. Aici intrarea în vile nu se face din stradă ci prin spate. Această soluție - admisă de altfel de C.S.C.A.S. - nu este izolată numai la cazul acestor vile - ci s-a aplicat în ultima vreme în proiectarea multor blocuri de locuințe din Capitală și provincie, mai ales la ovartale. Proiectanții care folosesc această soluție socotesc că prin aceasta locatarii sînt cruțați de a face ocolul blocurilor prin stradă pentru a ajunge la platformele de gunoaie sau la boxele de [illegible] din curți și incinte. În schimb, trebuie să ocolească blocuri ori de cîte ori intră sau ies din casă.

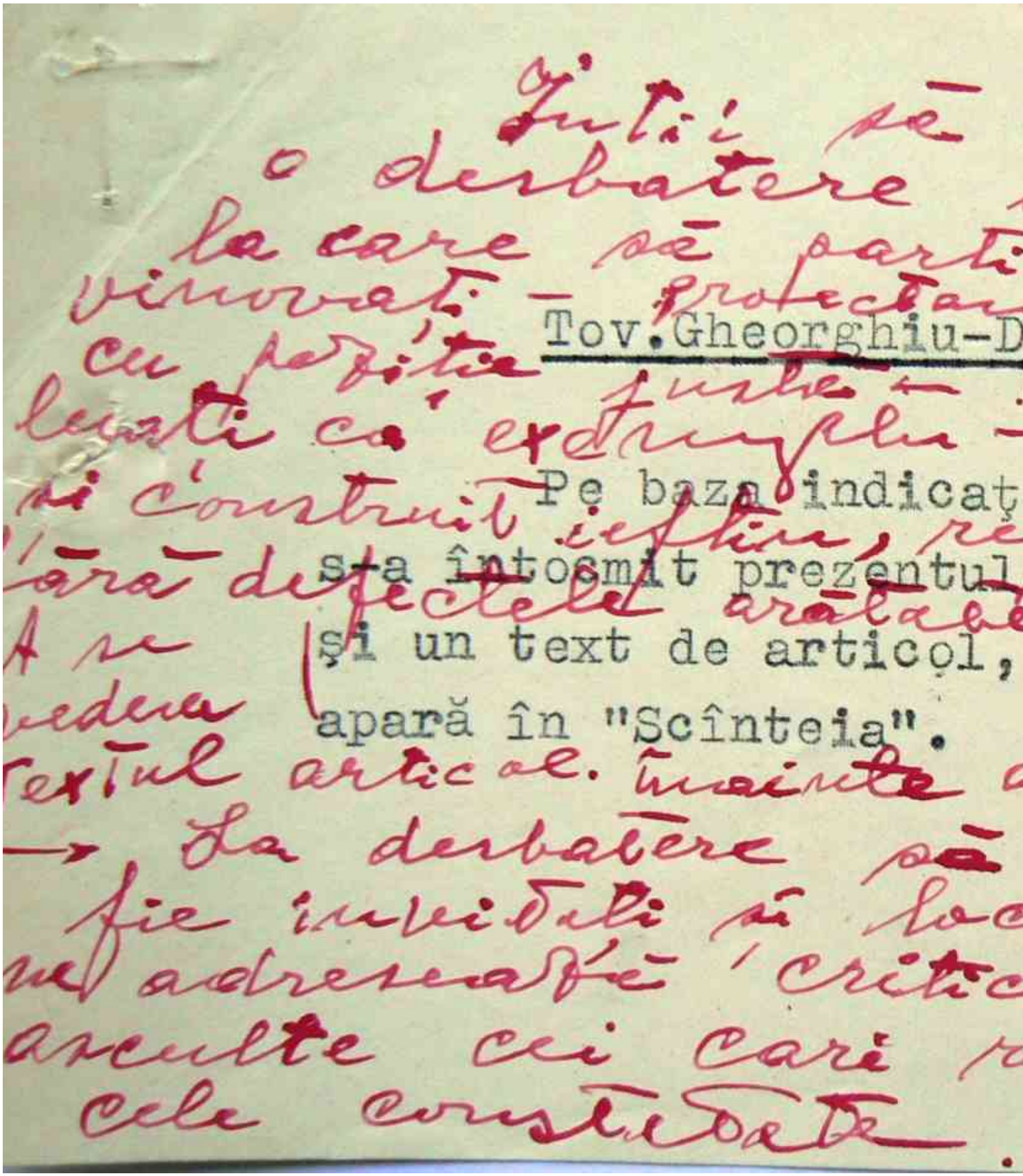
Proiectanții mai motivează că prin amplasarea intrărilor din interiorul incintelor și nu direct din stradă se obține o cameră în plus în dreptul fiecărei scări de la parter. Au proiectat aceste locuințe arh. șef de proiectări Iani Nicolau, șef de proiect Tannenzapf Alfred, Nițulescu V.

./.

NOTE:

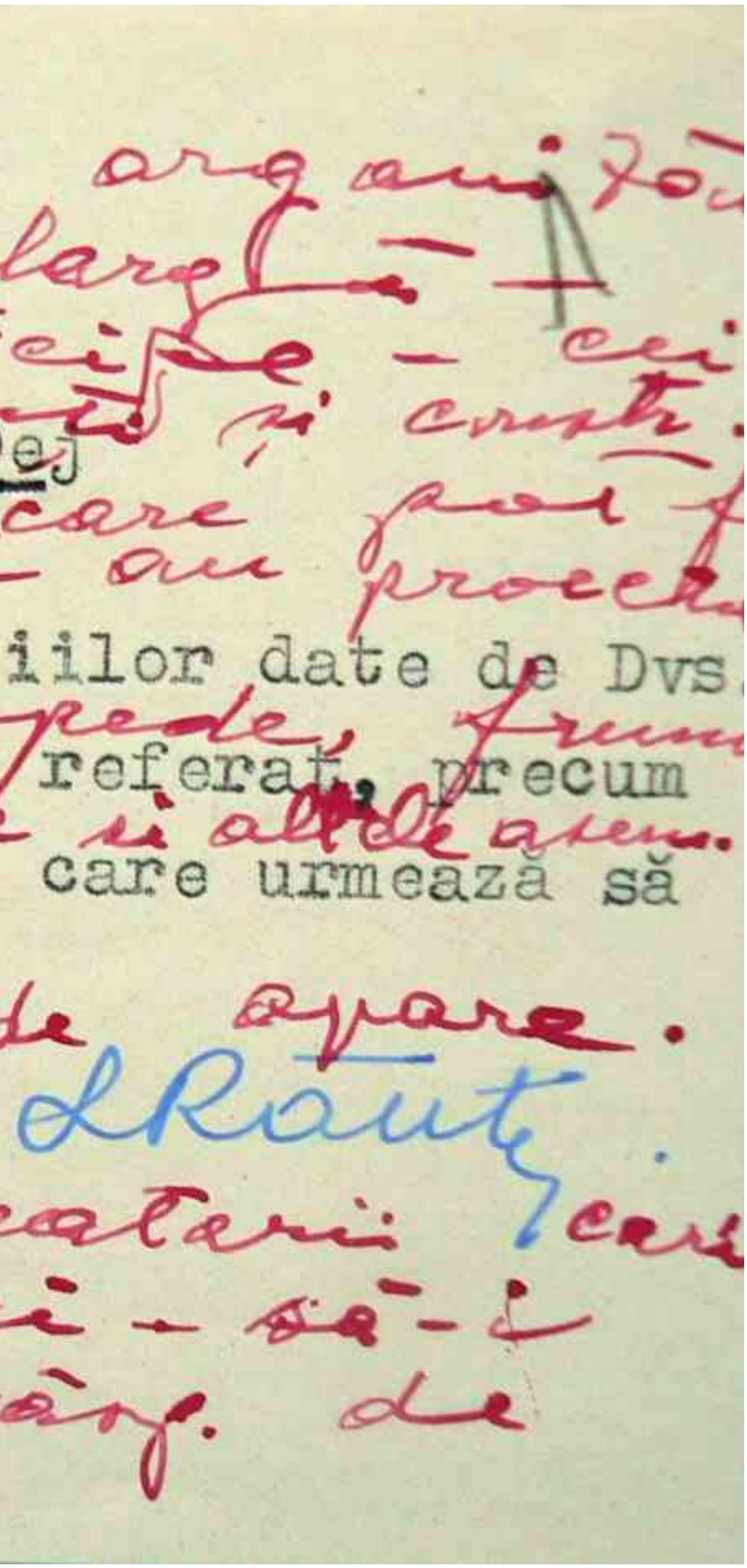
1 Lovitura de stat (23 august 1944), eliberarea țării de sub ocupație germană (25 octombrie 1944), instalarea guvernului Petru Groza (6 martie 1945), alegerile parlamentare (19 noiembrie 1946) și înlăturarea monarhiei (31 decembrie 1947)
2 Ștrandul MAI (1948), ștrandul Floreasca I, Floreasca II și ICAB
3 Inițial, „Lucrări şi planuri referitoare la autorizarea construcțiilor Societății Reșița Clubul Nautic Floreasca. 1941, de asemenea și Lucrări referitoare la crearea si organizarea de terenuri sportive pe malul lacului Floreasca pentru PMB si alte instituții."
4 Depoul a fost amenajat în 1949. Str. Soldat Cornel Burduș – Comit. Prov. Al Cap. (ITC), Garaj Floreasca – Împrejmuire de beton a imobilului.
5 Care erau planurile primăriei? În 1940, aflăm că e un dosar: „Lucrări referitoare la expropriere teren pentru asanarea cartierului Floreasca si creierii zonei verzi lui Ilie Cristea din str. Sf. Nicolae, nr.1."
6 În 1941, observăm cereri referitoare la exproprieri de terenuri pentru utilitate publică Bulevardul Pipera, Șoseaua Floreasca, șoseaua căpitan Av. Romeo Popescu, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1941
7 În 1942, Lucrări referitoare la cedarea terenurilor proprietatea comunei de pe malul lacului Floreasca către Asociația Creștină a Femeilor Române, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942
8 Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1941.
9 Arhive, Plan de situație al P.M.B.-ului cu regiunea lacurilor (Băneasa, Floreasca, etc.), Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
10 Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
11 Studii proiecte, măsurători planuri si valoarea construcții unui pod de beton armat pe șoseaua Floreasca pipera peste Parcul Floreasca, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
12 Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
13 Teren din Calea Floreasca, Str. Turbinei nr. 26 fost L. Economu, dar și Comuna Herăstrău, Lacul Floreasca – BNR, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942
14 Proiectul de canalizare pentru ștrandul M.A.I. la lacul Floreasca, , Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1948.
15 Regiunea lacurilor Floreasca si Tei amenajări sportive pentru Universitatea și Academia Comercială Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1948
16 Monitorul Comunal, 3 octombrie 1948.
17 Excepții au mai fost, printre care vila de pe Donizetti 16, în prezent demolată, dar ea a fost autorizată în 1953 și ocupa parcela 493, pe strada Donizetti 16. Pe fișa de autorizare, era în posesia CGM (Confederația Generală a Muncii). Deci CGM cere o autorizație pentru construirea subsol, parter, etaj și mansardă. Cererea din partea lor a venit la 8 ianuarie 1953. „Proprietatea, în forma și cu dimensiunile actuale, face parte din parcelarea definitiv aprobată, cu lucrările SNIC" Strada a fost inițial Donizetti. Dar cum, că Cornel Burduș și-a schimbat denumirea în Donizetti la un moment dat, se schimbă din Burduș în Donizetti în 1961. Și când naiba în Garibaldi? Asta sigur nu s-a construit. Schița atașată planului nu arată ca ce s-a construit, dar e clar pe locul acela. Poate nu a fost aprobată în cele din urmă, sau poate nu s-a mai construit. Oricum, nu era prin cooperare. Oricum, a fost demolată în 2018.
18 G. Călinescu, Scrinul Negru, 1965.
19 Estimarea este că în București s-au construit, în total, peste 4000 de apartamente în blocuri prin cooperare și în parcelări de locuințe-tip. Decretul a fost modificat succesiv și abandonat.
20 O singură excepție, un bloc a fost pentru membrii ai Comitetului Planificării.

21 Arh. C. Rădulescu, „Cartierul de locuințe Floreasca", Arhitectura, 8/1955, pp.3–5.
22 Unele aprobate, altele nu.
23 Această reformă fusese deja încercată de Ministerul de Finanțe pentru proprii angajați încă de la jumătatea anilor 20, considerând că funcționarii se pot descurca cu creditul asumat. După o serie de încercări nereușite, Vintilă Brătianu, ministerul Finanțelor a decis construirea directă a locuințelor și închirierea lor.
24 Proces Verbal de Control, 22–23 iulie 1955, în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
25 Plan de situație, Arhivele PMB, Dosar 1259/1955.
26 Proces Verbal de Control, 22–23 iulie 1955, în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
27 Arhivele PMB, Dosar 707/1955.
28 Arhivele PMB, Dosar 1349/1944.
29 Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
30 Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
31 Arhivele PMB, Dosar 1364/1955.
32 Arhivele PMB, Dosar 1349/1944.
33 Arhivele PMB, Dosar 1364/1955.
34 Arhivele PMB, Dosar 1364/1955.
35 Arhivele PMB, Dosar 703/1955.
36 Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
37 Arhivele PMB, Dosar 1192/1955.
38 Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
39 Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
40 Arhivele PMB, Dosar 1192/1955.
41 Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
42 Arhivele PMB, Dosar 1192/1955.
43 Raport Marcu Santoma, Arhivele PMB, Dosar 474/1955
44 Arhivele PMB, Dosar 474/1955
45 Memoriu Justificativ, în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
46 Ibidem
47 Ibidem
48 Arhivele PMB, Dosar 929/1959, Autorizația nr. 30F, 1955.
49 Aviz numărul 10/CL din 22 noiembrie 1955 asupra proiectului locuințe Floreasca SNIC, lotul 5 proiect 223. Proiectul a fost înaintat spre avizare de către SPC cu adresa numărul 20503/1955 și și înregistrat la CSAC sub numărul 15487/3.XI.1955, completările proiectului trimis spre avizare privind etapa întâi de realizare au fost înaintate CSAC în ziua de 11 noiembrie 1955. Pentru executarea acestor locuințe s-a folosit proiectul tip 140 elaborat de institutul proiect București avizat de CSAC și aprobat prin HCM 980/1954.
50 Membru în comitet H. Maicu, Direcția Generală a proiectării clădirilor de locuit M. Ricci.
51 Dosar 1850/1955, Președintele Consiliului de Miniștri, Chivu Stoica, 31 decembrie 1955.
52 Ing. M. Santoma, D. Poleck, Sfatul Popular al capitalei – Direcția de Arhitectură și Sistematizare, Inspectoratul Orășenesc de Control în Arhitectură și Construcții, „Stadiul lucrărilor", în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
53 Raport informativ de control asupra desfășurării și stadiului lucrărilor la șantierul Locuințe Floreasca, în decembrie 1956, în Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
54 Comitetul executiv al sfatului popular al capitalei, „Plan de acțiune pentru evacuarea și demolarea cartierului groapa Floreasca", 9 septembrie 1960.

Tov. Gheorghiu-D

Pe baza indicaţ
s-a întocmit prezentul
şi un text de articol,
apară în "Scînteia".

arg au fo
lare
ei - ei
ej
care pot f
au proce
iilor date de Dvs.
rede, frum
referat, precum
și alte acte
care urmează să
de apare.
Raut
eatării care
i - să-i
ârș. de

CAPITOLUL IV

Cartierul Floreasca – tipologii de locuire colectivă din perioada postbelică

Text: Irina Băncescu

1.Context istoric: situarea genezei proiectului cartierului într-o perioadă de turnură politică și profesională

Floreasca intră în atenția profesioniștilor, a mass mediei și a marelui public o dată cu finalizarea în 1949 a unui proiect aparținând categoriei așa-numitelor "programe noi"[1] (complexe sportive, cluburi muncitorești, școli sindicale, dispensare, institute de cercetare, case de odihnă etc.), anume complexul sportiv de la Floreasca[2], proiect apreciat pentru interiorul lui, dar criticat pentru linia sa de sorginte modernistă[3]. În același an în care complexul sportiv este elogiat, Floreasca este adusă în discuție ca simbol al moștenirii "regimurilor burghezo-moșierești", unde " [...] cartierele ocupate de oamenii muncii [...] se găsesc pe terenuri nesănătoase, lipsite de lucrări edilitare şi construite în condiţiuni inferioare. Cartierele Groapa Floreasca, Ghica-Tei, Plumbuita, Insula Imper şi altele sunt formate din case nesănătoase, mici şi igrasioase, aşezate pe străzi strâmbe şi înguste, înecate în noroi, fără pavaje, apă, canalizare şi lumină."[4]. În acest context, dimensiunea simbolică a noului proiect de locuințe este exploatată în nenumărate rânduri din perspectivă ideologică, în discursuri politice și în mass-media, ca un nou început, un vehicul eficient al materializării idealurilor socialiste și o vitrină a noii societăți socialiste din România postbelică[5].

Fig. 1 – Noua Floreasca- vehicul ideologic: înainte și după[6].

Cartierul Floreasca oferea premizele unui viitor ansamblu de locuinţe care, ca aşezare şi vecinătăți, avea toate șansele să devină un cartier reprezentativ în cadrul noului oraș socialist. Alături de șantierele din cartierele Griviţa, Vatra Luminoasă, de pe bulevardul Muncii, şoseaua Mihai Bravu și altele, proiectul din Floreasca este invocat în mass media ca "mare ansamblu de locuinţe" și apreciat pentru un preţ de cost mult mai redus[7] decât la alte şantiere şi cu termene scurte de execuţie[8]. De asemenea, apare citat consecvent ca etalon al gradului de tipizare și industrializare a construcțiilor și ca model ideologic al noii imagini a orașului socialist. Calitățile proiectului și gradul de noutate și experimentare pe care îl implică determină inclusiv selectarea lui în cadrul expoziţiei «Construcţia şi reconstrucţia oraşelor, 1945—1957», realizată cu prilejul celui de al V-lea Congres al Uniunii Internaţionale a Arhitecţilor care a avut loc la Moscova între 20 şi 27 iulie[9].

În urma congresului al XXI-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, raportul prezentat de Hrușciov este reluat vehement la Plenara a V-a a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R., unde etapa 1957–1958 a cartierului Floreasca este prezentată ca fiind un exemplu elocvent al impactului unei abordări realiste și bine orientate spre eficiență economică. Este subliniat că principalul factor care a permis reducerea costurilor a fost atitudinea corectă a beneficiarului, care a formulat cerințe clare și realiste, a impus limite stricte de buget și a asigurat o organizare eficientă a execuției — rapidă, economică și continuă[10].

După elogierea constantă de la sfârșitul anilor 1950 și prima jumătate a anilor 1960, aspectele care țin de adaptarea proiectului la contextul construit moștenit din perioada interbelică determină, pentru o perioadă relativ scurtă, o schimbare de optică. Critica se concentrează pe aspecte precum lipsa de personalitate şi monotonie, generate, spune autorul, de facilitatea cu care a fost conceput proiectul, uniformitatea regimului de înălţime a construcţiilor, aşezarea blocurilor, lipsa preocupării pentru dotări şi utilizarea unui număr redus de proiecte-tip de blocuri[11]. Totuși, în 1971, cu ocazia Seminarul Uniunii Internaţionale a Arhitecţilor, cu tema « Pentru o locuire umană » desfășurat la București, cartierul Floreasca este "reabilitat" în ochii profesiunii și este subiectul unor vizite de studiu a colectivelor internaționale[12].

Fig. 2 – Critica monotoniei noului ansamblu[13].

Prin suprapunerile, continuitățile și inovațiile sale generate și de rolul de articulație fizică și simbolică între perioade politice și, respectiv, profesionale care sunt distincte, proiectul de locuințe din Floreasca evită extremele ideologice și se adaptează firesc la variile discursuri politice și profesionale care străbat această perioadă de tranziție.

2.Context profesional: proiectul-tip în anii 1950 și aplicarea lui experimentală în Floreasca

În perioada postbelică, criza de locuințe de masă și miza ideologică a industrializării și a urbanizării României au determinat adoptarea progresivă de proiecte-tip (proiecte standardizate de locuințe colective) ca instrumente de planificare centralizată. Probarea, validarea și răspândirea acestui mod de proiectare ce permitea un control politic, arhitectural și social se realizează treptat de-a lungul decadei 1950 și începutul anilor 1960, perioadă în care statul socialist își consolidează capacitatea tehnică și instituțională pentru construirea rapidă la o scară mare a locuințelor colective.

Până în 1958, liniile de continuitate cu perioada interbelică se suprapun cu orientarea spre modelele arhitectural-urbanistice sovietice și cu stilul realismului socialist, tipizarea fiind restrâns aplicată și pe mai degrabă într-o formulă experimentală. Înființarea în 1956 a Institutului de Proiectare pentru Construcții Tip (I.P.C.T.) marchează oficializarea proiectului-tip în practica de proiectare postbelică.

Încă din 1950 se află în centrul dezbaterii studiul rațional al apartamentelor-tip, al asamblării acestora în jurul scărilor de acces şi, în special, al tronsoanelor (elemente de bloc, elemente liniare, secțiune-tip) formate de scară şi apartamentele deservite de ea[14]. Partiul tronsoanelor este și el o chestiune intens analizată și dezbătută, mai ales în prima parte a anilor 1950. Treptat, s-a evidențiat și necesitatea accelerării construcției și industrializării locuințelor, cu scopul de a reduce costurile, a utiliza eficient spațiul și a standardiza procesul de construcție prin prefabricare, mecanizare și optimizarea designului apartamentelor și a instalațiilor[15].

Partiul tronsonului este elementul fundamental în ceea ce privește eficiența economică și funcțională și este, în consecință, în centrul unei aprinse dezbateri profesionale. Deși gruparea a patru apartamente pe un palier era mai eficientă economic, aceasta este criticată, deoarece reducea confortul locuințelor prin lipsa ventilației transversale. Problema apărea mai gravă la apartamentele din elementele liniare înșiruite (asociate pe două laturi), unde nu se puteau realiza deschideri laterale, spre deosebire de cele de capăt, care permiteau cel puțin o ventilare pe colț. Unii specialiști au criticat ferm soluțiile de compartimentare care nu asigurau ventilația transversală (încrucișată).

Este aleasă inițial, în faza de studiu, seria nr. 140/1954 de secţiuni tip proiectate de Institutul Proiect București (I.P.B.), anume clădiri cu 4 etaje alese pe criterii de eficiență economică: cel mai scăzut cost raportat la m2 de planşeu, regimul de înălțime optim, profil transversal potrivit pentru străzile de pe limitele estică și vestică şi densitate mare, de 450 locuitori la hectar[16].

Soluţionarea grupării apartamentelor în jurul scării fusese deja elucidată în momentul definitivării primei faze a noului ansamblu. În urma studiilor efectuate, soluţionarea optimă a grupării apartamentelor în jurul scării (număr de apartamente la scară) este secţiunea cu 3 apartamente la scară (secţiune liniară / tronson liniar). Alegerea ca tronson de bază este determinată de următoarele avantaje: toate apartamentele au ventilare transversală; este valabilă pentru orice orientare (fiind reversibilă în cazul orientării nord-sud), fapt deosebit de important în Floreasca, date fiind condiționările existente; are o bună circulaţie în interiorul apartamentului, cu distanţe relativ scurte; are posibilitatea de a grupa o parte a coşurilor în zidul median; reducerea lungimii de faţadă şi o maleabilitate mai mare în compunerea ansamblurilor[17]. Tronsonul de colţ privilegiază apartamentele din capăt și transformă latura scurtă a blocului într-o faţadă importantă, cu goluri atent poziționate și cu un rol în imaginea urbană.

Pe lângă accesul principal, se cere de multe ori şi un acces secundar de serviciu care influențează configurarea partiului parterului. Există la aproape toate locuințele colective trecere dintr-o parte în alta a blocului, din stradă spre curtea sau grădina semipublică sau semiprivată (delimitată față de domeniul public, în folosul comun al locatarilor).

O problemă dezbătută în legătură cu imaginea blocurilor este faptul că, cel puțin în prima etapă, toate camerele din tronsoane au aceeaşi lăţime, ceea ce creează monotonie în fațade și o lipsă a variației funcționale și estetice a spațiilor interioare. Camerele urmează fidel traveea constructivă și sunt alungite, dreptunghiulare. Varierea lățimii camerelor ar fi permis și o organizare mai interesantă a fațadelor, evitând repetitivitatea ferestrelor. La integrarea ferestrelor casei scării în ansamblul fațadei se respectă registrele orizontale.

De asemenea, tendința de la începutul perioadei de a evita sau minimiza orice ieșind pe fațadă și de a păstra un contur dreptunghiular simplu[18] este un impediment din perspectiva proiectanților. Se subliniază că relieful fațadei de până la 2 metri nu ar împiedica folosirea macaralelor, iar costurile suplimentare pentru realizarea unor fațade mai variate nu sunt atât de mari încât să justifice renunțarea la elemente care îmbunătățesc confortul și imaginea lo-

cuințelor. Lipsa oricărui relief dă un caracter rece şi oficial faţadelor. Treptat, înspre etapa II, noile secţiuni tip oferă posibilităţi plastice mai consistente prin posibilitatea de înglobare de spații exterioare care depășesc perimetrul fațadei, precum loggii, balcoane și, cea mai ofertantă, o variantă intermediară între cele două.

O problemă a secțiunii-tip frecvent dezbătută din punct de vedere economic este accesul decomandat al camerelor de locuit. În cazul apartamentelor cu două camere din blocurile liniare (cu trei apartamente pe palier), circulația poate fi redusă dacă dormitorul are acces prin camera de zi. Această soluție economisește spațiu, dar compromite funcționalitatea camerei de zi, care devine spațiu de trecere care este mai greu utilizabil ca dormitor. În primele variante de proiect, Comisia de Avizare C.S.C. a permis, din considerente economice, ca până la 50% din aceste apartamente să aibă un astfel de acces comandat[19].

Aspectul interior al apartamentelor este treptat îmbunătăţit prin realizarea unui perimetru regulat al camerelor, fără ieşituri, prin lărgirea vestibulurilor de intrare, mărimea dimensiunilor uşilor, dispoziţia regulată a uşilor, ferestrelor şi sobelor. La apartamentele proiectate în perioada 1956–1957 se observă o abordare mai rațională, evidențiată prin delimitarea clară între o cameră de zi spațioasă și un dormitor mai mic, îmbunătățirea condițiilor de locuire prin introducerea loggiilor și balcoanelor, precum și obținerea unor indici de utilizare mai buni[20], atât la nivelul întregului bloc, cât și pe fiecare palier în parte[21].

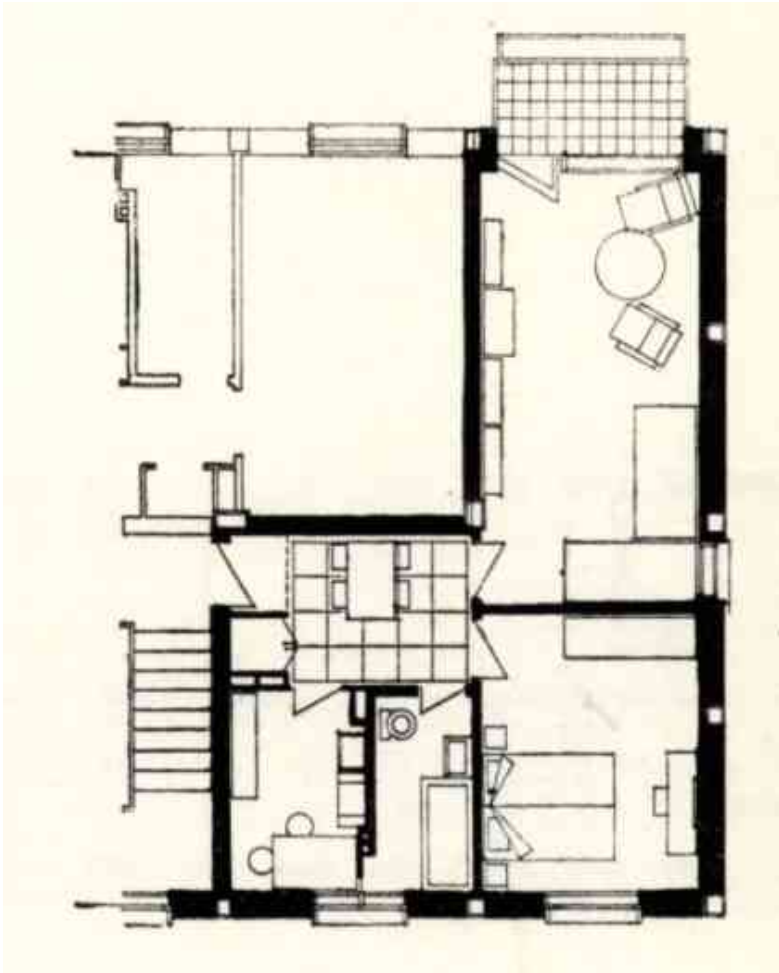

Fig. 3 – Apartament cu două camere din etapa II (1958–1959)[22]

Problema iluminării și aerisirii directe a grupurilor sanitare a fost intens dezbătută până spre sfârșitul anilor 1950, fără o soluție clară, drept dovadă variantele diferite experimentate în variile faze ale proiectului. Din considerente estetice și în special economice, s-a preferat adesea amplasarea grupului sanitar în interiorul clădirii, cu ventilație artificială, pentru o organizare mai eficientă a spațiului și pentru a reduce riscul înghețării conductelor. Totuși, grupurile sanitare fără lumină și aerisire naturală au fost în general primite cu rețineri sau chiar refuzate, ceea ce a condus la soluții intermediare, precum iluminarea băii prin cămara situată la fațadă. Această variantă a generat însă dezavantaje: lumină insuficientă, dificultăți de acces și întreținere, pierdere de spațiu și căldură în cămară. Alternativa cu baia la fațadă și cămara în interior a fost ceva mai acceptată, oferind o soluție mai practică. Dezavantajul prezenței serviciilor la fațadă a fost corectat uneori prin logii sau terase, necesare urbanistic, dar ridicând prețul construcției. Nodul sanitar prefabricat este "fantoma" care bântuie variantele de secțiuni-tip și care, spre etapa a doua, începe să prindă formă și claritate în partiuri. Prin urmare, partiul se îmbunătățește în momentul realizării de noduri sanitare de un tip unic, grupate, aşezate în interiorul construcţiilor şi ventilate prin coşuri, ceea ce, împreună cu dimensionarea în adîncime a încăperilor de locuit, duce la reducerea frontului de faţadă al clădirilor, deci la soluţii mai economice şi posibilităţi mai bune de rezolvare plastică a faţadelor.

Schimbările frecvente de soluţii pentru proiectul-tip de locuințe colective în intervalul relativ scurt de edificare a ansamblului Floreasca au oglindit, de fapt, creşterea rapidă a nivelului și complexității proiectării în domeniul locuinţei colective.

3.Context urban: continuitatea, juxtapunerea și varietatea tipologică ce reflectă diferite momente istorice și logici de planificare. Experiment și adaptare

Intervenția socialistă se așază în continuitate cu forma urbană interbelică care, în ciuda faptului că este neterminată, incompletă, denotă prin folosirea tramei ortogonale o forță ordonatoare coezivă. Subordonându-se acestei ordini spațiale existente și juxtapunând noi tipologii de locuire celor deja existente, proiectul socialist se înscrie în context și se alimentează din el.

Fără îndoială, înglobarea reţelei stradale existente în compoziţia urbană a fost dictată, în primul rând, de criterii economice. Necesitatea folosirii integrale a lucrărilor edilitare deja efectuate și necesitatea conservării, în măsura posibilă, a fondului construit existent[23] sunt constante care apar, de altfel, în toate operațiile urbane în perioada de imediat după război. Folosirea reţelelor tehnico-edilitare s-a făcut mult mai economic în acest caz față de alte proiecte rezidențiale ale vremii.

Dispunerea compozițională a blocurilor în Floreasca iese din schemele rigide sovietice pentru ansamblul de tip cvartal. Încă din dezbaterea pe marginea proiectelor de locuințe din 1953, Cezar Lăzărescu descrie, printre altele, această direcție, subliniind trăsăturile fomei urbane rezultate și calitățile spațiului neconstruit[24]. Spațiile dintre blocuri nu trebuie să fie complet închise, pentru a nu crea impresia unor curți interioare izolate. Gruparea blocurilor trebuie să asigure atât o bună ventilare, cât și vizibilitate către stradă sau spațiul interior. Legăturile dintre stradă și interiorul cvartalului, realizate prin zone verzi amenajate, trebuie să fie suficient de înguste pentru a păstra coerența arhitecturală a străzii, fără a fi mai mici de două ori ca înălțimea clădirilor. În zona periferică a cvartalului trebuie evitată pătrunderea privirii dintr-o stradă spre alta; perspectiva trebuie închisă de fronturi arhitecturale. O densitate mai mare a construcțiilor de-a lungul străzilor contribuie atât la accentuarea valorii arhitecturale, cât și la eficientizarea costurilor utilitare prin creșterea densității lineare.

Modul în care sunt gândite raporturile între construit și neconstruit accentuează calitatea spațială a străzii, preluată din parcelarea interbelică și înțeleasă în accepțiunea ei tradițională. Profilurile transversale ale străzilor (proporția între înălțimea clădirilor și lățimea străzii) sunt gândite tridimensional, ceea ce duce la o ritmare variată a volumelor și la întreruperi și spații intermediare care sunt optim dimensionate, astfel încât nu afectează continuitatea străzii și a fronturilor.

Respectarea contextului (trama stradală a fostei parcelări proiectate de arhitectul Duiliu Marcu, locuințele interbelice existente, vecinătatea) duce la o varietate de situații hibride unde, din încercarea de a densifica într-o formulă colectivă, apar locuințe unifamiliale asociate pe mai multe laturi cu spații exterioare generoase (ex. Mozart 3-5, Mozart 21-23, Chopin 14-16 -asociate pe verticală și pe orizontală, cu acces individual), situație foarte asemănătoare ca arhitectură, gabarit și ocupare a parcelei cu locuințele unifamiliale cuplate de pe aceleași străzi (ex. Mozart 17-19 etc.).

Continuitatea, juxtapunerea și varietatea tipologică se sprijină și pe evoluția variabilă a proiectării care, pe măsură ce trece timpul, își modifică și își cizelează logica de planificare și gradul de complexitate. Etapele prin care trece cartierul reflectă fidel adaptarea proiectării nu numai la contextul urban, cât și la cel ideologic și socio-economic. În final, etapele I şi a II-a cuprind în total 102 blocuri cu aproximativ 2600 de apartamente de 2 şi 3 camere, în care se vor putea caza 11 000—12 000 locuitori, un "oraș în oraș" cu un anumit grad de autonomie cotidiană și un caracter bine definit de tipomorfologie și limite.

În concluzie, cele două condiționări majore ale proiectului –respectarea și păstrarea contextului existent (străzi existente cu lucrări edilitare și fondul existent de locuinţe interbelice unifamiliale) și folosirea mai multor proiecte-tip de locuinţe colective[25] – sunt și cele care generează, în intervalul relativ scurt al desfășurării proiectului, o mare varietate a tipologiilor de locuire.

4.Tipologii de locuințe colective: aspecte arhitecturale și urbane[26]

4.1.Blocurile prin cooperare (1955–1957)

4.1.1.Proiectul-tip si modul de punere în operă

O serie specială ce este dezbătută la mijlocul anilor 1950 sunt locuinţele prin cooperare. Proiectele acestor secţiuni şi blocuri speciale, întocmite de I.P.B., având un număr redus de apartamente, trei sau patru la scară, au la bază o suprafaţă locuibilă redusă, de cca 27 m2 pentru un total de două camere. Suprafaţa totală a acestor secţiuni este mai redusă cu 25—30% faţă de tipurile curente pentru acelaşi număr de camere[27].

Dat fiind că este vorba de un alt tip de gestiune a proiectului, este precizată necesitatea indicării în prealabil a posibilelor situri unde pot fi amplasate locuinţele construite prin cooperare, care nu pot fi amestecate cu marile construcţii făcute de către stat, al căror lanţ de realizare nu permite întotdeauna amestecarea acestor cartiere[28].

Clădirile ce se execută începând cu 1955 prin cooperare se află grupate în cvartalul cuprins între şoseaua Floreasca, viitorul parc, strada G. Rossini şi strada M. I. Glinka. Aceste clădiri au fost proiectate cu faţade armonizate cu clădirile existente, dintre care o mare parte au calcane descoperite[29].

Au fost dezvoltate trei modele de locuințe de tip bloc-punct prin colaborare, fiecare cu câte două apartamente pe nivel, cu parter și un etaj, iar unele variante au avut și două etaje. Proiectele de clădiri tip folosite sunt inițial 140 şi 141/3, dar ulterior și tipul 214/ 1, 2 sau 3. S-a remarcat în special tipul 214/3[30], care a permis alăturarea prin înșiruire a mai multor clădiri datorită accesului dublu la scara interioară a blocului. Acest tip a urmat să fie adaptat pentru a permite utilizarea elementelor prefabricate de planșeu montate pe peretele median, iar scara a fost și ea prefabricată, conform nomenclatorului C.S.A.C. Acoperișul a fost prevăzut în două variante: cu ferme prefabricate sau terasă[31]. În cursul anului 1956, gama s-a extins cu patru noi tipuri de locuințe cu două și trei camere, care au avut tot câte două apartamente pe nivel și au fost realizate pe unul sau două etaje.

Tehnologia contructivă este cea tradițională, din zidărie portantă de cărămidă. Totuși, ceva mai târziu s-au introdus și variante construite cu zidărie portantă din blocuri medii prefabricate. Unele elemente arhitecturale care țin de proiectarea fațadei sunt și ele semitipizate, generând o gamă plastică specifică pentru această tipologie: elemente decorative de fațadă, tâmplării de uși și ferestre, obloane de lemn, balustrade metalice, închiderea streșinii, anumite lucrări de vopsitorie etc.

Proiectele-tip de blocuri prin cooperare dovedesc flexibilitate și o adaptabilitate ridicată în situații urbane cât se poate de variate și restrictive. Scara redusă a tronsonului, derivată din înălțimea joasă și numărul mic de apartamente, dar și plastica arhitecturală de factură tradițională cu accente clasice face ca această tipologie să funcționeze la nivelul țesutului urban ca o articulație optimă și maleabilă între locuințele individuale existente și cele colective de mai târziu. Proiectarea la această scară și cu această tipologie de locuințe colective, inclusiv adaptarea la un context existent, pare fundamentată pe o experiență derivată direct din experiența proiectelor-tip din parcelările interbelice. De altfel, blocurile prin cooperare situate în zona sud-vestică a cartierului se amestecă în mod firesc cu partea nordică a parcelării Cornescu.

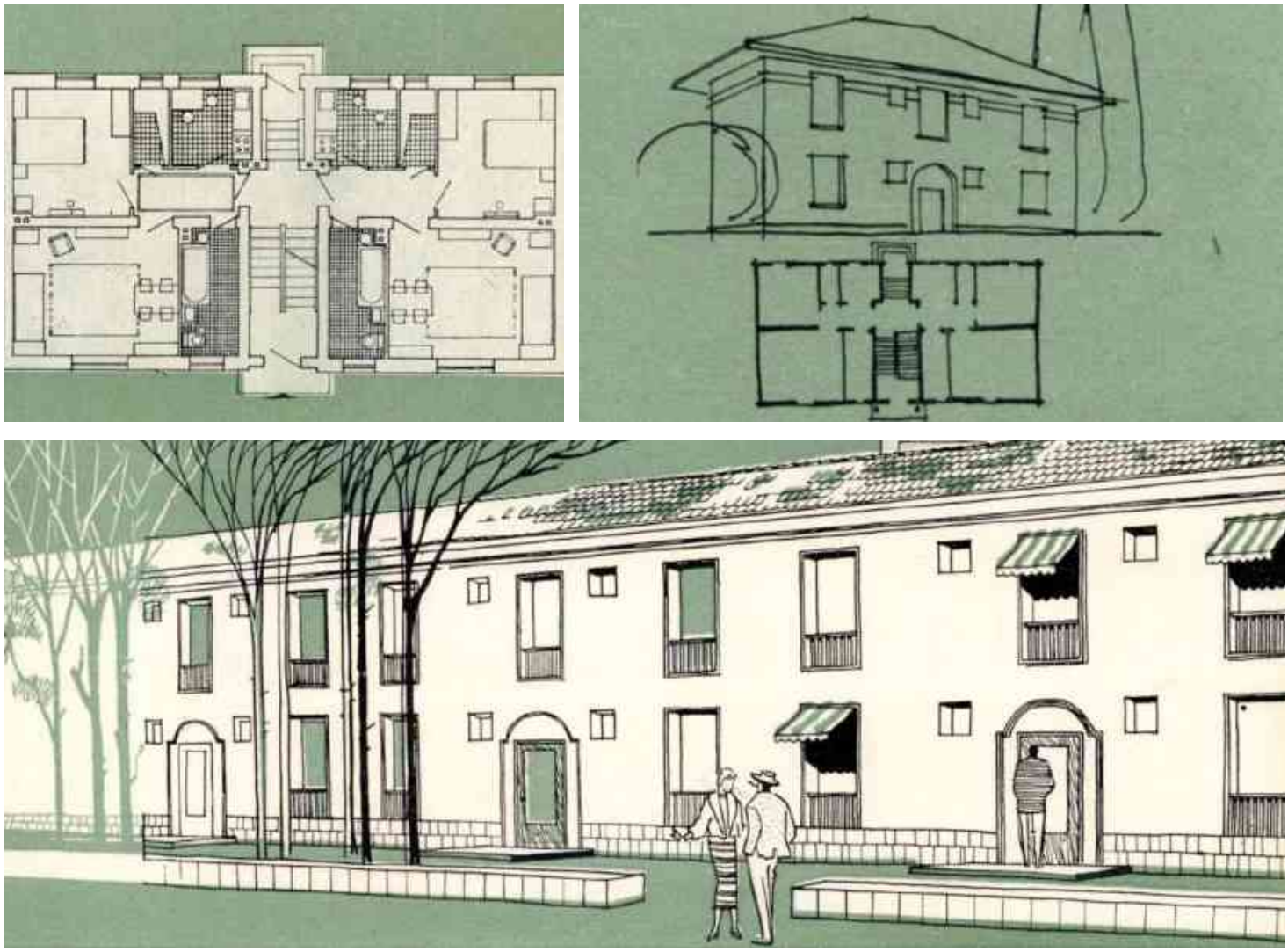

Fig. 4 – Proiect de clădiri tip 214/3[32] pentru locuințe prin cooperare

4.1.2.Caracteristici arhitecturale

Tipologia blocurilor prin cooperare folosește cu precădere un tronson cu câte 2 apartamente pe palier și dependințe accesibile prin spațiul comun închis al scării la demisol și în pod. Variantele apar cu parter înălțat și un nivel sau cu două niveluri. În funcție de terenul disponibil, tronsonul este folosit ori izolat (ex. Strada Soldat Neagu Florea 11, Strada Bela Bartok 1, Strada Bela Bartok 3), ori cuplat (ex. Strada Puccini 7–9), ori înșiruit și asociat pe una sau doua laturi, formând fronturi continue, ca în Strada Capitan Gheorghe Gh. Bulugea nr. 12–14–16, Strada Gheorghe Gh. Bulugea 7–9, Strada Bela Bartok 6–8–10, Strada Puccini 3–5 sau Strada Florea Neagu 8–10. Există mai multe situații unde asocierea la calcan se face cu o vilă interbelică.

Fig. 5 – Fațada principală și cea posterioară a blocului prin cooperare din strada Puccini 3–5

Accesul este în cele mai multe cazuri dublu, intrările fiind puternic ierarhizate în termeni de dimensiuni, rol în compoziție sau tratare plastică. Relația cu strada este formalizată prin tratarea compozițională și decorativă a fațadei, accentuarea formală a intrării, grădina "sobră" de fațadă fără multe intruziuni domestice. În schimb, fațada posterioară dobândește valențe domestice, spații exterioare semiprivate și primește marca informalului: intervenții ale locatarilor, de la copertine, aparate de aer condiționat și închideri de balcoane sau loggii, până la retencuirea unei bucăți de fațadă, operarea unui acces individual pentru unitățile de la parter sau chiar adăugări de corpuri pentru a extinde apartamentul.

Curtea din spate este folosită în comun de către locatari, uneori fiind separată în mici curți individuale prin garduri sau vegetație scundă. Fiind proprietate privată, terenul pe care stă blocul este întotdeauna împrejmuit, precum o locuință individuală, iar accesul se face printr-o poartă prin grădina frontală. Limitele către stradă sunt aproape întotdeauna sub nivelul ochiului, astfel încât nu este întreruptă continuitatea vizuală și spațială. Nu același lucru se poate spune despre celelalte trei laturi ale parcelei, unde limitele depășesc nivelul ochiului și sunt deseori opace, pentru a crește gradul de intimitate înspre curtea posterioară, care are un vădit caracter domestic.

Partiul tronsonului reduce la maxim circulațiile comune, accesul în cele două apartamente fiind de pe palierul scării. Modul de organizare a funcțiunilor în apartament nu are încă claritatea schemelor funcționale moderniste: circulațiile zi-noapte sunt încrucișate, nu există o grupare eficientă a funcțiunilor de serviciu într-un "nod sanitar". În schimb, camerele au înălțime liberă mai mare, sunt bine proporționate, fiecare spațiu este iluminat și ventilat natural, iar dubla orientare a apartamentelor oferă o mai bună însorire și ventilație încrucișată.

4.1.3.Plastica arhitecturală

Plastica arhitecturală urmează liniile limbajului realismului socialist, prin volumetrie, tip de acoperire și ordonare compozițională a fațadei. Registrele orizontale sunt clar marcate: soclul are o tratare a paramentului care sugerează rosturi de zidărie de piatră, există o profilatură care iese clar în relief pentru a separa registrul soclului, mai "greu", de cel al etajelor, tratate cu o textură diferită, mai netedă, de obicei tencuială rugoasă. Ritmul golurilor urmează ordinea traveilor constructive. Apar elemente decorative prefabricate de factură clasică: cornișe, console, profilaturi, capiteluri, ancadramente, dar și pilaștri și arce. Partea superioară este marcată de un profil, apoi de streașina puternică de lemn.

Intrarea ritmează și ea fronturile lungi ale blocurilor înșiruite și primește elemente de marcă: copertină, ancadrament rectangular repetat în profunzime care amintește vag de Art Deco, uneori o nișă în arc orb care marchează volumetric intrarea.

4.2.Blocurile din etapa I (1956–1958) – cvartalul dinspre nord, între strada Glinka și strada Ceaikovski

4.2.1.Proiectul-tip si modul de punere în operă

Etapa I cuprinde 45 de blocuri cu 1217 apartamente de o cameră, 1048 de 2 camere şi 167 de 3 camere[33], având o capacitate de cazare de cca. 5300 de locuitori. Subsolul blocurilor este ocupat în întregime cu boxe şi spălătorii-uscătorii. Majoritatea apartamentelor au fost date în folosinţă în 1958[34]. Dotările din această zonă cuprind o şcoală de 7 ani, creşă, cămin, o policlinică-dispensar (în curs de execuţie în anul 1958) şi o serie de magazine situate la parterul unui bloc central. Costul unui apartament de 2 camere (construcţie şi instalaţii interioare) s-a ridicat la cca. 74 000 lei.

Au fost folosite serii de secţiuni tip şi proiecte de clădiri tip din 1954, în două etape de construcție. Etapa I a constat în blocuri cu 3 niveluri (din cărămidă) cu 4 tronsoane sau cu 3 tronsoane, pentru situații speciale de completare folosindu-se un tronson izolat sau un tronson asociat cu o clădire existentă. Etapa a II-a folosește proiecte-tip de blocuri cu 4 niveluri (din prefabricate) cu 2, 3, 4 sau chiar 5 tronsoane.

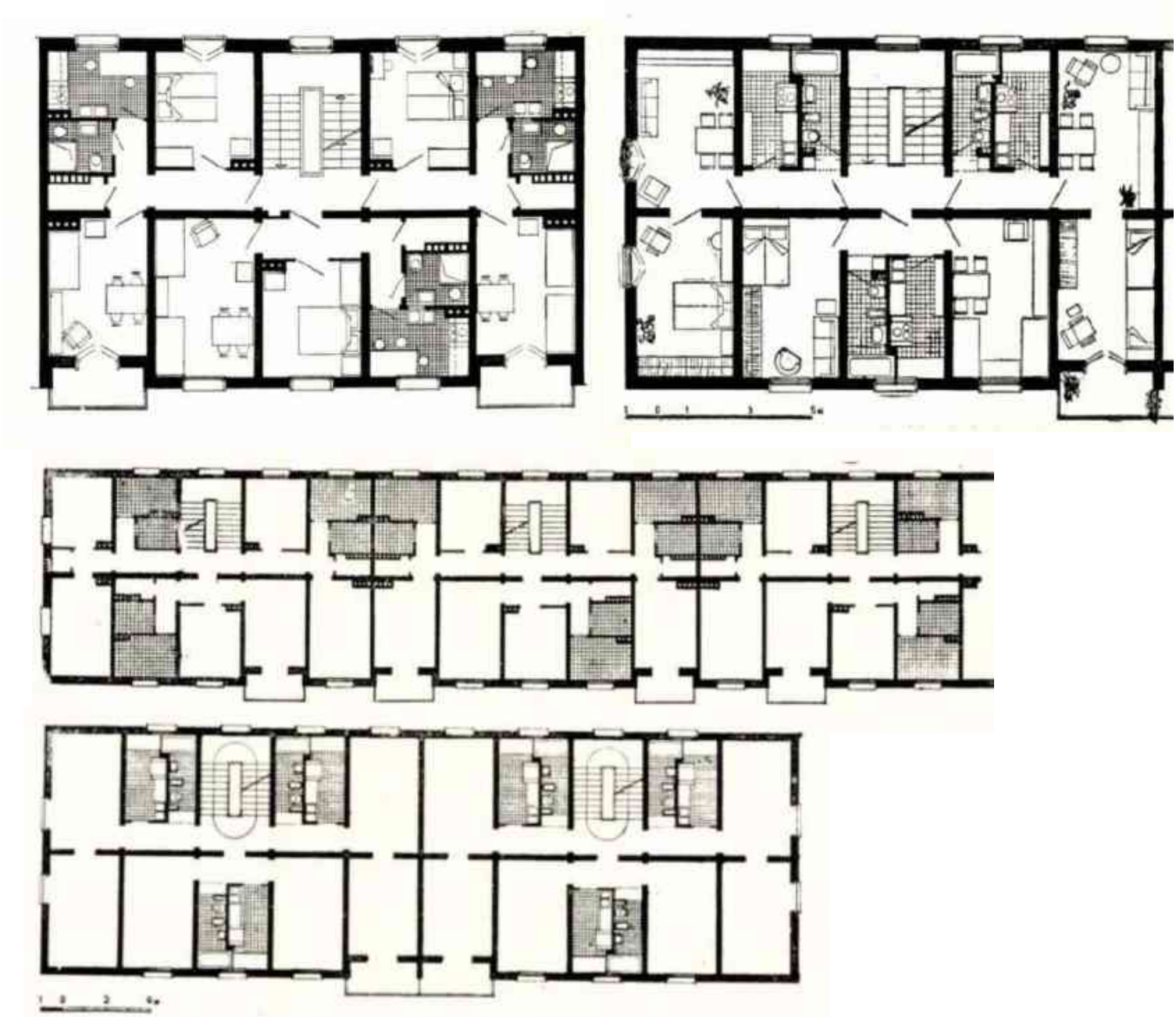

Fig. 6 – Tronson tip (pentru etapa I) – zidărie portantă de cărămidă[35] și încălzire cu sobe. Bloc cu 3 niveluri (pentru etapa I).

Tronson tip (pentru etapa a II-a) Construcţie din blocuri mari prefabricate și încălzire centrală Plan etaj curent. Bloc tip cu 4 niveluri (pentru etapa a II-a)

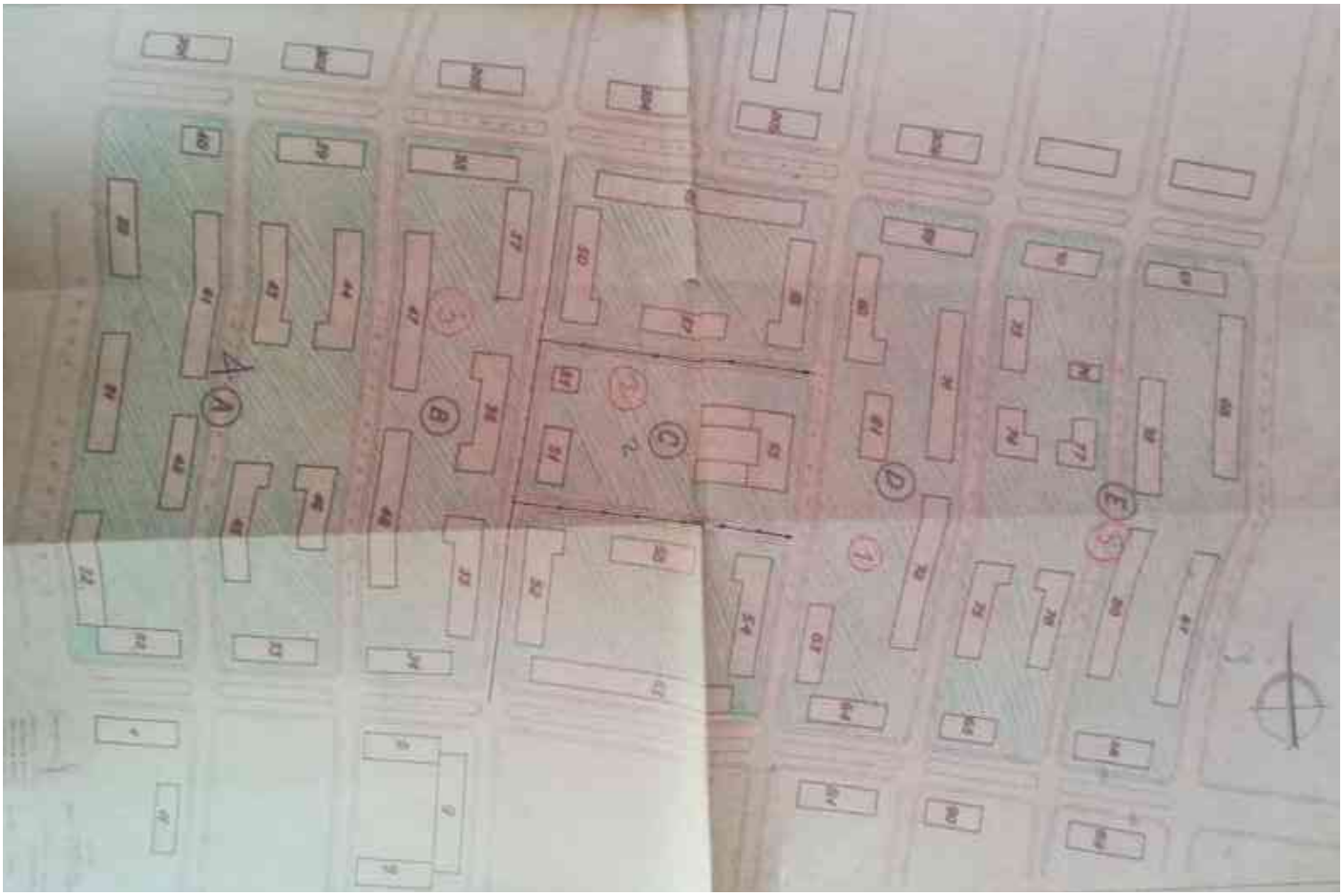

Fig. 7 – Plan de situație cvartal între strada Glinka și strada Ceaikovski[36]

Tehnologia constructivă diferă în funcție de poziția blocului față de străzile principale, un aspect comun fiind că toate blocurile sunt acoperite în terasă.

1/ Blocurile din interior cu 3 etaje sunt construite din ziduri portante de cărămidă și planșee prefabricate din beton. Sunt raţionalizate metodele şi mijloacele de execuţie specifice sistemelor tradiţionale de execuţie.

2/ Blocurile de pe contur, cu 4 etaje sunt realizate din zidărie din blocuri mari prefabricate (cca. 1,8 tone), planşee prefabricate din grinzi şi corpuri de umplutură sau fîşii DIM, acoperiş terasă.

Planșeul prefabricat din beton armat este o soluție intermediară între prefabricarea completă și construcția tradițională monolitică / turată in situ. Este utilizat frecvent în construcțiile de locuințe în special în România în perioada postbelică pentru clădirile construite în sistem industrializat . Caracteristicile sale constă într-o construcție modulară (fâșii sau panouri prefabricate din beton armat, care se montează pe șantier între grinzile de rezemare) care apoi se monolitizează (rosturile dintre fâșii se umplu cu beton turnat la fața locului), rezultând un planșeu unitar și rezistent, cu comportare similară unei plăci monolite. Sunt economice, cu rezistență bună, rapide și mai ales adaptabile pentru construcția în serie.

Izolarea teraselor se face cu praf hidrofob, folosind scafe prefabricate sau turnate pentru parapet. Praful hidrofob este compactat cu placă vibrantă și acoperit cu dale de asfalt presat, de 2,5 cm grosime (rostuite) executate pe scară industrială la fabrici specializate cum ar fi «Granitul» din Bucureşti sau pe şantier. Metoda a fost aplicată cu succes pe 2.000 m^2 de terase în ansamblul Floreasca, fără a apărea infiltrații timp de doi ani[37].

Blocurile cu 3 niveluri sunt încălzite cu sobe de teracotă cu gaze, iar cele cu 4 niveluri, cu calorifer cu apă caldă, fiind alimentate de la o centrală termică pentru întregul complex. Unul din motive este și că regulamentul pentru siguranța la incendii consideră că la clădiri cu patru niveluri nu pot fi folosite sobe, ci numai încălzire centrală[38].

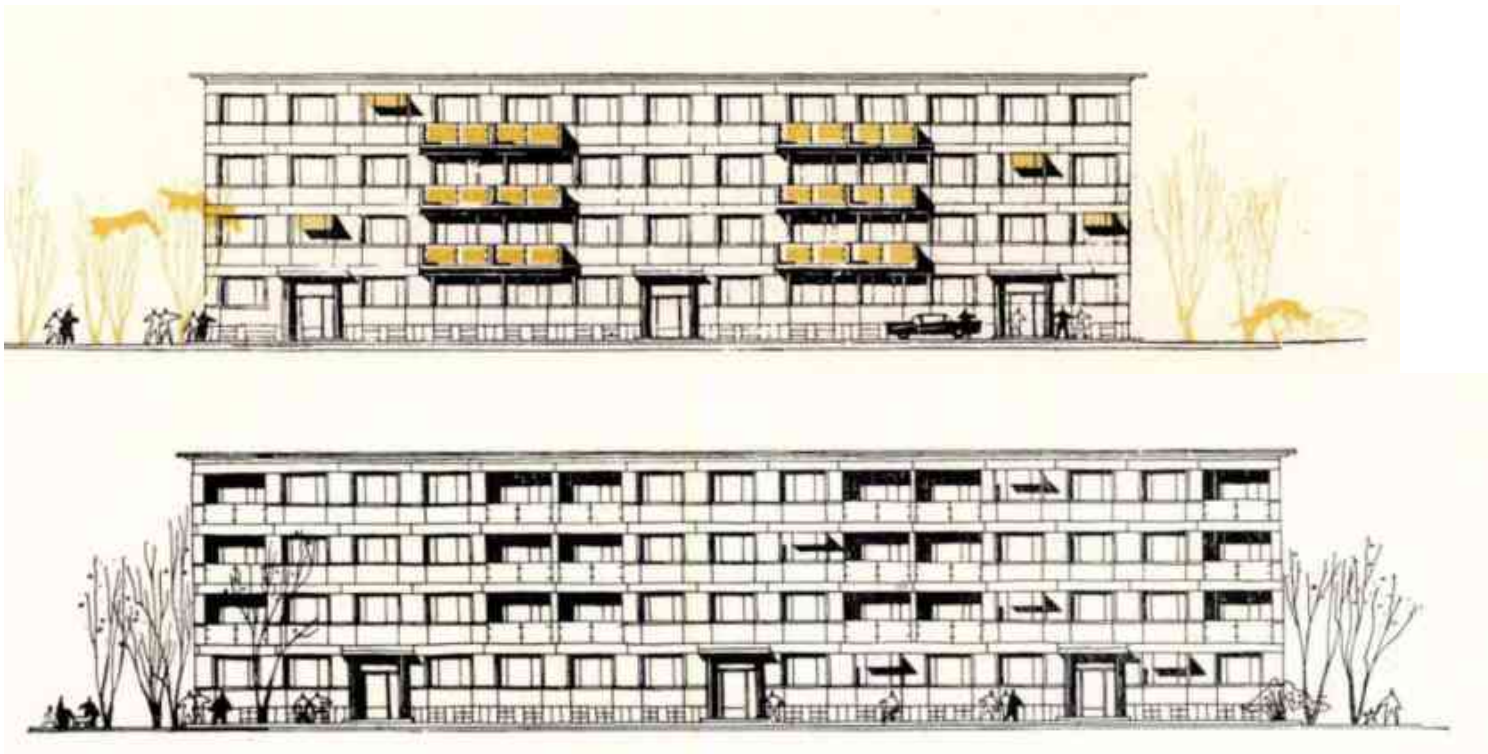

Fig. 8– Studii de proiect-tip, adaptat ulterior pentru unele din blocurile de pe strada Ceaikovski - *Seria a 11-a — Bloc G G G — Faţada principală*[39]

4.2.2.Caracteristici arhitecturale

Tipul de bază folosit în alcătuirea blocurilor este tronsonul cu 3 apartamente la scară, din care două de margine, cu orientare dublă şi unul de mijloc în faţa scării, cu orientare simplă.

Apartamentul este compus din 2 camere, vestibul şi dependinţe, adică bucătărie şi baie cu W.C. strânse în jurul unui bloc sanitar prefabricat, formând o grupare tip, identică, la toate apartamentele, luminată şi ventilată direct. Cămara este redusă la proporţia unui dulap ventilat indirect, între baie şi bucătărie. Baia se ventilează prin goluri mici în fațadă.

Cu toate acestea, chiar dacă pornesc de la aceeași unitate de bază, proiectele-tip folosite sunt destul de variate[40]. Orientarea diferită a blocurilor — impusă de planurile urbanistice — a cerut o mare varietate de elemente liniare, cu distribuţia diferită a camerelor în apartament, pentru a se evita expunerea defavorabilă a dormitoarelor și camerelor de zi.

Majoritatea blocurilor sunt tip bară, ale cărei proporții depind de numărul de tronsoane sau modul în care completează frontul stradal prin alăturarea la o clădire existentă. Întoarcerea scurtă la 90 de grade a barei apare ca o reminiscență din modul de proiectare a cvartalelor încă din 1952, sub formă de incinte sau tratând întotdeauna urbanistic elementele de capăt. În acest sens, puritatea imaginii barei este diminuată în multe situații de tratarea fațadei scurte cu goluri de ferestre, de multe ori organizate simetric, așa cum se întâmplă la cvartalele anterioare, în linia unei forme urbane tradiționale.

Intrarea în scara de bloc reprezintă accentul pe o fațadă care este destul de repetitivă, în acest sens tratarea accesului, deși repetitivă și ea, este binevenită, cu elemente prefabricate care ies puternic față de planul fațadei și delimitează spațial aparatul de acces: copertină din beton, sprijinită pe doi stâlpi placați cu travertin. Intrările în bloc sunt dublate și ierarhizate, indicând clar și ierarhia fațadelor: principală, la stradă, și secundară, spre curte. Totuși, partiul tronsoanelor este considerat în funcție de orientarea cardinală optimă, astfel încât în curțile semipublice găsim fațade opuse / tratate diferit ale aceluiași proiect. Cele două intrări asigură trecerea dintr-o parte în alta a blocului, din stradă spre curtea sau grădina semipublică.

Fig. 9– Fațade diferite ale aceluiași proiect tip orientate spre curtea semipublică: Strada Barbu Văcărescu 155 și strada Mozart 10.

4.2.3.Plastica arhitecturală

Plastica fațadelor se înscrie în linia limbajului funcționalist și este caracterizată de raționalitatea, simplitatea și ordinea Stilului Internațional. Pe de altă parte, asistăm în același timp și la o persistență a vocabularului clasic al elementelor de construcție, chiar dacă abstractizate și aplatizate.

Există o corespondenţă logică şi consecventă între rezolvarea apartamentului, tehnologia constructivă şi rezolvarea faţadei. În consecință, pentru unele dintre blocuri rosturile panourilor prefabricate sunt tratate cu onestitate, ele rămânând aparente şi acuzate cu nuturi orizontale și verticale. Această modenatură simplă şi puţin reliefată este caracteristică construcţiilor din panouri mari, însă trimite și la imaginea rosturilor unei zidării (ex. Strada Ceaikovski 8). Fațada prezintă o compoziție în rețea cu golurile axate și urmărind logica constructivă a traveelor. Efectul cromatic al materialului de finisaj ocru-pal aduce o notă caldă și domestică și le diminuează din caracterul abstract, prezent însă la blocurile finisate cu tencuiala netedă de culoare foarte deschisă.

Fig. 10 – Fațada principală și fațadă laterală, bloc strada Ceaikovski 8

Golurile ferestrelor sunt de două tipuri: panou tip cu gol uşă-fereastră şi un parapet redus, completat cu o balustradă metalică sau completat cu un parapet prefabricat, în acest din urmă caz golul urmând a fi acoperit de o fereastră obişnuită. Unele dintre tipologiile de blocuri din această primă etapă a cartierului nu prezintă spații exterioare private din motive economice. În aceste condiții, ușa-fereastră vine să suplinească legătura redusă cu mediul exterior și să permită o mai bună iluminare și ventilare. Proporțiile ei sunt elegante și accentuate de ancadrament. Ușile-ferestre sunt grupate pe anumite linii dominante ale compoziției de fațadă, animând puțin o suprafață altfel destul de monotonă.

Volumele paralelipipedice sunt simple și curate, trimițând la o abstractizare a limbajului arhitectural, care este marca modernismului socialist. Totuși, faptul că este un proiect de tranziție între două perioade politice și profesionale distincte face ca această direcție să fie subminată de anumite principii compoziționale (simetria apare deseori) și, mai ales,de elementele arhitecturale ce compun fațada. Unul dintre acesta ar fi organizarea tradițională pe registre orizontale, unde cornișa prefabricată rotunjită sau în trepte termină cu eleganță clasică blocul în partea superioară. Un alt element, folosit repetitiv, este ancadramentul decorativ. Fiecare gol de fereastră și ușă primește ancadramente prefabricate cu proporții elegante și care depășesc planul fațadei, accentuând astfel grosimea vizibilă a peretelui portant de zidărie. Efectul general asupra percepției fațadei este de soliditate, robustețe și logică tectonică tradițională, accentuată și de prezența soclului. Din păcate, acest efect dispare o dată cu termoizolarea fațadei, realizată deja pe mai multe blocuri din această zonă a cartierului.

Fig. 11 – Detalii de fațadă, strada Ceaikovski 8 și strada Chopin 30.

4.3.Blocurile din etapa II (1958–1959)–– cvartalul dinspre sud, între strada Glinka și strada Rossini

4.3.1.Proiectul-tip și modul de punere în operă

În cvartalul la sud de str. Glinka s-au proiectat 27 de blocuri cu demisol, parter şi 3 etaje, cuprinzând 886 de apartamente[41].

Blocurile din faza a doua se bazează pe noile studii întocmite de I.P.C.T.[42]. Secţiunile restudiate se aplică la blocurile de locuinţe din etapa a II-a (1958—1960), situate în cvartalul de la sud de strada Glinka şi la nord de strada Ceaikovski. Progresul față de anii trecuți constă în soluțiile de compunere, soluțiile tehnice şi de plastică arhitecturală. Obiectivele proiectanților[43] sunt obținerea unei majorități de apartamente mici, pentru a fi locuite exclusiv de o singură familie, tipizarea elementelor şi tehnicilor constructive pentru asigurarea industrializării execuţiei, şi variaţia mai mare a tipurilor de apartamente ca mărime şi distribuţie interioară pentru a face faţă diversităţii familiilor şi modului lor de trai.

Tronsoanele, grupate câte 2, 3, 4 sau 5 alcătuiesc blocuri cu 4 niveluri destinate străzilor principale. Intrările în blocuri sunt marcate la fiecare scară, realizîndu-se intrări de serviciu şi intrări principale marcate în raport cu volumul clădirii. Încălzirea se face de la o centrală exterioară, aşadar coşurile de fum dispar din imaginea acoperişului, care va fi rezolvat în terasă necirculabilă.

Apar dificultăţi în aplicarea proiectelor-tip, în ceea ce priveşte: adaptarea la teren, sobe sau încălzire centrală, cu magazine la parter sau nu, siguranță la foc ce necesită două ieșiri etc. În special blocurile care trebuie să aibă magazine la parter din zona parcului — magazine al căror specific diferă de la caz la caz — formează obiectul unei reproiectări[56].

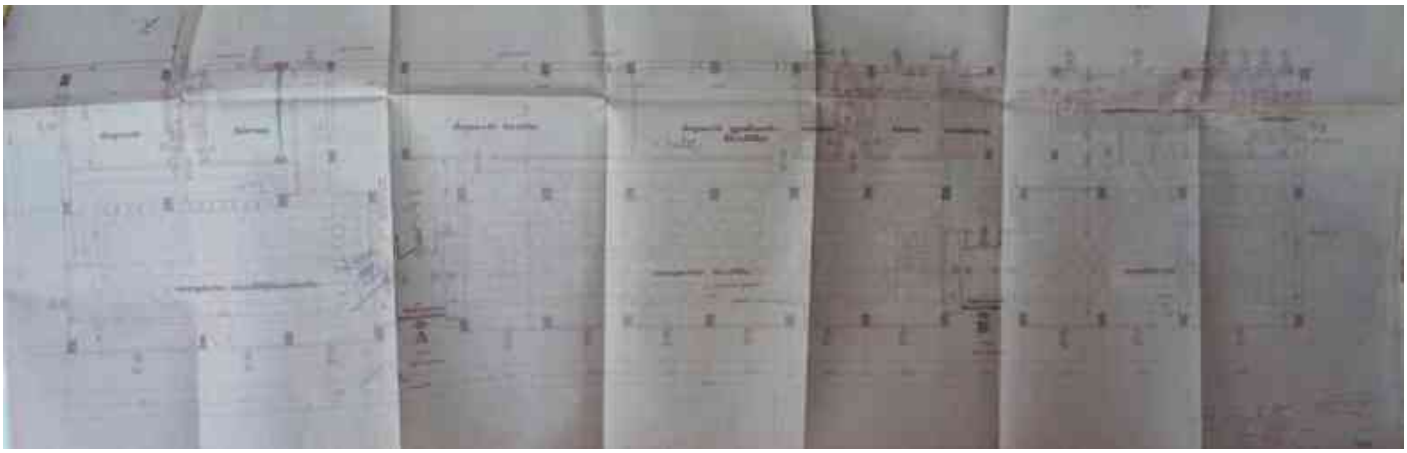

Fig. 12- Plan parter cu amenajarea magazinelor pentru blocul 81/3[44].

În etapa II se încearcă o mărire a suprafeţei locuibile pe nivel şi pe bloc, introducerea băilor în loc de duşuri şi folosirea parţială a demisolului (0,80 m sub nivelul trotuarului) pentru apartamente.

Majoritatea blocurilor din etapa a II-a urmau să se execute cu zidărie din blocuri mari prefabricate şi planşee DIM, oferind un grad maxim de industrializare pentru acea perioadă. Din cauza dificultăţilor de aprovizionare cu agregate uşoare (deşeuri ceramice-cheramzit) care intră în componenţa blocurilor, precum şi a preţului ridicat al prefabricatelor, majoritatea blocurilor se execută cu zidărie de cărămidă şi planşee monolit turnate pe cofraje din panouri refolosibile.

În 1960 s-a încheiat, în linii mari, cartierul de locuinţe Floreasca, însumînd 3 300 de apartamente ocupînd un teren de 37 ha, cu un grad de ocupare a solului de 32% şi cu o densitate de 450 de locuitori la ha. Din totalul de apartamente, marea majoritate (80%) sunt cu 2 camere. Ansamblul este completat cu 5 blocuri care au magazine la parter, pe un front de 270 m, două şcoli (una de 18 clase şi una de 24 de clase, cu săli de gimnastică), o creşă, un cămin de copii şi o policlinică[46], precum și un grup social în strada Mozart 31.

4.3.2.Caracteristici arhitecturale

Structura inițială standard (tip 140 P.B.) prevedea trei apartamente cu două camere și bucătărie per scară, dar cu băi și cămări fără lumină naturală. Din cauza urgenței începerii lucrărilor, clădirile din prima etapă (interiorul cvartalului) au fost dotate cu sobe de teracotă pe gaz pentru încălzire.

Pentru clădirile ulterioare, de pe contur, s-au realizat îmbunătățiri semnificative, ținând cont de experiența anterioară și de feedback-ul locatarilor. Acestea includ o creștere a indicelui de locuibilitate (0,494) și introducerea băilor și cămărilor cu lumină și ventilație naturală. Vestibulul, care conţine două dulapuri, precum şi bucătăria, sunt predate locatarilor cu mobilier gata confecţionat[47].

Blocurile de trei tronsoane 91, 92, precum și cele de 4 tronsoane 104 și 105, aflate pe străzile Chopin și Mozart au parter și trei niveluri, iar al patrulea este retras, acoperit tot în terasă și configurând o terminație în trepte către cer care amintește de blocurile interbelice moderniste. Diferența față de secțiunile tip mai simple din 1954 este volumul decroșat pe cele 3 niveluri pe sub care se intră și în care sunt adăpostite spațiile de serviciu (bucătăria, baia). Decroșul delimitează balcoanele și asigură pe peretele lateral (o poziție mai discretă) o ventilare cu goluri mici pentru baie și cămară. Modul de ordonare a fațadei amintește de modalitățile de compunere volumetrică a block-haus-urilor interbelice. Pe de altă parte, elemente decorative precum consolele clasice care susțin volumul decroșat și marchează intrarea țin de vocabularul clasic.

Fig. 13 – Detalii de goluri și decroșuri ale fațadei[48] pentru blocurile din interior, 1960. Detaliu de intrare, 2025.

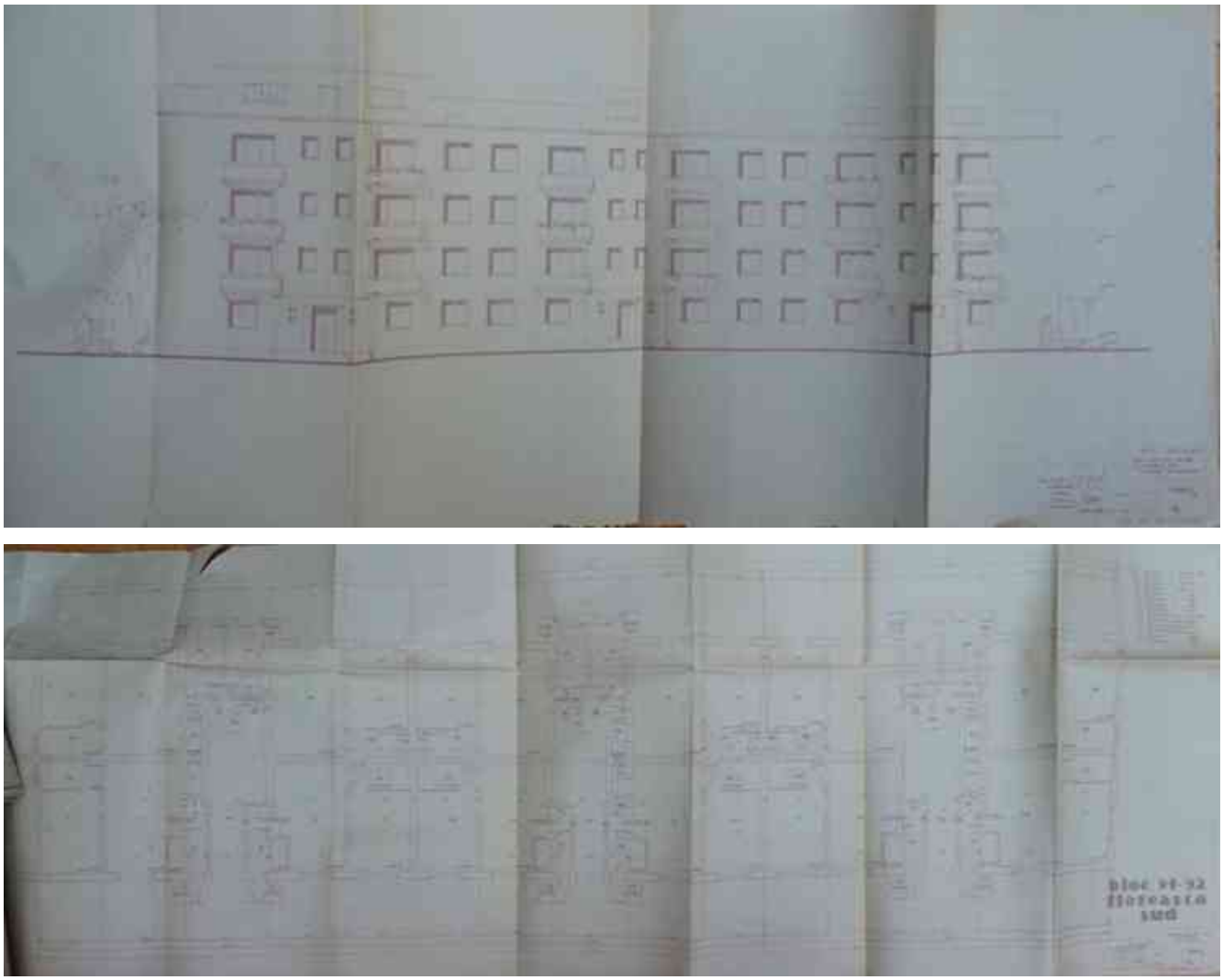

Fig. 14 – Proiect de fațadă și plan parter[49].

Blocul 204 și blocul 9 merită o discuție specială, dat fiind că este proiectul-tip adaptat ce bordează spațiul public cel mai important al cartierului, parcul central cu cinematograf[50].

Scările de acces în cele două tronsoane care compun blocurile sunt spații distincte și asigură și legătura spațială între fațada principală și cea posterioară. Structura este de tip schelet, eliberând spațiul public interior de la parter. Magazinele sunt în număr de trei și sunt complet separate de scările de bloc. Fiecare magazin are o spectaculoasă înălțime pe două niveluri și o supantă destinată vânzării, accesibilă pentru public printr-o scară izolată, în interiorul spațiului pe dublă înălțime. De asemenea, există pentru fiecare magazin spații anexă înspre fațada posterioară[50].

Plastica arhitecturală este una specială, menită să diferențieze limita construită a pieței-parc de restul clădirilor rezidențiale. Spațiul public se extinde cu ușurință în interiorul clădirilor prin intermediul spectaculosului parter complet vitrat. Elementul arhitectural dominant al proiectului este copertina subțire din beton armat care însoțește parterul și îl marchează în cadrul fațadei, ieșind puternic în afara planului fațadei. Deși acest aspect caracterizează majoritatea fondului construit al cartierului, există o distincție clară, puternică între fațada orientată către spațiul public și fațada posterioară[51].

Prin logică funcțională, tipizare, spațialitate și plastică arhitecturală, aceste proiecte sunt veritabile demonstrații de arhitectură modernistă. Pe de altă parte, logica lor urbană ține de cea a țesutului urban tradițional caracterizat de ierarhie a spațiilor publice (strada, piața) și de ierarhie a fețelor obiectului (fațada principala, fațade secundare).

Blocurile cu magazine din sudul noului cartier Floreasca ajung să simbolizeze succesul proiectului și imaginea ideală a modernității socialiste: coperta revistei *Arhitectura* nr. 6 din 1960 le este dedicată.

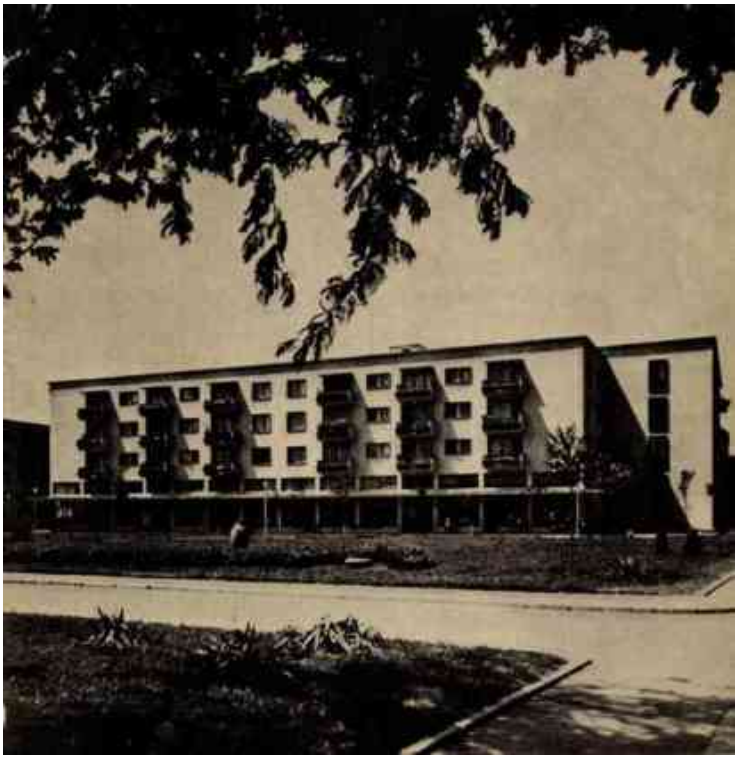

Fig. 15 – Blocul 9, fațada principala către strada Glinka, coperta revistei *Arhitectura*, 5/1960[52]. Fațada posterioară, 2025.

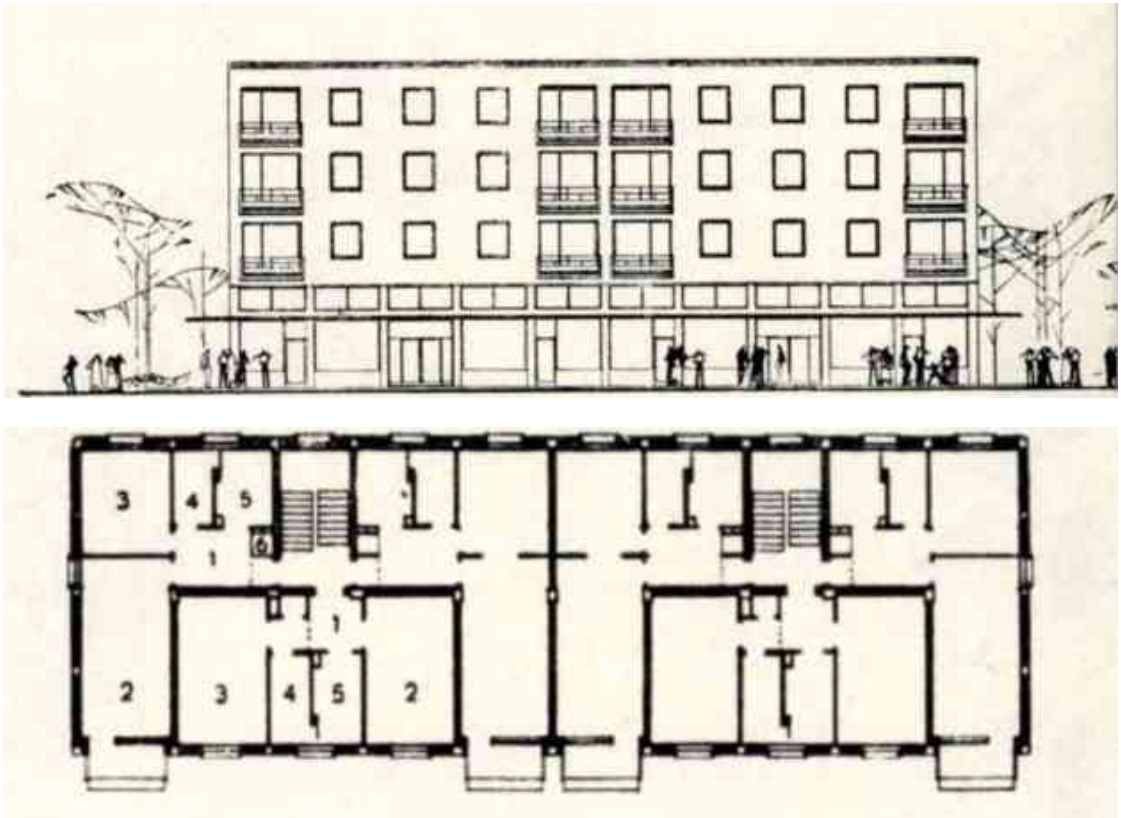

Fig. 16 – Fațadă și nivel curent bloc 204[53]

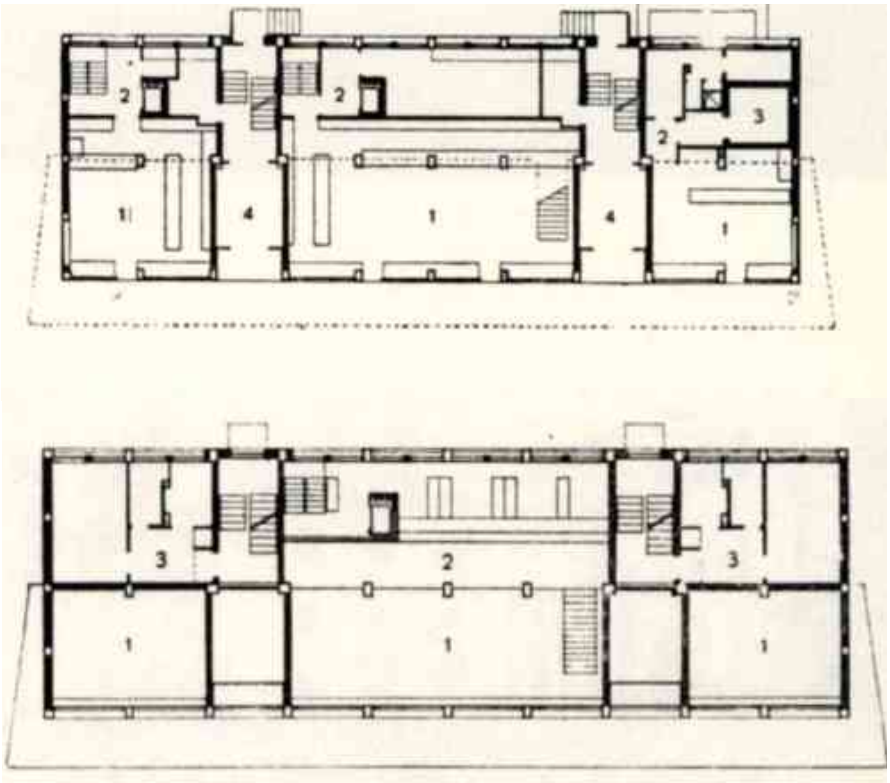

Fig. 17 – Plan parter și mezanin cu magazine bloc 204

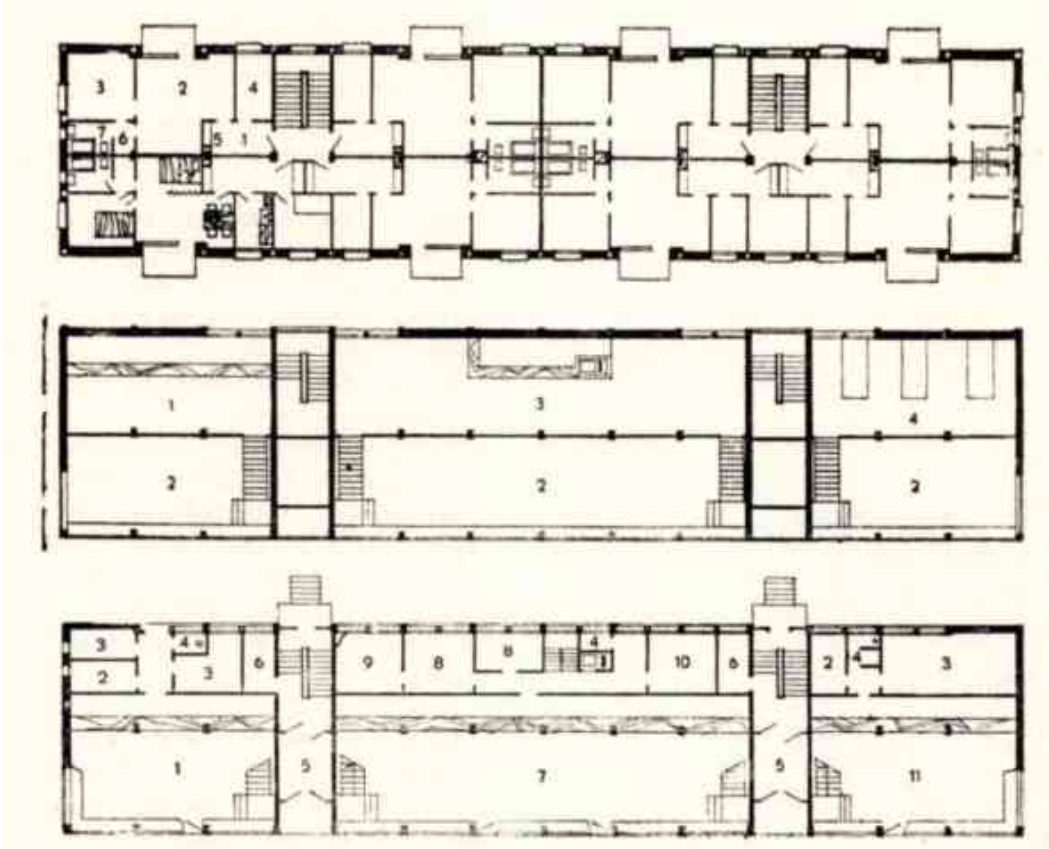

Fig. 18 – Plan curent, mezanin și parter pentru blocul 9.

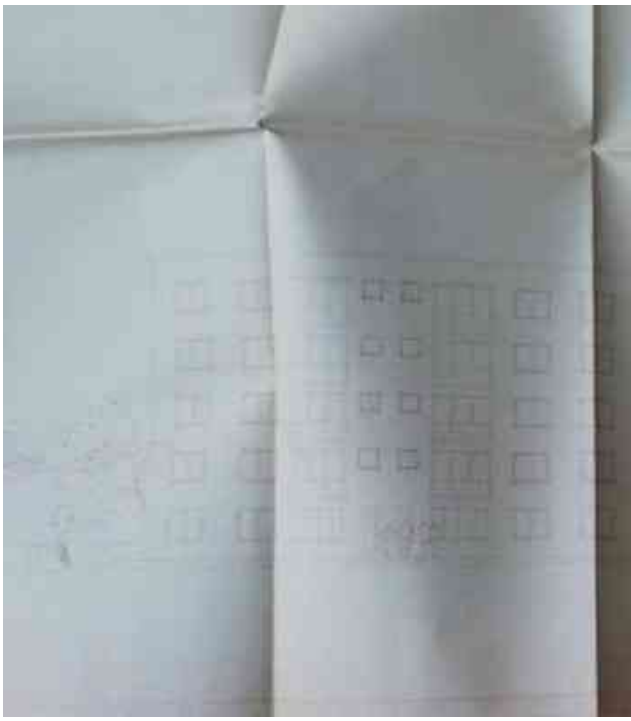

Fig. 19– Cofetărie în cartierul Floreasca[54]. Blocul 204 și 9, strada Glinka, 1960[55].

4.3.3.Plastica arhitecturală

Plastica faţadelor continuă linia limbajului funcționalist. Există o corespondenţă logică şi consecventă între rezolvarea apartamentului şi rezolvarea faţadei.

Blocurile ce bordează străzile importante și parcul sunt atent tratate. Faţada apare mai vibrată față de tipologiile precedente, graţie plasticii puternice create de ieșindurile spațiilor exterioare ale balcoanelor–loggii. Acestea măresc confortul apartamentului şi animă faţadele cu elemente de arhitectură tratate în volum, creând jocuri puternice de umbră şi lumină şi ritmând categoric compoziţia urbană.

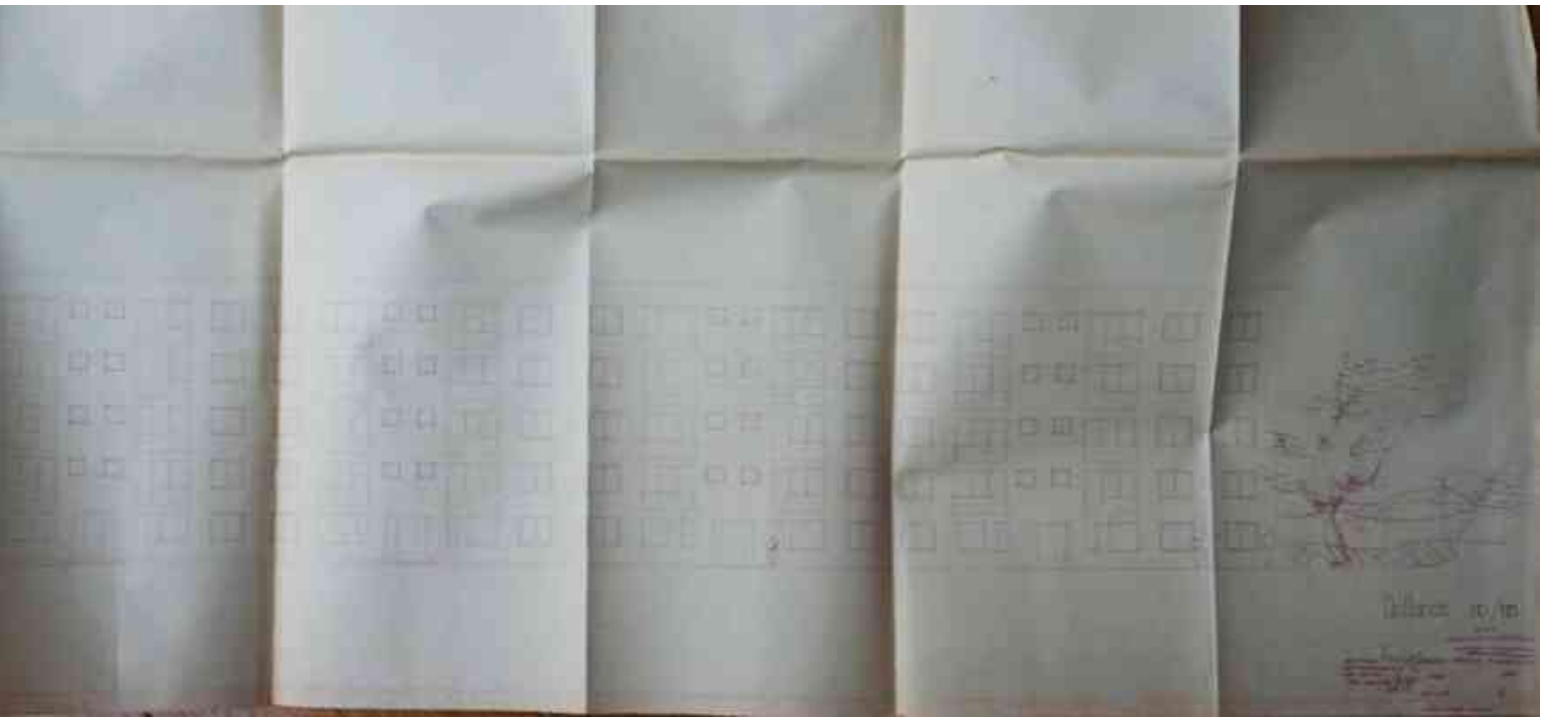

Fig. 20 – Proiecte de fațadă pentru blocurile care bordează parcul și strada Glinka[56].

Elementul distinctiv pentru această zonă este loggia-balcon / semiloggia sau balconul-loggie / semibalcon, un spațiu intermediar nuanțat între interior și exterior. Situată la intersecția dintre locuință și spațiul urban, această configurație spațială estompează granițele tradiționale ale locuirii, contribuind la complexitatea atât a fațadei, cât și a interiorului.

Din punct de vedere funcțional, loggia-balconul introduce o flexibilitate semnificativă în utilizarea spațiului domestic. Variate activități cotidiene – luat masa în aer liber, grădinărit, depozitare, lucrul de acasă sau uscatul rufelor – activează acest spațiu utilizabil pe tot parcursul zilei. Integrarea jardinierelor și a detaliilor arhitecturale prefabricate îi accentuează valoarea estetică, iar vegetația adaugă un alt strat de familiaritate și personalizare. Închiderea parțială dă posibilitatea de a fi utilizată pe tot parcursul anului, oferind protecție împotriva elementelor naturale, însă fără a anula deschiderea spațială pe trei direcții și reglând temperatura și a luminozitatea în interior. Mai mult, loggia-balconul nuanțează semnificativ experiența spațială și relația locuitorului cu mediul înconjurător, oferind atât intimitate, cât și posibilitatea unei implicări sociale discrete – o calitate importantă în contextul densității urbane ridicate din locuințele colective. Loggia-balconul funcționează ca un mecanism arhitectural complex, care nu doar optimizează spațiul interior al locuinței și calitatea locuirii, ci și propune o mediere subtilă între intimitate și deschidere, între individ și comunitate. Dacă ușa-fereastră de la cvartalul din centru provine din cultura clasică și trimite cu gândul la ferestrele franțuzești din imobilele hassmaniene, loggia-balcon pare că vine pe firul vocabularului tridimensional al locuințelor colective interbelice.

4.4.Blocurile din etapa II / Floreasca nord (1958-1959)

4.4.1.Proiectul-tip și modul de punere în operă

Între strada Ceaikovski, care limitează proiectul spre nord şi strada de pe malul lacului Floreasca, mai exista un cvartal, de asemenea cu lucrări edilitare, asupra destinaţiei căruia nu se luase nicio hotărâre în 1955. În multiplele studii preliminare s-au analizat pentru această suprafaţă mai multe posibilităţi: parc înglobat în zona verde, blocuri din tronsoane tip asamblate sau vile izolate; compoziţia realizată este valabilă în oricare din ipoteze şi se încadrează organic în schiţa de sistematizare a Capitalei[57]. Într-un final, pare că rezultatul construit este un amalgam al tuturor acestor viziuni de dezvoltare a zonei, care, în final, o salvează de monotonia standardizării din zonele dinspre sud ale cartierului.

În etapa II se încearcă o mărire a suprafeţei locuibile pe nivel şi pe bloc, introducerea băilor în loc de duşuri şi folosirea parţială a demisolului (0,80 m sub nivelul trotuarului) pentru apartamente. Pentru zona de la nord de str. Ceaikovski, s-au proiectat 30 de blocuri cu 2 şi 3 niveluri, cuprinzând 456 de apartamente[58]. Fiecare bloc are în jur de 12—14 apartamente fiecare.

Deși sunt folosite două tipuri de tronsoane de bază: cu 3 apartamente la o scară sau cu 5 apartamente la o scară, în această zonă avem cea mai mare varietate tipologică de locuire. În primele patru insule urbane alăturate abordate, anume perimetrul format de Bulevardul Barbu Văcărescu, strada Verdi, strada Ceaikovski și strada Donizetti/Mozart combinațiile posibile generează mai multe proiecte-tip: 2 A-uri, 9 D-uri și 6 G-uri, precum și niște tipuri derivate din tipul A, anume 4 B-uri și 4 C-uri[59].

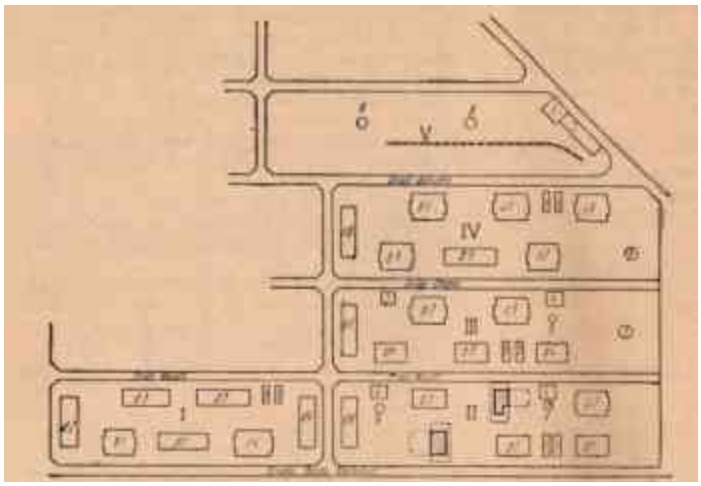

Fig. 21 – Primele patru insule construite din zona de nord: străzile Mozart, Chopin, Donizetti. Vedere către blocurile dintre strada Ceaikovski și strada Verdi[60].

Tehnologia constructivă folosită este cea tradițională, cu zidărie portantă cu planşee din beton armat monolit. Acoperişul este din şarpantă de lemn de brad cu astereală, cu învelitoare din ţiglă solzi. Tâmplăria de lemn şi metalică a fost comandată de la începutul lucrării la Atelierul Heliade al beneficiarului și la întreprinderea 207 Ateliere a Ministerului de Construcţii[61].

Terenul este în general plat, prezentînd unele denivelări faţă de cota trotuarelor înspre fosta groapă de gunoi din zonă (transformată ulterior în parcul Verdi), denivelări care au fost completate prin pământul rezultat din săpătura demisolurilor şi a fundaţiilor. Terenul pe care s-a făcut amplasarea blocurilor dispunea de reţea de apă, canal şi străzi, însă nu dispunea de alimentarea cu energie electrică. Încălzirea apare ca fiind cu sobe; totuși la subsolul unuia din blocuri se afla și o centrală termică.

Datorită faptului că s-a avut în vedere la proiectare eliminarea degajamentelor şi a spaţiilor nefolosibile și s-a realizat îmbunătăţirea raportului între suprafaţa construită şi locuibilă prin folosirea subsolului ca demisol şi a mansardelor, eficiența economică a acestor tipologii de locuire crește, fără neglijarea confortului locatarilor. Avantajele economice provin și din tehnologiile constructive folosite ex. sistemul de şarpantă şi învelitoare, care este mai ieftin decât soluţia cu acoperirea în terasă; folosirea cofrajelor demontabile; buiandrugi de cărămidă găurită, armaţi, care i-au înlocuit pe cei de beton armat, mult mai scumpi.

Fig. 22 – Secțiune și fațadă proiect vilă, 1222-B[62], autori: arh. D. Farb, N. Nedelescu, C. Neagu, I. Nicolau.

4.4.2.Caracteristici arhitecturale

Blocurile au demisol locuibil (cota de adîncime a pardoselii demisolului — 0,80 m), parter, etaj I şi mansardă. Pe fiecare palier, în afară de subsol, sînt plasate câte patru apartamente, iar la demisol pot fi 2, 3, 4 apartamente şi spaţii comune de servicii. Aceste camere cu servicii comune se repartizează familiilor cu o componenţă mai numeroasă.

Apartamentele sunt de 1 cameră, 2 camere sau chiar 3 camere, pentru familii mai numeroase. La subsol se găsesc la unele blocuri spălătorii şi uscătorii comune, pe cînd la alte blocuri de tipul D, aceste încăperi de destinaţie comună se găsesc la mansardă. Tot la subsol se găsesc grupurile de boxe. În proiectarea acestei zone s-a pornit de la principiul că băile (unele cu cadă, altele cu duș) şi bucătăriile să fie luminate şi ventilate direct. Apartamentele sînt prevăzute cu dulapuri înzidite, iar bucătăriile sînt amenajate cu nişe pentru luat masa[63]. Fiecare apartament, în afară de dependințele de la demisol, are și spații exterioare sub formă de balcoane şi logii. Prin urmare, confortul locuirii crește vizibil față de celelalte tipologii de locuire din celelalte etape ale cartierului.

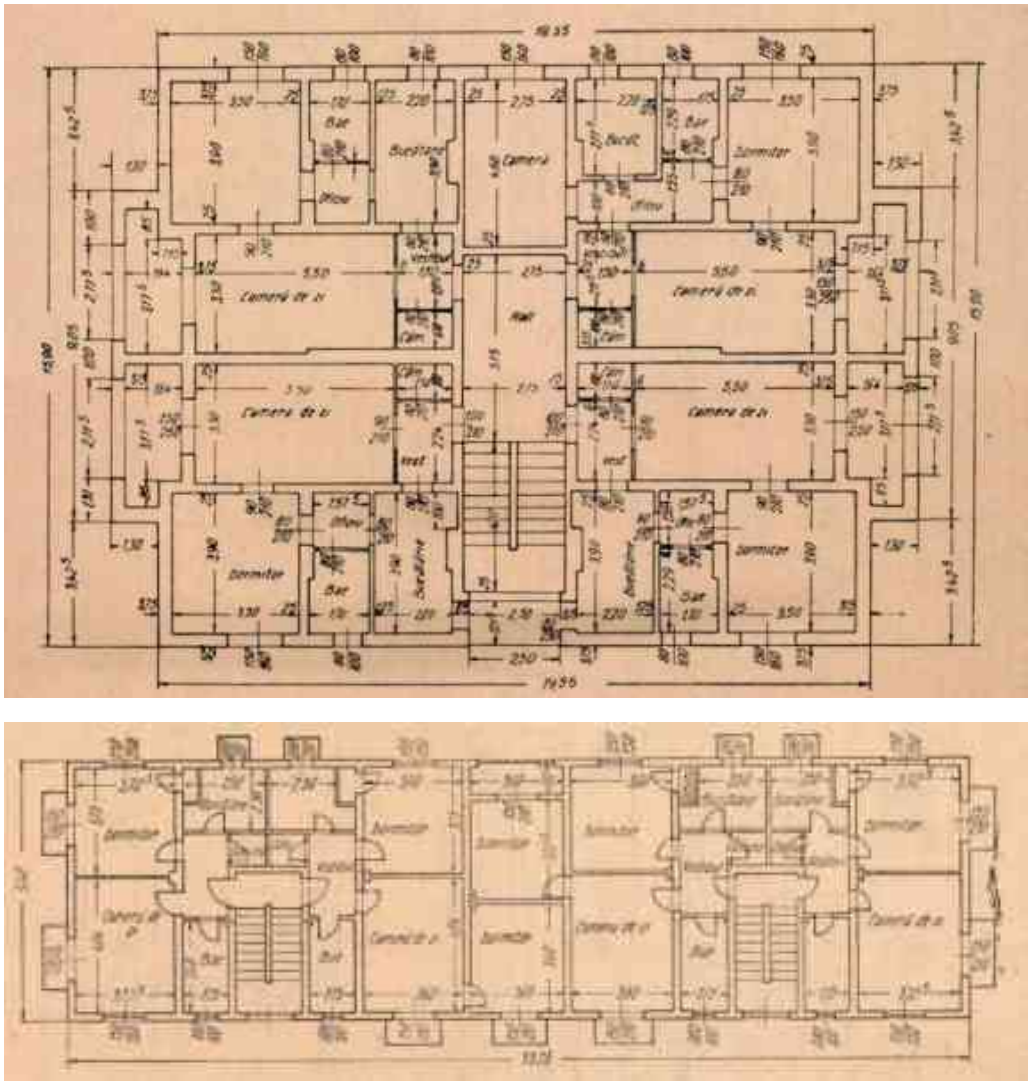

Fig. 23 – Parter bloc tip A. Parter bloc tip D[64].

Fiecare locuință colectivă este cumva particularizată, pornind de la limbajul arhitectural la relația cu spațiul comun exterior și relația cu strada. Faptul că sunt mai multe tipologii care sunt situate decalat una față de cealaltă în cele patru insule urbane discutate mai devreme dinamizează forma urbană și permeabilizează fronturile spre stradă, iar densitatea percepută pare și mai redusă. Volumul greoi al "casei mari" capătă spații exterioare dinamice (loggii, uneori unite, balcoane cu parapet transparent sau plin etc.).

4.4.3.Plastica arhitecturală

Este remarcat în varii comentarii faptul că noul tip de locuințe din cvartalul nordic al cartierului au un aer diferit față de cele din cvartalul central, în primul rând datorită scării, dar și imaginii proiectate: "[...] sunt mai mici şi au stil de vilă"[65]. În documentele oficiale (autorizații, avize) sunt chiar frecvent numite "vile"[66]. Înfățișarea lor, care are nuanțe de vernacular, dar și de stil montan / chalet este dată, pe lângă scara arhitecturală, de unele aspecte formale și materiale care sunt dintr-un registru domestic, familiar, care ține de locuirea dintotdeauna: forma arhetipală de "casă" – mai mare, ce-i drept, șarpanta accentuată în două ape, țigla roșie, lucarnele, lemnul aparent, cărămida aparentă etc.

Fără îndoială, aceasta este zona din Floreasca cu cea mai mare diversitate în plastica faţadelor. Acest lucru porneşte de la intrări, compuse din copertine din lemn de brad geluit acoperite cu ţiglă, pergole din lemn de stejar pe stîlpi de cărămidă tratată aparent şi cadre din similipiatră în jurul accesului în bloc. Aspectul estetic al faţadelor se bazează pe contrastul cromatic, fiind realizate din tencuială exterioară simplă, vopsită într-o nuanţă crem-gălbuie. Anumite porţiuni sunt accentuate, în funcţie de compoziţia de faţadă, de suprafeţe de cărămidă aparentă. Partea inferioară a faţadei este finisată cu un soclu din tencuială care imită piatra artificială, aplicată în straturi orizontale și finisată cu textură pieptănată. Ancadramentele de piatră artificială apar și în jurul ferestrelor şi al uşilor principale, la uşile balcoanelor, colorate cu un adaos de oxid galben[67].

Fig. 24 – Tipologii de locuințe din etapa II / nord (1958–1959).

4.5.Blocurile- punct P + 11 din parcul Floreasca (1961-1962)

4.5.1.Proiectul-tip și modul de punere în operă

Acest ansamblu ocupă un loc special în evoluția peisajului tipologiilor de locuințe postbelice din mai multe motive. Un prim motiv sunt seria de premiere pe care le declanșează: este unul dintre primele exemple de clădiri turn / clădiri înalte de apartamente din România, ulterior această tipologie devenind cea curentă și fiind desemnată și din perspectivă politică ca fiind dezideratul locuirii urbane din anii 1960-1970. În al doilea rând, este unul dintre primele exemple de folosire a lifturilor în clădirile înalte de apartamente din România. Nu în ultimul rând este faptul că turnurile simbolizează standardizarea producției arhitecturale, punând în operă o tehnologie constructivă inovatoare. Tehnica constructivă a cofrajelor glisante este folosită prima oară la un bloc înalt de apartamente, după ce fusese experimentată pe hotelurile înalte Parc și Perla din stațiunea Mamaia în anul precedent. De asemenea, sunt experimentate și planșeele prefabricate pentru prima oară. Un alt motiv este suportul ideologic oferit de poziția și vecinătatea ansamblului, ce este folosit pentru a evidenția și consolida calitățile și reușitele regimului socialist. Seria de turnuri este gândită ca o delimitare față de cartierul burghez interbelic, construit dens, ce se întinde până în Piaţa Dorobanţi, dar și ca semnal al noii operații urbane de amploare ce asanează groapa de gunoi Floreasca și o transformă cu succes în parc public. Un ultim motiv este, din nou, simbolic, și anume noua poziție a profesiunii care trece de la prudența folosirii și adaptării la un context existent în linia orașului tradițional către o schimbare completă de scară și viziune, prin aplicarea principiilor urbanismului liber ale orașului funcționalist.

Cele 6 blocuri-turn cu 12 niveluri sunt aliniate riguros la distanţă de 46 m unul de altul pe cornișa noului parc Floreasca de cca. 9 ha. Deservirea exterioară a blocurilor este asigurată de accese carosabile înfundate ce pornesc din strada de cornişă Aviator Ștefan Protopopescu ce uneşte strada Aviator Radu Beller cu Calea Floreasca, precum şi accese pietonale de pe aleea șerpuită pe o terasă intermediară a taluzului.

Blocurile adăpostesc 1500 persoane în 294 de apartamente — 6 apartamente cu o cameră, 222 cu 3 camere şi 66 cu 4 camere. Suprafaţa totală construită pe bloc este de 4 335 m2, iar cea locuibilă de 2 033 m2, revenind la apartamentele de 3 camere o suprafaţă locuibilă de 39,29 m2, iar la cele de 4 camere o suprafaţă locuibilă de 52,65 m2.

Fiecare bloc are 49 de apartamente din care 1 cu o cameră, 37 cu 3 camere şi 11 cu 4 camere[68].

Structura de rezistență este realizată în sistem fagure, cu diafragme dese din beton armat, continue pe toate nivelurile și cu travee variabile pe ambele direcții, oferind o bună preluare a sarcinilor gravitaționale și seismice. Elementele structurale verticale constă în diafragme interioare și exterioare executate cu cofraje glisante. Acestea permit realizarea pereților din beton armat într-un proces continuu, cofrajul fiind alcătuit din panouri de scândură căptușite cu tablă, o podină superioară pentru armare și turnare, o podină inferioară pentru finisare, și un sistem de ridicare. Pereții interiori au grosimea de 15 cm, iar cei exteriori 30 cm, asigurând izolație termică echivalentă cu ziduri de cărămidă de 37,5 cm. În locul ramelor din lemn, s-a experimentat montarea tâmplăriei direct în cofraj. Elementele structurale orizontale constă în planșee de 8–10 cm grosime. În timpul turnării pereților se lasă goluri pentru rezemarea planșeelor, care se toarnă ulterior pe cofraje suspendate. La un bloc s-au testat cu succes planșee prefabricate, înlocuind variantele monolite[69]. Avantajele sistemului cu cofraje glisante sunt: reducerea duratei de execuție cu peste 30%; scăderea consumului de lemn cu 35%; beton de calitate superioară, turnat în straturi subțiri; creșterea gradului de industrializare cu 25%; reducerea costurilor de manoperă și eliminarea schelelor.

Fig. 25 – Așezarea turnurilor rezidențiale pe strada de cornișă[70, 71]

4.5.2.Caracteristici arhitecturale

Proiectul-tip este repetat identic, cu aceeași aliniere și orientare, sugerând, în mod simbolic, prin regularitatea absolută, ideea de ansamblu colectiv în afara căruia obiectul individual nu are sens: o nouă condiție urbană, o nouă formă urbană.

Apartamentele beneficiază de o bună orientare, asigurând atât o bună însorire, cât și perspective largi asupra orașului, parcului și lacului Floreasca. Ventilația naturală încrucișată este asigurată prin plasarea fiecărui apartament pe două laturi diferite. Fiecare locuință dispune de un spațiu exterior de tip loggie. Întregul ansamblu este încălzit de o centrală termică subterană. La ultimul nivel (nivelul 12) sunt prevăzute două uscătorii, precum şi cîte un apartament de o cameră.

Intrările, amplasate pe latura vestică, sunt retrase de la strada considerată secundară, accentuând caracterul pietonal al accesului și distanțarea față de aglomerație.

Vizibilitatea turnurilor este un deziderat al situării urbane de la bun început atât dinspre lac, cât şi dinspre parc. Blocurile înalte de locuințe sunt amplasate izolat și denotă un anumit grad de autonomie față de restul contextului, anunțând schimbarea de paradigmă urbană. O dată cu creșterea vegetației care le înconjoară, turnurile par ceva mai ușoare, mai suple, mai puțin prezente, denotând o limită spre parc care este vagă și permeabilă.

Peisajul este completat de amenajările exterioare prin trepte adaptate pantelor, ziduri de sprijin, spații de joacă amplasate între blocuri și vegetație, elemente care accentuează ideea de spațiu pus în comun, destinat consolidării identității colective a cartierului.

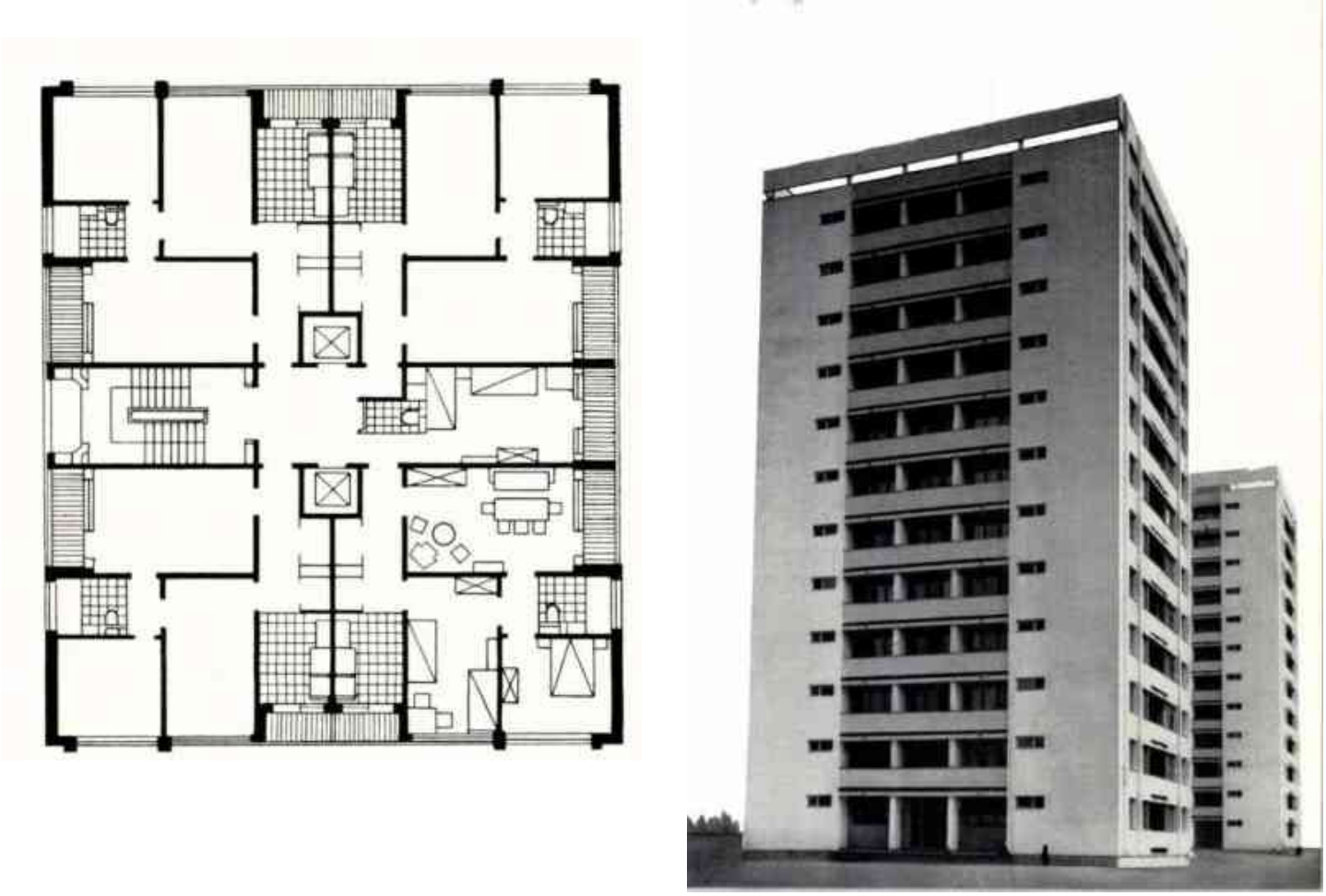

Fig. 26 – Planul curent. Perspectivă[72].

4.5.3.Plastica arhitecturală

Finisajele de fațadă sunt simplificate și curate datorită calității pereților obținuți cu cofraje glisante. La fel ca la proiectele-tip din etapa a II-a, plastica faţadelor continuă linia limbajului funcționalist. Aici însă corespondenţă logică între rezolvarea apartamentului şi rezolvarea faţadei este diminuată, volumul citindu-se în întregime, în tridimensionalitatea lui, iar loggiile și golurile unite venind să sublinieze această abordare plastică unitară.

Fațada principală este organizată în jurul unui element central proeminent, compus din trei travee verticale intersectate de registrele orizontale ale logiilor, flancat de zone neutre unde ferestrele băilor creează accente orizontale. Fațada din spate urmează același model compozițional, cu diferența că balcoanele palierelor sunt decalate față de logiile apartamentelor. Laturile blocului au fost tratate unitar, marcate prin registre orizontale alternate de plinuri și goluri, întrerupte de mici accente centrale formate de retragerile logiilor bucătăriilor.

La prima vedere turnurile par similare pe toate cele patru laturi, însă diferențele subtile de orientare evidențiază o intenție clară: fața publică a fost direcționată nu spre orașul din sud, ci spre parc. Fațada funcțională, cu scările, este orientată spre stradă, permițând ca majoritatea loggiilor să se deschidă către cea mai bună orientare, anume panorama parcului și a lacului. Terasa de peste etajul 11 este închisă cu parapetul supraînălțat al coronamentului care maschează construcţiile ce depăşesc acest nivel, realizîndu-se astfel un volum al cărui profil se înscrie pe fundalul cerului cu un contur curat[73].

Proiectul de blocuri — punct P + 11 cu cofraje glisante[74] câștigă premiul Uniunii Arhitecţilor din R. P. R. pe anul 1962, la secțiunea "II. Proiecte-tip şi proiecte cu tehnică avansată". Decizia juriului este bazată pe aprecierea modului în care a fost legată soluţionarea problemelor de distribuţie şi confort de cele de tehnică[75].

4.6. Două categorii de excepții între tipologiile de locuire: completări ale fronturilor existente și îndesiri

Completările fondului construit al capitalei din zona centrală și din apropierea ei sunt parte a unui efort mai amplu al institutelor de proiectare. Răspîndirea pe teritoriul oraşului sub formă de plombări sau de grupuri mici de apartamente prin folosirea unor terenuri virane sau neraţional utilizate (scuaruri sau terenuri de sport rudimentar amenajate, grădini sau curţi prelungite) reprezintă la începutul anilor 1970 un mod de a construi parte din locuinţele cu confort diferenţiat de gradul II, III şi IV, precum şi locuinţe pentru diferiţi solicitanţi pe bază de credit[76]. Plombările din cartierul Floreasca se încadrează în această categorie și merită să facă obiectul unui studiu separat, dat fiind că fiecare proiect este unicat, o intervenție punctuală adaptată la situația sitului și a vecinătății, la o scară intermediară, apropiată de cea a locuințelor individuale grupate.

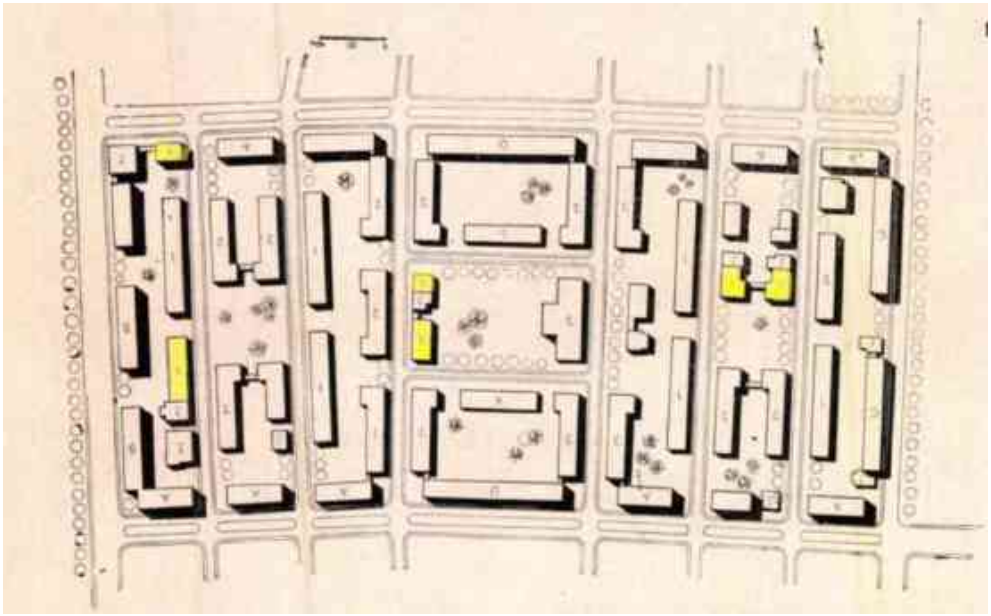

Fig. 27 – Exemple de clădiri ce completează parcelele libere dintre construcţiile existente, prevăzute deja din proiectul din 1957–1958 al arh. C. Rădulescu.

Realizarea în anii 1960 și 1970 a unui volum important de locuințe pe aceste terenuri mici reprezintă o rezolvare eficientă a nevoii de locuințe ieftine, cu atât mai mult cu cât, fiind răspândite în zone urbane deja constituite, nu au ridicat probleme dificile edilitare sau de transport. Amplasarea de mici ansambluri de locuințe plurifamiliale de înălțime joasă sau medie pe terenurile rămase libere, prin asociere la calcan de multe ori, inevitabil conduce la problematica înscrierii în ansamblul înconjurător şi, mai ales, la dificultatea și complexitatea adaptării unor soluţii normate la o realitate particulară, locală. Din acest punct de vedere, prin proiectele lor specifice, nuanțate și adaptate sitului și vecinătăților, completările de tip plombă din cartierul Floreasca contribuie consistent la caracterul domestic al formei urbane și la calitatea generală a locuirii colective. Modul de abordare a acestor situații urbane și inclusiv configurarea tipologiei de locuire amintesc de tradiția block-haus-urilor construite înainte de război în zona centrală cu țesut puțin dens din București.

Aceste completări ale fronturilor existente folosesc "proiecte speciale", frecvent cu un alt statut social, și mizează pe mici proiecte de locuințe colective sau chiar hibride, la limita dintre locuința individuală și cea colectivă; este de obicei cazul blocurilor mici cu 4-6 apartamente, un fel de locuire intermediară (ex. Mozart 3-5, Mozart 21-23, Chopin 14-16, Chopin 42, Chopin 46 etc.). Blocurile de înălțime redusă se lipesc de multe ori la un calcan existent al unei locuințe individuale interbelice sau chiar al unor locuințe individuale asociate pe verticală, păstrând aliniamentul și regimul de înălțime, uneori chiar și registrele nivelurilor. Fiind similare ca gabarit, densitate percepută și chiar atmosferă în multe cazuri, plombele păstrează și consolidează coerența țesutului existent. Multe dintre aceste completări sunt privite ca "semi-vile" sau chiar "vile", unele chiar folosind un vocabular arhitectural cu aluzii neoromânești/vernaculare, integrat într-o concepție funcțională de locuință colectivă modestă, precum multe locuințe proiectate în perioada interbelică.

Fig. 28 – Chopin 42

Alte plombe (unele glisând spre "îndesiri", fiecare situație este diferită) de la sfârșitul anilor 1960 -începutul anilor 1970 sunt mai ales în zona de nord: Strada Frederic Chopin nr. 29 (cca 9 apartamente), Strada Frederic Chopin 42 (cca 6 apartamente), Strada Frederic Chopin 48 (cca 12 apartamente), Strada Wolfgang Amadeus Mozart 55 (cca 6 apartamente). Însă apar și mai la sud: Strada Barbu Văcărescu nr. 147A (cca 6 apartamente), Strada Giuseppe Garibaldi nr. 16 (cca 6 apartamente), Strada Barbu Văcărescu nr. 139A (cca 4 apartamente?).

O situație complet diferită sunt îndesirile, efectuate în mare parte după anul 1970. Pentru a face economii atât de teren, cât și de rețele edilitare este aplicată această densificare în spațiile rămase libere din ansamblurile de locuit existente, fapt ce perturbă echilibrul stabilit între clădiri și, mai ales, în spațiul comun, dislocând suprafețe destinate vegetației, socializării și eventualelor dotări comune de vecinătate.

Cea mai vizibilă și nocivă pentru fluența și coerența spațiului neconstruit comun dintre blocuri este o situație din primul cvartal construit din mijloc, unde blocurile se întorc în formă de L într-o compoziție simetrică pentru a delimita mai bine un spațiu comun, semipublic, cu vădite valențe sociale, așa cum era subliniat, de altfel, în proiectul de plantații din 1957. Aceste zone comune sunt ocupate în moduri diferite ulterior. Blocul dinspre vest (bloc special confort 1 sporit), din strada Giacomo Puccini nr. 19-21 / strada Serghei Vasilievici Rahmaninov nr. 31 este finalizat undeva spre sfârșitul anilor 1960 -începutul anilor 1970. Clădirea este plasată central, în mijlocul insulei urbane, ocupând aproape toată suprafața și făcând notă discordantă din perspectiva regulilor urbane (fronturi, aliniament, configurarea fațadei). Spre deosebire de marea majoritate a blocurilor din Floreasca, această locuință colectivă este dotată cu garaje la subsol, are patru niveluri și patru volume paralelipipedice acoperite în terasă, organizate rotit în jurul unei curți de ventilație și lumină de dimensiuni acceptabile. Cele 16 apartamente cu 3 camere sunt deservite de patru scări de acces, fiecare nivel având un singur apartament pe palier. Blocul are poartă și gard metalic -dublat pe alocuri de gard viu- care împrejmuiește tot terenul ocupat, din stradă în stradă, constituind o limită fermă care blochează traseele pietonale transversale pe direcția est-vest.

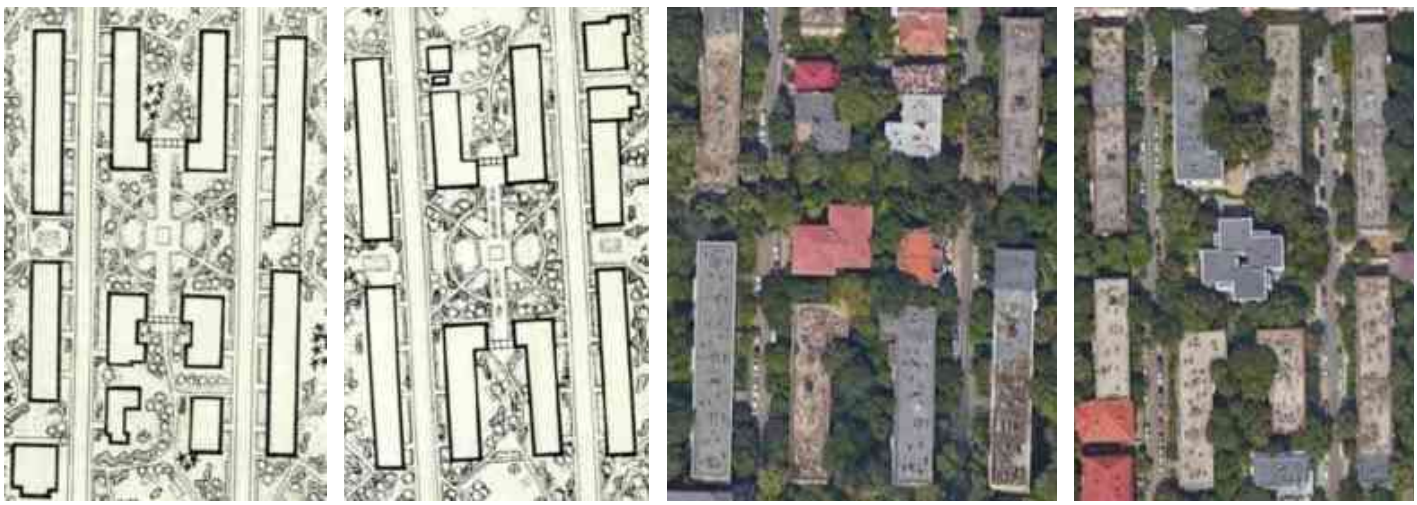

Fig. 29 - Îndesiri.

Pentru același spațiu dinspre est, situația este similară, însă ceva mai puțin agresivă, înclinând mai degrabă spre ideea de plombă urbană, deoarece blocul nu este centrat pe spațiul comun și ceea ce rămâne accesibil din el pastrează încă niște proporții acceptabile. Blocul de la adresa strada Frederic Chopin 24 (bloc special confort 1 sporit) este și el dotat cu 6 garaje la demisolul care conține și boxe, o scară și probabil 6 apartamente. Prezența blocului e mai puțin disonantă, deoarece scara este redusă (un parter înalt și două niveluri), acoperirea este în șarpantă, păstrează aliniamentul existent, regimul de înălțime și chiar organizarea în registre orizontale a fațadei dinspre stradă.

Fig. 30 - Blocul de la adresa strada Frederic Chopin 24.

Alte îndesiri din perioada socialistă sunt blocul cu trei tronsoane din Strada Ghiță Pădureanu nr. 2 (bloc special confort 1 sporit) sau Strada Serghei Vasilievici Rahmaninov 35 (bloc special confort 1 sporit). Multe alte îndesiri vor urma în perioada de după 2000.

5. Forma urbană și valențe ale spațiului neconstruit

Forța ordonatoare coezivă a formei urbane interbelice asociată cu varietatea și modul de punere în operă a tipologiilor de locuire determină o percepție a spațiului neconstruit de tip tradițional, asociată cu ideea de țesut urban și elementele sale: stradă, intersecție, front construit, curte, față-spate, gradații public-privat. Țesutul urban este la scară umană, susținut de ritmul domestic datorat alinierii coerente a clădirilor, înălțimilor moderate ale clădirilor și prezenței curților semiînchise / accesibile doar la nivel pietonal. Discontinuitatea și fragmentarea țesutului este manifestă doar în interiorul perimetrului străzilor importante care primesc fronturi continue, consistente, o planificare riguroasă versus adaptarea organică în limitele regulamentului urban. Un alt factor de discontinuitate și de dinamism, dar care nu schimbă tipul de percepție menționat, este folosirea unor "absențe", spații neconstruite la colțurile de intersecție ale străzilor importante. Îmbinarea volumelor blocurilor în cadrul tramei ortogonale se face printr-o "muchie" absentă care trimite la descompunere, diluare și discontinuitate: prin acest spațiu neconstruit pătrunde în ambele sensuri vegetația, legând spațiile și invitând înăuntru-afară.

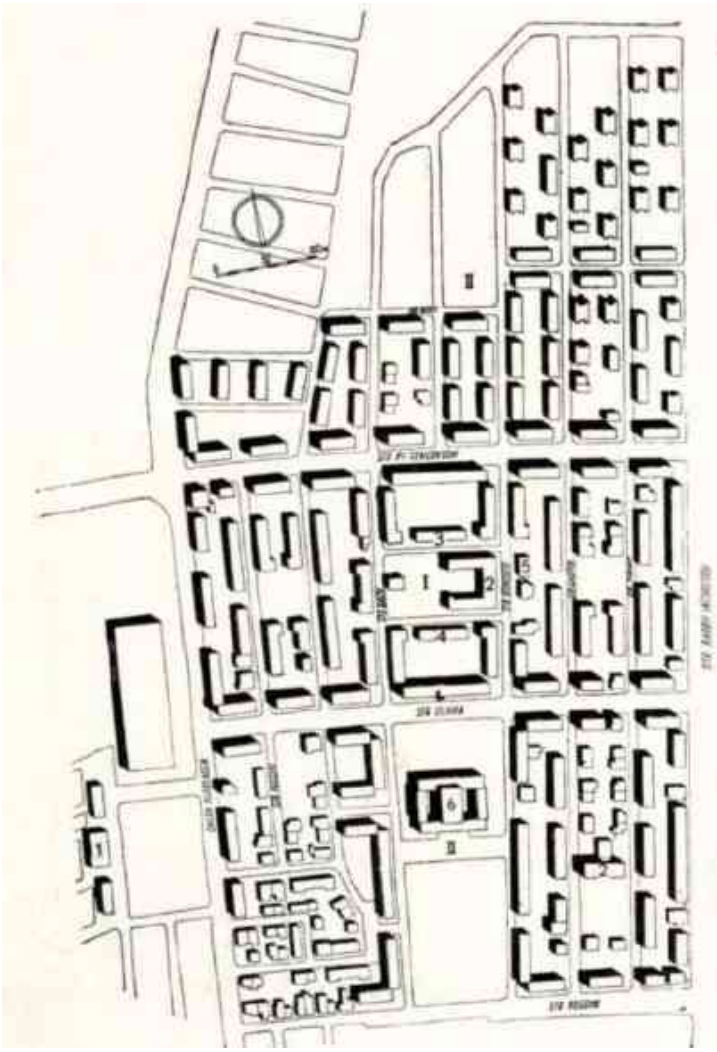

Fig. 31 – Plan de situaţie 1958[77].

Densitatea percepută este una scăzută, chiar și în cazul locuințelor multifamiliale, deși proiectul prevede aproape 3 500 apartamente. De exemplu, multe locuințe plurifamiliale păstrează o scară umană a construcției, fiind P+2 sau P+3, cu grădini și retrageri față de stradă. Astfel, chiar dacă gradul de asociere între unitățile locative este mai mare decât în cazul locuințelorr izolate, senzația de aerisire și echilibru spațial se menține.

Proiectul de amenajare peisagistică[78] a urmărit să rupă monotonia ce rezulta din utilizarea blocurilor tip[79]. Aspectul general al plantaţiei, atît în plan, cît şi în spaţiu, este liber ca dispoziţie și mizează pe firescul legăturilor de circulaţie și o folosire naturală, informală a spațiilor.

Această compunere a întregului spațiu neconstruit sub formă de parc amenajat liber, accesibil, fără curţi de serviciu delimitate și, cu mici excepții, fără anexe exterioare generează atât porozitate urbană, cât și un cu totul alt tip de spațiu neconstruit în raport cu tipologiile inițiale de locuire, precum cele ale blocurilor prin cooperare sau ale cvartalelor, unde limitele clare spre spațiul public sau volumul închis și curtea introvertită exprimau cu claritate dualitatea public–privat și față–spate. Pe de altă parte, volumele sunt organizate în jurul unor curți ale căror formă și contur sunt ușor de perceput, în ciuda frontului discontinuu.

Diferitele mărimi și proporții ale curților semipublice, asociate cu varietatea vegetației și spontaneitatea utilizărilor, generează tipuri de atmosfere diferite și deci o diversitate care face mai ușoară, cumva firească orientarea prin cartier, identificarea locului și, mai ales, atașarea de loc.

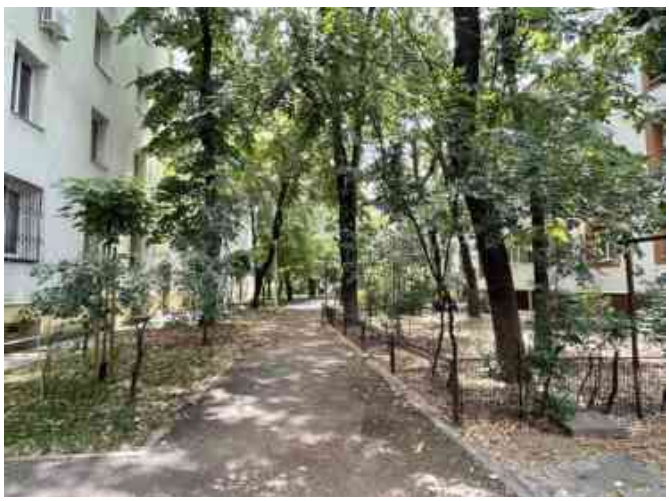

Fig. 32 – Curți.

Calitatea locuirii este în directă legătură cu:

1/ scara clădirilor de locuințe (fie ele unifamiliale sau plurifamiliale, fie ele izolate sau asociate pe 1–2 laturi, toate păstrează o scară umană, domestică); în ciuda diferențelor tipologice, scara lor este percepută ca fiind similară, la acest lucru contribuind și vegetația matură care însoțește aproape fiecare fațadă + un aliniament / o limită construită către stradă dată de modelarea fațadelor cu fragmentări, retrageri sau ieșiri în consolă + alternarea tipologiilor în front pe multe dintre străzi;

2/ densitatea percepută: percepția fragmentată de modelarea diversificată a masei construite, de senzația de deschidere și de vegetația pe mai multe trepte (joasă, medie, înaltă) și foarte variată diminuează senzația de aglomerare umană

3/ permeabilitatea vizuală: alături de configurarea fațadelor, felul în care este modelat spațiul dintre clădiri generează o percepție a spațiului în adâncime, cu multiple priviri transversale, generând un ritm spațial care oferă aerare țesutului urban

4/ complexitatea spațială dată de felul în care sunt așezate clădirile una față de cealaltă etc.

Din 2025 continuă accentuarea diversității tipologice a locuirii. Retrocedarea proprietăților și construcțiile individuale, unele la limita legalității sau chiar ilegale, au condus la o formă urbană fragmentată, în care coexistă într-un colaj de stiluri tipologii de locuire diferite, cu niveluri diferite de intimitate și de raportare la spațiul comun.

6.Cotidian și punere în comun: despre calitatea locuirii. Valori arhitectural-urbanistice ale ansamblului Floreasca

Diversitatea tipologică a formelor de locuire constituie un element definitoriu pentru evaluarea calității locuirii în cartierul Floreasca. Departe de a fi un cartier "monolitic", Floreasca se configurează ca un țesut urban eterogen, în care coabitează în mod firesc multiple tipologii rezidențiale. Această stratificare tipologică reflectă o capacitate ridicată de adaptare la nevoi variate – diverse grupuri domestice sau funcțiuni comerciale și de loisir integrate – contribuind astfel la vitalitatea cotidiană a zonei și promovând un model de urbanism flexibil, rezilient și incluziv.

Varietatea atent reglată a formelor de locuire – de la case unifamiliale la asocieri pe mai mult de o latură a blocurilor de apartamente – generează nu doar o flexibilitate funcțională sporită, ci și o expresie arhitecturală diversificată care oferă un teren fertil pentru identificare și apropriere a locului de către locuitori.

În pofida diversității tipologice prezente, un anumit grad de omogenitate formală conferă ansamblului urban o coerență vizuală remarcabilă. Aceasta este susținută de o serie de constante morfologice – aliniamente clar definite, un regim de înălțime unitar, retrageri regulatem și controlate față de limitele parcelelor sau fronturilor și gabarite bine echilibrate ale clădirilor – care contribuie la stabilirea unui ritm spațial ordonat și previzibil.

Spațiul neconstruit semipublic dintre blocuri se situează pe filiera gândirii proiectelor de cvartale, care considera curtea interioară ca fiind parte integrantă și esențială a vieții locatarilor și care preconiza amenajarea coerentă a spațiilor libere din interiorul ansamblurilor în strânsă legătură cu arhitectura clădirilor care le înconjoară. Diferența esențială față de acest tip de gândire a spațiului semipublic este renunțarea la imaginea formală, rigidă care mizează pe conceptul clasic de "înfrumusețare" și prevederea, mai mult sau mai puțin planificată, a unor trăsături spațiale care, prin contiguitatea lor, stimulează utilizarea informală și susțin caracterul domestic.

Spațiile intermediare dintre blocuri sunt nuanțate prin varii filtre și praguri și oferă variații benefice ale gradului de intimitate în ceea ce privește locuirea. De asemenea, funcțiunile gospodărești — curțile de serviciu cu anexele necesare traiului zilnic — sunt integrate în proiect și plasate cu grijă față de utilizările zilnice ale spațiilor din vecinătatea imediată.

Ordinea rațională și riguroasă dată de repetitivitatea tramei și a elementelor de fațadă este diminuată sau aproape anulată pe alocuri de vegetația cățărătoare sau din grădinile frontale/ de fațadă, dar si de modificările aduse spațiilor exterioare (închiderile balcoanelor, ecrane, perdele etc.), modificări în fațade (evacuare centrale termice de apartament, antene și aparate de aer condiționat etc.), extinderile în spațiul public (copertine, acces direct parter etc.). Prost întreținute, blocurile au început să se decojească și să ruginească, degradarea materialelor de finisaj erodând puternic rigiditatea imaginii inițiale. Pe de altă parte, însă, operația de reabilitare termică aplicată în ultima perioadă pentru multe din blocurile Floreascăi diminuează această patină eterogenă, prin anularea detaliilor fine de parament sau elementelor ordonatoare decorative ale fațadelor, alături de înlocuirea cu variante ieftine și grosolane a tâmplăriei ferestrelor și ușilor de acces - blocurile capătă o imagine monotonă, simplistă, săracă, petele de culoare fiind în disonanță cu logica intrinsecă a proiectului.

Fig. 33 – Degradare și aplanare a esteticii funcționaliste impecabile a anilor 1960.

Valorile arhitectural-urbanistice ale ansamblului Floreasca rezidă în special în acele trăsături care sunt influențate de momentul istoric și profesional de turnură și, în consecință, de statutul experimental și de noutate al proiectului pe mai multe planuri. Conștientizarea acestui aspect de "proiect în desfășurare" ("work in progress") și de evoluție continuă a proiectului pe măsură ce avansează apare și în discuțiile și interpretările critice pe marginea arhitecturii locuinței decadei 1950: "[...] evoluţia lui proprie din punct de vedere economic, funcţional, constructiv şi estetic[80].

Caracterul experimental al proiectului este relevat de:

-noi tipologii de locuire sub forma proiectului-tip de locuințe colective de tip bara cu secțiuni-tip / tronsoane asociate sau clădirea înaltă de apartamente

-un nou partiu de apartament care se cizelează de-a lungul desfășurării proiectului și care mizează pe atributele raționale ale locuirii moderne funcționale, eficiente, echipate și cu utilități moderne (ex. încălzirea centrală etc.)

-o nouă formă urbană rezidențială rezultată din "dizolvarea" / permeabilizarea incintei rigide a cvartalurilor precedente

-o primă punere în operă a teoriei urbanistice a unității de vecinătate într-un mod mai consecvent și mai rațional față de cvartalele precedente, furnizând toate dotările corespunzătoare locuirii cotidiene: creşă, cămin, şcoală, policlinică, restaurant-bar, magazine variate de desfacere, un mare magazin general şi un edificiu central cu rol de reper – cinematograful

-un nou limbaj arhitectural, uneori hibrid dat fiind caracterul de tranziție, care face trecerea spre limbajul modernist pur caracteristic anilor 1960

–noi tehnologii constructive experimentate în variile tipologii de locuire: planșee prefabricate din beton / fâșii D.I.M.; blocuri prefabricate ușoare din beton cu agregate ceramice; nodul sanitar prefabricat; acoperirea în terasă[81]; tehnologia turnării cu cofraje glisante etc.

–un prim exemplu de bună practică în domeniul locuințelor colective tipizate[82]

Nu în ultimul rând, cartierul reprezintă un laborator urban pentru materializarea etapelor evoluției viziunii politice și profesionale a orașului socialist din prima parte a perioadei socialiste, între hotărârtorul an 1952 și simbolicele turnuri finalizate în 1962.

Fig. 34 – Cotidian.

Bibliografie:

Revista *Arhitectura*, mass media de epocă, arhive, teren etc.

I.C.S.O.R. = Institutul central pentru sistematizarea oraşelor şi regiunilor

I.P.B. = Institutul Proiect–Bucureşti

I.P.C.T. = Institutul de Proiectare pentru Construcții Tip

D.I.M. = elemente de tip industrializat monolitizat

NOTE:

1 Locar, Marcel, "Pe drumul unei noi arhitecturi în R. P. R.", Arhitectura 1–2, 1952, p. 6.
2 Autori: un colectiv condus de arhitecţii Evolceanu, Ungureanu şi Justei.
3 Locar, Marcel, "Pe drumul unei noi arhitecturi în R. P. R.", Arhitectura 1–2, 1952, p. 6.
4 Laurian, Radu, "Reconstrucţia socialistă a oraşului Bucureşti", Arhitectura 12, 1952, p.6.
5 În 1959 are loc vizita unei delegaţii de arhitecţi sovietici în Floreasca, Arhitectura 5, 1959, p.53.
6 Maicu, Horia, "500 de ani de existenţă documentară a oraşului Bucureşti", Arhitectura 5,1959, p. 11.
7 Într-un articol semnat de unul dintre autorii proiectului este notat faptul că s-au redus preţurile apartamentelor în decursul anilor de execuţie de la 70 000 lei apartamentul de 36 m2 locuibil la 36 500 lei apartamentul de 28 m2 locuibil. În Niţulescu, Virgil, "Noi blocuri în cartierul Floreasca", Arhitectura 5, 1960, p. 32.
8 "Extras din expunerea făcută de tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej la şedinţa plenară a C. C. al P. M. R. din 26-28 noiembrie 1958. Să construim locuinţe ieftine şi de bună calitate!", Arhitectura 10–11, 1958, pp. 6–7.
9 "Al V-lea congres al Uniunii Internaţionale a Arhitecţilor", Arhitectura 7, 1958, pp. 16 – 20.
10 "Plenara a V-a a Uniunii Arhitecţilor din R.P.R.", Arhitectura 1, 1959, pp. 4–11.
11 Stănescu, Traian, "Noi ansambluri de locuințe în capitală", Arhitectura 6, 1964, p. 15.
12 Trișcu, Aurelian, "O dezbatere internaţională asupra problemei locuirii", Arhitectura 1 , 1972, pp. 36–38.
13 Stănescu, Traian, "Noi ansambluri de locuințe în capitală", Arhitectura 6, 1964, p. 15.
14 Abia în 1950 are loc prima proiectare bazată pe studii tehnico-economice, care au stat la baza elaborării normelor. Sub conducerea arhitectului Guşti, colectivul de lucru, folosind documentația sovietică, definește mai multe tipuri de blocuri (liniar, colț, dublu colț), cu apartamente de două și trei camere, destinate să răspundă cerințelor unui întreg cvartal de locuințe. În aceeași perioadă apare și ideea folosirii elementelor prefabricate și a blocului sanitar în construcțiile de locuințe. În Locar, Marcel, "Pe drumul unei noi arhitecturi în R. P. R.", Arhitectura 1–2, 1952, pp. 9–10.
15 Solomon, A., Carandino, G., "Un preţios schimb de experienţă între unităţile de proiectare și cele de execuţie", Arhitectura 4–5, 1952, pp.62–64.
16 Rădulescu, C., "Cartierul de locuinţe Floreasca", Arhitectura 8, 1955, pp. 3–5.
17 Silvan, I., Popescu-Negreanu, Gr., "Noi secţiuni tip pentru locuinţe în blocuri cu puţine niveluri", Arhitectura 5 , 1954, pp. 1–7.
18 Decizie motivată din punct de vedere tehnic de utilizarea unui anumit tip de macara pe șantier.
19 Cotescu, M., "Elementele de bloc tip în noile case de locuit", Arhitectura 11, 1952, pp.11–16.
20 "Raportul între suprafaţa locuibilă şi cea construită s-a ameliorat, obţinîndu-se coeficientul mediu K3 pe nivel curent de 0,51 şi K3 pe bloc de 0,46, iar costul pe metru pătrat locuibil a revenit la cca. 1620 lei. Costul unui apartament de 2 camere s-a redus la cca. 52 000 lei.", Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956–1958, etapa a II-a 1958–1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8–11
21 Farb, D., "Realizări şi perspective în proiectarea de locuinţe pentru oraşul Bucureşti", Arhitectura 10–11, 1958, pp. 10–13.
22 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956–1958, etapa a II-a 1958–1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8–11
23 Cartierul de locuinţe Floreasca, autori, arh. Corneliu Rădulescu şi Virgil Niţulescu, 1955.
24 Lăzărescu, Cezar, "Din experienţa proiectării şi construcţiei cuartalelor de locuinţe", Arhitectura 1, 1953, pp.3–12.
25 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul Floreasca din Bucureşti", Arhitectura 7, 1957, pp. 4–5.
26 Pentru fiecare tipologie, analiză concisă legată de: a)Proiectul-tip si modul de punere în operă (tronson/secțiune-tip (tipuri, caracteristici), spații parter publice/speciale dacă e cazul, grad de prefabricare / tehnici de execuție, structură, materiale); b) Caracteristici arhitecturale: gabarit/dimensiuni, volumetrie, compoziție fațadă, aparatul de acces, nodul de circulație verticală și orizontală, analiză partiu / gruparea unităților de locuit și efecte (pereți comuni, orientare, iluminare etc.), analiză unitate de locuit (orientare, însorire, ventilație încrucișată, eficiență funcțională, intimitate etc.), spații exterioare ale apartamentelor, anexe ale locuinței și spații comune; c) Plastica arhitecturală (materiale, finisaje de fațadă, compoziție, detalii).
27 Gusti, G, "Locuinţa în clădiri cu puţine caturi. Referat prezentat la Plenara a II-□ a Uniunii Arhitecţilor", Arhitectura 6–7, 1954, pp. 17– 35.
28 Chițulescu, Traian, Arhitectura 2, 1965, p.II
29 Rădulescu, C., "Cartierul de locuinţe Floreasca", Arhitectura 8, 1955, pp. 3–5.
30 Autori: arh. D. Slavici, E. Cosmatu şi N. Marcus.
31 Ricci, Tiberiu, "Proiectarea tip de locuinţe pentru oraşul Bucureşti", Arhitectura 7, 1956, pp. 3–15.
32 Ricci, Tiberiu, "Proiectarea tip de locuinţe pentru oraşul Bucureşti", Arhitectura 7, 1956, p. 5.
33 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul Floreasca din Bucureşti", Arhitectura 7, 1957, pp. 4–5.
34 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956–1958, etapa a II-a 1958–1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8–11.
35 Cărămida este livrată de fabricile „Argila Roşie" şi „Ceramica".
36 Arhivele PMB, Dosar nr. 1241 / 1959.

37 Grundl, Z., Vernescu, E., Cremene, M., "Încercări de tipizare a unor detalii de construcţie la Institutul Proiect – Bucureşti", Arhitectura 12 , 1958, pp. 16–19.
38 Gusti, G, "Locuinţa în clădiri cu puţine caturi. Referat prezentat la Plenara a II-□ a Uniunii Arhitecţilor", Arhitectura 6–7, 1954, pp. 17– 35.
39 Arhitectura 6, 1956, p. 8.
40 Tratarea lor detaliată cere un studiu separat.
41 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956–1958, etapa a II-a 1958–1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8–11.
42 Popescu-Negreanu, Gheorghe, "Noi studii de secţiuni tip pentru locuinţe în blocuri", Arhitectura 6, 1956, pp. 3–5.
43 Autori, arh. Corneliu Rădulescu; colaboratori, arh. Alfred Tanenzapf, arh. Virgil Nitulescu, arh. Felix Zeug, arh. Hans Gross – I.P.B.
44 Cf Arhiva...
45 Arhivele PMB, Dosar nr. 1168 / 1959.
46 Niţulescu, Virgil, "Noi blocuri în cartierul Floreasca", Arhitectura 5, 1960, p. 32.
47 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul Floreasca din Bucureşti", Arhitectura 7, 1957, pp. 4–5.
48 Sursa ilustrației: Flacăra nr. 13 (253), 2 aprilie 1960.
49 Arhivele PMB, Dosar nr. 1168 / 1959.
50 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956–1958, etapa a II-a 1958–1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8–11.
51 Spaţiile de depozitare sunt criticate ulterior ca fiind insuficiente pentru magazinul alimentar Floreasca, Arhitectura 2, 1960, p. 9.
52 Coperta revistei Arhitectura 5/1960.
53 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956–1958, etapa a II-a 1958–1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8–11.
54 Arhitectura 3, 1961, p. 28.
55 Niţulescu, Virgil, "Noi blocuri în cartierul Floreasca", Arhitectura 5, 1960, p. 32.
56 Arhivele PMB, Dosar nr. 1168 / 1959.
57 Rădulescu, C., "Cartierul de locuinţe Floreasca", Arhitectura 8, 1955, pp. 3–5.
58 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956–1958, etapa a II-a 1958–1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8–11.
59 Segal, Lazăr, Constantinescu, Mihail, "Din experienţa construirii unui număr de 450 de apartamente într-o campanie de lucru (martie–noiembrie 1957)", Industria construcţiilor şi a materialelor de construcţii nr. 9, 1958, pp. 561–573.
60 "Marea sărbătoare", Arhitectura 4, 1959, p. 11.
61 Segal, Lazăr, Constantinescu, Mihail, "Din experienţa construirii unui număr de 450 de apartamente într-o campanie de lucru (martie–noiembrie 1957)", Industria construcţiilor şi a materialelor de construcţii nr. 9, 1958, pp. 561–573.
62 Arhivele PMB, Dosar nr. 1168 / 1959.
63 Segal, Lazăr, Constantinescu, Mihail, "Din experienţa construirii unui număr de 450 de apartamente într-o campanie de lucru (martie–noiembrie 1957)", Industria construcţiilor şi a materialelor de construcţii nr. 9, 1958, pp. 561–573.
64 Segal, Lazăr, Constantinescu, Mihail, "Din experienţa construirii unui număr de 450 de apartamente într-o campanie de lucru (martie–noiembrie 1957)", Industria construcţiilor şi a materialelor de construcţii nr. 9, 1958, pp. 561–573.
65 Boescu, V., "Preţul de cost al construcţiilor de pe şantierul Floreasca poate şi trebuie să fie redus", Munca nr. 3388, 21 septembrie 1958.

66 Arhivele PMB, Dosar nr. 1168 / 1959.
67 Segal, Lazăr, Constantinescu, Mihail, "Din experienţa construirii unui număr de 450 de apartamente într-o campanie de lucru (martie-noiembrie 1957)", Industria construcţiilor şi a materialelor de construcţii nr. 9, 1958, pp. 561-573.
68 Agent, V., "Blocuri-punct cu 12 niveluri în Parcul Floreasca – Bucureşti", Arhitectura , 1963, p.18-21.
69 Agent, V., "Blocuri-punct cu 12 niveluri în Parcul Floreasca – Bucureşti", Arhitectura , 1963, p.18-21.
70 Stănescu, Traian, "Noi ansambluri de locuințe în capitală", Arhitectura 6, 1964, p. 20.
71 Arhitectura 4, 1967, p. 7.
72 Agent, V., "Blocuri-punct cu 12 niveluri în Parcul Floreasca – Bucureşti", Arhitectura , 1963, p.18-21.
73 Agent, V., "Blocuri-punct cu 12 niveluri în Parcul Floreasca – Bucureşti", Arhitectura , 1963, p.18-21.
74 Autor: arh. V. Agent; colaboratori: arhitectură: arh.Rodica Macry, Margareta Dumitriu; rezistenţă: ing. C. Pîslăraşu, A. Marcovici – I.P.B.
75 Evolceanu, T., "Premiile Uniunii Arhitecţilor din R. P. R. pe anul 1962", Arhitectura 3, 1963, p. 15.
76 Ciobotaru, Ioan, "Analiza ştiinţifică a amplasării construcţiilor de locuinţe, problemă deosebită a activităţii de sistematizare", Arhitectura 6, 1970, pp.49-60
77 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul de locuinţe Floreasca (etapa I 1956-1958, etapa a II-a 1958-1959), Arhitectura 12 , 1958, pp. 8-11.
78 Autori, arh. Corneliu Rădulescu (şef de proiect); pentru plantaţii: arh. Dan Bacalu, arh. Silvia Granet, arh. Elena Andone, horticultor Irene Gewölb - Atelierul de parcuri, I.C.S.O.R.
79 Rădulescu, Corneliu, "Cartierul Floreasca din Bucureşti", Arhitectura 7, 1957, pp. 4-5.
80 Farb, D., "Realizări şi perspective în proiectarea de locuinţe pentru oraşul Bucureşti", Arhitectura 10-11, 1958, pp. 10-13.
81 Șantierul Floreasca a fost declarat experimental din acest punct de vedere, s-au folosit 6 soluţii diferite pentru învelitoarea în terasă.
82 De exemplu, în 1958 și 1959 se organizează vizite de studiu al noilor clădiri de locuinţe din cartierul Floreasca din Bucureşti, în cadrul "Consfătuirii birourilor filialelor şi secretarilor cercurilor din ţară ale Uniunii Arhitecților", Arhitectura 6, 1958, p. 32 și "Discuţii asupra construcţiilor de locuinţe proiectate în institutele regionale de proiectare", Arhitectura 5, 1959, p. 49.

CAPITOLUL V

CREAREA IMAGINII CARTIERULUI: PRESA DESPRE FLOREASCA (1954–1968)

Text: Andrei Răzvan Voinea
Cercetare: Cristian Dumitrescu

O tînără zidăriță

să ceară și părerea șefului de brigadă dacă merită sau nu. Descoperisem la această tînără zidăriță o latură frumoasă a caracterului ei: modestia. Brigadierul a socotit cinstea făcută uneia din cele trei fete din formație, drept o mîndrie a întregii brigăzi.

De cînd lucrează în meseria asta? Maria s-a tras lîngă un zid și pe îndelete, ne-a povestit cum, în urmă cu doi ani, a venit în București din satul natal de pe meleagurile oltenești să-și facă

Aspect de pe șantier

Din 1954, când s-a luat decizia de a se construi noul ansamblu de blocuri muncitorești până în decembrie 1968, când, întreg ansamblul de blocuri din Floreasca era finalizat, presa națională și în special cea bucureșteană au publicat constant reportaje și anchete pentru a documenta construirea micului «orășel» din nordul orașului, așa cum adeseori era numit. De la primele articole din toamna anului 1955, care menționau acțiunea inginerilor topografi și, delimitarea terenului cu țăruși și până la sfârșitul anilor 60, când reporterii de la principalele cotidiene naționale se uitau ei înșiși la televizor la reportaje despre cartier, în presă au apărut peste 500 de astfel de articole din presa centrală și locală care menționau etape construirii cartierului. Aceste articole abordează constant 10 teme principale. Desigur, alte teme mai mici apar sporadic, iar temele constante se intercalează în majoritatea articolelor.

(1) **Știri și informări: etapele construirii cartierului:** această temă constă în publicarea unor articole care anunțau diversele etape de construire, planurile următoare. Acest tip de articole nu aveau o nuanță ideologică, ci mai degrabă informativă.

(2) **Contrastul între vechi (capitalism, burghezie) și nou (socialism).** Articolele erau scrise într-o cheie ideologică. Autorii criticau capitalismul și burghezia, insistând pe aspectul cartierului înainte de comunism și modul în care autoritățile comuniste au transformat peisajul într-unul nou, modern.

(3) **Avântul tehnologic în construcții și sprijinul sovietic.** În special în timpul construirii, articolele subliniau importanța trecerii de la modul de construire bazat pe munca zidarilor, la un șantier modern, dominat de macarale, tencuieli mecanizate, îmbunătățiri tehnologice venite pe filiera sovietică. De asemenea, arhitectura și urbanismul făceau parte din acest discurs modernizator.

(4) **Portretul muncitorului constructor**. Una dintre cele mai importante aspecte ale presei socialiste era acela de a scoate în evidență personaje anonime (zidari, zugravi etc.), transmițând mesajul că regimul avea atenția îndreptată membrii ai clasei muncitoare. Portretizarea muncitorului în construcții drept piatră fundamentală a construirii regimului avea drept țintă fidelizarea muncitorilor din orice domeniu.

(5) **Vizite ale delegațiilor naționale și internaționale**. Floreasca a fost inclusă în tururile ghidate pe care le făceau diversele delegații naționale și internaționale, la chemarea partidului și guvernului.

(6) **Critică și autocritică**. Numeroasele probleme încă din timpul construirii nu puteau să rămână neadresate în presă. Era o modalitate facilă prin care regimul transmitea că ține partea cetățenilor nemulțumiți de calitatea sau rapiditatea lucrărilor. La urma urmei, nu doar muncitorii erau importanți, ci și noii locatari ai blocurilor.

(7) **Munca voluntară**. Floreasca a devenit „șantier al tineretului" încă de la început, dar o mare parte din munca voluntară era depusă de noii locatori la diverse activități precum amenajarea parcului, a bazei sportive sau deszăpezirea.

(8) **Noul om socialist mutat la bloc**. Contrastul ideologic al capitalismului și socialismului era particularizat prin por-

tretele noilor locatari. Presa română aducea din experiența sovietică narațiunea bazată pe nou om socialist care până la momentul respectiv locuia în condiții grele și care, odată cu mutarea într-un apartament nou, devenea un cetățean mai bun, un profesionist desăvârșit la locul de muncă.

(9) **Civilizația și morala.** Noul om socialist din Floreasca nu era un individualist, ci se supunea unei noi morale izvorâtă din caracteristicile cartierului: menținerea curățeniei, dar și participare activă la curățenie, participarea la acțiuni sportive etc.

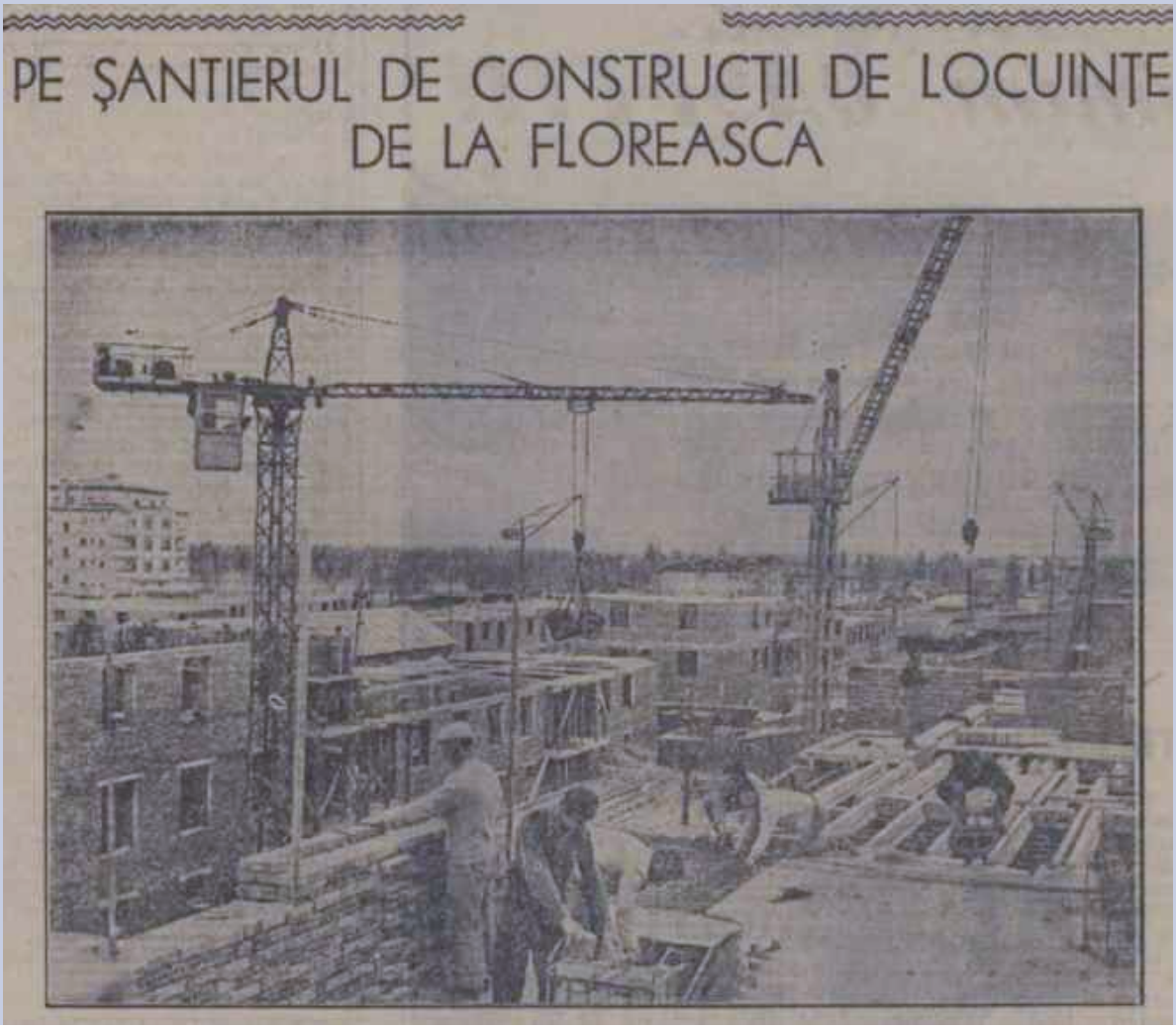
(10) **Locuirea în cartier: dotări socio-culturale**. Pentru prima dată în istoria Bucureștiului, se naște spațiul socialist de locuire în cartier dotat cu toate edificiile pentru instituții social-culturale: creșă, grădiniță, școală, liceu, piață, centru comercial, bază sportivă, ștrand, parc.

Revistele abordează construirea cartierului și locuirea într-o manieră diferită. Desigur, Scânteia este autoritatea principală și ceea ce publică tinde să se transforme într-o acțiune imediată a Sfatului Popular, Trustului de Construcții etc. În afară de Scânteia (organ al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român) și Scânteia Tineretului (Organ central al Uniunii Tineretului Muncitoresc), despre Floreasca scriu alte reviste importante.

În primul rând, publică articole revistele cele de specialitate: Arhitectura (revista Uniunii Arhitecților din România), Revista Construcțiilor, Constructorul (Organ al comitetului de stat pentru construcții, Arhitectură și Sistematizare și al CC al Uniunii Sindicale din întreprinderile industriei materialelor de construcții și din întreprinderile de construcții), dar pe alocuri și în Știință și Tehnică. Acestea detaliau aspectele de producție, în special.

În al doilea rând, erau ziare și reviste generaliste precum România Liberă (organul Sfaturilor Populare din Republica Populară Română), Informația Bucureștiului (fostul Universul – ziar al Comitetului Orășenesc București al PMR și al Sfatului Popular al Orașului București), Munca (organ central al Uniunii Generale a sindicatelor din România), Apărarea Patriei (Organul central al Ministerului Forțelor Armate ale RPR), Steagul Roșu (organul comitetelor regional și orășenesc București ale P.M.R. și al Sfaturilor Populare ale regiunii și orașului București) care aveau specificul lor. Fiecare dintre ele publică aspecte care interesau instituția care le publica.

Floreasca are drept specific faptul că a fost primul cartier bucureștean de blocuri de asemenea dimensiuni, spațiul în care s-a născut locuirea socialistă. Deși până la momentul începerii lucrărilor (primăvara anului 1956), se finalizaseră deja lucrările la cartierul Ferentari, precum și o bună parte din blocurile din Vatra Luminoasă și Bucureștii Noi, precum și cvartalele Panduri sau Drumul Sării, niciunul dintre ele nu era cu adevărat un cartier și niciunul cu adevărat finalizat. Criza de locuințe era profundă, iar Floreasca, cu cele peste 3000 de apartamente în 114 blocuri, așadar probabil între 10.000 și 15.000 locuitori a devenit spațiul în care s-a inventat locuirea la bloc, locuirea socialistă.

PE ŞANTIERUL DE CONSTRUCŢII DE LOCUINŢE DE LA FLOREASCA

1 Ştiri şi informări: etapele construirii cartierului

- **România Liberă, 30 septembrie 1955**: importanța lucrărilor edilitare deja existente în edificarea noului cartier și planul de a construi 10.000 de apartamente.

„În împrejurimile lacului Floreasca, Sfatul Popular al Capitalei a făcut încă din anii trecuți, parcelări pentru terenuri de construcție, a trasat străzi, alei, a făcut canalizări şi a întins rețele electrice. Pe nesimțite au început să apară în împrejurimile lacului Floreasca vestitorii unui nou orășel. La serviciul tehnic al capitalei, un colectiv de arhitecți, ingineri şi tehnicieni face în zilele acestea ultimele lucrări în vederea întocmirii unui plan definitiv de construcție a orășelului Floreasca. În anii care vin în aceste locuri se vor ridica peste 10.000 de apartamente în frumoase blocuri cu câte 2 şi 3 etaje. Pe lângă locuințe, se vor construi cinematografe, restaurante, magazine, școli şi cămine pentru copii. Peste scurt timp (în toamna aceasta), va începe construcția primului lot de 1000 de apartamente urmând ca în anul viitor acest număr să crească. Faptul că sunt deja construite drumurile de acces, canalizarea şi alimentarea cu apă, ușurează mult sarcina constructorilor."[57]

- **Munca, 21 ianuarie 1956**: reportaj care prezenta lucrările începute deja. Floreasca este considerată „parcelare"

„Toamna trecută au început în Capitală lucrările de construire a unui nou cartier de locuințe muncitorești, în parcelarea Floreasca. În primii 2–3 ani ai celui de al doilea cincinal, în acest frumos colț al Bucureștiului, aflat în imediata apropiere a lacului Floreasca, se vor ridica zeci de blocuri cu două sau trei etaje. În 1956 se vor construi 23 blocuri în străzile Bach, Puccini, Donizetti, Rahmaninov şi Chopin. Șase din aceste blocuri vor avea trei etaje, iar celelalte 17 câte două etaje. Lucrările de construcție sunt avansate. Până la 1 ianuarie s-a terminat construcția subsolului la șase blocuri, iar la alte două s-a turnat planșeul de beton peste subsol.[58]

- **Constructorul, 28 ianuarie 1956:** un articol informativ, plin de detalii pentru cititori:

„până la sfârșitul anului, pe acest mare șantier din Capitală vor fi date în folosință primele 13 blocuri, cu o suprafață locativă de aproape 11.000 mp. Ele vor avea planșee prefabricate T.C.B., iar zidăria la subsoluri – peste 400 mc la fiecare – din înlocuitori de cărămidă. Verificarea capacității tehnice a constructorilor se va face însă la execuția celor 6-8 blocuri de contur, cu 3 etaje, al căror montaj va începe către sfârșitul primului semestru. Aici se vor folosi blocuri mari prefabricate din beton ceramic, cu un sistem de îmbinare îmbunătățit față de construcțiile experimentale din anul trecut, iar la planșee – fâșii cu goluri. O centrală termică, funcționând cu gaz metan, va alimenta cu căldură întregul cvartal."[59]

- **Munca, 4 iulie 1956**: detalii tehnice ale construirii, printre care tencuiala mecanizată. Articolul raporta avansul lucrărilor începute în toamna anului 1955 până în iulie 1956, sperând la o inaugurare rapidă a primelor blocuri.

„primele 13 blocuri cu parter și 2 etaje de pe șantierul de locuințe din cartierul Floreasca – București își înalță zidurile. La lucrările de zidărie și montaj, brigăzile complexe de constructori obțin o înaltă productivitate. Datorită amenajării unor stații fixe și mobile de prepare și pompare a mortarului, se va putea extinde la mai multe blocuri executarea mecanizată a tencuielilor. În curând, pe șantierul de locuințe din cartierul Floreasca, vor începe pregătirile pentru confecționarea și montajul blocurilor mari prefabricate din beton, care vor fi folosite la construcția a 5 clădiri cu parter și 3 etaje.[60]

- **Steagul Roșu, 22 septembrie 1956**: confirmă că lucrările continuă în cartier. Cele 13 blocuri amintite de Munca constau în 218 apartamente și, în paralel, alte 110 apartamente începeau să fie construite, în încă 4 blocuri.

„de curând, aici s-a început construirea unui număr de 218 noi apartamente, în blocuri cu 2 etaje și cu parter, care vor fi prevăzute cu sobe alimentate de gaze și bucătării unde, de asemenea, se va folosit gazul metan. Se mai construiesc 4 blocuri având în total 110 apartamente. Aceste blocuri a căror construcție este ușurată de folosirea panourilor mari prefabricate au încălzire centrală. Asemenea tipuri de blocuri se vor mai construi și în anul viitor. Datorită acestui lucru, pe șantier de la Floreasca a început construcția unui poligon, care va furniza șantierului însemnate cantități de prefabricate."[61]

Glume, amintiri, proiecte de viitor — se fac auzite în timpul vizitei pe care noii locatari o fac vecinului lor D. Avramescu.

- **România Liberă, 10 noiembrie 1956**: articolul menționa că primele 99 de locuințe au fost deja date în folosință, dar este mai important pentru contextul șantierelor care se construiau în același timp:
„de la începutul anului în capitală au fost construite, prin grija Sfatului Popular 822 de apartamente din care 643 au și fost date în folosință. Din acestea, 206 se află în cartierul Mihai Bravu, 203 în Vatra Luminoasă, iar 99 în cartierul Floreasca."[62]
- **România Liberă, 28 august 1957**: finalizarea a 50 de apartamente.[63]
- **Sportul, 12 octombrie 1957**: un articol detaliat (cuprindea și fotografii de la lucrările de amenajare) care anunța că se pregătea pentru inaugurare și baza sportivă Voința a UCECOM. „UCECOM acordat fondurile necesare construirii unei baze pentru ridicarea măiestriei sportive a muncitorilor cooperatori."[64]
- **Scânteia Tineretului, 20 decembrie 1957:** anunța că, între 1955 și 1957, Trustul 3 construcții a construit 2830 apartamente. Printre acestea se numărau ansamblurile de blocuri muncitorești Grivița Roșie din București Noi (415 apartamente în 1955–1957), Vatra Luminoasă (368), Floreasca 4 și 3 (532), precum și Panduri (229), dar și Bd. Muncii (90 apartamente).[65]
- **Scânteia, 7 iunie 1958:** anunța continuarea șantierului în Floreasca Sud (până la acel moment se construise în Floreasca Centru)
„S-a început construcția unui nou cvartal de locuințe. În ziua de 29 mai au început săpăturile pe noul şantier de locuințe Floreasca Sud din Capitală. În noul cvartal se vor construi circa 400 apartamente de locuit cu dependințele necesare. Totodată, in cvartalul Floreasca– Nord, lingă construcția școlii, s-au început şi lucrările de construire a unui cămin de copil cu 100 locuri şi a unei creșe pentru 80 de copii."[66]
- **Scânteia, 9 august 1958:** începe construirea în Floreasca Nord
„Astfel, se vor construi 25 blocuri în cvartalul Floreasca, la nord de strada Ceaikovski, având un număr total de 368 de apartamente."[67]
- **Steagul Roșu, 17 august 1958:** articolul anunța inaugurare masivă de locuințe înainte de 23 august 1958 și publica și fotografii de la blocurile care urmau a fi date în folosință.
„Pentru înfăptuirea acestei sarcini trasate de partid şi guvern, lucrătorii trustului construcții montaj București muncesc cu avânt obținând frumoase rezultate În muncă. Până la 23 August muncitorii de la întreprinderile de construcții No. 1 şi 2 din cadrul acestui trust s-au angajat să predea spre folosință peste 200 apartamente. Numai în cartierul Floreasca vor fi predate peste 180 apartamente utilate cu tot confortul."[68]
- **Munca, 21 august 1958**: începe construirea de „vile", în Floreasca Nord.
„Sunt în curs lucrări pentru clădirea a încă 17 blocuri în cvartalul de sud şi 4 blocuri şi 10 vile în cvartalul de nord al cartierului Floreasca."[69]
- **Revista Construcțiilor, septembrie 1958:** menționează construirea în Floreasca inițiată în 1956 și a început aprovizionarea masivă cu cărămidă. Conform inginerilor Lazar Segal și Mihail Constantinescu, beneficiarul „a predat întreaga documentație, inclusiv proiectul de organizare până la 25 ianuarie 1957 și celelalte detalii până la 1 martie 1957",

Un nou cartier de LOCUINȚE

Au trecut cîteva luni de cînd în cartierul Floreasca s-au pus bazele unui vast şantier de construcţii. Nu le-a fost greu locuitorilor de prin aceste părţi să afle ce se petrece aici şi, odată aflînd, s-au bucurat nespus de mult. În această parte a Bucureştiului începea construcţia unuia din cele trei mari cartiere de blocuri de locuinţe muncitoreşti din Capitală.

În dorinţa de a cunoaşte cîteva a-

Interviul nostru
cu tov. S. MUNTEANU,
inginer şef al şantierului
de locuinţe Floreasca

referindu-se probabil la Floreasca Sud.

„La lotul Floreasca, zidăria de cărămidă s-a executat cu îngrijire printr-o supraveghere atentă şi riguroasă a personalului de conducere calificat, pe baza planurilor studiate în cele mai mici amănunte. Astfel, înainte de începerea lucrărilor pe planurile de execuție, biroul tehnic al şantierului a arătat golurile necesare pentru nișe, ventilații, penetrări de conducte, pentru încastrări în grinzi etc. Cum se explică acest lucru ? a) Folosirea mâinii calificate, în aşa fel încât deşi s-a ajuns în lunile de vârf la un număr de 180 de zidari la Floreasca şi 40 de zidari la Bucureștii Noi, aceștia au fost în marea lor majoritate buni cunoscători ai meseriei de tencuitori."[70]

- **Munca, 21 septembrie 1958**: articolul analiza prețurile de cost al construcțiilor de pe șantierul Floreasca.[71] Observăm din acest articol evidenta preocupare pentru un cost cât mai mic și pentru găsirea proporției între calitate, viteză de construcție și preț.
- **Informația Bucureștiului, 15 iunie 1959:** schimbarea inginerul șef al șantierului, S. Munteanu cu Ion Ocroș, care susținea că până la 23 august dorea să facă recepția definitivă pentru Floreasca Centru. Marea problemă era legată, într-adevăr de deficiențele care trebuiau remediate. La fel și pregătirile pentru spațiile verzi, pentru ca cei de la «Horticola» să poată începe amenajările peisagistice.[72]
- **Informația Bucureștiului, 25 iunie 1959**: construirea unui dispensar

„În cvartalul noilor blocuri muncitorești din cartierul Floreasca se lucrează în prezent la finisarea unei construcții destinate unui dispensar model. Această nouă unitate medicală, pe care secțiunea sanitară şi de prevederi sociale a Sfatului Popular al Capitalei s-a angajat să o dea în folosință în cinstea zilei de 23 August, va cuprinde 2 circumscripții sanitare pentru adulți şi 2 pentru copii. Ea va dispune de cabinete moderne pentru consultații de medicină generală, precum şi de cabinete de tratament şi va fi înzestrată cu instrumentarul şi aparatura necesare."[73]

- **Scânteia, 12 iulie 1959**: în pregătirea zilei de 23 August anunța că până la acea dată urmau să se dea în folosință 855 de apartamente. Din cele 855, se pare că 182 fuseseră deja inaugurate. Toate acestea se petreceau în timp ce colectivele de pe șantierele de muncă organizau întreceri între ele și anunțau angajamentele de reducerea costului de producție, pentru că brigăzile de zidari, dulgheri anunțau importante economii de materiale.
- **Informația Bucureștiului, 10 iulie 1959**: toate apartamentele trebuiau executate conform planului și date în folosință în cinstea marilor zile naționale și internaționale.

„În lotul acestor 400 de apartamente care urmează să fie predate peste plan, se numără 120 de apartamente situate în cinci vile de pe şantierul Floreasca-Nord şi blocul 83/3 cu 39 apartamente de pe şantierul Floreasca-Sud, construcții care aveau toate ca termen de predare data de 30 septembrie, blocurile 8/5 şi 82/5, însumând 162 apartamente, de pe același şantier, care fuseseră prevăzute să fie date în folosință primul la 30 august, iar al doilea la 30 octombrie şi alte patru blocuri, pe şantierul Floreasca-Sud, cu 196 de apartamente, care, inițial, aveau de asemenea ca termen de predare ziua de 30 octombrie."[74]

BLOCURI NOI — IN CARTIERUL FLOREASCA

In cartierul Floreasca din București se află un șantier de construcție care, în aceste zile, cunoaște o intensă activitate. Aici se ridică un cvartal de locuințe noi pentru oamenii muncii. Până la sfîrșitul anului vor fi date în folosință 300 de apartamente. Primele 54 de apartamente vor fi complect gata în cinstea zilei de 23 August.

In clișeu: Cîteva din noile blocuri muncitorești. (Foto Agerpres)

- **Informația Bucureștiului, 22 august 1959**: inaugurarea de locuințe.

„Pe şantierul Floreasca. au fost recepționate în ultimele zile aproape 600 de apartamente, în care s-au şi mutat noii locatari. Operațiile de predare continuă pe acest şantier în tot cursul zilei de astăzi." Surprinzător, se zicea că „totodată a fost terminată amenajarea zonelor verzi în cvartalele de locuințe Floreasca, Băneasa şi Păsculescu-Tei."[75]

- **România Liberă, 8 aprilie 1960**: inaugurarea de locuințe în vile

„în cinstea zilei de 1 Mai, urmau să se inaugureze în Floreasca 7 vile (84 de apartamente) și un bloc cu 114 apartamente."[76]

- **România Liberă, 5 august 1961**: inaugurarea de locuințe

„În cartierul Floreasca continuă să se construiască noi blocuri de locuințe pentru oamenii muncii. De curând alte blocuri au fost terminate şi date în folosință. Unul din ele îl vedeți în clișeul nostru. Zilele acestea el şi-a primit noii locatari.[77] Foto: Mihai Popescu

- **Informația Bucureștiului, 23 martie 1962**: începe construirea blocurilor cu 11 etaje, cu un procedeu constructiv nou.

„Azi dimineață, pe strada Aviator Beller din cartierul Floreasca unitățile de construcție din cadrul întreprinderii de construcții-montaj nr. 1 D.G.C.M. au început lucrările de construire a șase mari blocuri cu 11 etaje (48 apartamente fiecare) la care se va folosi o nouă soluție constructivă: pereții din beton armat vor fi turnați în cofraje glisante (alunecătoare). La întocmirea proiectului noului ansamblu de locuințe, care se va realiza pe amplasamentul fostei gropi Floreasca (în vecinătatea sălii de sport Floreasca), arhitecții de la Institutul Proiect-București au prevăzut utilizarea unor mecanisme de producție românească, iar finisajele interioare vor fi mult modernizate prin folosirea pe scară largă a materialelor noi cum ar fi spre exemplu masele plastice tipizate, elementele de prefabricate ș.a.m.d. Astfel, cofrajele vor fi dirijate de prese cățărătoare pe tije acționate de pompe puternice hidraulice care imprimă o deplasare constantă pe o largă rază de lucru. Noul procedeu asigură față de sistemul de execuție cu cofrare pe nivel reducerea timpului de execuție (structura unui bloc se va realiza în numai 15 zile) a consumului de cherestea cu 30 la sută, a consumului de manoperă şi a volumului de finisare umedă (elimină schelele de fațadă)."[78]

- **Informația Bucureștiului, 20 aprilie 1962**: construirea blocurilor turn într-un timp record.

„Marile șantiere ale orașului te întâmpină cu imaginea lor caracteristică: siluetele zvelte ale macaralelor, cu zgomotul excavatoarelor ce pregătesc fundații continuu, al buldozerelor şi stațiilor de betoane, cu stive de prefabricate şi alte materiale. Nu demult decorul acesta atât de familiar bucureștenilor a început să se înfiripe vizavi de sala Sporturilor Floreasca. Despre ce este vorba? În completarea ansamblurilor de clădiri realizate in ultimii ani în cartierul Floreasca (aflat in vecinătatea lacului cu același nume) constructorii şantierului de locuințe nr. 3, aparținând întreprinderii de construcții montaj S.P.C., au început lucrările de săpături mecanizate ale unui nou ansamblu de locuințe, compus din șase mari blocuri cu parter şi 11 etaje în care sunt grupate 288 apartamente. Proiectanții Institutului Proiect București au plasat cele șase blocuri în linie, pe marginea fostei gropi – Floreasca. Colectivul de muncitori, ingineri şi tehnicieni ai şantierului este hotărât să demonstreze pentru prima dată în cadrul construcțiilor ce se realizează in Capitală, că structura unui bloc

Pe şantierul tineretului de la Floreasca

înalt de aproape 40 metri şi cu 48 apartamente, se va realiza în numai 17 zile, în loc de 4 luni. Cum va fi posibil acest lucru ? Spre deosebire de celelalte construcţii, aceste şase turnuri se vor executa prin metoda cofrajelor glisante care a dat rezultate excelente la realizarea şi sistematizarea ansamblurilor de pe litoral. Sistemul pe care îl vor aplica constructorii de la Floreasca prevede utilizarea unor cofraje de inventar asamblate, ce se deplasează pe verticală cu ajutorul pompelor şi preselor cătărătoare, proiectate şi fabricate în ţara noastră. În aceste condiţiuni, pereţii turnaţi din beton preparat cu ciment de întărire rapidă direct în cofrajele ce alunecă continuu şi care se sprijină pe peretele turnat anterior, permit ca ritmul construcţiei să atingă indicele de un etaj pe zi şi să se obţină un consum considerabil redus de material lemnos. Concomitent, pe o schelă suspendată de cofrajul mobil, se vor executa şi lucrările de finisare a suprafeţelor netede care nu vor mai necesita tencuieli."[79]

- **Scânteia, 30 iunie 1962**: finalizarea primului bloc turn. „Primul dintre cele şase blocuri a fost finalizat în iunie 1962."[80]
- **Munca, 19 iulie 1962**: constructorii lucrează în timpul nopţii la construirea blocurilor turn.

„Pâraiele de lumină fluorescentă ce se revarsă de la etaje şi care dau noaptea farmec noului cartier Floreasca din Capitală s-au stins. Doar petalele de neon ale străzilor trădează prezenta cartierului care-şi doarme liniştit somnul. Şi totuşi, undeva, pe locurile vestitei gropi Floreasca, salbele luminilor atrag ca un miraj. Aici, de câtăva vreme se lucrează neîntrerupt şi aidoma ca-n poveste – un etaj se ridică într-o noapte. Aici se vor înălţa cu ajutorul cofrajelor glisante şase blocuri-turn, cu parter şi 11 etaje, având la fiecare nivel câte 3 apartamente cu 3 camere şi unul cu 4 camere. Primul dintre blocuri, C6, a fost ridicat în numai 13 zile şi jumătate – cu două zile mai devreme faţă de prevederile graficului. În noaptea de 18 iulie a.c., când am vizitat şantierul, constructorii trăiau clipe deosebite: se începea, sub lumina reflectoarelor, glisarea blocului C5. La acest eveniment au ţinut să participe toţi inginerii şi tehnicienii şantierului.

Ora 3... Se face o ultimă verificare fundaţiilor care au fost turnate în numai 8 zile, a felului cum sunt montate cofrajele, se strung jugurile, se revizuiesc încă o dată furtunurile de nivel. Un semnal al inginerului Alexandru Bugeanu şi braţele puternicei macarale, descriind un cerc în aer, prind bena, apoi încep să alimenteze cofrajele. (Moment surprins de obiectivul aparatului fotografic, care-l prezentăm în imaginea alăturată).

Ora 3 şi 10 minute... Turnarea în cofraje glisante a început. Oamenii sunt cu toţii la posturile lor: mecanicii maistrului Mihai Rotam, la vinciurile hidraulice, echipa lui Ion Molnár la cofraje, fierar- betoniştii din echipa lui Ion Ghinea pe platformă. Din acest moment glisarea va continua fără întrerupere. Constructorii de aici şi-au luat un angajament de onoare: să termine de înălţat blocul C5 cu 4 zile mai devreme, adică la 29 iulie a.c.

L-am rugat pe inginerul-şef al şantierului „Parcul Floreasca", Mircea Bălănescu, să ne explice în ce constă noua metodă de turnare a pereţilor blocurilor de locuinţe în cofraje glisante şi care sunt avantajele acesteia. Iată ce ne-a spus: «Cofrajul glisant şi-a demonstrat din plin eficacitatea la construcţiile de locuinţe. El constă în folosirea unui cofraj de 1,15 m înălţime cu ajutorul căruia printr-o ridicare continuă se toarnă în acelaşi timp toţi pereţii verticali ai construcţiei cu o viteză de aproximativ un etaj pe zi. Prin aplicarea noii metode, pe lângă faptul că productivitatea muncii creşte considerabil şi se realizează importante economii de material lemnos, se scurtează cu 60-80 zile durata de execuţie a structurii de rezistenţă a unui bloc cu 11 etaje.»

Oaspeți deosebiți pe șantierul de locuințe „Floreasca“

Vestea a-a răspândit cu repeziciune printre zidari pe întregul șantier; în primele ore ale dimineții cîțiva lucrători sovietici din domeniul construcțiilor de locuințe aveau să le fie oaspeți.

Cel mai mult s-a bucurat de această veste brigada de zidari condusă de Ion Doboș. De ce? Pentru că conducerea șantierului de construcții de locuințe „Floreasca“ stabilise de comun acord cu oaspeții ca o bună parte din vizita acestora pe șantier să fie petrecută pe locul de muncă al brigadei lui Doboș.

— Dar iată-i că au și sosit. Din grup fac parte ing. V. V. Baranovschi, membru în Prezidiul C.C. al Sindicatului muncitorilor constructori din U.R.S.S., P. V. Bevedin, șeful unei brigăzi de montaj din Harkov, M. P. Ermacov, șef de șantier din Leningrad, și Vladimir Zatvornițki, șeful unei brigăzi de zidari din Moscova.

— Rog pe tovarășul Vaindea Zatvornițki, a spus cu emoție în glas Ion Doboș, să ne vorbească ceva din experiența sa de zidar.

— Poate că ar fi mai nimerit să vă arăt practic, a sunat răspunsul.

Zis și făcut. Vaindea a-a încheiat la salopetă, și-a făcut rost de o mistrie și după ce a explicat felul cum ar trebui să decurgă munca... s-a pus pe treabă.

— Observe, spunea zidarul Lascăr Urseiuc, că lucrează corect. Mînuiește mistria în așa fel încît mortarul nu se prelinge în afară, treimdu-se cum se întîmplă unora dintre noi.

— Și în plus ajează cărămizile „cap în cap“ fără a lăsa între ele loc mort. Această metodă aduce economii de material, remarcă Florian Cristea, președintele comitetului sindical de secție.

După o oră de muncă, din calculele a rezultat că zidarul sovietic depășise norma orară a zidarilor de pe acest șantier cu 40%.

Tovarășii din țara vecină și prietină au împărtășit cu drag zidarilor de pe șantierul de construcții de locuințe „Floreasca“ multe lucruri din prețioasa lor experiență.

Zidarul sovietic Vladimir Zatvornițki, între zidarii Ion Doboș și Maria Bărbulescu, privește cu interes un album.

Așadar, după Constanța, Onești, Galați, Cluj noua metodă de turnare a pereților în cofraje glisante a început să fie aplicată cu succes şi de constructorii bucureșteni. Un început bun, o metodă de mare eficientă pe care Direcția generală construcții şi montaj București şi organele sindicale respective se cuvine să o generalizeze în construcțiile a cât mai multor locuințe. Pe cer se ivesc zorile ca niște gene de borangic. Treptat cartierul Floreasca se pregătește să înceapă o nouă zi de muncă... La balcoane şi terase se zbenguie copiii, se răsfață mângâiate de primele raze ale soarelui, florile. Constructorii din schimbul de noapte predau ștafeta hărniciei. Oamenii au fețele vesele, zâmbitoare. Şi de astădată schimbul de noapte a fost la înălțimea schimbului de zi! O arată aceasta primele cifre consemnate pe graficul întrecerii ce se desfășoară între cele trei schimburi de constructori ale blocului C5. «Băieții» inginerului Bugeanu au fost din nou la... înălțime.”[81]

- **Gazeta literară, 23 august 1962**: amenajarea parcului.

„Cu foarte multă grație se ridică complexul de locuințe ridicat între anii 1955 şi până în prezent, care își merită pe deplin numele de „cartierul florilor“ (Floreasca n.r.). Blocurile de locuințe din acest cartier sunt înconjurate de verdeață, iar străzile sale duc toate spre o depresiune transformată într-un parc, în mijlocul căruia sclipește în razele soarelui, apa unui lac. Cât de noi sunt toate se poate observa în special după pomii care sunt încă mult prea mici şi prea tineri pentru a da umbră. Tot aici se află construcția de sticlă şi beton a noului circ de stat, al cărui acoperiș este încântător.”[82]

- **România Liberă, 31 martie 1963**: construirea blocurilor turn de către unități de constructori.

„Fosta groapă Floreasca, loc unde odinioară atâtea familii își duceau viața de mizerie, a devenit azi de nerecunoscut. Impunătoarele blocuri construite aici se înalță semețe, vestind că şi acest colț al Bucureștiului întinerește, devenind tot mai frumos. Constructorii Întreprinderii nr. 1 București, care lucrează pe acest şantier, se străduiesc să asigure locatarilor condiții cât mai confortabile, accelerând în același timp ritmul lucrărilor. În clișeu : De la stingă la dreapta, Constantin Tulea, mozaicar, Ion Molnár, dulgher, Tănase Cimpa, zidar, Trifan Balmuş, betonist şi maistrul Teodor Nuţ, toți constructori pe şantierul blocurilor din Floreasca. Foto: Nicu Vasile.”[83]

- **Informația Bucureștiului, 18 martie 1963**: construirea blocurilor turn.

Se știe că anul trecut, în cartierul Floreasca, s-au construit șase blocuri turn cu ajutorul cofrajelor glisante. După experimentările făcute, se detașează concluzia că prin acest mijloc de industrializare a construcțiilor se obțin două efecte economice importante: primul – reducerea duratei de execuție a construcțiilor; al doilea – reducerea substanțială a consumului de cherestea (în comparație cu blocurile executate prin metodele obișnuite). Iată de ce ne propunem să extindem cofrajele glisante la cât mai multe blocuri-turn. Totodată, vom întocmi proiecte pe baza cărora să se poată trece la folosirea cofrajelor glisante şi în cazul blocurilor liniare.”[84]

- **Informația Bucureștiului, 28 martie 1963:** construirea blocurilor turn și amenajarea parcului, prin plantarea de conifere și amenajarea aleilor.

„în locul şi in preajma cunoscutei gropi Floreasca au început încă din anul trecut mari lucrări de construire a unor blocuri, a unor drumuri de acces şi a celui mai nou parc al orașului. Drumul care face legătura cartierului Floreasca cu str. Aviator Radu Beller a fost terminat. Cele mai multe blocuri sunt şi ele gata. Urmează să fie isprăvite şi lucrările de amenajare a

Noul cartier de la Floreasca

parcului începute toamna trecută. În acest sens se desfășoară o adevărată întrecere, pentru că parcul urmează a fi dat în folosință la 1 Mai. În prezent se fac pregătiri pentru plantarea coniferelor, se amenajează aleile etc."[85]

- **Flacăra, 1 mai 1965:** amenajarea parcului și a patinoarului.

„Parcul Floreasca, așezat aproape de lacul cu același nume, e încadrat la sud de 6 blocuri noi cu câte 11 etaje şi la nord de o interesantă construcție nouă cu 13 nivele. Tot parcul acesta mic, întins pe circa 8 ha, e așezat ca într-o covată. Configurația aceasta simplă, unitară, a terenului îți dă posibilitatea să cuprinzi din părțile mai ridicate tot parcul dintr-o singură privire... Şi priveliștea va fi desigur plăcută, animată, căci toate cărările aleargă de sus în jos către centrul de atracție al parcului: patinoarul artificial. El însuși, ca şi apropierea sălii sportive Floreasca, consacră acest parc copiilor, tineretului, sportului. Câteva compoziții statuare vor sublinia această tematică. Plantarea vegetației se desăvârșește liber, sinuos şi, din fericire, parcul acesta destinat tinerilor se naște adult: există de la început umbră, se sădesc aici arbori cu coroana împlinită în vârstă de 10–15 ani."[86]

2 Contrastul dintre vechi (capitalism, burghezie) și nou (socialism)

Aproape toate articole de tip anchetă și reportaj începeau cu o descriere a ce reprezenta Floreasca înainte de 1945 și ce urma să fie. Astfel, contrastul dintre vechi și nou este exprimat din primul articol al anului 1954 până la sfârșitul perioadei analizate, în 1968. În majoritatea cazurilor, articolul era însoțit de fotografii grăitoare. Ziarele publicau o fotografie din anii 30, cu casele umile și inundații, în contrast cu cele din anii 50–60.

- **Steagul Roșu, 4 iulie 1956**: amintirea parcului SNIC și confuzia reporterului care considera că denumirea de "parc" era specifică amenajărilor de recreere, pe când, în denumirea interbelică, "parc" era și parcul de locuințe.

„pe vremuri acestui cartier capitaliștii îi dăduseră numele de parcul SNIC, parc care să înconjoare vilele lor luxoase. Treci prin aceste locuri. Te întâmpină constructorii. Da, și aici se ridică clădiri în care vor locui oameni ai muncii. Străzi cu nume de muzicieni: Mozart, Bizet, Glinka, Bach."[87]

- **Apărarea Patriei, 12 februarie 1959**: menționează începuturile cartierului sub patronajul boierului Negroponte, construirea hipodromului și cocioabele mizere. La momentul redactării articolului, susținea că erau gata 866 apartamente în 56 de blocuri, cu dotările specifice unui cartier modern.

„O întindere de pământ ce începea de lângă gheţărie şi ţinea până dincolo de calea ferată, în bariera Teilor. Un oarecare Negroponte, stăpân peste acest pământ, ca şi peste lacul cu stufăriș şi păpuriș, mare amator al curselor de cai, şi-a construit aici un hipodrom. Moșierii Georgescu, Grăjdănescu şi Matak, atrași de această afacere rentabilă, şi-au construit şi ei grajduri şi hipodroame. Şi acolo, în vecinătatea cocioabelor în care trăiau o viață de mizerie muncitorii, caii alergau în curse nebunești, creând emoții celor care mizau pe ei averi fabuloase, sate întregi, mii de hectare. [...] De la 252 de

Blocurile de locuințe muncitorești din cartierul Floreasca. Aparat Rolleiflex 1:3,5/75; film Isopan F; diafragma 1:8; exp. 1/50 sec.; filtru galben; august, orele 12.

COLȚUL FOTOGRAFULUI AMATOR

PERSPECTIVA

În raport cu depărtarea, într-o imagine distingem: un prim-plan, un plan de mijloc și un plan de fond. Rolurile planurilor sînt diferite. Prim-planul încadrează subiectul care se află de obicei în planul de mijloc, iar planul de fond îi servește drept decor.

În camera obscură a aparatului fotografic, spațiul tridimensional se proiectează pe suprafața plană a peliculei fotosensibile. Pentru ca imaginea bidimensională să trezească iluzia spațiului și a adîncimii, trebuie să-i dăm o cît mai bună perspectivă.

Este știut că un obiect apare cu atît mai mic, cu cît se găsește mai departe de noi. Privind în lungul unei șosele, avem impresia că marginile ei se întîlnesc într-un punct îndepărtat, iar copacii înșirați pe margini devin din ce în ce mai mici. În fotografia de față, care prezintă unul din aspectele obișnuite ale noului București, șirul de blocuri descrește treptat spre adîncime. Aceste efecte le produce *perspectiva liniară* prin micșorarea obiectelor și reducerea distanțelor dintre ele. Diferențele de mărime ale obiectelor ne dau posibilitatea de a determina întinderea spațială. Tot așa și împărțirea suprafețelor în prim-plan, plan de mijloc și plan de fond, precum și diferențele de profunzime între primul și ultimul plan, creează în noi impresia spațiului. Este indicat ca prim-planul să fie bine marcat prin copaci, crengi sau frunze aținate, acoperișuri sau colțuri ieșite, bolți, tufișuri sau măcar plante, față de care celelalte planuri apar spațial în profunzime. Construirea în adîncime a unei suprafețe plane dă imaginii plasticitate și iluzia spațiului.

În nemijlocita noastră apropiere vedem clar structura, contururile, culorile, luminile și umbrele unui obiect. Găsindu-ne la depărtare mare, ochiul pătrunde cu greu spațiul aerian îmbibat cu aburi, ceață, praf și fum și nu mai distinge la fel de bine structura și culorile obiectelor. De aceea, privind în depărtare, observăm o diminuare treptată a tonurilor. Obiectele ne apar mai estompate, cu forme și contururi imprecise. Acest fenomen îl numim *perspectiva aeriană*. Datorită ei, claritatea descrește în raport cu depărtarea. Același raport trebuie păstrat și în imaginea fotografică. Adesea peisajului, cum este marea, îi lipsește perspectiva liniară. În cazul acesta, perspectiva aeriană este singurul mijloc care poate da imaginii efectul spațiului. Cînd atmosfera nu se distinge cu destulă claritate printre obiectele succesive ale imaginii, se pierde iluzia spațiului și se produce impresia că primul și ultimul plan sînt lipite unul de altul. Cînd însă perspectiva aeriană este bine redată, planurile îndepărtate se proiectează în spatele obiectelor prim-planului.

Redarea perspectivei aeriene nu este ușoară. Ea depinde de materialul fotografic și de filtru. Cu preferință folosim filme pancromatice, sensibile la toate radiațiile din spectrul vizibil. Filtrele închise redau depărtarea prea clară, slăbind perspectiva aeriană. Filtrul roșu și infraroșu o desființează complet. Redarea exactă a perspectivei aeriene necesită deci, după intensitatea luminii, un filtru deschis sau mijlociu. Greutatea de a reda perspectiva aeriană în imagine așa cum ea se prezintă în natură se datorește faptului că emulsiunea fotografică nu traduce întocmai toate culorile în tonurile cenușii ale imaginii. Peliculele existente sînt în primul rînd hipersensibile la albastru față de celelalte culori. Pentru a le micșora această deficiență, întrebuințăm filtre. Ele absorb total sau parțial razele de culoare complimentară și promovează trecerea culorii apropiate culorii proprii. Pentru redarea atmosferei, folosim cel mai bine filtrul galben care, după gradul de intensitate, reține mai mult sau mai puțin culoarea lui complimentară, adică cea albastră. Filtrul galben absoarbe și razele ultraviolete, încît poate fi întrebuințat la munte și la mare.

Intensitatea perspectivei aeriene depinde de asemenea de anotimp, de timpul zilei și de gradul de umiditate a aerului. Ea se micșorează pe măsură ce transparența aerului se accentuează, din care cauză, în zilele senine, obiectele îndepărtate par a fi mai apropiate.

Perspectiva aeriană se realizează și în funcție de felul de iluminare. Fotocompoziția cere în planul ce conține obiectul principal claritate maximă, care descrește treptat spre adîncime. Pentru perceperea spațiului nu este indiferent din ce parte vine lumina. Cea mai bună perspectivă luminoasă ne-o dă contralumina, mai ales la nivelul scăzut al soarelui. Atunci, umbre lungi năvălesc spre noi și marchează cel mai bine adîncimea spațiului.

Precum se vede, perspectiva liniară și aeriană constituie un element indispensabil pentru redarea spațiului în imagine.

Prof. V. ORZA

apartamente in 1956 s-a ajuns la 315 in 1957 şi 866 in 1958. Constructorii s-au angajat ca in acest an să dea in folosinţă 1.491 de apartamente, adică de peste 4 ori mai mult decât in 1957. [...] „Noul cartier, care se va întinde pe o suprafaţă de 37 ha., va fi înzestrat cu 4 creşe, 4 cămine de zi, două şcoli, o spălătorie publică, o farmacie şi diverse magazine. În centrul cartierului este prevăzut un parc cu lucrări arhitectonice: fântâni arteziene, statui, terase, precum şi parcuri şi solare pentru copii. Până acum s-au dat în folosinţă 56 de blocuri, centrala termică, un bloc cu magazine şi farmacie şi s-au mai atacat încă 19 blocuri şi o şcoală."[88]

- **Scânteia Tineretului, 12 august 1959**

„Iată cum descria ziarul burghez «Dimineaţa» în anul 1936, cartierul Floreasca din Bucureşti: «Cartierul Floreasca nu e un cartier, ci o imensă groapă veşnic inundată, mustind de gunoaie şi molime... Cele mai multe dintre casele de aici amintesc de aşezările triburilor africane. Chiar şi locuinţele mai răsărite sunt dărăpănate». Reporterul burghez şi-a ilustrat reportajul cu fotografia unora dintre «locuinţele mai răsărite» (pe care o reproducem sus). În locul vechiului cartier de bordeie şi dărăpănături unde, pe vremea regimului burghezo-moşieresc, erau silite să locuiască familiile oamenilor muncii, a apărut în ultimii ani un adevărat «oraşel» muncitoresc. (Fotografia noastră de jos reprezintă un aspect al acestui nou «oraşel»). Pe o suprafaţă de 37 de hectare s-au construit zeci şi zeci de blocuri şi vile moderne. Până la sfârşitul acestui an numărul apartamentelor date în folosinţă oamenilor muncii în Floreasca va fi de peste 3.000. Noul «oraşel» populat de familii ale oamenilor muncii totalizând peste 10.000 persoane va fi înzestrat cu 4 creşe, 4 cămine de zi, 2 şcoli, o spălătorie publică, zeci de magazine. Se spune că într-o picătură se reflectă marea. În contrastul dintre imaginea din trecut şi de azi a unuia din cartierele Bucureştiului, se reflectă contrastul dintre viaţa din trecut şi cea de azi a oamenilor muncii, grija partidului şi a guvernului nostru democrat-popular pentru asigurarea unor cât mai bune condiţii de locuit celor ce muncesc."[89]

- **România Liberă, 11 septembrie 1959**: insistă, în primul rând, pe condiţiile de locuire din Groapă.

«Groapa, înspăimântătoarea groapă care ţi se părea că stă gata, când şi când, să înghită şi case şi oameni, a fost astupată. Au fost dărâmate, fără milă şi acele cochilii care se îngrămădeau, ciucure, pe fundul ei. [...] Când te apropiai însă, băgai de seamă că aceste alcătuiri bizare, ceva între şură şi colibă, nu erau nici cuşti pentru cine-ştie ce sălbăticiuni, nici cocini de porci, nici cotețe pentru raţe sau alte asemenea orătenii. Nu. Aceste arătări sinistre erau, nici mai mult nici mai puţin, locuinţe pentru oameni».

«Cum au arătat aceste locuri, cred că este cunoscut. În 1956, a apărut primul bloc muncitoresc construit aci. Şi dacă doriţi câteva date statistice, vă pot spune că în acel an s-au mai construit 216 apartamente. Cu un an mai târziu s-au ridicat alte 352 de apartamente. Anul trecut constructorii noştri au terminat 866 de apartamente, iar pentru 1959 am avut în plan să construim 1679 de apartamente dintre care până în prezent s-au construit 1069. Cred că, în prima jumătate a anului viitor nu va rămâne bucăţică din acest fost maidan pe care să nu fie ridicate noi blocuri».

PENTRU ŞCOLARII DIN CARTIERUL FLOREASCA

apitală

Clădirea şcolii elementare de şapte ani din cartierul Floreasca. Fotografia: L. GHERMAN

«Ne aflăm în faţa blocului nr. 38. Pătrundem înăuntru. Aici ne întîmpină o curăţenie sclipitoare. Pe prima uşă citim numele: Marin Ozon. Apăs pe butonul soneriei. Un om înalt cu părul încărunţit mă întîmpină. Se arată bucuros de oaspeţi şi ne invită într-o cameră mobilată încântător: «Sunt muncitor electrician şi lucrez la I.R.E.B.» – ne spune interlocutorul nostru care începe să-şi depene firul vieţii. Muncitorul Marin a trecut prin multe necazuri în viaţa lui. De mic copil a lucrat pe la diferiţi patroni pe un salariu de mizerie. Se zbătea omul să-şi crească cei şase copii. Ceasuri întregi îţi vorbeşte de schimbările care au intervenit în viaţa lui, de zilele fericite pe care le trăieşte».[90]

- **Apărarea Patriei, 5 ianuarie 1961**: apartamentele au aragaz, cuptor, maşină de spălat.

„An de an mai mulţi muncitori se mută din magherniţele rezervate lor de regimul burghezo-moşieresc în blocurile moderne, confortabile, construite pentru ei de regimul democrat-popular. Azi nu este un lucru neobişnuit ca în locuinţa unui muncitor din cartierul Floreasca din Bucureşti, din oraşul nou din Hunedoara sau din Valea Jiului să găseşti aragaz cu mai multe ochiuri şi cuptor, să vezi cum maşina de spălat albeşte rufele, cum membrii familiei lui se distrează în jurul televizorului."[91]

- **Scânteia, 14 iunie 1964**: groapa Floreasca, în contrast cu unul dintre blocurile-turn.

„Sau, amintirea răposatei gropi Floreasca, răzbunată parcă pentru tot trecutul ei de neajunsuri şi umilinţe, prin armonia şi acurateţea urbanistică a perimetrului său de civilizaţie socialistă, prin verticala blocurilor-turn. Atrage aici atenţia un paralelipiped de zece etaje (iată-l -într-una din imaginile alăturate), vădind o geometrie modernă şi îndrăzneaţă, cu faţada lui toată în sticlă şi metal – ecran ce reflectă, salutară idee arhitectonică, peisajul colorat al lacului din faţă."[92]

- **Era socialistă, 1966:** un articol despre Bogdan Amaru, jurnalist în perioada interbelică care publica articole despre Floreasca. Acesta caracteriza casele drept „cocioabe preistorice".

„în multe dintre reportajele lui, Bogdan Amaru se va opri, ca şi Geo Bogza, asupra lumii celor năpăstuiţi de la periferia Capitalei, adâncită într-o mizerie cutremurătoare. «Locuri virane şi maidane pestilenţiale se intercalează între case», în reportajele lui Amaru sunt înregistrate cu o sensibilitate remarcabilă adevărate documente ale vremii – imagini tragice ale peisajului mahalalei bucureştene din acei ani. Îl impresionează şi îl revoltă gropile de gunoaie din Tei, «un cimitir imund, barbar, apocaliptic, primitivitatea şi mizeria cocioabelor dărăpănate şi murdare». În cartierul Floreasca, pe o stradă mocirloasă, «ce se prelinge pe un mal uriaş, se opreşte asupra unei cocioabe preistorice, jumătate în pământ, fără ferestre şi fără burlan, prin care să iasă fumul». Casa e locuită de o spălătoreasă. «În bordeiul ei n-a intrat niciodată soarele şi veselia. O glastră cu flori ar muri în câteva zile». În bordeiele de pe malul lacului Floreasca trăiesc oameni săraci, atât de săraci, că unul dintre ei mi-a mărturisit grozavul adevăr: în patruzeci de ani de viaţă, niciodată n-a mâncat să se sature şi n-a îmbrăcat o haină nouă. Aceste adevăruri lasă o urmă adâncă în conştiinţa lui Bogdan Amaru. «Am părăsit aceste

Cartie. al de ^oculnje de la Floreasca

mahalale încovoiate de nu știu ce povară». Reportajul, scris în preajma Crăciunului, se încheie cu cuvinte amare: «Totuși, şi pe aici se aprind lumini şi se împart covrigi copiilor înghețați cu colinda. Numai că steaua acestor oameni e de mucava şi idealul de hârtie culeasă de pe străzi» («Capitala la periferie», în «Dimineața», din 22 decembrie 1934). Bogdan Amaru a cunoscut şi a descris nu numai mizeria șomerilor proveniți din rândul muncitorilor: apăruse o nouă categorie: șomerii intelectuali – pândiți şi unii şi alții de spectrul foamei."[93]

- **Munca, 6 decembrie 1966:** articolul enumeră boierii și mahalalele existente până la venirea comuniștilor, care l-au schimbat profund prin construcții complexe.

„Ghidul Bucureștiului alcătuit la 1871 de către colonelul Pantazoglu îi așază pe boierii Floreşti într-a treia treaptă a stărilor («boieri pământeni de mina întâia») după boierii din familiile domnitoare pământene şi cei din familiile domnilor fanarioți. O Floreasca, stăpână a mahalalei din preajma lacurilor, şi-a lăsat numele intru amintire bucății de moşie plină de gropi, de iazuri putrede şi maidane cu gunoaie. Au existat mahalale cu nume şi mai pitorești: Cişmeaua Roşie, Salcia Tranzită, Zece Mese, Falcă-prăjită ori Bate-peşte, dar mai sordidă ca aceasta nu cred să mai fi fost vreuna... Îți scriu, iubite prietene, această carte poştală dintr-unul dintre cele mai frumoase cartiere ale Bucureștiului nou, din Floreasca. E un cartier tânăr dar care, față de cele ce se nasc azi, are o vârstă venerabilă, aproape opt ani, ceea ce, potrivit freneticului ritm de construcție al Capitalei, înseamnă foarte mult. Opt ani de când excavatoarele şi târnăcoapele au pus capăt seculare existențe a „gropii" care era Floreasca. Cred că groapa era împărăția fericită a șobolanilor bărăgăneni, a broaştelor săltând peste smârcuri, cimitir fastuos al lighioanelor sucombate in ogrăzile bucureştene şi in acelaşi timp depozitul gunoierilor. Era această groapă un pământ ciudat, cu colibe scobite pe la margini, locuite de spoitori şi lăutari tuciurii, în care prunci goi îşi târau umbra firavă printre mărăcinişuri şi bozii. Constructorii au ars cu var lutul infectat şi au acoperit groapa cu pământ dulce adus din câmpie, iarba şi rădăcinile curate au astupat rănile monstruoase şi aşa, sub tălpile zidarilor s-a aşternut un tărâm nou.
Urcate spre cer, schelele de lemn au umplut aerul cu mireasmă de brad despicat, lacrimi de răşină au fumegat în focurile de noapte şi într-o dimineață oamenii s-au văzut în fața unui tablou incredibil: blocuri in Floreasca! Arhitecții n-au găsit pentru primele case de piatră cele mai fericite soluții, planurile lor erau şi ele la început, dar, în ciuda unei aparente monotonii, acum construcțiile de atunci au căpătat, in timp, o frumoasă patină şi ceea ce s-a zidit mai apoi a întregit echilibrul cartierului conferindu-i o certă personalitate. Blocurile albastre străjuind uzina «Automatica» şi patinoarul artificial sunt cred eu, cele mai frumoase din București.
Aşadar Floreasca, iubite prietene, e un cartier veteran al construcțiilor socialiste care impune prin sobrietate şi poezie. Acum, la vreme de iarnă, când zăpada umple cu fructe neverosimile crengile goale arborilor, când gleznele albe ale dansatoarelor coboară pe antenele de televiziune in liniştea odăilor cu ferestre deschise spre stelele pale, este aproape

Peisaj nou la Floreasca

Interviu cu un constructor de locuințe

Vom consolida cuceririle de pînă acum

imposibil să-ți imaginezi cartierul de odinioară, moșie tragică a boieroaicei de prim rang. Poate că, acoperit de zăpada, nivelând șovăielnic gropile coșmarului, ciori spintecau văzduhul ca pe câmpiile marilor bătălii medievale. Departe de a se opri la chipul de azi – Floreasca poate uimi – cartierul meu e o mândrie a Orașului lui «Bucur Ciobanul», ctitorul astfel mângâiat de cântec."[94]

3 Avântul tehnologic în construcții și sprijinul sovietic
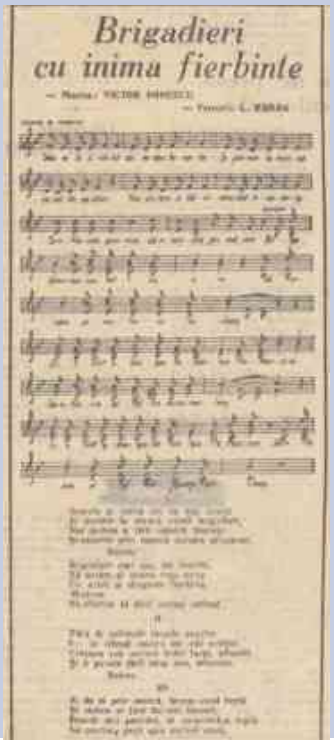
- **Constructorul, 28 ianuarie 1956:** descriere metaforică a șantierului de construcții; reporterul punctează într-un limbaj tehnic caracteristicile șantierului. Tonul romantic și plin de epitete venea să ofere poezie unui domeniul tehnic precum construcțiile.

„văzduhul senin vibrează de ritmurile unei alte muzici, în care armonia șuierătoare a electromotoarelor macaralelor și benzilor transportatoare e contrapunctată de duduitul gălăgios al tractoarelor" Mai mult, „nucleul acestui plan îi constituie crearea bazei tehnico-materiale pentru executarea lucrărilor cu o înaltă productivitate a muncii şi cu un caracter industrial accentuat. Pe șantier, mecanizarea va avea cuvântul hotărâtor. Mai ales la transporturi. S-au şi montat o macara-catarg «23 August»" şi o macara-turn KSK-3, s-au adus piesele unui KSK-4 şi unui BT-15. Terenul va fi străbătut de o rețea decovil, deservită de două locotractoare, iar o linie de garaj lungă de peste 2 km va face legătura cu calea ferată de la Herăstrău. Cărămizile vor fi conteinerizate încă de la fabrică; scos din magazie cu transportoare tip Fuller simplificate, cimentul va fi dus în cupe basculante, pe o monoșină, la cele două centrale de mortar, ce vor fi executate după ultimul proiect al I.C.S.C., cu cuploare Sizov, schelet metalic şi panouri de inventar. Varul (stins cu stingătoare I.C.S.C. şi lichefiat mecanic) va fi adus aici prin conducte, cu ajutorul pompelor de mortar. Containerele de ciment, mortar şi cărămizi, cărucioarele Malțev, colțarele Şirkov şi Tille, ca şi alte mijloace de mică mecanizare şi dispozitive de înaltă productivitate vor găsi aici o largă aplicare. De asemenea, două școli pentru zidari şi dulgheri, cabinetul tehnic şi de tehnica securității muncii, clubul vor ajuta la crearea şi perfecționarea cadrelor de muncitori calificați, care în producție vor fi organizați în brigăzi complexe şi de specialitate."[95]

- **Munca, 29 aprilie 1956:** articolul reia importanța macaralelor și a tehnicii pe șantier și pune accentul și pe portretul muncitorului.

„La Floreasca, tehnica înaintată este acum un bun al muncitorilor. Unul dintre fruntașii șantierului, Ștefan Ion, împreună cu brigada sa, montează uriașele prefabricate la etajul I al blocului nr. 46. În ajutorul lor, se află un adevărat gigant – autocamionul macara de Tip «M.A.Z.» care ridică cinci tone la o înălțime de 12 metri. Mașini uriașe domină de altfel întregul șantier. Tehnica nouă își spune din plin cuvântul."[96]

FLOREASCA...
1936
1959
Sport
Noi sortimente de bunuri de consum vor fi puse în vînzare pînă la 23 August
TELEGRAMĂ

Brigadieri cu inima fierbinte

• **Munca, 20 aprilie 1956** detalia cum lucrau pe șantier sau mai bine zis cum se vedea ajutorul sovietic. Două tehnici denumite «în lanț», respectiv «Orlov» asigurau faptul că cele mai avansate cunoștințe sovietice ajungeau și pe șantierul din Floreasca.
„Aici oamenii lucrează după metoda «în lanț». Mai încolo, o brigadă de zidari aplică sistemul lui Orlov. Aproape 3 metri cubi zidărie de om. Asemenea realizări obține Dobre Andrei, șeful unei brigăzi complexe. În cinstea lui 1 Mai, realizările lui vor fi şi mai mari. Acesta e angajamentul. El se află scris undeva, alături de acela a lui Ștefan Ion, șeful brigăzii cu care se întrece. Greu să te pui cu oamenii lui Ștefan [...]. Pe martie, datorită realizărilor lor, au câștigul drapelul de brigadă frun-tașă pe şantier. Acum ei se ocupă cu montarea prefabricatelor la etajul întâi al blocului nr. 46. Uriașul autocamion-maca-ra de tip „MAZ" care îți ridică 5 tone la o înălțime de 12 metri, le va veni în ajutor. Angajamentul e ca de la 25 ale lunii înco-lo, brigada să treacă la etajul al doilea. Oamenii nu spun nimic, dar câte o șoaptă venită de ici de colo, te face să înțelegi că la această dată ei vor ca angajamentul să fie supra îndeplinit. În birourile şantierului de construcții de la Floreasca e o animație deosebită. Colectivul de tehnicieni în frunte cu inginerul șef Munteanu, pune la punct ultimele pregătiri pentru ca ziua de 1 Mai să-i prindă cu frumoase realizări. Va fi gata până atunci zidăria etajului II de la blocul nr. 35, cea de la etajul I al blocului nr. 52, vor fi montate cele două noi macarale pionier. Desigur s-au luat şi măsuri pentru continua mecanizare a muncii. Oare cum poți altfel să îndeplinești sarcina ca cele 13 blocuri cu câte două etaje actualmente în construcție, să poată fi terminate la timp? Ele vor fi doar o părticică din planul ce trebuie realizat în anii viitori. Pe o suprafață de 37 hect-are se vor construi blocuri cuprinzând 2.479 apartamente ce vor asigura spații de locuit pentru circa 10.000 persoane. În același timp se vor ridica clădiri pentru 4 creșe, 4 cămine de zi, 2 şcoli, o baie şi o spălătorie publică, o sală de spectacole şi diverse magazine. Cu alte cuvinte un nou cartier model va înflori în această parte a Capitalei, unde odinioară era un întins loc viran.
Deocamdată se înalță doar zidurile blocurilor. Iar macaralele puternice ca cele din clișeul nr. 1, împreună cu oameni pricepuți fac ca zi de zi zeci de mii de cărămizi să-şi găsească locul între straturile de mortar. În curând se vor monta şi 4 noi macarale de tip S.P.K. 1 pentru ridicarea elementelor mari, prefabricate, elemente care aci se folosesc pe scară mare. Până atunci, macaraua autocamionului „MAZ" (pe care-l vedem în clișeul nr. 2) poartă spre înălțimea unuia din blocuri, o parte din planșeuri de beton prefabricat."[97]

• **România Liberă, 4 aprilie 1956:** interviu lui S. Munteanu, inginerul șef al șantierului de locuințe Floreasca. Arti-colul punea accent pe mecanizarea procesului de producție: «4 macarale catarg «23 August», o macara turn K.S.K. 3 şi... în curând pe şantier se vor monta 4 macarale S.P.K. 1 pentru ridicarea elementelor mari prefabricate şi două macarale Oto Kaizer.», influența sovietică (Stații centrale de preparare a mortarului precum şi locul unde va fi montată fabrica ce va sosi din Uniunea Sovietică pentru prepararea betonului) și pe industrializarea construcțiilor: («Ați vrea să cunoașteți desigur în ce măsură ne preocupăm pentru industrializarea construcțiilor»);

București 500

„Orașul"... Floreasca

Una din cele mai vii mărturii ale dezvoltării pe care cunoaște Bucureștiul nostru drag în anii puterii populare, oferă cartierul Floreasca. Aproape peste noapte în această parte a Capitalei a răsărit un adevărat oraș, cu zeci și zeci de blocuri noi, date în folosința cameniior muncii.

AZI, IN CAR

500

FLOR

„Planul rămânea la 2479 de apartamente – 10.000 persoane, precum și 4 creșe, 4 cămin de zi, 2 școli, o baie și o spălătorie publică, o sală de spectacole, o bibliotecă, o farmacie și diverse magazine. Plus parcul cu fântâni, statui, terase, locuri speciale de joacă pentru copii.
„În primul rând folosirea prefabricatelor va duce la economisirea materialului lemnos, la eliminarea timpului de așteptare pentru priza betonului, la accelerarea procesului tehnologic şi la eliminarea caracterului sezonier al construcțiilor, putându-se astfel lucra în același ritm în toata cele 12 luni ale anului„;
„În momentul de față sunt în construcție primele 13 blocuri cu 363 apartamente cu o suprafață locuibili de 10.271 metri pătrați. Pentru terminarea acestora înainte de termen, muncitorii şi tehnicienii şantierului."[98]

- **Constructorul, 7 iulie 1956** insistă pe același proces de tehnologizare:

„Unul din primele lucruri care atrage atenția oricărui vizitator al șantierului de locuințe Floreasca – București (Trustul nr. 3) este stația mobilă de tencuire mecanizată. Utilajele ce o compun – malaxor „«Steaua Roșie» de 2501, ciur vibrator şi pompă de mortar – sunt montate pe o remorcă – platformă, ce poate fi ușor deplasată de la un bloc la altul."[99]

- **România Liberă, 6 octombrie 1956** anunța stadiul lucrărilor.

„Atenţia principală a fost îndreptată spre organizarea în aşa fel a lucrului încât pe timp nefavorabil să se poată lucra în special la interioarele blocurilor. De aceea, în momentul de față majoritatea muncitorilor au fost concentrați la lucrările de zidărie, astfel ca în cursul lunii decembrie să nu mai rămână decât două blocuri neterminate din totalul ce trebuie dat în folosință anul acesta. De asemenea, s-au făcut preparative pentru a se putea lucra şi la celelalte 13 blocuri, începute în semestrul II şi care vor fi date in folosință anul viitor. La 8 din acestea, pe timp nefavorabil, se va lucra la interioare, iar la restul de 6 la zidărie." [100]

- **Constructorul, 15 septembrie 1956** anunța folosirea generatorului de carbid și menționa și celelalte ansambluri de blocuri muncitorești ce se construiau concomitent.

„Pe șantierele întreprinderii fost extinsă folosirea generatorului de carbid – în care se folosește carbidul mărunt şi praful de var (inovația maistrului Petre Sticlar). Pentru trimestrul IV conduce întreprinderii își îndreaptă atenția către o bună organizare a șantierelor bloc Carlton, Floreasca (unde vor ataca pe lingă cele 13 blocuri, încă alte 10) blocul experimental din șoseaua Giurgiului şi cvartalul de locuințe din Bulevardul Muncii."[101]

- **Munca, 24 decembrie 1956** punea accentul pe poligonul special pentru confecționarea elementelor prefabricate.

„Moș Costache știe din experiența lui de gospodar că, pentru nevoile casei, nu trebuie să te bizui numai pe «cumpărăturile făcute în târg». Gospodarii de pe şantier s-au gândit la fel, amenajând poligonul special pentru confecționarea ele-

TIERUL
REASCA

Stradă în cartierul Floreasca

mentelor prefabricate necesare «blocurilor de contur», adică blocurile care vor mărgini cele 37 hectare pe care se vor înălța cele 2.479 apartamente prevăzute în plan. Muncile de pe şantier sunt mult uşurate de maşini. Macaralele românești lucrează alături de cele de fabricație sovietică şi ungară. Liniile de decovil, autoîncărcătorii, remorcile-tractate, benzile rulante, asigură transportul. Stingătorul de var I.C.S.C., deservit numai de doi muncitori, înlocuieşte munca a 16 muncitori."[102]

- **Munca, 31 octombrie 1958** sublinia importanța mecanizării șantierului și a economisirilor de materiale pe care le făceau muncitorii.

„Desfăşurând larg întrecerea socialistă cu obiectivul „Să construim mai bine, mai repede şi mai ieftin" constructorii de pe şantierul Floreasca au dat în folosință cu mult înainte de termen 393 apartamente. Datorită îmbunătățirilor aduse proiectelor, suprafața locuibilă a fost mărită de la 35 la 51 la sută. În comparație cu anul trecut întreaga activitate a şantierului s-a schimbat. Munca se desfăşoară mai organizat, mijloacele mecanizate sunt utilizate mai bine, o serie de metode înaintate (metoda în lanț şi metoda Orlov, tencuitul mecanizat), sunt aplicate, aducând o mare contribuție la realizarea zilnică de către fiecare zidar calificat a unei medii de 3 m cubi de zidărie. Pe baza răspândirii experienței înaintate, colectivul şantierului reuşeşte să economisească zilnic şi însemnate cantități de materiale. Numai la un m3 de zidărie se economisesc 20 cărămizi."[103]

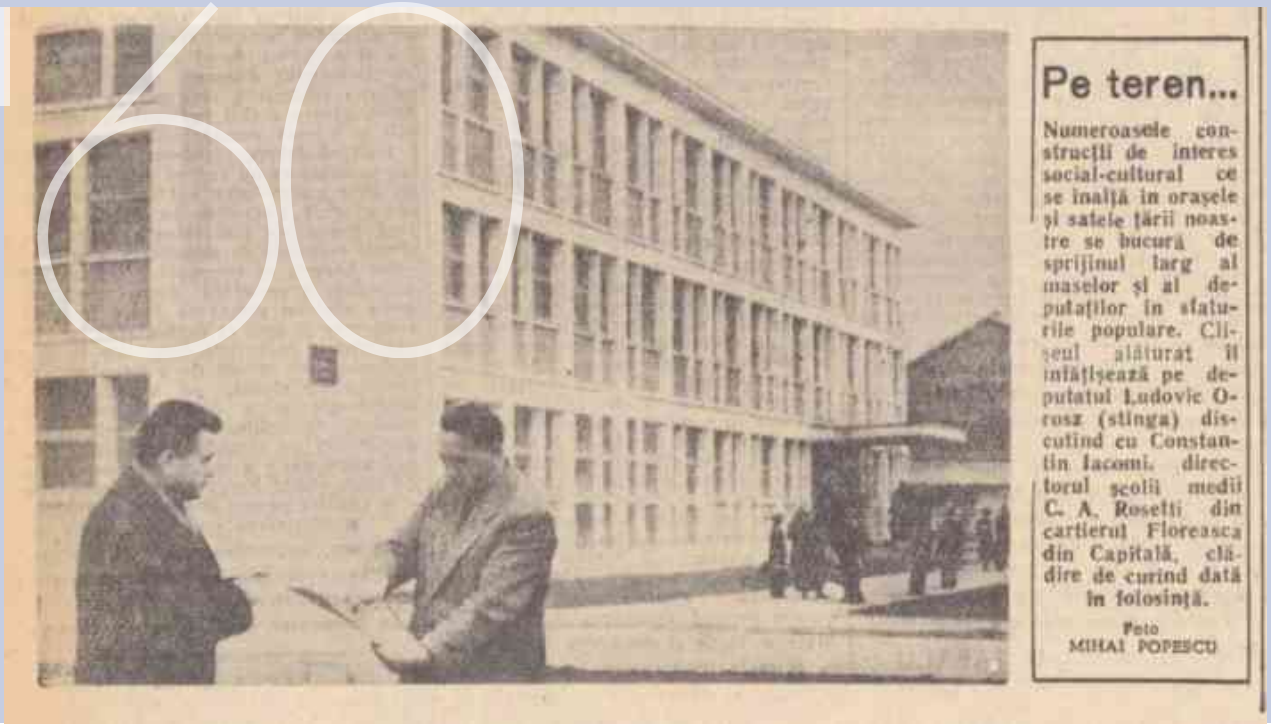
- **Scânteia, 1 august 1962** publica un articol al inginerilor de pe șantierele bucureștene în care aceștia subliniau importanța mecanizării șantierelor.

„Măsurile luate încă de la început pentru organizarea lucrărilor au permis constructorilor de pe şantierul nr. 4 Floreasca din Capitală să lucreze cu o productivitate tot mai ridicată, să realizeze un ritm înalt de lucru; blocul cu 11 etaje, primul din cele şase care se vor construi aici, a fost ridicat în numai 13 zile şi jumătate. Mecanizarea lucrărilor şi-a spus din plin cuvântul pe acest şantier. Cu ajutorul unei singure macarale, platforma de turnare a fost aprovizionată ritmic cu beton."[104]

Portretul muncitorului constructor

- **Constructorul, 26 mai 1956** publica portretul zidăriței Maria Bărbulescu care se calificase în această meserie și lucra într-una dintre brigăzile de forță ale șantierului.

„Maria Bărbulescu a venit în București din satul natal de pe meleagurile oltenești să-şi facă un rost in viață. A nimerit la șantierul din Bucureștii Noi, unde a văzut că se ridică altfel de case decât în sat la ea, adevărate palate. În brigada lui Ion Gherghina nu se admitea muncitorilor să facă multă vreme lucru necalificat. Așa era regula. N-a durat mult şi a început o școală de calificare de 6 luni. Era în școală încă, şi minunase oamenii de pe șantier ce repede deprindea meseria. Ba, câteodată, la capăt de lună, suma cea mai mare figura în dreptul numelui ei. Şi în brigada lui Doboș? E de un an şi a devenit

Pe teren...

Numeroasele construcții de interes social-cultural ce se înalță în orașele și satele țării noastre se bucură de sprijinul larg al maselor și al deputaților în sfaturile populare. Cliseul alăturat îl înfățișează pe deputatul Ludovic Orosz (stînga) discutînd cu Constantin Iacomi, directorul școlii medii C. A. Rosetti din cartierul Floreasca din Capitală, clădire de curînd dată în folosință.

Foto
MIHAI POPESCU

Barul cofetăriei „Flo

ajutorul cel mai de seamă al șefului de brigadă. Trepte: școlile de calificare de gradul I și II; măiestrie în meserie."[105] Acest tip de portret, care continua cu faptul că Maria Bărbulescu urma să se căsătorească cu un muncitor, coleg de șantier, o portretiza drept o femeie simplă, fidelă meseriei și angajamentelor.

- **Steagul Roșu, 4 iulie 1956** aducea în prim plan aceste nume relativ anonime pentru ca muncitorii să se simtă reprezentanți și că ,munca lor contează

La lucrările de zidărie şi montaj, brigăzile complexe de constructori obțin o înaltă productivitate. Brigada condusă de Dumitru Vasile, de pildă, a terminat cu 5 zile mai devreme zidăria şi montajul planșeelor la blocul 36, cea condusă de Marin St. Marina redus cu 3 zile durata lucrărilor similare de la blocul 52, iar brigada lui Dumitru Constantin, care lucrează la blocul 43, a obținut un avans de 2 zile."[106]

- **Munca, 22 iulie 1956** povestește de vizite de lucru ale brigăzilor din Transilvania pentru schimb de experiență: „din prima zi s-au închegat prietenii sincere între membrii brigăzii lui Orosz şi acei ai brigăzilor de tencuitori de pe șantierul Floreasca. Fiecare se străduiește să afle ceva nou din experiența celuilalt. Inginerul Lazăr Tiberiu, la rândul său, discută cu tovarășul Sommer, mecanicul șef al șantierului Floreasca, despre modul cum se aplică aici tencuiala mecanizată."[107]

- **Constructorul, 18 august 1956** anunță primele blocuri date în folosință (54 apartamente), cu accentul pe „brigada de tencuitori a zidarului Marin S. Marin"[108].

- **Constructorul, 20 octombrie 1956**. Însă muncitorii și șefii de brigăzi sunt mult mai motivați atunci când au de lucru pentru zile importante: 1 mai, 23 august, 7 noiembrie, declanșând
„întrecerea socialistă pornită pe şantier în cinstea alegerilor sindicale şi a zilei de 7 Noiembrie ne întărește şi mai mult convingerea că la şantierul Floreasca întrecerea pe profesii între mecanici poate fi organizată. Trebuie numai ca cei ce răspund, de bunul mers al şantierului să vină cu mai mult spirit de organizare."[109]

- **Munca, 23 decembrie 1958** ne introduce în lumea constructorilor. E foarte interesant salariul, faptul că insistă pe depășirea planului. Lumea figurilor centrale ale muncitorilor bucureșteni.
„Era chiar la vremea prânzului. Omul care ne însoțea şi cu care pornisem în căutarea zidarilor conduși de brigadierul Ion Doboș, ne-a purtat aproape prin tot şantierul Floreasca. Ne oprim la blocul 85/3.
Unde-i tovarășul Ion Doboș?
Nu mai lucrează aici de mult S-a mutat la alt bloc.

reasca" deschis de curînd în cartierul Floreasca
Foto : AGERPRES

(Continuare în pag. 2-a)

Fotografia noastră înfățișează cîteva din blocurile noi construite în cartierul Floreasca din Capitală, în mijloc, acasă la brigadierul Dumitru Burșa.
Foto : MIHAI POPESCU

Întrebăm şi la cel indicat. Ni se răspunde că aici a lucrat acum o lună şi poate fi găsit probabil la blocul 83/2. În sfârşit, abia acolo am dat de oamenii săi. Dar de el nu. Era la cantină. Ca membru al comitetului de întreprindere are sarcina să se ocupe de bunul mers al acesteia.
Dar câte blocuri ați clădit aici, în Floreasca, tovarăşe Doboş?
Apoi, mai ştiu eu? Să tot fie 15–16. O stradă întreagă. Iacă, de mâine ne mutăm şi de la blocul ăsta – şi arată spre unul care avea două etaje. Luna trecută am realizat 900 m. c. Depăşire – 100 mc. Şi ţineți cont n–am lucrat 4 zile, din lipsa materialelor. devenit o haină prea strimtă pentru brigada noastră. Nu mai suntem mulţumiți de el. Aşa că am cerut conducerii să–l suplimenteze. Nu mă laud, dar să ştiți că am oameni unul şi unul. Uite chiar vine unul dintre ei, Petre Radosovici.
Ce–i cu tine aşa de târziu la masă ? – îl luă în primire şeful brigăzii.
Am avut nişte treburi pe la comitetul U.T.M. – răspunse tânărul.
Atunci dă fuga, mănâncă şi apoi ai grijă să fie cît mai multă cărămidă sus. Altfel, intrați iar în gura lui Bădulescu.
E aşa aprig ?
Şi la vorbă dar şi la lucru. Ieri a făcut 8 m.c. într–un schimb. Şi doar norma este de 2 m.c. Şi–a cam tocit 2.000 de cărămizi, în schimb le–a astupat gura celor din echipele în care a lucrat până a venit la mine şi care, pasămite, spuneau că numai gura e de el.
Brigada tovarăşului Doboş, intră în vorbă însoţitorul nostru, care până atunci tăcuse, e un fel de şcoală. Tineri ca Ion Sîrbu, Marin Safta şi alți câțiva de care căutau să se descotorosească alte brigăzi, au învățat aici meserie, nu glumă.
I–am ţinut din scurt, ce să fac! Altfel nu a fost cu putinţă. încă nu erau toți învățați cu munca. Dar acum nu i–aş da pe nimeni, aşa de dragi îmi sunt. Ceilalți meşteri nu voiau să–şi bată capul. De aceea băieții nici nu prea câştigau bine. La mine nu există om sub 1.000 de lei pe lună....Socotind că e timpul să plecăm, deoarece se apropia sfârşitul repausului, ne–am luat rămas bun de la meşterul Doboş,
...Hotărât şi destoinic om. Ion Doboş ştie să clădească nu numai case, ci ştie să formeze şi buni constructori." [110]

- **România Liberă, 18 iulie 1859** propune un interviu cu unul dintre zidari, Constantin Radu. Aceste tipuri de interviuri sunt mai degrabă cuvintele reporterilor care trădau nevoia clară de legitimare a politicilor prin vocea muncitorilor. Zidarul menționea că

„acum am terminat tencuielile la vila aceasta (nr. 233). Suntem pe terminate la şcoală şi urmează vila de vizavi (nr. 230). Acesta este de altfel şi angajamentul nostru pentru 23 August.", iar întrebarea reporterului se duce direct dacă echipa a citit documentele plenarei CC a PMR, răspuns afirmativ. Este puțin probabil ca fix în vârful blocului de unde e făcută fotografia de către fotograful Nicu Vasile, zidarul să fi răspuns chiar aşa. «Chiar în Raportul tovarăşului Gh. Gheorghiu – Dej la plenară se vorbeşte că prin economia de deviz realizată în 1957 şi 1958, s–au făcut peste 3.900 apartamente.» Mai mult decât atât brigadierul apucă să își facă și autocritica spre economisirea materialelor, susținând cu nonșalanță „încă

O stradă din cartierul nou Floreasca din Capitală. (Foto Gh. Vințilă)

facem risipă" și zice că „socotesc însă că atât sarcinile reieșite din Raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej cât şi măsurile prevăzute in Hotărârea plenarei C.C. al P.M.R. pentru îmbunătățirea nivelului de trai, sunt de natură să ne mobilizeze pe noi constructorii de locuințe pentru a obține noi înfăptuiri pe linia executării la timp a lucrărilor şi reducerii prețului de cost pe apartament."[111]

- **Steagul Roșu, 12 ianuarie 1960 –** tâmplăria a fost realizată la Fabrica «Horea, Cloșca și Crișan» din Bacău. „De curând a fost la București. Primul său gând: să viziteze cartierul Floreasca. Știa el pentru ce anume. În acea zi de decembrie, dacă ai fi fost în preajma-i, l-ai fi văzut cum s-a oprit in fața unui bloc, proaspăt dat in folosință. Cerceta cu atenție ușile, ferestrele; de aproape, de departe. Bucuria o ghiceai ușor pe fața lui. Era o bucurie de copil, pe care ar fi vrui s-o împărtășească şi altora. Ar fi vrut să spună tuturor, celor care treceau pe. lingă el, că el, Iosub Dumitru, tâmplar mecanic la H.C.C. Bacău, şi tovarășii lui sunt cei care au confecționat ușile şi ferestrele blocului. Ușa pe care o deschide acum fetița blondă a trecut prin mâinile lui mai întâi. Ca atâtea sute şi mii de uși şi ferestre."[112]

- **Scânteia, 20 august 1962:** construirea blocurilor turn aduce în prim-plan portretul meșterului dulgher Ion Molnar. „Podiumul cofrajului glisant se afla acum deasupra celui de-al 12-lea etaj. De aici, de pe podium, Ion Molnár privea orașul. Cartierul Floreasca se întindea la picioare, bulevardele își desfăceau razele în depărtare; în jur se vedeau lacurile, Casa Scânteii, parcul.
N-au trecut nici două săptămâni de când aici nu era nimic. Un loc viran. Ion Molnár își amintește bine emoția cu care a ieşit din biroul inginerului-șef.
Să te pregătești pentru o treabă deosebită – i-a spus inginerul. O construcție în care dulgherii vor avea cuvântul hotărâtor.
O casă de lemn?
O casă de beton!
Pentru prima dată în București aveau să se ridice câteva blocuri construite din beton armat cu ajutorul cofrajelor glisante acționate hidraulic. Meșterul dulgher Ion Molnár avea sarcina de a construi cofrajul şi de a-i supraveghea apoi funcționarea [...] În cinstea zilei de 23 August constructorii au desfășurat o întrecere însuflețită. Din prima zi de lucru la noul bloc, Ion Molnár şi echipa sa de dulgheri au izbutit Să imprime muncii un ritm precis. Şi exact în seara, celei de-a 12-a zile, cricurile s-au oprit şi ghearele de oțel s-au fixat, pentru odihnă. Angajamentul fusese îndeplinit: un etaj în 24 de ore. Veseli, dulgherii priveau – de pe ultimul planșeu – orașul care își aprindea luminile: orașul cu bulevardele lui, cu parcurile, cu cartierele cărora constructorii le dau azi o nouă tinerețe. Orașul căruia echipa lui Molnár, alături de ceilalți constructori, se pregătește să-i dăruiască al treilea bloc construit cu ajutorul cofrajelor glisante."[113]

Micii locuitori ai tînărului cartier Floreasca din Capitală pornesc în excursie. Itinerariul lor începe de la grădiniță și continuă prin locurile cele mai frumoase din cartier.

Interiorul noii cofetării deschise zilele trecute în strada Bach din cartierul Floreasca. (Foto: I. R. Costin)

- **România Liberă, 18 iunie 1964** interviu cu Ion Gonțoiu, șeful brigăzii de dulgheri:
„Mai târziu, în fosta groapă Floreasca, schelele au început să se întindă pe spații tot mai largi. Un colț al Bucureștiului se înnoia. Brigada de dulgheri a lui Ion Gonţoiu nu mai prididea să confecționeze tipare de tot felul pentru noile case, din noul cartier bucureștean. Era un freamăt, un neastâmpăr unanim ce mustea de bucuria unei creații până atunci necunoscute. Dulgherii din brigada lui Gonţoiu au ridicat schele pe loc gol Si le-au coborât de pe zidurile proaspete ale blocurilor din Floreasca, însoțind în ritmul viu al construcției întregul drum al tânărului cartier, până când au ajuns în piața Dorobanți."[114]

4 Vizitele ale delegațiilor naționale și internaționale

Floreasca a devenit, la sfârșitul anilor 50, unul dintre cele mai importante punct de vizită ale delegațiilor naționale și internaționale. Era locul perfect cu care regimul să se mândrească.

- **Conform ziarului Constructorul, 23 iunie 1956,** primii care au venit au fost bulgarii care au vizitat Întreprinderea „Progresul", apoi Casei Scânteii, Teatrul de operă şi balet și au ajuns și la Floreasca.
„au avut multe cuvinte de laudă, dar mai ales s-au interesat de standul de pretensionare, de tipurile de elemente pentru planșeu, de instalația mecanizată pentru stingerea varului, de normele aplicate la finisaj, de sistemele de izolare a acoperișurilor şi teraselor. Şi-au notat cu grijă explicațiile, iar la rândul lor au vorbit despre metodele pe care le aplică ei înșiși"[115]. Erau acestea cu adevărat întrebările pe care le-au pus constructorii bulgari, erau aranjate dinainte sau sunt inventate de reporterul Constructorului?

- **Pe 12 iulie 1957, Munca** nota prezența unei echipe de muncitori din URSS care au lucrat într-o oră cu 400% mai mult decât românii.
„Oaspeți deosebiți pe șantierul de locuințe «Floreasca» , menționând o echipă de muncitori din Uniunea Sovietică care făcea o demonstrație. Sigur, tonul asertiv al redactorilor de la Munca devenea absurd «După o oră de muncă, din calcule a rezultat că zidarul sovietic depășise norma orară a zidarilor de pe acest șantier cu 400%.» Aceste articole de presă veneau să convingă publicul larg de justețea prieteniei cu Uniunea Sovietică.

- **Flacăra Sibiului, 16 aprilie 1960** pune accentul pe excursiile organizate ale diverșilor turiști în capitală:
„Foarte reușită a fost de asemenea plimbarea cu autocarul la cele mai semnificative obiective. Excursioniștii au admirat cu vădită mândrie cartierul de blocuri din Floreasca, orașul palat al muncitorilor bucureșteni"[116].

- **Scânteia Tineretului, 14 mai 1960** anunță vizita rectorului Universității din Paris, Jean Sarrailh

Locuință muncitorească în cartierul Floreasca „Parcurilor"

NOI UNITĂȚI COMERCIALE IN CARTIERUL FLOREASCA

Ieri dimineața s-a deschis în cartierul Floreasca două noi unități comerciale. Locatarii din acest cartier au la dispoziție, începînd de ieri, pe strada Ceaikovski, o unitate modernă „Agroexpres", bine aprovizionată și utilată cu instalații optime și un magazin „Alimentara" cu o mare diversitate de produse. În clișeu: Primii cumpărători la magazinul „Alimentara".

Foto: AGERAS POPESCU

„locuințele armonioase şi confortabile din cartierul Floreasca, pe care le construiți pentru muncitori. Fără să o faceți în dauna spațiilor verzi atât de numeroase, vă măriți capitala, o modernizați, într-un ritm impresionant pe care am avut ocazia să-l admirăm."[117]

- **România Liberă, 19 noiembrie 1960** anunță vizita unor reprezentante ale femeilor din Africa și Asia care au vizitat școala din Floreasca.

„Reprezentantele femeilor din țări ale Africii şi Asiei, care participă la seminarul cu tema „Ocrotirea mamei şi a copilului" şi-au continuat vineri vizitele în Capitală. Oaspeții au vizitat în cursul dimineții noile cartiere de locuințe Floreasca şi 23 August. În cartierul Floreasca reprezentantele femeilor din Congo, Indonezia, Irak şi Togo au vizitat Școala medie mixtă nr. 34 „C. A. Rosetti", la oare învață peste 2.000 de elevi, creșa de cartier, unde sunt îngrijiți aproape 100 de copii, precum si policlinica din cartier. Apoi oaspeții au făcut o vizită la locuințele unor muncitori care s.au mutat de curând în acest cartier al orașului. „Am rămas pur şi simplu uluită de tot ceea ce ați făcut într-o perioadă atât de scurtă", a declarat la sfârșitul vizitei Delphin Lowson din Togo. Aș dori ca şi copiii din Togo să învețe în asemenea școli ca cea din cartierul Floreasca şi să trăiască în astfel de locuințe. Dar colonialismul, a spus ea, ne-a lăsat numai mizerie şi suferință."[118]

- **Dobrogea Nouă, 7 aprilie 1961** anunța vizita unei delegații cehoslovace.

„În după-amiaza zilei de joi, membrii delegației cehoslovace însoțiți de tovarășii Chivu Stoica, Petre Borilă, precum şi de tovarășii Florian Dănălache, Mihail Haşeganu, Dumitru Diaconescu, președintele Comitetului Executiv al Sfatului popular al Capitalei, Horia Maicu, arhitectul șef al orașului București, au Vizitat Capitala. Oaspeții s-au oprit mai întâi în cartierul Floreasca. La sosirea solilor poporului cehoslovac, sute de cetățeni s-au adunat spontan în jurul lor şi le-au făcut o caldă primire, aplaudând şi scandând lozinci în cinstea prieteniei dintre popoarele român şi cehoslovac. Arhitectul Horia Maieu a dat membrilor delegației explicații în legătură cu construirea ansamblului de locuințe de la Floreasca."[119]

- **Scânteia, 7 aprilie 1961** relata diferit aceeași vizită a delegației cehoslovace.

„în după-amiaza însorită de primăvară, tânărul cartier bucureștean Floreasca își întimpină oaspeții cu covorul multicolor al florilor așternute printre zecile de blocuri noi, dar mai cu seamă cu profundele sentimente de prietenie şi dragoste ale locatarilor săi, oameni ai muncii din Capitală. Din mulțimea care-i înconjoară, se aud urări în cinstea prieteniei de nezdruncinat dintre popoarele noastre frățești. O femeie în vârstă strânge cu căldură mina tovarășului Novotny, iar pionieri de la școala «Emilia Irsa» se fotografiază în grup cu înalții oaspeți."[120]

- **Scânteia, 24 iulie 1961.** Nu doar delegații străine vin în București, ci și din toată țara, precum o delegație de peste 1600 de elevi din Maramureș

scurtă cronică de cartier

S

...clădește! Peste tot, acolo unde au rămas moșteniri doar coclauba mizere și înghesuite, gropi, maidane și noroaie, se clădește...

Cartierul Floreasca...

Aici s-a ridicat în anii regimului nostru un cartier nou, construit după cerințele vieții noastre socialiste. În afara blocurilor de locuit s-a creat un întreg complex pentru deservirea social-culturală a cetățenilor: creșă, cămin, școală de 7 ani, școală medie, ambulatoriu, cinematograf...

Despre toate acestea ne vorbește tovarășa Georgeta Pop, membră în Comitetul femeilor

„În cartierul Floreasca, scurt popas. Micii excursioniști privesc fermecați acest frumos «orășel» de la marginea Bucureștiului. Totul nou – străzi, blocuri, peluze cu flori. Imaginile noi ale socialismului incintă inimile constructorilor de mâine."[121]

- **Foaia noastră, 1 septembrie 1961:** doi ziariști maghiari care au făcut 50.000 km în RPR.:

„noi am văzut deja aceste locuințe. Am vizitat cartierul Floreasca, cunoscut odinioară ca o mahala cu cocioabe sărăcăcioase, înconjurate de gropi, unde se depunea gunoiul capitalei. Mahalaua a dispărut şi în locul ei se înalță noul cartier cu blocuri minunate, cu cele mai moderne magazine, cu cofetăriile şi restaurantele «numai sticlă şi nichel», şi cu alte sute de clădiri impozante. În acest nou cartier, am putea spune: noul oraș, toate piețele şi străzile poartă numele câte unei celebrități din domeniul muzicii. Deci Floreasca cântă mereu, de aceea poartă acest capitol titlul de «Orașul muzicii»[122].

- **Munca, 19 aprilie 1962** – vizita unei delegații din Finlanda

„Veikko Porkkala (Finlanda), secretar general al Uniunii internaționale a Sindicatelor muncitorilor din construcții, Industria lemnului şi materialelor de construcții: «Ne-am putut da seama, de asemenea, că poporul român, stăpân pe soarta sa, muncește pentru binele său, al tuturor membrilor societății. Am fost puternic impresionați de noile construcții din R. P. Română. Arhitectura română este de-a dreptul încântătoare. Gustului nostru îi corespund îndeosebi noile case de locuit din cartierul bucureștean Floreasca. Ca muncitor constructor am constatat înalta calitate a construcțiilor, ceea ce dovedește că pregătirea profesională a muncitorilor români este ridicată. Scurta noastră ședere în România ne-a convins că în această țară, unde muncitorii sunt stăpâni pe soarta lor, ei fac tot ce pot mai bine pentru înflorirea patriei lor»[123].

- **Informația Bucureștiului, 16 noiembrie 1962.** Unul dintre puținele articole referitoare la transformarea Gropii Floreasca în parc este, de fapt, o relatare.

„O mașină elegantă, purtând inițialele O.N.T., a oprit pe malul drept al lacului Floreasca, în vecinătatea sălii de sport cu același nume. Ghidul, în compania unor turiști din țară, își face mai mult decât profesional datoria. Să-l ascultăm:
Ne aflăm în fața unuia dintre cele mai noi şi mai frumoase puncte turistice ale orașului, o «perlă a arhitecturii bucureștene» cum o numesc gazetarii. Arhitecții au realizat cu mult gust şi pricepere acest peisaj urbanistic. Un cordon de 6 blocuri-turn zvelte, cochete, a câte 11 etaje străjuiesc, asemenea unor plopi uriași, o latură a acestui proaspăt parc. Ferestrele lor... zâmbesc spre oglinda lacului din față, spre tabloul verde întins pe opt hectare şi după cum vedeți, creionat cu măiestrie. Spre calea Floreasca se înalță un alt bloc cu 13 etaje...

Priviți cu puțină atenție tabloul verde... Este un parc tratat la nivelul cerințelor peisagistice moderne. O poiană mare, centrală, cu un punct atractiv la mijloc – un bazin decorativ cu fântâni arteziene – către care se îndreaptă parcă toate plan-

din raionul Stalin, care locuieşte în acest cartier nou încă de la începuturile lui (foto 1).

— Vom începe cu o vizită la cei mici. Căminul nostru găzduieşte zilnic aproape 150 de copii repartizaţi în 4 grupe, după vîrstă. Să intrăm în sala celor de 6 ani. Ştiţi... linişte, copiii urmăresc povestea cuiva şi a celor trei iezi la teatrul de păpuşi al căminului. Să nu-i deranjăm (foto 2).

— Şcoala de 7 ani şi şcoala medie, nouă, femeilor, ne sînt la fel de dragi ca şi elevilor. Acum doi ani, datorită ajutorului pe care l-am dat la curăţenie, şcolile au putut fi date în folosinţă chiar la 1 septembrie... (foto 3).

— În cartierul nostru nu poţi să uiţi de sănătate. Dacă, furat de alte preocupări, nu te gîndeşti la acest lucru, mai ales chiar nu te doare nimic, o invitaţie de la ambulatoriu îţi aminteşte că eşti aşteptat de către comisia medicală pentru controlul general al populaţiei. Controlul preventiv este arma cea mai bună pentru păstrarea sănătăţii (foto 4).

— Cinematograful l-am lăsat baltim mai la urmă. Clădirea pe care o vedeţi (foto 5) o vor folosi elevii şcolii medii, iar noi vom avea alt teatru şi cinematograf. Neapărat să veniţi să le vedeţi. Vor fi gata anul viitor.

ANETA SIMION

tăţiile. Peluza centrală este neplantată; spre ea se deschid perspective către str. Av. Beller, către lac... După cum vedeţi, plantaţia este studiată astfel încât să scoată în valoare elementele arhitecturale şi să conţină în acelaşi timp scene verzi interesante. În colţul dinspre str. Av. Beller, se află un aşa-zis „cap de perspectivă" – un grup de conifere în combinaţie cu stejari roşii şi copaci de altă coloratură. Aleea de la mijloc e asfaltată, celelalte fiind din dale, meşteşugit potrivite. Iată şi suprafeţe de joc, pentru copii, cu balansoare, labirinturi şi alte surprize. Nu lipsesc nici grupele statuare, aşa zisul „mobilier artistic" al parcului.

Ghidul, bine informat, răspunde şi la o serie de întrebări de amănunt:

– Într-adevăr, iluminatul este reuşit; interesant sistemul de stropit zonele verzi cu ajutorul «aspersoarelor».

Ce vechime are parcul? Abia a fost terminat. Vechimea de un deceniu şi mai bine ţi-o sugerează arborii aduşi aici cu rădăcinile împachetate în balot. Ce a fost odinioară pe acest loc? Acest „odinioară" te îndreaptă prea departe, în trecut. E mai potrivit să spunem: ce a fost deunăzi aici? A fost un... rid penibil pe fizionomia oraşului, o împestriţare haotică de vechituri şi cocioabe, celebra groapă Floreasca, cu străzi denumite Papurii, Nufărului, Trestiei, Plaurului, Popândăului (destul de sugestive, nu-i aşa ?) dar purtând şi un pospai de civilizaţie: electrică, trotuar... Groapa a fost un document viu care ilustra pregnant racilele vechii orînduiri, o pecingine ce nu mai putea dăinui. A dispărut ca un vis urât, de care burghezia n-a vrut să ţină seama decenii la rînd. A dispărut ca atâtea alte contraste urbanistice, ca gropile din preajma fostei bariere a Vergului, care au cedat locul unui minunat complex cu stadion, patinoar, teatru și lac cu bărci...

Informaţiile ghidului conţin câteva inexactităţi: unele verbe trebuiau folosite la... viitor. Acest viitor nu este însă atât de îndepărtat. Nu peste multă vreme fosta groapă Floreasca va arăta aşa cum e prezentată în macheta alăturată și cum a fost ea descrisă (ghid ne-a fost arhitectul Valentin Donose care a proiectat noul parc). De altfel, imaginea din machetă este astăzi în plină conturare, pe teren. Cinci din cele șase blocuri-turn şi-au etalat de-acum cu o repeziciune uluitoare siluetele înalte; al șaselea a prins a se ridica şi el, la fel ca şi «paralelipipedul» cu 13 etaje. Extremitatea dinspre lac a noului ansamblu arhitectural urbanistic va fi marcată de un bulevard care va coborî din strada Aviator Beller spre calea Floreasca. Am spus «va coborî», pentru că vechiului dig care separa groapa de lac i se mai retează din spinare. Rezultatul? Se elimină tocmai efectul de groapă al terenului care va purta haină de parc. Se va deschide astfel şi o perspectivă largă spre oglinda lacului Floreasca. Drumul va avea o lărgime de 12 metri şi un trotuar de 5 metri. Construcţia lui a şi început. În preajma şoselei Floreasca se şi toarnă fundaţia...

La ora actuală, peisajul oferă o imagine de şantier complex şi impresionant, cu multe posibilităţi de afirmare a fotoreporterilor. Ce anume subliniază asemenea notă? Poate şi puternicele excavatoare – unul din ele cuprinde într-o singură îmbucătură o tonă de pământ – draglinele masive, buldozerele cu plugurile lor uriaşe, screperele grele. Sunt aceleaşi maşini care acţionau, cu doi ani în urmă, măturând de pe harta oraşului vechea înfăţişare a locuirii, îngropând parcă, în acelaşi timp, trecutul cât mai adânc. Cu aceeaşi repeziciune ajută astăzi, aceleaşi maşini, la mişcările masive, de pământ indicate de arhitecţi, astfel ca ridul de care aminteam să devină perlă turistică.

Încă nu s-a luminat bine de ziuă şi cetăţenii din cartierul Floreasca au şi sosit la secţia de votare nr. 37.

– Se mută din loc, zilnic, peste 1 500 de metri cubi de pământ – ne spunea un inginer. Și sunt de urnit, cu totul 70 000 de metri cubi. În tabloul acesta vremelnic mișună un furnicar de bucureșteni. Arhitecții, constructorii, lucrătorii drumurilor şi parcurilor au zilnic câteva sute de coautori de preț la această dăltuire edilitară: cetățenii, în frunte cu deputații lor, veniți să ajute în mod voluntar pe şantier.
Duminică au lucrat aici peste o mie de studenți. Fosta groapă Floreasca este, așadar, şi un mare şantier al muncii patriotice. Participarea la ridicarea nouă a orașului, la înlăturarea uneia din cele mai puțin plăcute semne urbanistice vechi, are şi o altă semnificație. Care anume? Dispariția gropii cu Papura, Nufărul şi Trestia sa. A fost aplaudată în 1960 de miile de trecători. Zămislirea noului parc Floreasca e subliniată astăzi nu numai de aplauze, ci şi de o contribuție concretă, activă a acelorași cetățeni."[124]

- **România Liberă, 29 martie 1963** anunța deschiderea unei expoziții de fotografii în Mexic.

Recent, în capitala Mexicului, a fost deschisă o expoziție de fotografii, intitulată „România azi". În cadrul expoziției au fost prezentate o serie de fotografii care înfățișează noile construcții de locuințe din țara noastră. Expoziția, care a stârnit un deosebit interes în rândul opiniei publice din Mexico City a fost vizitată de numeroși oameni de specialitate. Iată-l pe arhitectul mexican M. Quintanilla, din grupul constructorilor de la Casa oamenilor muncii mexicani, împreună cu profesorul G. L. Arzubide în fața unui panou care înfățișează construcțiile din cartierul Floreasca din București."[125]

5 Critică și autocritică

- **Munca, 21 iunie 1956** a avut o atitudine constantă în această perioadă, în care critică constant diversele probleme:

„o problemă larg dezbătută a fost aceea a aprovizionării ritmice a șantierelor cu cărămidă, prefabricate şi alte materiale de bună calitate Aceasta constituie de altfel o problemă actuală pentru accelerarea ritmului construcțiilor."[126]

- **România Liberă, 18 martie 1958, reportera Elisabeta Petreanu.** Imaginea cartierului în curs de amenajare a fost amplu dezbătută, pentru că îi deranja în special pe locuitori.

„În sfârșit, atunci când s-o întâmpla așa ceva, zic constructorii, nu şantierul va fi cel care va pune ordine în spațiile şi pe străzile cartierului, ci întreprinderea «Horticola». Şi uite așa. «Horticola» așteaptă ca şantierul să termine lucrările. I.C.A.S.- ul care nici n-a dat vreodată prin cartier, așteaptă să termine «Horticola», etc., iar până atunci cartierul continuă să rămână neîngrijit. Drept e că nici cetățenii n-au dovedit nici un pic de inițiativă, nici un pic de preocupare. Când e timp frumos așa cum a fost în general iarna aceasta, câtă treabă nu s-ar fi putut face dacă s-ar fi pus mână de la mână. Dar deh, poate că e mai plăcut să te împiedeci de gropi decât să le astupi [...] Știam că în sistemul general de organizare

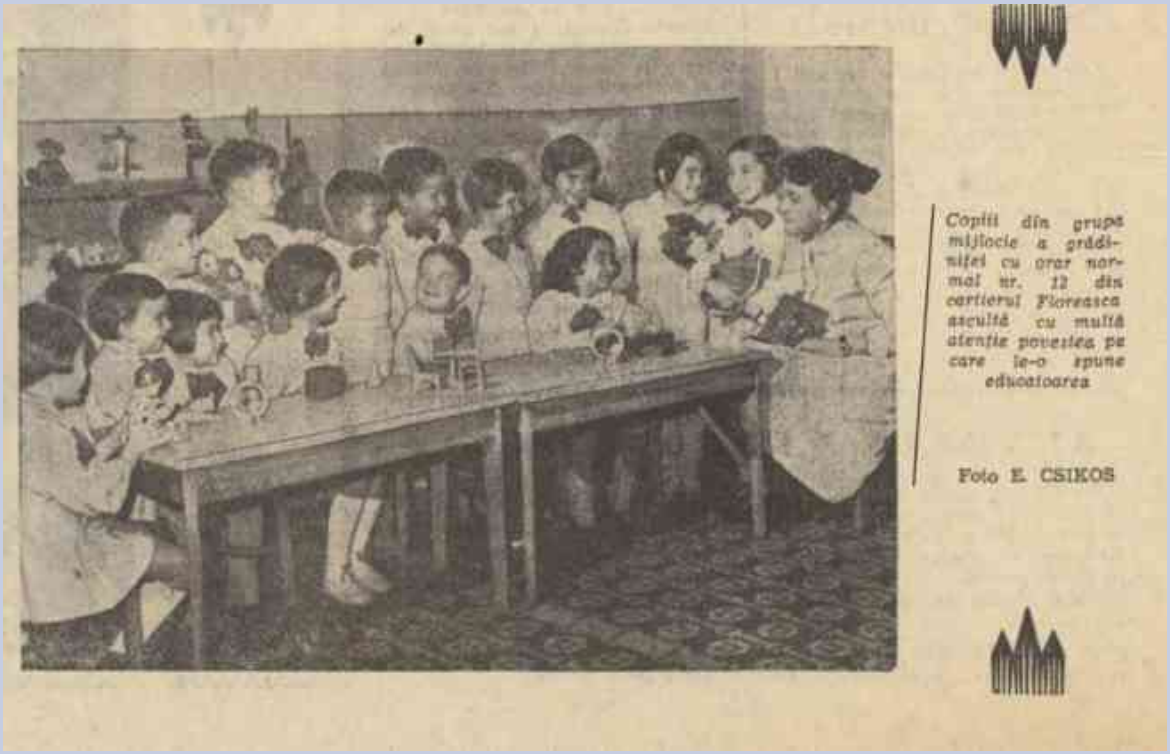
În cursul lunii ianuarie a.c. 20 familii ale unor învățători și profesori din raionul Stalin s-au mutat în locuințe noi. În clișeu: profesorul Marin Georgescu de la Școala medie nr. 7, cu întreaga familie, în noul apartament primit în cartierul Floreasca.

al cartierului sunt prevăzute două blocuri care vor avea la parter diferite magazine. Cel de la cvartalul de sud, a cărei construcție n-a început şi nici nu este apropiată, a fost proiectat pentru magazine imediat necesare ca pâine, carne, coloniale, textile, încălțăminte, etc. etc. Celălalt, de la cvartalul de nord proiectat cu magazine pentru diverse deserviri ca lustragerii, atelier de pălării, frizerii, etc., a fost construit la roșu şi se execută acum o serie de lucrări interioare. E clar că nu de lustragerii sau de atelier de pălării au nevoie în primul rând locuitorii cartierului Floreasca. Credem că e o orientare greșită a coordonării lucrărilor de construcție în raport cu necesitățile imediate ale oamenilor. Poate că până la urmă pentru soluționarea acestei probleme sfatul popular va lua inițiativă amenajării încăperilor viitoarelor magazine pe măsura nevoilor. Dar treaba asta cere însă alte proiecte, alte cheltuieli în plus, cheltuieli care s-ar fi putut evita."[127]

- **Scânteia, 12 iulie 1959** critica faptul că blocurile nu au fost finalizate complet și dădea vina pe Întreprinderea 207. „Câteva blocuri, printre care se află blocurile 204, 205 şi altele au fost începute încă de anul trecut. Ele sunt prevăzute la parter cu magazine. Lucrările trebuiau terminate în cursul acestei luni. Nici până astăzi însă proiectantul nu a asigurat documentația necesară pentru finisarea încăperilor destinate pentru magazine. Blocurile sunt aproape terminate, în afară de magazine. Din această cauză unele utilaje sunt imobilizate aci, ceea ce scumpește prețul de cost. Şi în munca constructorilor sunt unele lipsuri. Uneori instalatorii nu execută la timp lucrările de instalații sanitare din care cauză tencuitorii sunt nevoiți să refacă unele lucrări. Alteori lipsește tâmplăria. Blocul 23 este terminat complet şi zugrăvit, îi mai lipsesc doar... ușile mici de la cămări şi ușile de la intrări. Vina in această privință o poartă Întreprinderea 207 din Capitală, care execută tâmplăria. Sperăm că cei în drept vor lua măsurile cuvenite şi ne vor ajuta astfel să ne îndeplinim angajamentele (Teodor Nuț, maistru principal)."[128]

- **Scânteia, 21 noiembrie 1959** critica faptul că nu merge căldura în radiatoare.

„Anul trecut, prin luna decembrie, ne-am mutat în cartierul Floreasca. Am primit un apartament nou, cu două camere, baie, bucătărie, cămară şi antreu. Noua locuință oferă tot confortul. Dar, spre deosebire de ceilalți locatari care sunt mulțumiți de felul cum şantierul de construcții a executat lucrările noilor locuințe, noi încă din primele zile de când ne-am instalat aci am avut un necaz, de care n-am scăpat încă. În apartamentul nostru sunt trei radiatoare. Cele din bucătărie şi din prima cameră se mai încălzeau, din când în când, câte puțin, dar radiatorul de 16 elemenți din cealaltă cameră nu a dat căldură de loc. Administrația blocurilor din cartierul Floreasca ne-a comunicat că defecțiunea va fi remediată. Au venit de câteva ori instalatorii să repare radiatorul. N-a fost chip. Le-au stricat mai rău şi pe celelalte două. Din cauza aceasta, pereții camerei neuscați încă au început să prindă mucegai. Avem un copil mic. Stăm însă şi acum în frig, iar «căldura», care nu există, o plătim cu regularitate la fiecare lună! O altă neplăcere: lucrările de tencuială au fost executate fără simț de răspundere. De pe plafon şi de pe pereți cad mereu bucăți de tencuială. Oare constructorii care au făcut aceste lucrări de calitate necorespunzătoare, precum şi cei ce le-au recepționat nu știau că noi, locatarii, nu ne vom

Copiii din grupa mijlocie a grădiniței cu orar normal nr. 12 din cartierul Floreasca ascultă cu multă atenție povestea pe care le-o spune educatoarea

Foto E. CSIKOS

putea împăca cu aceste lipsuri? (Ana Comloșan, tehnician, str. Ceaikovski blocul 59, scara A, apartament 1, raionul 1 Mai, Bucureşti)
Nota redacției: Cercetând cele semnalate în scrisoare de către tovarășa Ana Comloșan s-a constatat că ele corespund realității. Instalația de încălzire din apartament, ca şi cea din apartamentul vecin, nu funcționează; lucrările de tencuială executate de către şantierul de construcții Floreasca sunt de calitate necorespunzătoare. A venit sezonul rece, locatarii au nevoie de căldură. Trebuie să se ia urgent măsuri pentru punerea la punct a instalațiilor de încălzire. Cum poate administrația blocurilor să încaseze bani pentru căldură, din moment ce nu furnizează căldură ? De asemenea, este necesar să se cerceteze temeinic felul cum s-au executat lucrările de finisaj ale unor blocuri şi să se remedieze deficiențele constatate."[129]

- **Informația Bucureștiului, 23 noiembrie 1959**

„Există o uzanță practicată cu multă consecvență în relațiile dintre constructori şi Secțiunea tehnică de investiții şi reparații capitale a S.P.C. (S.T.I.R.C.): recepția provizorie a noilor blocuri. La Floreasca, bunăoară, ca de altfel pe nenumărate alte șantiere, se fac de ani de zile recepții provizorii. De multe ori, însă, se uită de faza următoare, a recepției definitive... Iată-ne în fata unei scrisori. Ne-o trimit câțiva locatari ai blocului nr. 84/2 situat pe strada Rossini din cvartalul Floreasca. La mutarea lor, în luna mai, recepția blocului fusese executată provizoriu. La procesul verbal al acestei recepții era anexată o listă lungă de remedieri necesare. Iar în formularul propriu-zis al procesului verbal se menționa un termen, de mult expirat, până la care constructorii trebuiau să pună lucrurile la punct. De lista aceasta, cei în drept nu au ținut seama. La o serie de apartamente ferestrele nu-s etanșe, altele nu se deschid. Unele ochiuri de geam, la părțile comune ale clădirii, au fost găsite sparte încă la mutare, unele uși au crăpături. Tencuiala trebuie în unele locuri refăcută. Instalațiile de apă şi canal lasă şi ele de dorit. După câte suntem informați, constructorii şi instalatorii au uitat nu numai de obligațiile asumate la recepția provizorie a blocului 84/2, ci şi de cele pe care le au în legătură cu nenumărate alte clădiri din cvartalul Floreasca, ca de pildă blocurile 63, 38, 39. 40, 49 etc. Nu se găsește oare nimeni să le amintească de aceste obligații?"[130].

- **Informația Bucureștiului, 18 aprilie 1962:** Reparațiile nu erau gata

„Cartierul de blocuri de la Floreasca figurează de acum pe lista așezărilor cu vechime serioasă, de... câțiva ani. Pe zidurile blocurilor începe a fi recunoscută de-acum o ușoară patină a vremii. Şi totuși, unele scăpări inițiale, cu neajunsurile pe care le prezintă, nu au fost nici acum îndepărtate. Ca să ajungă în stradă, locatarii din str. Rahmaninov 27, care trebuie să se folosească de intrarea din spatele blocului, au de parcurs o mică porțiune de teren nepavat. Ca să ajungă în strada Puccini, când vin sau se îndreaptă spre tramvai, cetățenii din str. Rahmaninov 29 (scara din spatele blocului) au de străbătut de asemenea o bună bucată nepavată. Același lucru se poate constata în multe alte numeroase locuri. De ce lipsesc aceste mici porțiuni de pavaj ? Nu au fost ele prevăzute în proiectul inițial ? Au uitat constructorii să le execute?

Grija pentru înfrumusețarea locuințelor constituie o preocupare permanentă pentru bunii gospodari.

Pe strada Bach, cartierul Floreasca florile în culori vii de la balcoane, proiectate pe fundul blocurilor, dau un aspect viu, vesel, întregii străzi. Un aspect de la blocul 8/5 de pe această stradă.

Chestiunea este încă nelămurită... E lămurit în schimb un alt neajuns; anume, de ce, pe vreme de ploaie, locatarii care trec pe aleile presărate cu nisip, din spatele blocurilor, calcă de obicei pe fâșia de gazon? Pentru că aleile au fost făcute în pripă, sunt denivelate şi cu băltoace, care într-un fel, trebuie ocolite." [131]

- **Informația Bucureștiului, 6 aprilie 1962**: Despre iluminatul public

„Pe str. Puccini din raionul 1 Mai există un iluminat public modern: lampadare fluorescente cu stâlpi metalici. Când vremea e frumoasă şi strada plină de copii, câteva dintre lampadare constituie obiectul preocupării deosebite a comisiei de femei. Ne-a explicat o tovarășă:
Facem «de gardă» la acești stâlpi. Îi ferim de copii. Priviți şi dumneavoastră: siguranțele nu sunt acoperite; lipsesc capacele. Or, ele sunt chiar la înălțimea unui copil de 4–5 ani. Cum pune mâna, cum...
Şi până când faceți de gardă?
Până vine I.R.E.B.-ul. A vorbit acum câteva săptămâni un deputat al Sfatului Popular al Capitalei chiar cu șeful serviciului de iluminat public, tovarășul Vasilache.
Zilele acestea strada era din nou plină de copii. Pe stradă, de pază era de serviciu tovarășa A. Sanda.
Dacă siguranțele electrice sunt încă în ...nesiguranță n-avem nici noi pace. Din pricina celor mici..." [132]

- **Informația Bucureștiului, 12 ianuarie 1965:** probleme cu acoperișul.

„Administrația blocurilor din complexul Floreasca Parc a sesizat Întreprinderii de construcții montaj nr 1, în calitate de constructor, faptul că la terasele unor blocuri s au înregistrat infiltrări de apă, care au produs degradarea plafoanelor şi zidurilor la câteva apartamente. Pe la începutul lunii octombrie 1964, o echipă de muncitori este deplasată operativ la blocurile în cauză. Se aduc materialele necesare în cantități suficiente şi lucrările încep."[133]

- **Scrisori către Scânteia, 22 aprilie 1965** punea mare accent pe ideologia și morala din cartier și se împotriveau bătătoarelor de covoare.

„Printre primele mari şantiere ale construcției de locuințe din Capitală s-a numărat şi cel de la Floreasca. Acolo unde era un maidan, s-a înălțat «orășelul Floreasca», o adevărată mândrie a Capitalei noastre. Din păcate, în ultima vreme acest cartier nu este gospodărit cum trebuie. Pe strada Garibaldi, între blocuri, existau alei de acces spre strada Chopin şi, de aci, mai departe, spre strada Mozart. Ele erau frumos trasate, acoperite cu pietriș, având spații verzi şi ronduri de flori

Un nou bloc în cartierul Floreasca
Foto: C. ANTONIER

de o parte și alta. Acum aleile sunt desfundate, cu gropi în care bălțește apa din plot. Trecătorii cară pe tălpile lor noroiul prin întregul cartier. De mai multă vreme au fost aduse unele cantități de pământ şi pietriș. Dar n-au fost folosite acolo unde se intenționa şi copiii le-au împrăștiat. Spațiile verzi, cu rondurile lor de flori, sunt neîngrijite. Lipsiți de îndrumare din partea părinților, copiii nu se mai duc să se joace în locurile anume destinate lor; aleargă şi hat mingea peste ronduri de flori şi peste iarbă. În toamna trecută au fost săpate multe gropi. Credeam că se vor planta pomi. Dar nu s-a plantat nimic până acum, gropile devenind depozite de gunoaie. Unii locatari au completat peisajul cu bătătoare de covoare, pe care le-au instalat in fața blocurilor, la vedere întind şi frânghii pentru uscatul rufelor. Privim cu părere de rău cum se urâțește cartierul nostru. El s-ar putea schimba din nou dacă rondurile de flori şi spațiile verzi ar fi refăcute și împrejmuite cu un gard viu, dacă în gropile existente s-ar planta pomi. Este nevoie însă de unirea eforturilor secției de gospodărie comunală şi ale cetățenilor. Şi nu e vorba numai de executat anumite lucrări, ci şi de grija permanentă pe care trebuie s-o avem cu toții pentru gospodărirea cartierului, pentru apărarea de stricăciuni a spațiilor verzi şi a plantațiilor. Socotim că dorința noastră va găsi înțelegerea cuvenită atât la Comitetul executiv al Sfatului populat raional 1 Mai, cit şi în rândurile cetățenilor din cartier. (Mai mulți locatari ai cartierului Floreasca).”[134]

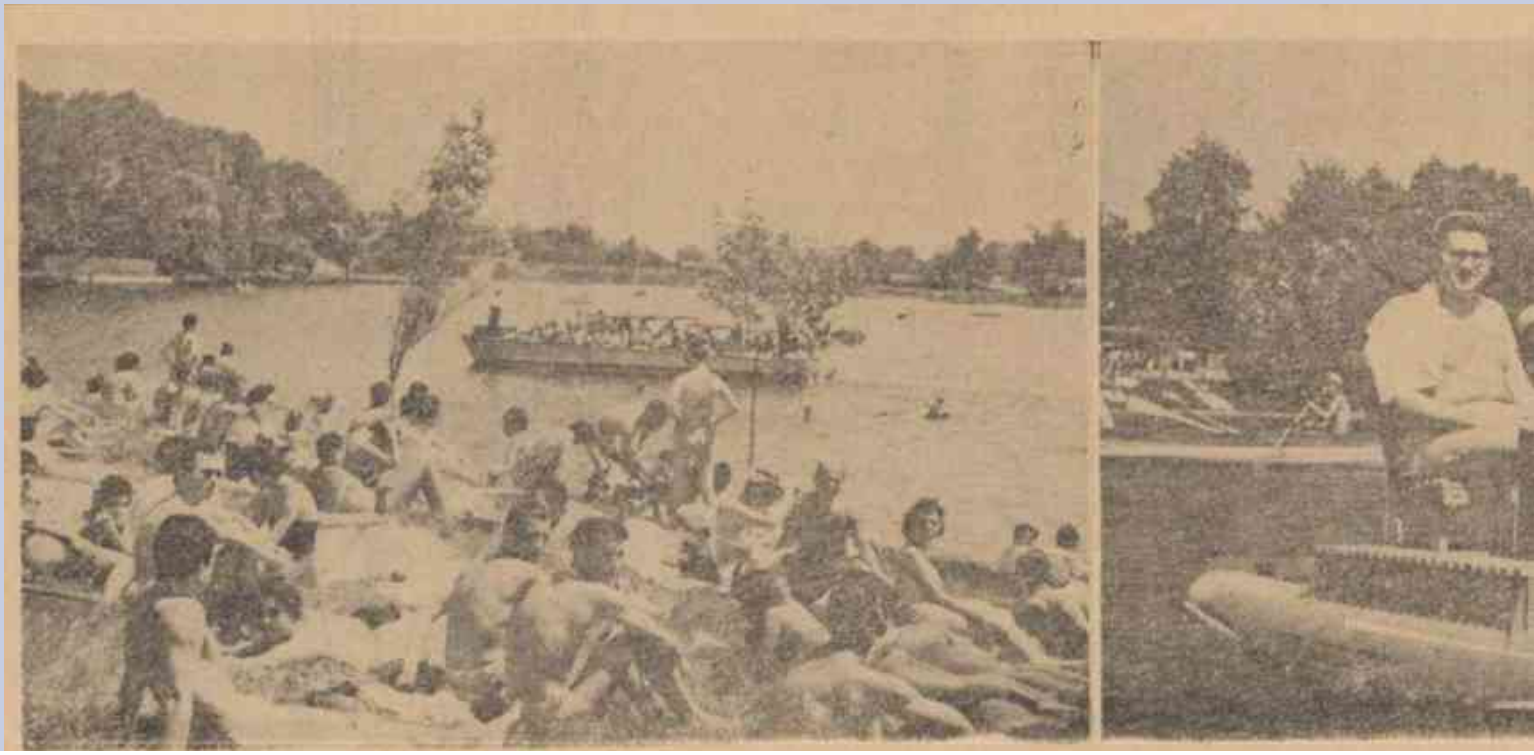
- **Scânteia, 14 octombrie 1965 –** probleme tehnice

„Un grup de locatari din cartierul Floreasca – ne-a scris un cititor din Capitală – au sesizat I.A.L. 1 Mai că în camere parchetul n-a fost montat cum trebuie. Sesizările lor au rămas fără urmări. Răspunzând redacției la scrisoarea de mai sus, Sfatul popular al raionului 1 Mai ne informează că I.A.L. 1 Mai a început lucrările de remontare a parchetului în majoritatea locuințelor din cartierul Floreasca.”[135]

6 Munca voluntară

- **Steagul Roșu, 7 iunie 1956 –** În primul rând, comunicatul oficial transmite că inițiativa a venit de la tineri și organizații, când, conform arhivelor, participarea tineretului venea să compenseze lipsa de forță de muncă relativ calificată, precum și ritmul scăzut de avansare a șantierului.

„Răspunzând cerinței exprimate de numeroși tineri şi organizații U.T.M. pentru a participa la munca pe șantierele de construcții, Biroul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Muncitor a hotărât să încredințeze comitetelor regionale U.T.M. sarcina organizării de brigăzi ale tineretului care să lucreze pe o serie de șantiere. Printre acestea se numără şi șantierul

pentru construcția de locuințe muncitorești Floreasca-București. Apelul adresat zilele trecute de către Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor, de a participa cu entuziasm la munca de pe aceste șantiere, a trezit un puternic ecou şi printre tineretul aflător pe șantierul de la Floreasca declarat șantier al tineretului." [...] Mai-bine de 200 de tineri absolvenți al școlilor «Fabrici şi Uzine» (S.F.U) şi de la școlile profesionale de construcții, veniți la practică, sunt astăzi prezenți pe şantierul de la Floreasca, unde vor fi ridicate zeci de noi blocuri pentru populația muncitoare a Capitalei noastre; câteva sute de apartamente urmează a fi date în folosință încă în cursul acestui an. 13 blocuri şi-au înălțat siluetele, şi-au precizat contururile. Zidari, dulgheri, instalatori mozaicari, etc., lucrează laolaltă, sub conducerea şi îndrumarea atentă a tehnicienilor şi inginerilor. Munca de pe şantier este în ultimul timp însuflețită de entuziasmul, de dârzenia sutelor de tineri care țin să-şi afirme prezența lor, prin tot mai multe fapte vrednice. Elevii aflați în practică deprind meșteșugul construcțiilor sub privegherea celor mai buni meșteri şi tehnicieni, iar absolvenții acestor școli au intrat în echipe în care se află muncitori cu o veche calificare iar alții au format brigăzi exclusiv din tineret. O astfel de brigadă am întâlnit-o la lucrările de zidărie de la blocul nr. 50, muncind cu râvnă sub conducerea șefului de brigadă Ion Doboș."[136]

- **Apărarea Patriei, 12 februarie 1959**

„Aici, ca pe orice şantier al țării, oamenii au muncit cu elan, cu entuziasm. Miile de ore de muncă voluntară prestate de către muncitori, funcționari, studenți, dovedesc deplina lor participare la marea operă de reconstrucție și înfrumusețare a capitalei noastre."[137]

- **Scânteia, 12 iulie 1959 –** lucrările de la vila 220 au fost făcute prin voluntariat, de studenți.

„Ne-am obișnuit de câteva luni, să vedem în fiecare dimineață grupuri de tineri îmbrăcați în salopete venind pe şantier. Sunt studenți din anul I al Facultății de Construcții care fac practică. Ei s-au angajat să execute de la temelie până la acoperiș vila nr. 220, care va avea 24 apartamente. Organizați pe echipe, studenții au demolat barăcile aflate pe teren, au făcut nivelări, săpături pentru demisol şi au turnat fundații. Apoi, au început lucrările de zidărie, turnarea betoanelor la planșee, executarea armăturilor. Acum o brigadă lucrează la instalații. De câteva zile, în sprijinul lor au venit şi studenții din anul II."[138]

- **România Liberă, 19 ianuarie 1961.** Autoritățile chemau cetățenii să facă deszăpezirea, considerând că acest lucru este cetățenesc și normal.

„[...] şi cetățenii de la blocurile din cartierul Floreasca au ieșit la curățatul zăpezii de pe trotuare. Această muncă mulți o fac pentru prima oară pentru că s-au mutat de curând în noile blocuri, dar o fac cu mult drag.

– Noi ținem mult la frumusețea cartierului nostru, ne spune președinta comisiei de femei, Georgeta Popa. Anul trecut s-au efectuat, în special de către gospodine, 16.000 de ore muncă voluntară pentru amenajarea de spații verzi, plantarea de

Zeci de mii de cetățeni au populat duminică dimineața ștrandurile Capitalei. Plaja curată și proaspăt greblată, apa limpede, plimbările cu diferite ambarcațiuni au oferit minunate ore de recreație. A fost prima zi de ștrand din vara aceasta. Clișeele înfățișează câteva imagini de la Ștrandul Floreasca II din dimineața zilei de duminică.

Foto N. DUMITRU

pomi. Curățirea zăpezii de pe trotuarele din fața blocurilor în care locuim este și ea o datorie a noastră.
Era de datoria și a Anei Șelaru, a Măriei Iacob sau Elenei Pană, Elenei Mihăilă și Elvirei Tomșa, a Persidei Vid, Elenei Ialomițeanu sau a Sultanei Bercaru și a celorlalte gospodine care făceau cu voioșie și drag această muncă. Pe strada Glinka sau Puccini, în fața blocurilor de pe strada Bach de la nr. 1 A, sau 3 trotuarele aproape s-au zvântat. Gospodinele și-au făcut datoria."[139]

- **Scânteia, 26 martie 1961:** toaletarea parcurilor.
„În capitală numeroși tineri și vârstnici au prestat mii de ore de muncă patriotică pentru a face toaleta de primăvară a străzilor și parcurilor. În cartierul Floreasca s-au amenajat noi spații verzi între blocuri, pe multe străzi s-a făcut curățenie, au fost plantați pomi, s-au sădit flori."[140]

- **Informația Bucureștiului, 25 iunie 1962**: confirmarea faptului că vila 220 a fost construită de studenți.
„Când trec prin cartierul Floreasca, prin fața vilei 220, denumită și „vila studenților" deoarece a fost construită în cadrul practicii de studenți de la facultatea noastră, simt o deosebită mândrie gândindu-mă că și eu am contribuit la înălțarea ei. Pe voi, dragi colegi mai mici, vă sfătuiesc să vă gândiți la profesia de inginer constructor. E una din cele mai frumoase profesiuni. (N. Coajă, student la Facultatea de construcții civile și industriale București)."[141]

- **Informația Bucureștiului, 25 iunie 1962:** curățarea aleilor și plivirea ierbii.
„în cartierul Floreasca, peste 100 de cetățeni de pe străzile Glinka, Garibaldi și Barbu Văcărescu au curățat aleile și au plivit iarba din rondurile de flori."[142]

- **Informația Bucureștiului, 19 noiembrie 1962:** Voluntariatul se face și în parcul Floreasca:
„șantierul de la Floreasca, unde se amenajează un frumos parc, se bucură zilnic de sprijinul a sute de cetățeni din Capitală mobilizați de sfaturile populare raionale și de către deputați. In frunte cu deputații lor, în decurs de 15 zile pe acest șantier au efectuat muncă patriotică aproape 2 800 de cetățeni din raioanele orașului. Numărul orelor de muncă patriotică efectivă, contabilizată pe șantier, se ridică la aproape 8 800. Cel mai mare număr de participanți l-au înregistrat cetățenii circumscripțiilor din raionul Nicolae Bălcescu (331 cetățeni care au realizat 1334 ore, ceea ce echivalează cu 332 de metri cubi de pământ săpat). Pe șantier s-au evidențiat circumscripțiile deputaților orășenești Aurelia Budescu, (raionul Grivița Roșie), Ioana Gănescu (raionul V. I. Lenin) și altele. Un sprijin serios primește șantierul noului parc din partea tinerilor din fabrici, instituții, școli și universități. Un număr de 3303 tineri au efectuat 5327 ore de muncă patriotică. Cel mai mare număr de ore le-au efectuat utemiștii din facultăți (1100 tineri – 2 800 ore). Ieri, peste 900 de tineri studenți au muncit pe acest șantier în medie câte 2,30 ore. Fotoreporterul nostru a surprins un aspect al activității patriotice desfășurate ieri pe șantierul Floreasca."[143]

În cartierul Floreasca continuă să se construiască noi blocuri de locuințe pentru oamenii muncii. De curînd alte blocuri au fost terminate și date în folosință. Unul din ele îl vedeți în clișeul nostru. Zilele acestea el și-a primit noii locatari.

Foto MIHAI POPESCU

- **Informația Bucureștiului, 28 noiembrie 1962:** muncă patriotică

„Pe marele şantier de pe malul lacului Floreasca se construieşte, după cum se ştie, un minunat ansamblu arhitectural urbanistic în preajma căruia se amenajează un nou parc. La realizarea parcului îşi dau zilnic concursul sute de cetăţeni. Până la 26 noiembrie aproape 10400 de cetăţeni au efectuat aici mai mult de 23 500 ore de muncă patriotică. Cetăţenii au realizat 1795 mc de săpături, au împrăştiat 4795 mc pământ etc. La obţinerea acestor rezultate şi-a adus contribuţia şi tineretul Capitalei din întreprinderi, instituţii, facultăţi etc. (10500 din cele peste 23 500 ore de muncă patriotică sunt rodul muncii tinerilor). Sfaturile populare care au mobilizat an număr mai mare de cetăţeni la munca patriotică pe şantierul Floreasca sunt cele din raioanele Nicolae Bălcescu/ V. I. Lenin şi Grivița Roșie. S-au evidenţiat de asemenea comitetele de stradă din circumscripţiile 139, raionul V. I. Lenin (preşedinte de comitet Ion Brînduşescu), din circumscripţia 135, raionul 16 Februarie (preşedinte Elena Stoian), circumscripţia 89, raionul T. Vladimirescu (preşedinte Mihai Pintea) şi altele."[144]

- **România Liberă, 15 ianuarie 1963:** muncă voluntară pentru curățirea zăpezii.

„În cartierul Floreasca (clişeul nr. 2) harnicii locatari ai blocului nr. 11 de pe strada Glinka au fost printre primii care au ieşit la curăţirea zăpezii."[145]

- **Scânteia Tineretului, 5 aprilie 1965:** muncă voluntară de primăvără

„în Floreasca, pe strada Chopin, nu era casă în jurul căreia să nu roiască gospodarii: la ora 12 aleile erau curăţate, rondurile săpate şi aranjate, zeci de pomi noi fuseseră plantaţi, alţii aşteptau să intre în gropile gata pregătite. Ne-au reţinut atenţia doi băieţi, elevi la Şcoala medie «I. L. Caragiale», care căutaseră tocmai la marginea oraşului pomii cei mai frumoşi şi mai mari să-i sădească sub balcoane. Umerii lor se luaseră la întrecere cu greutatea şi distanţa, dar satisfacţia era maximă – plantaseră, fiecare, câte un pom! E, oare, puţin lucru?

Tot în Floreasca, 200 de băieţi şi fete au înfipt hârleţele într-un teren care, primăvara aceasta, va deveni un parc cu o suprafaţă de 25 000 de metri pătraţi, parc care începe aproape de patinoarul artificial şi înconjoară lacurile, tocmai până la Pipera. Hărnicia tinereţii va decupa astfel din marginile vestitei «groape» de odinioară ultima porţiune, încă netransformată radical, înnobilând-o cu flori şi cetină. Se adunaseră pentru aceasta, la chemarea Comitetului raional U.T.M. 30 Decembrie, tineri din mai multe organizaţii, de diferite profesii. Ion Ştefan este lăcătuş, Alexandru Cînea – tâmplar, Ilie Marin – electrician, Florica Feroiu – funcţionară, Vasile Neagu – arhitect (toţi de la Trustul 1 construcţii); veniseră, de la Telefoane 30 de tineri electromecanici (printre care Petre Someşan, Dinu Leonida, Mihai Mărăscu), de la «Automatica» ingineri sau muncitori, ca Hugo Zeidman, Ion Fieraru sau Vasile Sand ; erau şi tinere ca Nadia Palanchievici – vânzătoare, sau Eufrosina Constantinescu, contabilă (de la O.C.L. Alimentara).

Dar nici enumerarea profesiunilor, nici citarea numelor nu este faptul cel mai însemnat aici; remarcabil este acest răspuns la apelul primăverii, răspuns plin de dragoste, revelator prin însăși semnificația lui – grija tinerilor noștri de a face ca totul în jur, strada, orașul, satul să devină mereu mai frumoase."[146]
Noul om socialist, mutat la bloc

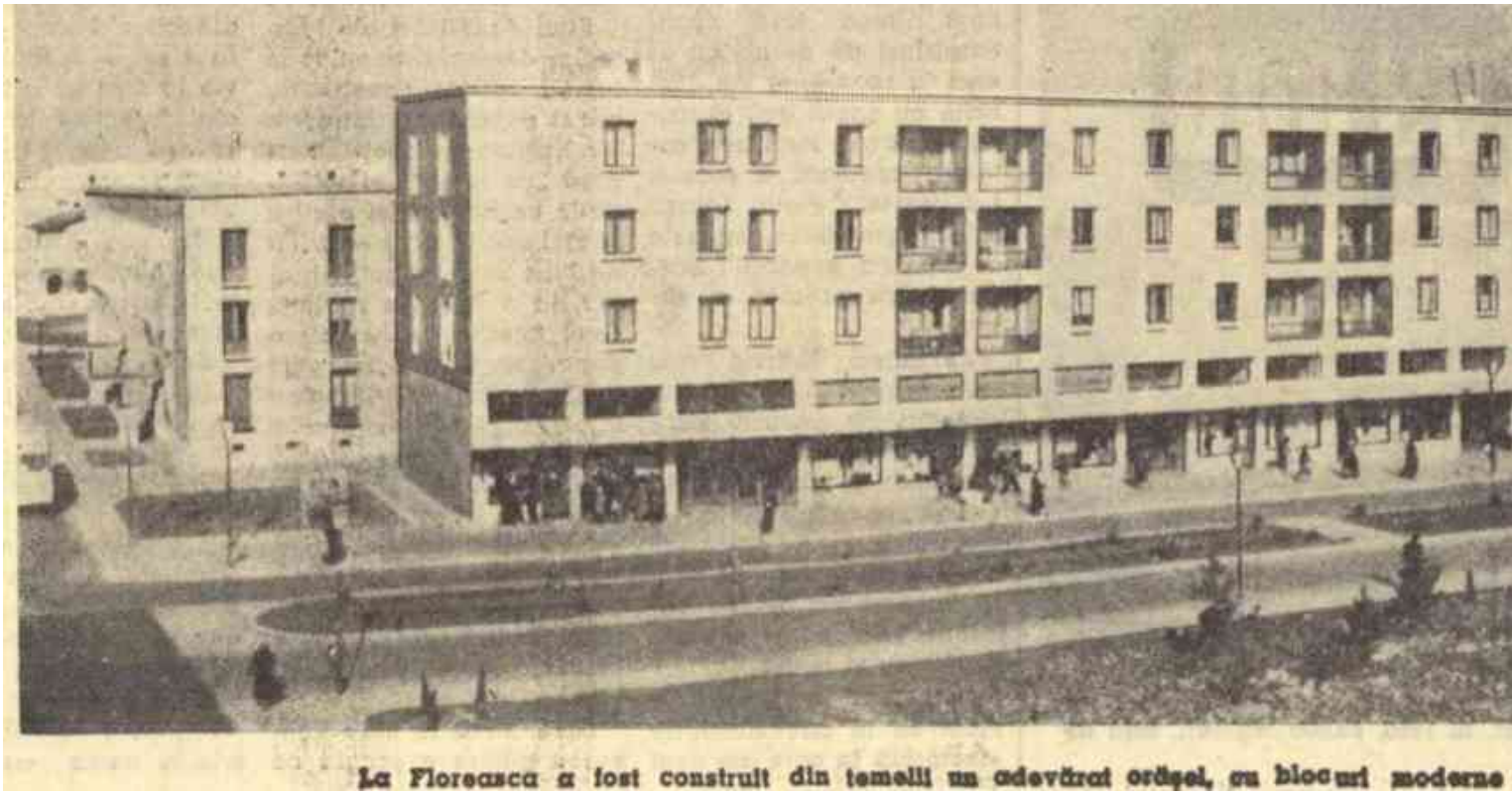
- **Munca, 24 decembrie 1956** – una dintre primele familii care se mută în Floreasca.

„Dumitru, Eliza, Săndel, o familie obișnuită. Vecină cu această familie, aceea a lui Stan Nicolae, fochist la «Răscoala». Cei patru copii ai familiei, micuți cum sunt, simt cum se schimbă viața lor. Acum a venit bucuria locuinței noi. Au apărut lucruri noi în casă. Nu uită tăticul să aducă şi dulciuri. Nici de păpușică n-a uitat."[147]

- **Apărarea Patriei, 13 august 1957**

Într-un articol din Apărarea Patriei, Dan Huliera aducea în discuție vechea periferie, șantierul dominat de tehnologie sovietică, muncitorii dar și noua familie a muncitorului Lupeni Mihai, matriței la «Electrobobinaj», mutat cu soția lui. Autorul cita din opera lui G.M. Zamfirescu Domnișoara Nastasia care caracteriza periferia «în prim plan: pe de o parte, intrarea în cârciumă, de alta un gard rupt spre un maidan cu bălării și gunoaie», apoi caracteriza muncitorii care locuiau în case «cu încăperi mici, lipsite de confort", diferențe era că acum muncitorii «drumul în parcurg în fiecare dimineață, cu chipurile liniș-tite și vesele, adeseori în grabă, dar totdeauna cu încrederea că munca lor e prețuită și răsplătită." Mai mult, «peisajul pe care îl întâlnesc azi în drumul lor le întărește această atitudine: în locul maidanelor, pline de bălării și gunoaie, s-au con-struit și se construiesc neîncetat în cartierele mărginașe grupuri de blocuri cu locuințe muncitorești». Prezentând Floreas-ca, amintește că «blocurile nu răsar însă peste noapte. Este nevoie de o muncă apreciabilă, pentru ca ele să împodobe-ască locurile, înainte goale, din aceste cartiere. » Și prezintă ce vede pe șantierul din Floreasca: «uriașele-macarale-turn, care ascultă supuse comenzile automate, transportă neobosite sutele de căldări cu beton necesare construcțiilor. În gropi adânci se pregătesc cofrajele în care echipa betonistului Suciu Ion va turna betonul necesar temeliei și subsolului clădirilor».

Și așa apar primele portrete ale muncitorilor, în special zidarii conduși de Otescu Constantin, dar și tencuitorii («cățărați pe schele, tencuitorii conduși de Chivu Stelian se grăbesc să ascundă roșeața cărămizilor sub stratul gros al tencuielii. »). De la muncitori, atenția se îndreaptă către familia matriței Lupeni Mihai, de la blocul 32, proaspăt mutat. Dialogul confirmă și încheie narațiunea contrastantă cu care a început: «trăiește astăzi în condiții deosebit de bune în comparație cu vechea locuință compusă dintr-o singură cameră, cu totul neîncăpătoare pentru o familie atât de numeroasă», iar aceste condiții înseamnă un apartament nou compus din «hol, două camere mari, baie, bucătărie». În concluzie, «acum ducem o viață omenească, civilizată», iar «viitorul cartier ce se ridică la Floreasca pe locul unor maidane unde domneau altă dată mizeri și întunericul se încadrează astfel armonios în actuala peisagistică a cartierelor mărginașe bucureștene.»[148]

La Floreasca a fost construit din temelii un adevărat oraşel, cu blocuri moderne

• **Munca, 21 februarie 1957** ironiza faptul că locuințele abia inaugurate erau pline de noroaie printr-o grafică ce reprezenta un proaspăt locuitor care se muta cu elicopterul, pentru că altfel nu putea să intre în locuință fără să se înnomolească. Nu doar inginerul – șef era acuzat de slaba gestionare, ci și angajatul Sfatului Popular, Ion Busuioc. Ironizau birocrația și faptul că locuitorii trebuie să facă un memoriu și refuza vizita la fața locului. În primul rând, articolul face apel la metafora nou versus vechi, cartierul Floreasca nu mai este ce era înainte. La momentul redactării articolului, 21 februarie 1957, erau deja inaugurate 216 apartamente și alte 533 urmau a fi date în folosință în acel an. «apartamente mari, luminoase și călduroase, bun adăpost pentru oamenii muncii». Epitete precum «blocuri impunătoare» și «macarale enorme», «harnici constructori», pare că oricum erau primele 8 blocuri.
„Șantierul Floreasca... O tabără clocotitoare, unde zidarii şi dulgherii, instalatorii, mozaicarii şi betoniștii lucrează laolaltă sub îndrumarea tehnicienilor şi inginerilor. Ei construiesc alături de miile de constructori de pe șantierele patriei noastre. Zilele zboară şi odată cu ele devine tot mai palpabilă strădania constructorilor de a făuri noi blocuri, Opt au fost date în folosință. Este o știre cu totul şi cu totul obișnuită pentru zilele noastre". Cititorul trebuia informat și că pe șantier, în echipa condusă de Ion Doboș lucrau și «trei tinere drăgălașe și entuziaste».[149]

• **Munca, 22 august 1957**, ziarul publica un articol festiv care sublinia că apartamentele au fost date în folosință în cinstea zilei de 23 august.
„în cinstea zilei de 23 August au fost date în folosință pentru oamenii muncii din Capitală încă 3 blocuri cu 63 de apartamente în cartierul Floreasca. Constantin Purdea, muncitor la „Electrofar", împreună cu familia sa compusă din soție şi doi copii, Elena Petrescu, muncitoare la „Donca Simo" împreună cu cei 4 copil, Gheorghe Manolache, strungar la „Steaua Roșie" împreună cu soția şi cei 2 copii se numără printre cei care ieri au căpătat repartiția pentru noile locuințe din cartierul Floreasca."[150]

• **Flacăra din 18 aprilie 1959** punea accentul pe mutarea noilor locuitori.
„îmi vizitasem un prieten în cartierul Floreasca-blocuri şi mă întorceam spre casă. În fața vilei 213 s-a oprit un autocamion încărcat cu mobilă. Muncitorul tipograf Valeriu Apostol își lua în primire noua garsonieră repartizată de către secția spațiului locativ a raionului 1 Mai. Omul strălucea de bucurie. Mai mare dragul, să-l privești. Descărca de zor mobila şi, ajutat de doi, trei tovarăși de muncă de-ai lui, o căra in casă.
– Nea Apostol! Unde ești, bre? îl strigă deodată cineva. Dă fuga! Ți s-a spart oglinda de la șifonier.
Valeriu Apostol s-a aplecat peste fereastră. S-a uitat la cioburile împrăștiate pe trotuar. O lăptăreasă cocoțată între

care cuprind peste 2.400 apartamente. În medalion : o imagine a vechiului cartier.

garnițe, pe un faeton cu un cal, îl căina:
–Șapte ani de ghinion, maică! Apostol a râs. A făcut un semn cu mâna:
– Ghinion, pe dracu! Ai vrea şi dumneata un ghinion ca ăsta, cu baie, bucătărie, cămară şi tot confortul.
Valeriu Apostol este numai unul dintre «ghinioniști». Acela la al cărui «ghinion» am asistat, din întâmplare, chiar eu. Dar în afară de el, mai sunt mulți alții. Pe câțiva dintre ei, îi aflu din raportul secției spațiului locativ: lăcătușul Davidescu Romeo, bobinatorul Arsene Marin, mecanicul Vruţă Mihai, muncitoarea Drăghicescu Maria de la I.T.B., muncitorii Constantin Vasile, Blândă Georgeta, Eparu Dumitru şi Ion Vasile. Dar listele de repartiții sunt lungi. Cine le poate citi până la capăt, cu atât mai mult cu cât pe ele apar mereu nume noi? (De curând secția spațiului locativ a sfatului a mai repartizat 56 de apartamente noi în cartierul Floreasca–blocuri.)."[151]

- **România Liberă, 26 august 1959** prezenta mândria faptului că locuitorii își scriau pe ușă și numele și profesia. „Ioan Hogea, strungar la uzinele «23 August». Un apartament compus din 2 camere, baie, bucătărie, vestibul, cămară de alimente. Stelian Ştefănescu, cauciucar la fabrica „Cauciuc — Quadrat", un apartament asemănător. Nicolae Popa, lăcătuş la A.M.I.T., un apartament asemănător...
Şi lista continuă cu alte şi alte nume : Petre Meşină, cocător la fabrica „Pionierul", Const. Milu, inginer, Vasilie Despinescu, șofer la întreprinderea de drumuri şi poduri București, etc. Este lista oamenilor muncii din raionul I Mai din Capitală, cărora li s–au repartizat recent 163 apartamente în cvartalul de locuințe de la Floreasca; este lista citită într–un cadru festiv de tov. Ludovic Oroş, vicepreședinte al comitetului executiv al sfatului popular raional 1 Mai. Subliniind grija partidului şj guvernului pentru lărgirea continuă a fondului de locuințe, tov. Oroş a scos totodată în evidență aportul a numeroase colective de muncă din întreprinderile Capitalei, care au depus eforturi deosebite pentru obținerea de beneficii peste plan, ce au servit la construirea de noi blocuri de locuințe. Tot recent, în „orășelul" de la Floreasca au primit locuințe şi oameni ai muncii din alte raioane ale Capitalei. În total, aci au fost terminate 13 noi blocuri cu 640 de apartamente.
Există obiceiul ca fiecare om să–şi scrie pe ușa casei numele şi profesia, înainte, nimănui din Floreasca nu–i trecea prin minte să facă una ca asta. Nu că oamenilor li s–ar fi părut înjositoare meseriile pe care le aveau. Dar unde să scrii ce aveai de scris ? Pe ușa bordeielor acelora? Mai bine lehamite. Un asemenea lux își puteau permite numai domnii. Ei aveau şi ce etala şi unde. Lor le dădea mina. Şi o făceau, nu se dădeau înlături. A–şi afișa numele însoțite totdeauna de localitatea de baștină ca de pildă : Popescu–Broşteni sau Broşteanu–Popeşti, a–şi scoate în evidență situația (de regulă specificau: proprietar, engrosist, comerciant etc.) erau pentru ei lucruri care le gâdilau amorul propriu, îi ridicau în proprii lor ochi.
Am intrat în câteva blocuri din cartierul Floreasca. M–am uitat de curiozitate pe ușa câtorva apartamente. Am văzut

Drumuri noi, dar de astă dată nu în... Cosmos. Titov vizitează cartierul Floreasca.

scrise numele locatarilor. Lângă ele, fără ostentație, erau trecute profesiile lor. Astfel am citit: Constantin Ștefan – mecanic, Constantin Minciu – tehnician, Elena Petrescu – țesătoare. Am stat de vorbă cu unii dintre ei, i-am întrebat unde muncesc si cum o duc, le-am fost chiar oaspete. Iată că ei, oropsiții de odinioară, ei care produceau tot ceea ce trebuia societății, dar nu primeau de la ea în schimb decât dreptul de a fi îngropați de vii în acele vizuini de care era împânzit altădată cartierul, ei, acești oameni modești şi harnici, au ajuns stăpâni în țară; pot trăi şi ei în sfârşit omenește. Astăzi sunt ei domni. Strada Rossini e o stradă ca multe altele în Bucureștiul de azi. De o parte şi de alta se ridică schele impunătoare, fațadele blocurilor terminate zâmbesc din balconașe cochete.

La «1B» e o fereastră deschisă, prin care răzbat acorduri patetice – se transmite de la Ateneu concertul în Re major de Mozart. Atras de muzică, urmând calea undelor, pătrund în casă, într-o cameră mică, dar cu o atmosferă îmbietoare. E cald, e lumină, e aerisit, e curat, pereții strălucesc a «proaspăt vopsit». Într-un colț, un morman de cărți, nearanjate încă în bibliotecă (ce vreți ! oamenii abia s-au mutat); Proiecte ? O mie ! Un studio nou, poate chiar din cele mai moderne, din plăci aglomerate, o perdea asortată la tonul pereților, covoare, un fotoliu comod la măsuța pe care zăresc un caiet deschis... un scris mărunt sub un titlu mare, subliniat. Îl citesc în fugă: «Ce voi face cu elevii în vacanță».

Învățătorul Georgiu Gheorghiu, de la Școala elementară nr. 158, al cărui oaspete eram, nu este singurul pedagog căruia prin grija comitetului sindical raional şi a secției de învățământ şi cultură i s-a repartizat o locuință în cartierul Floreasca. După colț locuiește tovarășa Elena Călin, directoare la Școala nr. 154,– şi alături de ea Stelian Cucu, director la Școala nr. 163; iar în spate, în blocul 82/5, s-au instalat familia învățătoarei Georgeta Mihuță şi cea a profesorilor de fizico-chimice Ivănescu; Aici apartamentele sunt încăpătoare, pentru familii numeroase, dotate şi ele cu tot confortul modern. În familia Ivănescu, principalul beneficiar al spațiului e Mihăiță. A căpătat o odaie a lui, unde poate să-şi dea frâu liber pasiunii de electrotehnician şi de naturalist. Abia de poți intra de sumedenia beculeţelor şi soneriilor instalate „cu mijloace proprii", iar la fereastră, ce să spun, un adevărat colț al naturii vii, în care-şi duc traiul doi scatii, o mierlă şi câțiva peștișori.

Venirea profesorilor în mijlocul unui cartier muncitoresc a fost primită cu bucurie de ceilalți locatari. Ei sunt stimați, cuvântul lor e ascultat cu seriozitate. Când n-ai ce face, într-o după amiază posomorită de iarnă, fuga la tovarășul profesor să-ţi împrumute o carte: când Răducu e prea obraznic şi mama nu mai știe cum să se facă ascultată, cine să-ţi dea cel mai bun sfat, dacă nu învățătoarea? Când ai nevoie de ajutor pentru a rezolva exercițiile de algebră pentru a doua zi, la seral, cine să ţi-1 dea dacă nu tot tovarășii profesori? În scurt timp, locatarii blocurilor din Floreasca s-au integrat vieții cartierului. Se preocupă de aranjarea cât mai plăcută a locuințelor, de curățirea străzilor, de buna funcționare a magazinelor, de îngrijirea şi amenajarea viitoarelor spații verzi. Au uitat mansardele şi subsolurile de odinioară, au uitat casele în care viețuiau îngrămădiți la un loc cu alte familii. Aici fiecare familie, fiecare apartament își are baia sa, bucătăria sa, liniștea sa. Curând, cvartalul de la Floreasca va fi terminat complet ; curând vor fi terminate şi celelalte construcții începute şi se vor

Unde o fi blocul?

Este plăcut să te plimbi prin cartierul Floreasca din Capitală, să privești blocurile, magazinele mari, spațiile verzi, școlile moderne, mijloacele care circulează toate străzile. Mai puțin plăcut e când trebuie să cauți o cineva. Numerele de case par a fi mai întotdeauna chiar acelea care ies la „Loto-central".

De ce poate drum de la 222, de pe strada Dimitrie Donici-ste, este alta care poartă numărul 34, tot de ce în fața blocurilor 204 și 206 de pe strada Cesikoszki se află blocul care la intrări poartă numărul 49, iar la un capăt numărul 1? Nici cea mai semnifică cunoaștere a matematicilor superioare nu poate explica acestea cetățenii.

O hibilenie a numerelor de casă, dar de altă natură, o găsim în cartierul Bloc... rilor din Zărneș... (Brașov) unde ele ... gurează ca litere ... și mici, înșirate ... nu de cîte o cifră. În noile complexe ... locuit, și numărul ... va crește mereu, com... binațiile adăugnic... de numere trebuie ... dispară.

(pe baza sesizării primite de la C. PO... PESCU — Bucureș... și GEORGETA SF... NU — Zărnești).

deschide noi șantiere; tot mai multe apartamente vor fi date în anii următori în folosința oamenilor muncii. Şi cadrele didactice, în rând cu ceilalți cetățeni, se bucură şi ele din plin de măsurile luate de partid şi guvern pentru ridicarea nivelului de trai al poporului."[152]

- **Munca, 26 ianuarie 1961.** Cum sunt oamenii care s-au mutat acolo?

„Cetățenii de pe strada Glinka din Capitală au asistat într-o zi la o scenă destul de obișnuită de altfel în cartierul Floreasca, dar care i-a impresionat plăcut. Se muta la nr. 2 o familie. Tatăl, un bărbat vioi şi au fața surâzătoare şi-a luat soția şi cele două fetițe şi le-a prezentat noilor vecini.

– Să facem cunoștință – le-a spus el întinzându-le o mână prietenească. Numele meu este Chiriță Milea. Sunt conducător auto la «Tehnica Textilă». Soția e muncitoare, iar fetele eleve. După prezentările de rigoare vecinii au sărit în ajutorul celor care se mutau. Viața de familie pe care o ducea, activitatea cetățenească, realizările în muncă, au făcut ca la scurtă vreme după mutarea sa în noua locuință, comunistul Milea Chiriță să fie prețuit şi stimat de toți cetățenii din cartier. La o fabrică textilă, conducătorul auto care este şi achizitor-delegat, are multe de făcut. El e veşnic pe drumuri, veşnic ocupat. Dar toate aceste sarcini sunt îndeplinite întotdeauna cu succes de către Chiriță Milea. Cu răbdare şi conştiinciozitate se ocupă el şi de treburile obşteşti. Într-o zi merge la repetiție împreună cu brigada artistică de agitație din care face parte, în altă zi este prezent la cursurile Universității muncitoreşti sau la o şedință a comitetului de părinți al şcolii elementare „Emilia Irza". Dar cea mai mare parte din timpul său liber şi-o petrece în familia sa, de oare se simte foarte apropiat. Atunci când Profira Milea, muncitoare fruntaşă la aceeaşi întreprindere, vine mai târziu acasă, copiii nu simt lipsa mamei. Sub supravegherea tatălui, ei îşi pregătesc lecțiile, apoi toți trei prepară mâncarea de seară. Aproape in fiecare săptămână familia Milea merge la un spectacol de teatru, la un concert sau un film."[153]

7 Civilizația și morala

- **Informația Bucureștiului, 17 februarie 1959** sublinia toate dotările cartierului precum transport și magazine, care intrau în definiția de „civilizație" a regimului.

„Dintre mai multe păreri, o subliniez pe cea a manipulantul itebist care adăuga:

– Stația blocurilor noi e cea mai importantă de pe traseul liniei 5. Aici trebuie să oprești mai multișor: coboară dinspre oraș sau urcă înspre centru grupuri. întregi...

Clădirile cuprind însă tot ce ține de noțiunea de civilizație, spălătorii şi uscătorii de rufe, apă caldă la baie şi bucătărie, instalații pentru telefon. (Ba astăzi le „împodobesc" şi nenumărate antene de televiziune). Orăşel cu 8.000 de locuitori!

3 noi cinematografe în Capitală

din plin

Macheta viitorului parc Floreasca. În dreapta: cele 6 blocuri a căror construcție este aproape terminată. În stînga: perspectiva spre lacul Floreasca

(Fără să mai adăugăm pe cei 1.600 constructori). Orășel în toată puterea cuvântului: are magazinele sale – alimentară, centre de pâine, carne, lapte şi brânzeturi, aprozar, mercerie, sifonărie, farmacie, frizerie, al cărei utilaj modern şi curățenie inspiră respect, tutungerie cu adausuri indispensabile: Loto şi Pronosport. Şi poșta cu telefoanele sunt bine reprezentate aici. Nu vă mai neliniștiți. Necazul e prevăzut să fie rezolvat, li se răspunde. Dar cartierul e totuși încă «şantier». Acum, în 1959, sunt în curs de ridicare mai mult de 1.360 apartamente – 48 de blocuri! Ultimele din noul orășel! În noiembrie le ridicăm însă ancora." [154]

- **Sportul, 12 septembrie 1959** Sub semnătura lui Ioan Chirilă, ziarul publică un articol despre fotbalul pe stradă. Autorul menționează că e vizită la blocul de pe Jean Texier nr. 20 (de altfel un bloc prin cooperare, construit chiar în acea perioadă), iese pe balcon unde comentează un meci de fotbal pe stradă între copii.

„De vreo două luni «terenul» ou mai are clipă de răgaz. Jocurile de «divizie» alternează cu cele «internaţionale». Rînd pe rînd Sandu, Romică, Bombi, „Graşii" şi toți ceilalți devin Paraschiva, Tătarii, Macri, Ciosescu.
Balcoanele se umflă că-n filmele neo-realiste italiene. Cât ai clipi, fețele încruntate ale spectatorilor în pijama prind să zâmbească. Şi jocul continuă. Cu furie. Şi chiote. Crainicul s-a „încălzit" şi trece la reportajul de culoare... Mingea ajunge la Nein care trage in... bordură. Printr-un reflex extraordinar, bordura trage cu boltă în balconul Texier 20... Cobor în stradă. Intru în posesia mingii. Copiii mă înconjoară. Caut să par autoritar:
— De ce jucați pe stradă ? Palatul Pionierilor vă așteaptă.»"[155]

- **Flacăra, 2 aprilie 1960.** Flacăra publica un fotoreportaj semnat de I. Cioară și R. Scurtu. Reportajul are ca punct central prietenia dintre două fetițe, vecine de bloc, proaspăt mutate cu familiile lor.

„Era spre amiază şi, după câteva ore de muncă voluntară pentru înfrumusețarea străzii lor, se odihneau...discutând în casă". Tatăl Petruței, Nicolae Mini, ştanţor la fabrica „Kirov", tocmai povestea cum şi-a petrecut cele trei săptămâni de concediu la Bazna, de unde se întorsese abia de câteva zile. «Cred că niciodată nu m-am simțit atât de bine la odihnă – spunea el. Şi aceasta, pentru că am plecat din București cu o mare bucurie în suflet: căpătasem locuință nouă. Şi încă ce locuință!...»
Firesc, discuția a ajuns şi la fostele case. Până în urmă cu câteva luni Gheorghe Landsman, tipograf mașinist la „I.P.4", a locuit dincolo de Podul Grant, într-o cameră necorespunzătoare. Țârâitul soneriei întrerupse discuția. Soții Gogîia, amândoi croitori la o unitate a cooperativei „Sporul", veniseră să-l roage pe tovarășul Landsman să le repare [...] Cum se apropia ora prânzului, ne-am luat rămas bun de la gazde. Şi astfel ne-am încheiat scurta noastră vizită pe scara A. O vizită concludentă însă, pentru că ne-a dezvăluit relațiile de bună vecinătate ale marii familii de locatari din aripa scării A a blocului 105 aflat în cartierul Floreasca."[156]

Prin Capitală

Pe şantierul noului parc Floreasca

Şantierul de la Floreasca, unde se amenajează un frumos parc, se bucură zilnic de sprijinul a sute de cetăţeni din Capitală mobilizaţi de sfaturile populare raionale şi de către deputaţi. In frunte cu deputaţii lor, în decurs de 15 zile pe acest şantier au efectuat muncă patriotică aproape 2 800 de cetăţeni din raioanele oraşului. Numărul orelor de muncă patriotică efectivă, contabilizată pe şantier, se ridică la aproape 8 800.

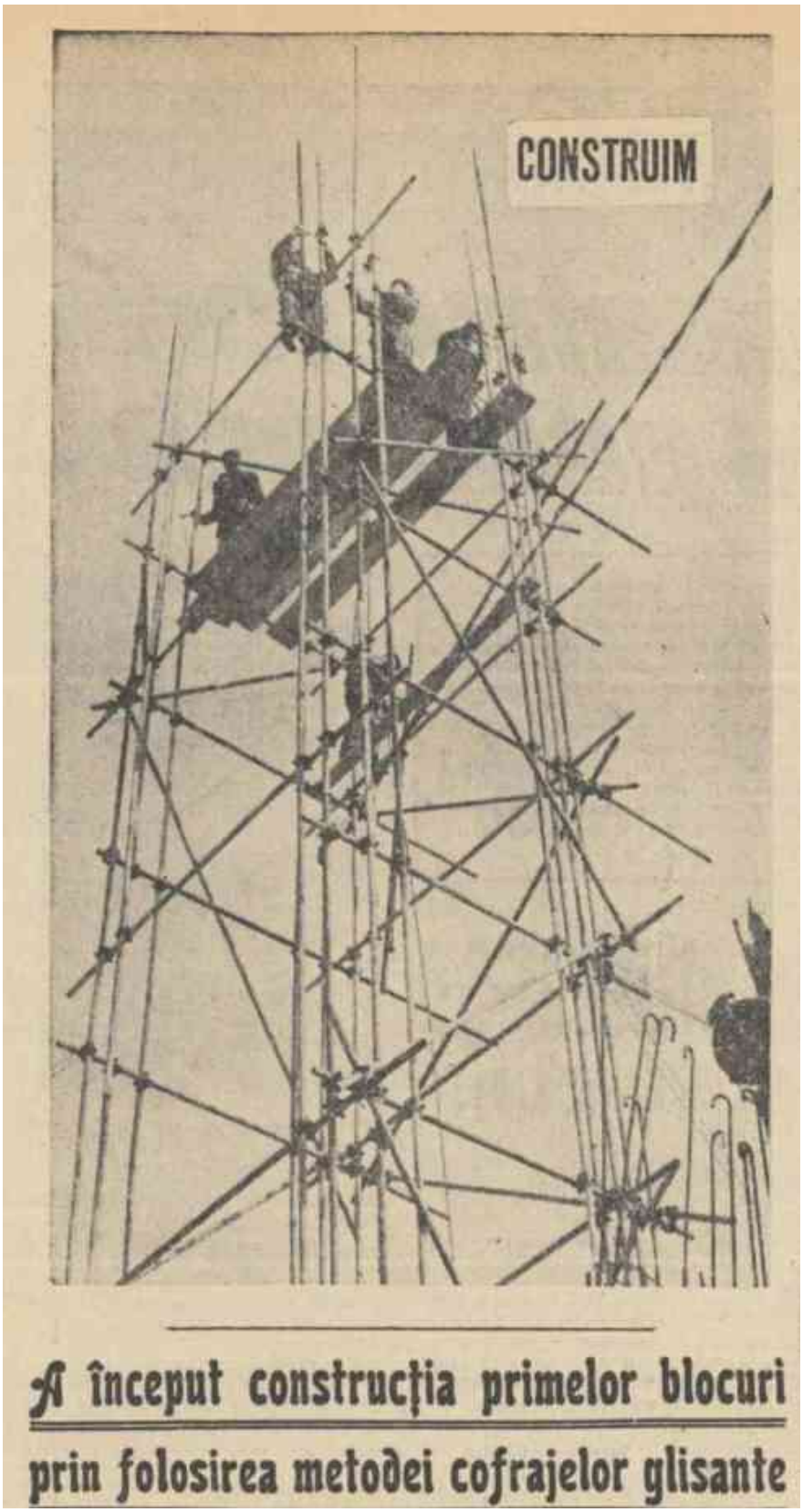
Cel mai mare număr de participanţi l-au înregistrat cetăţenii circumscripţiilor din raionul Nicolae Bălcescu (331 cetăţeni care au realizat 1 334 ore, ceea ce echivalează cu 332 de metri cubi de pămînt săpat).

Pe şantier s-au evidenţiat circumscripţiile deputaţilor orăşeneşti Aurelia Budescu, (raionul Griviţa Roşie), Ioana Gănescu (raionul V. I. Lenin) şi altele.

Un sprijin serios primeşte şantierul noului parc din partea tinerilor din fabrici, instituţii, şcoli şi universităţi. Un număr de 3 303 tineri au efectuat 5 327 ore de muncă patriotică. Cel mai mare număr de ore le-au efectuat utemiştii din facultăţi (1 100 tineri — 2 800 ore).

Ieri, peste 900 de tineri studenţi au muncit pe acest şantier în medie cîte 2,30 ore. Fotoreporterul nostru a surprins un aspect al activităţii patriotice desfăşurate ieri pe şantierul Floreasca.

A început construcția primelor blocuri prin folosirea metodei cofrajelor glisante

După inaugurarea cinematografului „G. Coșbuc", încă două noi cinematografe bucureștene. Cinematograful „Floreasca" își inaugurează pe curînd porțile cu eleganța sa arhitectonică, prin confortul și sistemul complex pe care-l asigură fiecare din cele 800 de locuri ale sălii, prin utilajul său ultramodern cu și prin condițiile sale de audiție.

Iată-l în fotografia noastră, pe primii spectatori pășind pragul noii săli de spectacole bucureștene.

Brigada de core
de la uzinele „Tudor Vl

INTERESANTA ACȚIUNE: „S
PAT

Sîmbătă și duminică un număr de 275 salariați din uzină au fost în excursie pe Valea Prahovei. Parte din ei la Sinaia — unde au vizitat Muzeul

Vedere din cartierul Floreasca din Capitală

- **Scânteia, 10 aprilie 1960** face lumină în ceea ce privește așteptările regimului de la cetățeni.

În primul rând, grija unui părinte de a supraveghea cum se joacă copiii în spatele blocului
Faptul că au apartament înseamnă creșterea în productivitate la muncă
Floreasca devine un fel de «școală de convieţuire socialistă. Apucăturile înapoiate, individualiste, egoismul, spiritul de mic proprietar sunt mai uşor de recunoscut prin contrast şi mai rapid dezrădăcinate prin forţa opiniei publice».
Prima problemă era că unii chiriaşi nu îşi plăteau chiria către IAL. «Câteva zeci de lei pe lună pentru un apartament frumos, baie în faianţă, bucătărie modernă, parchet pe jos, lumină electrică şi la orice oră apă caldă şi rece, nu este o sumă despre care să se spună că atârnă atât de greu, incit nu poate fi plătită la timp şi din proprie iniţiativă.»
«Au fost constituite echipe de salubrizare, care duc muncă de lămurire cu gospodinele pentru a le convinge să depoziteze igienic gunoaiele»
„Tot ele răspândesc experienţa locatarilor care şi-au construit, cu o contribuţie minimă, trapeze mobile pentru scuturatul covoarelor şi, la orele convenite, instalează trapezele în dosul blocurilor."
Pe lingă imensa majoritate a locatarilor noilor blocuri, care îşi gospodăresc cu dragoste locuinţele ce le-au fost puse la dispoziţie de statul democrat-popular, mai sunt încă unii care consideră că odată ce şi-au plătit chiria „sunt proprietari la ei în casă" şi pot face ce vor.
Ei uită că blocurile sunt ale poporului, că apartamentul pe care-l locuiesc nu li s-a vândut, ci li s-a dat în folosinţă contra unei sume.
Pe cine e supărat – menţionează cu nume şi prenume, fie că cineva are un cocoş pe balcon, că a inundat vecinii sau că nu a lăsat muncitorii să rezolve problemele la radiatoare
"Ce motive de ceartă pot avea oameni ale căror interese fundamentale sunt aceleaşi şi cărora, prin folosirea socialistă a spaţiului locativ, ii s-au creat condiţii de comportare demnă, tovărăşească?"
Viaţa cere ca adunările generale ale locatarilor şi comitetele de bloc - care îndeobşte sunt considerate doar ca organisme cu sarcini pur administrative – să-şi asume şi sarcini educative, înţelegând-se prin aceasta nu o dădăceală măruntă, sâcâitoare, ci numai exercitarea organizată a forţei opiniei publice în cazurile flagrante de încălcare a legilor convieţuirii socialiste.
Ar fi util, practic, ca celor ce tulbură buna convieţuire să li se retragă dreptul de folosinţă a unei locuinţe noi, confortabile, pentru construirea căreia statul nostru a cheltuit sume importante.
Mai mult, liceu s-a făcut din munca voluntară a cetăţenilor, pentru că altfel nu s-ar fi terminat la timp."[157]

Sala cu 850 de locuri a cinematografului ce se va dese
cîteva zile în cartierul Floreasca din Capitală.

- **Informația Bucureștiului, 23 februarie 1961**: în contextul alegerilor, mai întâi reportajul prezintă situația cartierului înainte de începerea construcțiilor, apoi de unitățile de locuire și edificii social-culturale. Printre propuneri: modernizarea Căii Floreasca și a malurilor lacului.

„Inimoși şi plini de inițiativă, aşa cum îi stă bine oricărui harnic gospodar, locatarii noilor blocuri din Floreasca nu pierd nici o ocazie atunci când este vorba să chibzuiască împreună asupra a ceea ce au realizat şi, mai ales, asupra celor ce mai au de făcut pentru a şi gospodări şi înfrumuseța cartierul. În aceasta stă, de altfel şi explicația faptului pentru care, sala garajelor I.T.B. Floreasca devenise neîncăpătoare cu ocazia întâlnirii cu deputata F.D.P. a circumscripției orășenești nr. 83, tov. Elena Săndulescu". [...] Toate acestea n-ar fi fost posibile – a încheiat tovarășa Elena Săndulescu – dacă la cârma țării nu era clasa muncitoare condusă de Partidul Muncitoresc Român, forța încercată a victoriilor noastre. Candidata F.D.P. pentru circumscripția orășenească nr. 65, Olga Dinu, muncitoare fruntașă."[158]

- **Steaua Roșie, 22 februarie 1961:** detaliază noțiunea de civilizație și modernitate.

„Cartierul este dominat de clădiri solide cu înfățișare paralelipipedică, având tot ceea ce aparține de noțiunea „civilizat"; spălătorii şi uscătorii de rufe, apă caldă la baie şi bucătărie, televizoare, telefon. Oraș în toată puterea cuvântului; cu școli, dispensar, cinematografe, creșe pentru copii. In cartier funcționează magazine moderne, spațioase, alimentară, centre de pâine, carne, lapte şi brânzeturi. Cartierul Floreasca are tot ce trebuie unei vieți moderne, civilizate."[159]

- **Apărarea Patriei, 9 februarie 1961:** în contextul alegerilor se discută din nou despre civilizație și despre dotările sociale, culturale și economice ale cartierului.

„Miercuri seara, Ion Cîmpeanu s-s întâlnit cu alegătorii în frumoasa sală de festivități a noii școlii medii din cartier. Cetățenii au vorbii cu mândrie despre faptul că locuiesc în «micul orășel» al Bucureștiului, cum este numit cartierul Floreasca, care numără acum mai mult de 15.000 de locuitori. Aci au fost construite, din 1956 şi până în prezent, 237 de blocuri cu 4.185 dc apartamente, au fost amenajate 31 de magazine, iar în prezent se înalță o sală de teatru şi cinematograf."[160]

- **Apărarea Patriei, 6 martie 1961.** Civilizația din Floreasca este caracterizată de blocuri simetrice, străzi largi și parcuri luminoase.

„Cartierul Floreasca. Nu cu mulți ani în urmă, pe-aici era un maidan întins, nefolosit. Astăzi, înfățișarea locului e de nerecunoscut. În vecinătatea lacului Floreasca s-a născut un adevărat oraș. Te încântă blocurile simetrice, cu linii elegante, străzile largi şi parcurile pline de lumină. In clișeu: locatarii din blocul nr. 4 de pe strada Glinka s-au prezentat în grup la centrul de vot. E soare pe străzi, e soare în inimii oamenilor."[161]

La primul bloc turn, cu 11 etaje, din cele șase blocuri similare care se vor construi în cartierul Floreasca din Capitală, s-a terminat zilele acestea turnarea scheletului de beton. (Foto : N. Cartojani)

La Librăria noastră nr. 73 din cartierul Floreasca (Foto : M. Andreescu)

• **Munca, 6 martie 1961:** tot în contextul alegerilor, se discută despre ce înseamnă civilizație, iar cartierul se animă în odată cu mersul la vot al cetățenilor.

„O dată cu mijirea zorilor, cartierul Floreasca şi-a deschis larg ferestrele. S-au înfoiat țesăturile diafane ale perdelelor, au tremurat înfiorate florile din glastre, iar boarea începutului de martie a năvălit în case. Nemaizărind în dreptunghiurile de lumină ale blocurilor albe cârlionții copiilor, primele raze ale soarelui au privit nedumerite în stradă. De acolo le-au zâmbit mii de chipuri fericite. Bărbați, purtând pe umerii voinici fetițe şi băieți, tineri şi tinere braț la braț, bunici cu bucuria înfloritǎ pe fețele lor blajine.

Cartierul Floreasca! Ce era în urmă cu ani aici? Un cartier... fără case. Străzi largi asfaltate cu stâlpi dă lumină electrică. Locul fusese parcelat spre a fi vândut negustorilor, fabricanților şi moşierilor pentru a-şi construi blocuri, vile somptuoase. S-au construit blocuri, însă de către puterea populară. În ele s-au mutat muncitorii. A răsărit pe aceste locuri un orăşel modern, socialist, care, laolaltă cu noile construcții splendide ridicate în anii puterii populare, dă strălucire Capitalei noastre. Pe străzile lui, în această dimineață, o adevărată revărsare a voioşiei. Oamenii se strigă unii pe alții, se salută, se aşteaptă, pentru a porni împreună spre secțiile de votare. Îmbrăcați de sărbătoare, păşesc mândri pe sub arcadele învoite ale blocurilor noi, oglindindu-şi siluetele în vitrinele mari ale magazinelor. «iată – par a spune vitrinelor – toate acestea sunt ale noastre! Acolo, la etajul III, locuiesc eu, strungarul; dincolo, unde e balconul acela, eu, turnătorul; alături, unde se aude radioul, eu, mecanicul...»

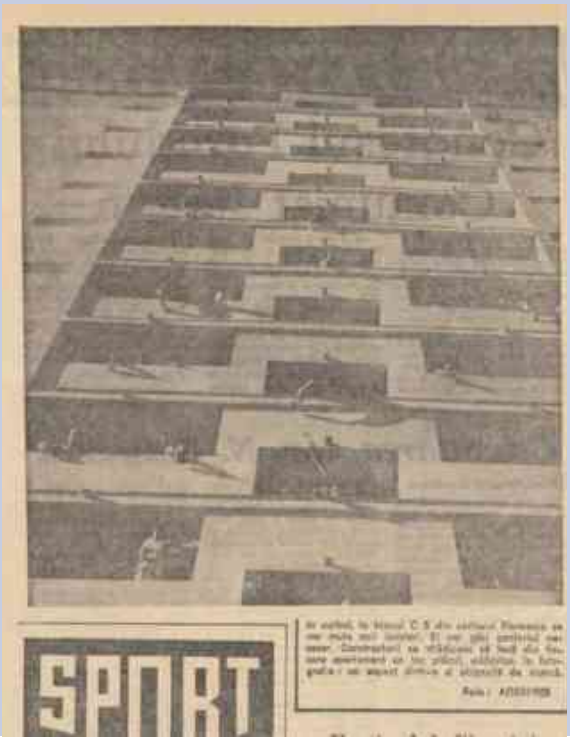
Secția de votare nr. 37. Printre cei care îi trec acum pragul se află şi Ioan Breahnă, muncitor la uzinele „Electrotehnica". A venit împreună cu întreaga familie. Ținând în brațe pe una din fetițele sale, el lasă să cadă în urnă buletinele de vot.

– Pentru primăvara vieții noastre !

E plină de semnificație această imagine, Ioan Breahnă este fruntaş în întrecerea socialistă şi inovator. Ultimele sale realizări în producție le-a dedicat importantului eveniment din viața patriei, alegerile de deputați de la 5 martie. Nu de mult, el a devenit cetățean al noului cartier bucureştean Floreasca, unde a primit un apartament în blocul de pe str. Ceaikovski nr. 7.

Prin faţa urnei de vot se perindă mereu alți oameni. Votează lăcătuşul Dumitru Furtună de la I.C.R.M.A., turnătorul Dumitru Dichiu de la «Termotehnica»... Acum s-a oprit o tânără pereche. Sunt soții Elena şi Mihai Croitoru. El este inginer la Institutul de Fizică Atomică al Academiei R.P.R., iar ea studentă in anul III la Institutul de Științe Economice „V. I. Lenin". Era oare posibil în trecut, pe vremea regimului burghezo-moşieresc, ca un fiu de țăran sărac să ajungă inginer ? Cu siguranță că la fel ca Mihai Croitoru şi-a pus această întrebare, în timp ce se afla cu buletinele de vot în mină, şi tatăl său, colectivistul Marin Croitoru, din comuna Roşiuţa, raionul Baia de Aramă...

E atâta lumină şi mindire în privirea oamenilor, atâta dragoste de viață şi încredere în viitor! Dîndu-şi votul candidaților F.D.P., ei știu că votează pentru primăvara vieții noastre, pentru pace, bunăstare şi socialism."[162]

SPORT

A început „Luna construcțiilor sportive". Chiar de la start — duminică — această acțiune s-a bucurat de mult entuziasm. In raionul „1 Mai" din Capitală, de pildă, sportivii au început amenajarea complexelor I „Barbu Văcărescu" și IV „Electronica". Iată un instantaneu de pe șantierul primului complex, unde, ieri după-amiază, tinerii muncitori de la I.T.B. ajutați de cei virstnici, au continuat lucrările de deblocare ale viitoarelor terenuri. In curînd cartierul Floreasca va deveni și mai frumos prin aceste noi baze sportive, pe care se va întrece tineretul în soare, aer și lumină.

• **România Liberă, 3 iunie 1961:** civilizația însemna abandonarea principiilor individualiste și în special de lipsa de estetică a rufelor care atârnă pe balcoanele blocurilor.
„Cartierul Floreasca este vestit pentru blocurile şi magazinele sale, pentru parcurile şi școlile sale, pentru confortul apartamentelor şi frumusețea așezării. De multe ori, călătorind cu tramvaiul sau cu autobuzul, poți auzi discutîndu-se despre construcția noului cinematograf, despre parcul cartierului, despre spațiile verzi, despre lămpile cu neon, despre colțurile de joc ale copiilor sau despre un nou magazin. Şi, totuși, există un lucru despre care până acum n-au discutat decât gospodarii cartierului, şi aceia numai din când în când. În fond, nu e vorba de cine știe ce mare lucru, ci de ceva cu totul prozaic şi anume de rufele care atârnă toată ziua pe balcoanele blocurilor, printre spațiile verzi şi lămpile cu neon, peste leagănele copiilor şi locurile lor de joacă, stricând, cum zice un vecin de-al meu, «toată estetica».
N-au oare blocurile din Floreasca uscătorii pentru rufe? Cum să nu aibă! Dar multe din aceste uscătorii ori nu pot fi folosite, ori nu sunt folosite. Pentru cele care nu pot fi folosite, cum sunt cele din blocul de pe strada Bach nr. 5, răspunde desigur administrația, care nu s-a îngrijit de buna lor funcționare. Dar de cele care putând a fi folosite, nu se folosesc, răspund desigur acei locatari care fie că preferă să spele când le vine pofta şi nu rândul la spălătorie şi uscătorie, fie că vor să-şi usuce rufele la soare şi nu la căldură artificială, fie că așa au apucat „din bătrâni".
Oricine ar răspunde însă de nefolosirea confortului creat în zilei noastre pentru oamenii muncii, rezultatele sunt aceleași, ele afectând întreaga înfățișare a cartierului. Şi nu numai a cartierului Floreasca, dar şi a altor cartiere noi, in care indolența sau lipsa de respect a unora pentru traiul în comun, duc la asemenea aspecte necivilizate ca rufele întinse în stradă, hârtiile aruncate pe gazon, florile rupte din parcuri şi rondouri şi încă multe altele, care întunecă lumina strălucitoare a lămpilor de neon, albeața fațadelor şi strălucirea vitrinelor noilor magazine.
Blocurile noi din cartierul Floreasca, ca şi cele din Bucureștii Noi sau de pe Calea Griviței, ca toate blocurile noi din vechile şi noile orașe ale țării, sunt înzestrate cu confort modern. Confortul acesta însă nu este folosit sau nu este pe deplin folosit şi aceasta şi din vina celor care au a veghea asupra lui (comitetele de bloc) şi din vina acelora pentru care a fost creat, dar care par a nu fi luat act de prezența lui. Oare n-ar exista posibilitatea să se controleze, de pildă, starea funcționării spălătoriilor şi uscătoriilor la blocuri sau a lăzilor şi crematoriilor de gunoi? Şi oare nu se poate ajunge la reguli prin care să se oprească întinderea rufelor in stradă, în parcuri, în balcoane ?
La condițiile tot mai bune de locuit pe care ni le oferă astăzi statul de democrație populară, trebuie şi noi cetățenii să răspundem cu grijă pentru înfățișarea locuințelor şi a cartierului nostru, cu grija ca acest confort ce ni s-a creat să nu se transforme prin delăsare şi neglijență în contrariul său — în lipsă de civilizație, în lipsă de confort."[163]

• **Informația Bucureștiului, 13 martie 1963** — Controlul moralei
„La complexul de locuințe din cartierul Floreasca, blocurile turn construit la Floreasca-Pare se remarcă prin Silueta lor elegantă. Recente, o parte dintre acestea — printre care și blocul C6 - şi-au primit locatarii. Ei au de spus multe cuvinte

1963

Floreasca, azi

Foto: S. ALMIŞ

de laudă despre constructori. O notă distonantă însă: apartamentele 1 şi 2 sunt şi acum nelocuite. De ce? Din pricina instalațiilor sanitare defecte, în camere a pătruns umezeala. Parchetul şi zugrăveala au fost în bună parte compromise. Aceste defecțiuni – ca şi altele, (geamuri şi uși neetanșate, robinete prost montate) – trebuie să fie grabnic înlăturate."[164]

- **Scânteia, 20 mai 1963:** morala comunistă ținea de buna întreținere a blocurilor de către comitetele de cetățeni. „Acum doi ani, în cartierul Floreasca, a fost înființat un comitet unic de blocuri, care coordonează întreaga activitate de gospodărire. Întreținerea în bune condiții a fondului de locuințe şi asigurarea confortului locatarilor constituie principalele preocupări ale comitetului. El se ocupă, de asemenea, şi de alte probleme: reducerea cheltuielilor de întreținere, păstrarea liniştei, buna conviețuire a locatarilor etc. Membrii comitetului sunt repartizați pe grupuri de blocuri şi activează în strânsă legătură cu deputații. În această primăvară, o atenție deosebită a fost acordată întreținerii apartamentelor de către locatari. În multe blocuri s-au făcut lucrări de întreținere, zugrăveli şi reparații mai mărunte. Reparațiile la cazanele uzinelor termice au fost făcute de către meseriași din comitetele de bloc. Numai la zugrăvelile spațiilor comune din blocuri, zugrăveli efectuate de locatari, s-au economisit 120 000 lei. În prezent, echipe ale administrației cartierului şi comitetelor de bloc fac revizia instalațiilor de încălzire şi de apă caldă şi controlează cum sunt întreținute spațiile şi anexele de folosință comună – scara, holurile, palierele, spălătoriile, uscătoriile. (De la Ion Mihordea, președintele comitetului unic de blocuri – cartierul Floreasca."[165]

- **România Liberă, 2 august 1963**: munca de gospodărire a cartierului, factor esențial în asigurarea unui climat civilizator.

„În cei șapte ani de când a luat naştere, în gospodărirea cartierului Floreasca, cartier ce poate fi asemuit pe bună dreptate cu un orăşel (150 de blocuri, 3.900 de apartamente şi 16.000 de locuitori) s-au ivit fel de fel de probleme, situații dintre cele mai diferite. Soluțiile adoptate într-o împrejurare sau alta, metodele care şi-au verificat eficiența practică au constituit, pentru comitetele de bloc, prilej de bogate învățăminte, temeiul unei experiențe valoroase. Mărturie a acestei experiențe stă şi steagul de fruntaş pe care îl deține comitetul unic al cartierului Floreasca, în întrecerea patriotică cu comitetele unice ale celorlalte cartiere. Aspectul de oraş-grădină al cartierului dovedeşte că trofeul cucerit e o răsplată binemeritată. Despre unele aspecte din munca de gospodărire a acestui cartier, a vorbit tov. Ion Mihordea, președintele comitetului unic al blocurilor din cartierul Floreasca.

– Pentru întreținerea blocurilor şi a vilelor, a arătat acesta, ne îngrijim în primul rând de remedierea la timp a stricăciunilor care se ivesc. Cu forțe proprii, specialişti din rândul locatarilor, noi am executat repararea pompelor la centralele termice, schimbarea bucşelor şi a rulmenților, bobinarea a două motoare etc., economisind 22.000 lei din fondurile de stat. Pentru defecțiuni ce reclamă măsuri urgențe, am organizat o echipă de intervenție, cu ajutorul căreia am putut preveni de multe ori situații neplăcute. Anul acesta, într-una din zilele geroase ale lui februarie, s-a spart o conductă subterană

In cartierul bucureștean Floreasca, a intrat în faza ultimelor finisaje un pavilion tehnico-administrativ.
Proiectată de Institutul „Proiect-București" (șef de proiect Zaven Gianichian), executată de I.C.M. nr. 1 a D.G.C.M. (șef de șantier C. Mihăescu), construcția realizată se situează pe linia arhitecturii noastre moderne.
Îmbinarea inspirată a celor trei elemente — beton, oțel, sticlă — a fost completată armonios cu o serie de materiale plastice și profile de aluminiu în fațadă.

Fotatext: ing. P. TARANU
corespondent

de la centrala termică. Apelând în acest caz la I.A.L., chiar dacă se răspundea cu maximă operativitate la solicitarea noastră; pe durata executării reparațiilor 200 de apartamente trebuiau să rămână fără căldură. Ca să evităm un asemenea neajuns, echipa noastră de intervenție a lucrat 13 ore fără a opri funcționarea instalației de încălzire centrală. Am organizat aceste echipe de intervenții mai ales pentru perioada de iarnă, când survin unele condiții speciale. Pentru iarnă, luăm şi alte măsuri prealabile, stabilind din vreme cu cetățenii ce au de făcut când se depune zăpadă, spre a preveni astfel degradările. O singură mențiune aș mai avea de făcut doar: că bunele noastre rezultate se datoresc în mare măsură şi continuității muncii comitetului, în care nu au existat fluctuații."[166]

- **România Liberă, 26 septembrie 1963 –** fotbalul pe stradă.

„În schimb, iată-i pe unii copii din cartierul Floreasca jucându-se in mijlocul străzii, ceea ce e interzis prin legea circulației. În orice moment se poate ivi pe strada o mașină sau o motocicletă şi accidentul e gata! Părinții respectivi din acest cartier ar trebui să-şi supravegheze cu mai multă atenție copiii, îndrumându-i îndeaproape şi educându-i în privința cunoașterii şi respectării regulilor de circulație."[167]

- **Scânteia, 8 septembrie 1963 –** Întreținerea blocuri pentru pregătirile de iarnă.

„Încă din luna iunie administrația, împreună cu comitetul celor 150 de blocuri, a alcătuit un plan cuprinzător de măsuri, ne-a spus administratorul cartierului Floreasca. Obiectivul principal? Să intrăm în iarnă cu toate instalațiile puse la punct. Mersul reparațiilor generale de la o lună la alta în acest cartier se oglindește într-un grafic, începute din vreme, aceste lucrări sunt aproape gata. Au fost revizuite cazanele uzinelor termice, instalațiile de apă şi canal cablurile electrice. Aceeași atenție s-a acordat lucrărilor de întreținere curentă; şi aici munca a fost bine organizată. Mecanicii, instalatorii, electricienii au lucrat operativ, de multe ori înlăturând pe loc defecțiunile semnalate de locatari."[168]

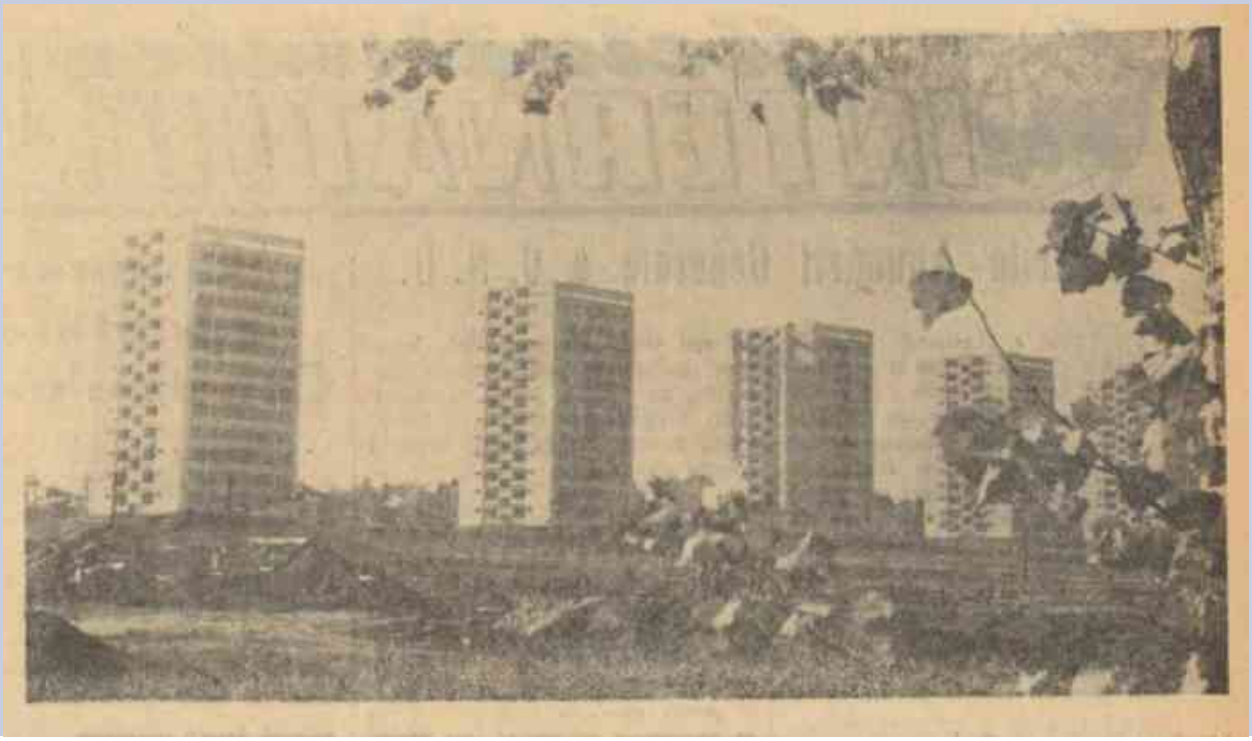

- **Informația Bucureștiului, 19 octombrie 1963.** Îngrijirea blocurilor

„Vizita făcută prin cartierul Floreasca ne a dai posibilitatea să consemnăm rezultatele frumoase obținute de cetățeni în diversele acțiuni gospodărești. Comitetele de blocuri, din rândul cărora multe pot fi citate ca evidențiate, şi-au adus din plin contribuția la înfrumusețarea blocurilor şi a spațiilor verzi. Reducerea cheltuielilor de întreținere a constituit de asemenea o problemă căreia administrația blocurilor i-a acordat atenția cuvenită. Unele discordanțe, deşi puține la număr, dar totuşi existente în cartierul Floreasca, pot fi înlăturate fără efort cu sprijinul mai eficace al Sfatului popular al raionului I Mai şi al întreprinderii de administrație locativă respectivă. La rândul lor, locatarii au obligația să respecte îndatoririle cetățeneşti de a păstra curățenia în apartamente şi blocuri Şi să contribuie la efortul general de gospodărire a fondului de locuințe."[169]

- **Apărarea Patriei, 31 decembrie 1964**. Floreasca din ochii copiilor

„Am întrebat-o pe fetița unui prieten la care mă găseam în vizită:
Blocul în care locuiți voi este nou?
Da, de unde e vechi! Noi sunt blocurile de dincolo de cinematograf. Ăsta, al nostru, cum să fie nou?
Mica mea interlocutoare mi-a răspuns cu toată dezinvoltura celor opt ani ai săi; pentru vârsta ei de şcolăriță într-a II-a, într-adevăr, blocul în care părinții săi se mutaseră încă. În urmă cu 8-10 ani nu mai era nou. Tatăl, acum tehnician la „Electronica", îi povestise, firește, despre cealaltă casă. întunecoasă, înăbuşitoare, cu igrasie în pereți, pentru care plătea o chirie de câteva ori mai mare unui proprietar hrăpăreț, şi din care se mutaseră în urmă cu atâția ani în cartierul „Floreasca", ba o şi dusese să-i arate, locul acelei case, într-o mahala neprietenoasă pe care însă după câteva luni buldozere energice o spulberaseră, deschizând câmp pentru temelia altei aşezări.
Bine, dar aici va fi foarte frumos, de ce ne-am mutat ? l-a întrebat fetița.
Prietenul meu i-a răspuns abia după câteva clipe de gândire :
Pentru că aici a fost foarte urât... Orașul, străzile cu care tu eşti obişnuită, nu au fost întotdeauna aşa cum le vezi astăzi. Lucrurile acestea le vei învăța, fără îndoială, la şcoală, la istorie, la geografie, şi despre ele îți voi mai povesti multe chiar eu. De altfel, cine ar putea socoti numărul tuturor copiilor care îşi încep astfel, în familie, întâile lecții de istorie şi geografie a patriei?"[170]

8 Locuirea în cartier: dotări socio-culturale

Anul 1959 este și anul în care se trece de la construirea de locuințe la primele dotări, printre care școala.

- **Informația Bucureștiului, 17 martie 1959**: cita o reprezentantă a secției de învățământ care menționa că nu putea să ia în primire școala, pentru că nu era finalizată așa cum ar fi vrut.

„Din datele recensământului copiilor de vârstă școlară rezultă că în Floreasca există la ora actuală 1296 elevi, adică circa 30 de clase. Singure, aceste cifre ilustrează necesitatea unei școli în cartierul nou. Asemenea școală a şi fost construită chiar în centrul cvartalului de blocuri. În cursul lunii februarie 1959, secțiunea raională de învățământ a fost anunțată să se prezinte pentru a o prelua. Cum era firesc, ne-am bucurat."[171]

- **România Liberă, 19 martie 1959**: deschiderea primelor magazine

„De dată mai recentă sunt unitățile deschise în cartierul Floreasca (magazine pentru desfacerea plinii, cărnii, laptelui, legumelor şi fructelor, o tutungerie, o mercerie, o farmacie, o parfumerie)."[172]

Scânteia, 6 mai 1959
Ceva mai interesantă este rubrica «Cititorii propun»,
„Strungarul Gheorghe Petrescu propune amenajarea propice a malurilor lacului Floreasca, precum și deschiderea unui centru de răcoritoare."[173]

- **Scânteia, din 28 august 1959** ducea accentul de la locuințe, la primele dotări publice, prima era dispensarul și creșa:

„Sâmbătă, 29 august, se deschide noul dispensar din cartierul Floreasca. El va fi deservit de 4 medici şi va funcționa cu două circumscripții sanitare pentru adulți şi copii şi cu un punct stomatologic. La 1 septembrie își va deschide porțile şi creșa nou construită din acest cartier. Localul este prevăzut cu diferite încăperi pentru copii de la 2 luni la 3 ani. Vor fi primiți copii din cartierul Floreasca ai căror părinți sunt în câmpul muncii."[174]

Informația Bucureștiului, 2 septembrie 1959
În septembrie se lucrează intens și la școala din Floreasca.[175]

- **Steagul Roșu, 12 septembrie 1959**: una dintre primele fotografii din elicopter ale cartierului.

„Se lucrează în trei loturi, sud-1, sud-2 şi nordul. Mai precis, cartierul Floreasca câștigă mereu terenuri cu blocuri constru-

În fotografie: Cartierul Floreasca. Blocuri moderne, cu apartamente confortabile, alei largi, asfaltate.

ite din toate părțile. Odată ajuns pe unul din loturi, observi că forfota este şi mai mare şi cu greu poți găsi pe cineva. Un muncitor ne arătă o clădire mare cu două etaje precizând-ne că inginerul șef Ocroş Ion se găsește în momentul de față la noua școală medie. Pornesc într-acolo şi în minte îmi rămân cuvintele «școala medie». Deci în cartierul Floreasca, pe maidanul de altă dată s-a construit o școală medie. Frumusețea clădirii depășește orice așteptare.

- **Informația Bucureștiului, 20 ianuarie 1960:** se organizează un cinematograf în cadrul școlii Rosetti de pe Bizet: „Pentru a oferi posibilitatea oamenilor muncii din cartierul Floreasca de a viziona filme în apropiere de locuințele lor întreprinderea cinematografică de stat a orașului București a amenajat un cinematograf în incinta liceului „C. A. Rosetti" din strada Bizet. În fiecare marți, miercuri, joi şi vineri spectacolele vor începe la orele 17 şi 19, iar duminica la orele 15. 17, 19 şi 21. Astăzi va rula filmul sovietic „Un meci neobișnuit."[176]

- **România Liberă, 13 februarie 1960**, dedica un articol generos cu foto din Floreasca, cu numeroase morale adresate locuitorilor[177]

- **Scânteia, 19 februarie 1960**: deschiderea de magazine.
„Peste câteva zile, în cartierul Floreasca se vor deschide noi magazine. În blocurile nr. 204 şi 205 de pe strada Ceaikovski se vor deschide următoarele unități: o băcănie şi un centru de carne, un aprozar, un magazin cu articole de uz casnic şi un centru de pâine şi produse făinoase. Pe strada Bach se vor inaugura 3 noi magazine: unul cu articole electrotehnice, o librărie şi o cofetărie. La parterul blocului din calea Floreasca nr. 114 se va deschide peste câteva zile un magazin alimentar general."[178]

- **România Liberă, 17 martie 1960** deschiderea a două unități comerciale, un Aprozar și o Alimentara, ambele pe strada Ceaikovski [179]

- **Scânteia, 19 martie 1960**, publica o fotografie de la cofetărie.[180]

- **Scânteia, 24 mai 1960**: deschiderea ștrandurilor
„Sunt două dintre cele mai mari ștranduri ale Capitalei, unde bucureștenii pot ajunge cu troleibuzul 83. Împreună au o capacitate de peste 20.000 locuri. Noile alei şerpuiesc printr-un covor de verdeață smălțuit cu flori proaspăt plantate. În apropierea intrării la ștrandul Floreasca 1 – un restaurant. Nisipul întins de aurind pe plajă rivalizează ca cel de la... Eforie, deși a fost adus de la Arcuda. Vestiarele sunt proaspăt vopsite, iar dușurile cu apă dulce funcționează bine. La cabinetul medical ai ștrandului s-au prezentat un medic şi o soră care vor sta în permanență la dispoziția vizitatorilor. O

Noi blocuri de locuințe în cartierul Floreasca din Capitală.
Foto : V. CABALI

INOIRL (Aspect din cartierul Floreasca).

echipă numeroasă de înotători calificați vor supraveghea pe cei ce fac baie, le vor da lecții de înot sau... vor sancționa pe «îndrăznești» care se avântă dincolo de geamanduri. Au fost făcute amenajări şi sub nivelul apei. Scările pentru coborâre au fost refăcute, malurile au fost întărite cu pereuri din plăci de beton prefabricat, pe o lungime de aproape 2.000 metri. Într-un cuvânt, ştrandul a căpătat un aspect modern. Floreasca 2 seamănă foarte bine cu Floreasca 1. La fel de mare, cu alei, verdeață şi flori, cu teren de sport, cabinet medical... O surpriză pentru amatorii de canotaj: pe malurile lacului au fost amenajate două noi debarcadere. Unul la Bordei, al doilea chiar in fața blocurilor din noul cartier Floreasca. Vizitatorii se pot deplasa dintr-o parte în alta a lacului cu șalupe. Cetățenii din Floreasca, de pildă, nu mai sunt nevoiți să ocolească tot lacul pentru a ajunge în parcul de cultură şi odihnă «I. V. Stalin».”[181]

- **România Liberă, 20 mai 1960:** întreținerea tuturor dotărilor

„Cartierul mărginaș face astăzi parte integrantă din oricare oraș. El trebuie să se bucure pretutindeni de aceeași atenție ca şi centrul, atât în privința refacerii şi bune întreținери a străzilor cât şi în acea a asigurării mijloacelor de transport, a existenței unei rețele comerciale bine aprovizionate, a funcționării în bune condițiuni a instituțiilor culturale (școală, cinematograf, stație de radioficare etc.).”[182]

- **România Liberă, 29 iunie 1960:** introducerea liniei 35 a ITB.

„Pentru a înlesni transportul locatarilor din cartierul Floreasca spre centrul Capitalei, în curând va lua ființă noua linie de autobuze nr. 35, între cartierul Floreasca şi piața Rosetti. Pe această linie vor circula dintru început 15 autobuze. Iată şi traseul viitoarei linii: str. Ceaikovski–calea Floreasca–str. Polonă– str. I. L. Caragiale–str. Alex. Sahia– Piaţa Rosetti. Întoarcerea se va face prin bd. Republicii–bd. Bălcescu–str. Batiştei.”[183]

- **România Liberă, 8 ianuarie 1961:** începe construirea cinematografului și urmează să se asfalteze calea Floreasca înspre Pipera.[184]

- **România Liberă, 1 februarie 1961** – funcționează mai multe cercuri de citit.

„În cartierul blocurilor Floreasca funcționează mai multe cercuri de citit care cuprind peste 300 de femei casnice. Cel de al 35-lea cerc de citit a luat ființă recent, în cinstea alegerilor de la 5 martie, în blocul nr. 45 la gospodina M. Mutulescu. Cercurile de citit desfășoară în prezent o frumoasă activitate culturală. Zilele acestea în majoritatea cercurilor s-a citit din legea pentru alegerea deputaților în Marea Adunare Națională şi decretul cu privire la alegerea deputaților în sfaturile populare, precum şi alte materiale despre democratismul sistemului nostru electoral. Printre cercurile fruntașe din cartierul Floreasca se află cele conduse de tovarășele I. Popovici din blocul 32/2, Iohana Gros din str. Stroe Postelnicul şi altele.”[185]

- **Informația Bucureștiului, 15 februarie 1961**

Numărul de blocuri: 114 blocuri cu 3159 apartamente[186]

- **Femeia, 1 Martie 1961**, perspectiva femeilor care adresau importanța următoarelor edificii din Floreasca: Căminul pentru copii, Școala medie, Ambulatoriu, cinematograf. Apar și concursuri cu balcoanele de flori.

- **Munca, 22 august 1961**: crearea tuturor condițiilor de locuire și de muncă

„Abia după eliberarea patriei am început să trăim omenește. Mă simt mândru cu meseria de lăcătuș ce o practic la uzinele «Republica». Muncesc cu totul în alte condiții, câștig bine, locuiesc împreună cu familia mea într-un apartament elegant din cartierul Floreasca. În anii aceștia luminoși mi s-au creat toate condițiile pentru o impetuoasă dezvoltare."[187]

- **Scânteia, 5 septembrie 1961:** lupta pentru frumos și civilizație.

„Lupta pentru frumos ocupă un loc de seamă în activitatea celor 150 comitete de bloc din cartierul Floreasca. Locuințele noi, cu fațade aspectuoase şi cu multe flori dau cartierului o vedere plăcută. Duminica, mulți bucureșteni vin în plimbare aici, în noul cartier cu străzi asfaltate şi curate, cu magazine bine aprovizionate, cu grădinițe şi parcuri. Pentru ca frumusețea cartierului să fie păstrată chiar în condițiile în care sute de copii zburdă zilnic în solare şi în jurul blocurilor, din inițiativa comitetului de bloc nr. 41 de pe str. Puccini s-a format un subcomitet de copii- școlari ce locuiesc în 6 blocuri alăturate. Aceștia, în timpul vacanței, au întreținut spațiul verde, au organizat lecturi, au supravegheat curățenia în jurul blocurilor. Copiii din blocul situat în cal. Floreasca 138 au organizat o serbare pentru locatari, din care n-au lipsit baletul, recitările, corul, scenetele. Trebuie relevată inițiativa unor comitete de bloc din Floreasca pentru amenajarea camerelor de parcare a bicicletelor; sau cea a comitetului de bloc nr. 49 din str. Ceaikovski care, cu sprijinul locatarilor, a amenajat încă 2 spălătorii necesare familiilor din acest mare bloc cu 5 scări şi 80 de apartamente."[188]

- **Apărarea Patriei, 5 octombrie 1961**: dezvelirea bustului lui Garibaldi.

„În noul cartier Floreasca din Capitală a avut loc miercuri dimineața festivitatea dezvelirii bustului marelui patriot italian Giuseppe Garibaldi, bust donat Sfatului Popular al Capitalei de către oficialitățile italiene din Sicilia. După dezvelirea monumentului, operă a sculptorului italian E. Pandolfini, a fost așezată placa indicând strada ce poartă acum numele lui Giuseppe Garibaldi. Comitetul Executiv ai Sfatului Popular al Capitalei a oferit miercuri un dejun în cinstea delegației italiene prezente la dezvelirea bustului lui Giuseppe Garibaldi."[189]

Imagini noi în cartierul Floreasca din Capitală — Foto: S. CORVIN

- **Informația Bucureștiului, 5 octombrie 1961:** redenumirea străzii Cornel Borduș în Donizetii.

„Printr-o decizie a Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Capitalei strada soldat Borduş Cornel din cartierul Floreasca își schimbă denumirea în strada Donizetti."[190]

- **Informația Bucureștiului, 12 decembrie 1961** – cofetăriilor din cartier.

Vitrinele cofetăriilor «Universității» din bd. Republicii nr. 6. «Lebăda», din Calea Văcărești nr. 38. «Floreasca» din cartierul Floreasca, «Opereta», din piața Splaiului, vor fi amenajate special, pe anumite teme. Figurile care vor oglindi aspecte din viața copiilor sau scene din basme, se vor executa din zahăr de către meșterii cofetari din laboratoarele respective. Numeroase magazine şi unități comerciale fac în aceste zile pregătiri intense in vederea asigurării unei cât mai bune serviri a cumpărătorilor în cadrul «Lunii cadourilor». Astfel, la magazinele amplasate în cartierul Floreasca, aparţinind O.C.L., produse industriale din raioanele 1 Mai -23 August, s-a acordat o atenție deosebită aprovizionării cu articole specifice – tricotaje, încălțăminte. jucării pentru copii, țesături groase etc. în cadrul magazinului de textile, raionul de jucării a fost extins pentru a se crea astfel condiții cât mai bune de servire a cumpărătorilor."[191]

- **Informația Bucureștiului, 26 februarie 1961:** deschiderea cinematografului.

„După inaugurarea cinematografului „G. Coşbuc", ieri şi-a deschis porțile în cartierul „Floreasca" încă un nou cinematograf bucureștean. Cinematograful „Floreasca" i-a impresionat pe spectatori prin eleganta sa arhitectonică, prin confortul şi vizibilitatea completă pe care o asigură fiecare din cele 800 de locuri ale sălii, prin utilajul său ultramodern ca şi prin condițiile sale de aerisire. Iată-i în fotografia noastră, pe primii spectatori păşind pragul noii săli de spectacole bucureștene."[192]

- **Informația Bucureștiului, 10 aprilie 1962:** pregătirea pentru sezonul de vară pe lacul Floreasca: debarcader, canotaj.

„Azi dimineață a început umplerea cu apă a lacului Floreasca, operație care va dura 3-4 zile. Se fac aşadar ultimele pregătiri pentru deschiderea sezonului de canotaj şi pe acest lac. Duminică bucureștenii vor avea la dispoziție la debarcaderul de lingă calea Floreasca, 2 vase pentru plimbări şi 30-40 de bărci cu rame. Tot de duminică va circula pe apă un vas care va face legătura intre podul Bordei şi debarcaderul Floreasca. De la 15 aprilie se deschide canotajul şi pe lacul Snagov, inclusiv plimbări pe lac cu vaporașele."[193]

circulația trenurilor de marfă a fost dirijată în așa fel, încît să nu se aglomereze stațiile din zonele viscolite.

O serie de linii din cadrul regionalei C.F.R. București care au fost temporar închise, au fost redate circulației datorită muncii neobosite a echipelor de deszăpezire. (Agerpres)

După zăpada abundentă căzută în ultimele zile, în Capitală s-a trecut de îndată la deszăpezirea străzilor. Iată, în clișeul nr. 1, o mașină-încărcător cu bandă, lucrînd pe strada Academiei la încărcarea mecanizată a zăpezii. În cartierul Floreasca (clișeul nr. 2) harnicii locatari ai blocului nr. 11 de pe strada Glinka au fost printre primii care au ieșit la curățirea zăpezii.

Foto : MIHAI POPESCU

- **Informația Bucureștiului, 10 mai 1962**: salubritate.

„în cartierul nostru, maşinile salubrității vin regulat spre a ridica resturile menajere, ne-a spus tov. Ion Sora, administratorul blocurilor din Floreasca. Grăbindu-se însă, lucrătorii „uită" uneori să cureţe şi platformele unde sunt depozitate lăzile tip, din metal, atunci când, cu prilejul transportului, se împrăştie gunoiul pe jos. Platformele sunt din beton, aşa că măturarea lor ar fi lesne de efectuat... În privința curățeniei străzilor, nu avem în acest sezon remarci critice la adresa I.S.B., în schimb, la a cetățenilor, da, avem... Deși pe străzi se află numeroase coșuri, mai ales in dreptul magazinelor, se mai aruncă hârtii pe jos, pe alocuri se calcă iarba. Şi toate acestea strică aspectului general al cartierului, foarte frumos mai ales acum, primăvara."[194]

- **Sportul, 15 mai 1962:** Activitate sportivă

„Duminică dimineața tramvaiul 5 a fost mult solicitat de pasageri, deși la sala Floreasca şi la ștrandul din vecinătate nu se desfășura nici o competiție de mare amploare. De data aceasta, manifestațiile sportive se... mutaseră la stadionul Voința, unde câteva mii de cooperatori din Capitală, împreună cu familiile lor, își dăduseră întâlnire la frumoasa bază sportivă de la Pipera. Stadionul a fost într-adevăr înțesat de sportivi: aproape 400 de tineri fotbaliști, boxeri, voleibaliști, handbaliști şi baschetbaliști. La ora 9, după festivitatea de deschidere, pe verdele gazonului au apărut primii sportivi: fotbaliștii echipelor Voința şi Ulei București, din campionatul orășenesc. Apoi, competițiile s-au ținut lanț, încât spectatorilor le-a fost greu „să aleagă". Meciurile de volei, de handbal in 7 sau de baschet au adunat în jurul terenurilor mii de spectatori. La ora 11 punctul de atracție l-a constituit reuniunea pugilistică. Ca la o comandă, în jurul ringului au luat loc numeroși simpatizanți ai sportului cu mânuși, mil cu seamă că își anunțaseră participarea mulți boxeri cu renume. Maestrul emerit al sportului Gh. Negrea a furnizat în compania maestrului sportului Petre Zaharia o partidă demonstrativă apreciată de spectatori. Multe aplauze au fost adresate şi lui Torna Ilie, un muncitor destoinic la întreprinderea Poligrafică «Gutenberg» şi, în același timp, un sportiv care a apărat de nenumărate ori culorile clubului Voinţa. După un mic program muzical distractiv, timp in care umbrarele şi chioșcurile cu răcoritoare au fost... luate cu asalt, după amiaza, sportivele şi sportivii clubului Voinţa au reapărut pe terenuri. Iar seara, brigăzile artistice ale cooperativelor Radio-Progres, Higiena şi Arta încălțămintei au prezentat frumoase programe, în cadrul manifestațiilor cultural- sportive ale cooperatorilor. Nu putem încheia aceste rânduri fără a elogia eforturile încununate de succes ale activiștilor clubului Voinţa, care au oferit cooperatorilor din Capitală o duminică sportivă foarte plăcută."[195]

Recent în capitala Mexicului a fost deschisă o expoziție de fotografii, intitulată „Romînia azi". În cadrul expoziției au fost prezentate o serie de fotografii care înfățișează noile construcții de locuințe din țara noastră. Expoziția, care a stîrnit un deosebit interes în rîndul opiniei publice din Mexico City a fost vizitată de numeroși oameni de specialitate. Iată-l pe arhitectul mexican M. Quintanilla, din grupul constructorilor de la Casa oamenilor muncii mexicani, împreună cu profesorul G. L. Arzubide în fața unui panou care înfățișează construcțiile din cartierul Floreasca din București.

- **România Liberă, 3 iulie 1962:** Servirea la domiciliu

Taisia Niederkorn, strada Glinka nr. 1, asistentă la Facultatea de Filologie: „Servirea la domiciliu este foarte utilă, mai ales pentru cei cărora preocupările profesionale îi determină să rezerve mai puțin timp pentru treburile gospodărești. Consider cât se poate de binevenit faptul că O.C.L. «Alimentara», raionul îl Mai, a stabilit ca o serie de magazine din cartierul nostru să primească şi comenzi pentru pachete cu alimente. Dai un telefon şi în cel mai scurt timp cele Comandate au şi sosit. Câte drumuri nu sunt evitate astfel? Pentru strada noastră, această operațiune o face unitatea «Alimentara» din Calea Floreasca nr. 120. Dar aici aprovizionarea lasă de dorit tocmai în privința unor sortimente solicitate, cum sunt mezelurile, lactatele. Personalul unității respective trebuie să se preocupe în mai mare măsură de asigurarea unei mai bune aprovizionări. Pentru a dovedi că lucrul acesta e perfect posibil, exemplele nu trebuie să fie Căutate prea departe. Chiar în apropiere, pe strada Glinka, se află o unitate «Alimentara» unde găsești totdeauna un sortiment variat de produse (dar aici, nu se primesc comenzi)". [196]

- **Informația Bucureștiului, 19 septembrie 1962:** nomenclatura străzilor

„Să presupunem că un cetățean locuiește în noul cartier Floreasca. Având nevoie de o dovadă la „spațiul locativ", omul face o cerere după formula clasică: subsemnatul X Y, domiciliat în str. Ceaikovski nr. 3, apartamentul nr. ... scara ... vă rog ! să-mi eliberați o dovadă...". Cererea i se înregistrează, i se dă un număr cu care trebuie să revină. În loc de dovadă, i se răspunde la ziua indicată:
– In arhiva noastră nu există numărul pe care-1 indicați...
Dezlegarea buclucului are loc după ce solicitantul explică făptui că, cu câțiva ani în urină, blocul purta o altă numerotare: bloc 202 — Floreasca.
Dacă același cetățean primește un aviz poștal pe adresa: str. Ceaikovski 3, el riscă să i se răspundă :
– In buletinul dv. de identitate nu se află înscrisă adresa de pe aviz... De ce nu v-ați făcut mutația...
– Dar e vorba de același imobil, numai că...
Dialogul se poate repeta şi la C.E.C. şi în alte locuri. Şi nu numai cu locuitorul din Floreasca, ci şi cu cel din „Cățelu", bd. Muncii etc., unde blocurile au primit inițial din partea constructorilor anumite denumiri simbolice, iar ulterior, din partea serviciului de nomenclatură, altele, definitive, în concordanță cu normele orășenești. Bineînțeles că ordinele de repartizare a locuințelor, fișele de imobile, mutațiile înscrise în actele de identitate şi alte formalități au fost efectuate folosindu-se denumirile date de constructori. De aici şi necazurile de care aminteam.
Propunerea noastră este următoarea: intervenția serviciului ele nomenclatură să aibă loc în asemenea cazuri încă în faza

Blocurile ţura din cartierul Floreasca

de construcție, sau cel puțin înainte de recepționarea imobilelor. (De fapt, asemenea amănunt poate fi rezolvat în cele mai multe cazuri încă din proiect, întrucât atât serviciul de nomenclatură cât şi Institutul Proiect- București sunt coordonate de același for: secțiunea de arhitectură şi sistematizare a Sfatului Popular al Capitalei, de arhitectul şef al orașului). Există, de asemenea, propunerea ca acolo unde blocurile poartă de mai multă vreme simboluri stabilite ad-hoc de către proiectanți şi constructori, noua numerotare să nu fie atât de tardiv stabilită. Cetățenii, factorii poştali, Salvarea etc., întimpină o serie de greutăți atunci când au de găsit o adresă, pentru că denumirea blocurilor nu s-a făcut întotdeauna – în cadrul folosirii formulei pe care o criticăm – după criterii cât de cât ştiințifice."[197]

- **Scânteia, 28 octombrie 1962:** deschiderea librăriei

„Fişe vii, multicolore vestesc pe bulevardele orașului diferite manifestări culturale: spectacole de teatru, filme noi, conferințe etc. Popularizarea cărții se slujeşte, în principal, de alte mijloace. Totuşi este de neînțeles de ce organele de resort nu răspund unei cerințe mai vechi a cititorilor: afişul de carte. Problema aceasta s-a mai pus, a fost lăudat un afiş ce popula riza colecția ştiințifica-fantastică – încolo nimic. În afară de vechi şi anoste îndemnuri, țipător colorate, de tipul „Citiți versurile poeților noştri", afişul de carte propriu- zis aproape că nu există. În multe librării, prezentarea şi popularizarea cărții se face cu talent, cu imaginație. Privind vitrinele judicios aranjate ale librăriei «Mihail Eminescu», ori ale Librăriei noastre nr. 73 din Floreasca, îți dai seama că oamenii care le-au împodobit îşi iubesc meseria, au idei, ii prețuiesc pe cititorii cărora li se adresează. Bine folosite sunt şi vitrinele Librăriei „Cartea Rusă", atât cele tematice, cât şi cele de noutăți."[198]

- **Informația Bucureştiului, 5 octombrie 1963**: Patinoar și fabrica de gheață

„Aşadar, după noile construcții de locuințe şi social-sanitare, un patinoar artificial şi o fabrică de gheață în Floreasca. Unde anume? Pe locul fostei gropi dintre lac şi noile blocuri-turn, înălțate cu cofraje glisante, la marginea parcului, unde constructorii şi-au şi făcut prezența cu excavatoarele. Pista patinoarului artificial va avea lungimea de 75 m, iar lățimea de 30 m. Ca sistem constructiv va fi asemănătoare cu cea a patinoarului artificial „23 August". Pista va avea legătură cu o construcție, în care va fi amenajat un mare vestiar. [...] Fabrica de gheață urmează să fie construită în malul cornişei ce coboară din dreptul blocului C1 spre lacul Floreasca. Capacitatea de producție a fabricii – circa 5 000 blocuri de gheață pe zi sau 120 de tone. Va fi o fabrică utilată cu instalații moderne, executate în cea mai mare, de întreprinderi aparținând Ministerului Metalurgiei şi Construcțiilor. Lucrările urmează să fie terminate în primul trimestru al anului viilor."[199]

- **Sportul, 31 decembrie 1963**: Patinoar

„În fosta groapă Floreasca, printre blocurile zvelte cu 8 şi 9 nivele este un permanent du-te-vino. Se fac săpături, se aduc

FORMĂM
SPRE:
E MEDICALĂ
IGURAREA
N PE LITORAL
EA AMARA
RUCTIFERI
AL CONSTRUIT
LOGICE
ȚALE SĂTEȘTI

materiale, se ridică o construcție cu o linie arhitecturală puțin obișnuită. Concret: este vorba de amenajarea unui nou patinoar artificial.
Pentru amănunte ne-am adresat Institutului Proiect București (în speță, ing. Vlad Munteanu, șeful de proiect al lucrării, care ne-a pus în temă).
Care sunt principalele caracteristici ale viitorului patinoar ?
Patinoarul care se construiește în parcul Floreasca va avea dimensiunile de 75x30. Capacitate zilnică: 800–1 000 de locuri. El va fi deservit de o fabrică proprie de gheață – construcția ce se ridică în prezent reprezintă scheletul viitoarei săli de mașini – care va funcționa fără întrerupere, după un sistem cu totul nou, pe principiul pompelor de amoniac. Un amănunt în plus: capacitatea fabricii va permite ca, în lunile de vară, să fie produse zilnic circa 10 vagoane de gheață – aproximativ 5 000 de blocuri – acoperindu-se în acest fel o bună parte din nevoile populației. O altă precizare importantă: întregul sistem de instalații frigorifice este de concepție românească..
Necesitatea a încă unui patinoar în Capitală se făcea simțită mai ales pentru inițierea tineretului...
Tocmai acesta este în principat şi scopul construcției despre care vorbim. Noul patinoar artificial va fi destinat pregătirii celor care încearcă să deslușească tainele acestei frumoase ramuri sportive. O dată cu intrarea în funcțiune a noii construcții sportive, patinoarul artificial din parcul «23 August» va fi degrevat, utilizându-se în mod exclusiv pentru activitatea competițională.
În noul parc Floreasca sunt proiectate şi alte amenajări sportive?
Patinoarul este amplasat în perimetrul unui parc de odihnă pentru locatarii din împrejurimi. Amenajări sportive speciale nu se vor face. În schimb, pe timpul verii, în incinta patinoarului se va putea juca baschet, handbal în 7 sau volei. În acest scop vor fi prevăzute instalații pentru panouri şi stâlpi demontabili.
O ultimă întrebare: când credeți că vom putea serie primul... reportaj la noul patinoar ?
Se fac eforturi deosebite pentru ca noua construcție să fie dată în folosință chiar în cursul acestei ierni, deși este vorba de o lucrare de mari proporții care, în mod normal, ar necesita 10—12 luni.
Așadar, pe curând la noul patinoar..."[200]

Construcții social-culturale

În comunele și satele regiunii Brașov au fost terminate și date în folosință, în acest an, numeroase obiective social-culturale. Printre noile construcții se numără 49 săli de clasă, 5 cămine culturale, dispensare și case de naștere. La realizarea lor, cetățenii au participat prin contribuție voluntară și muncă patriotică.

Cartierul Floreasca din Capitală. Se lucrează la amenajarea terenului pentru noul patinoar artificial.
(Foto : M. CIOC)

- **Scânteia, 30 ianuarie 1964:** dorința ca cetățeanul să aibă la îndemână de când se mută toate lucrurile de care are nevoie.

„Noile cartiere de blocuri continuă să înfrumusețeze multe orașe ale țării. Cum este şi firesc, se urmărește ca, mutat în casă nouă, cetățeanul să aibă totul la îndemână încă din primele zile. Sfaturile populare orășenești se îngrijesc ca locatarilor acestor cartiere să li se pună la dispoziție, din vreme, magazine, instituții social-culturale, unități prestatoare de servicii, mijloace de transport. Asupra acestui din urmă aspect am vrea să insistăm, deoarece el constituie tema multor scrisori adresate redacției de corespondenți din țară. Din Brașov ni se scrie că, odată cu blocurile înălțate în diferite cartiere, s-au deschis trasee noi de autobuze si troleibuze, iar alte linii au fost prelungite, ținându-se seama de cerințele cetățenilor. Asemănător s-a procedat în cartierul Floreasca din Capitală şi în cartiere noi din alte localități. S-au împlinit astfel îndatoriri elementare ale celor care se ocupă de gospodărirea orașelor respective."[201]

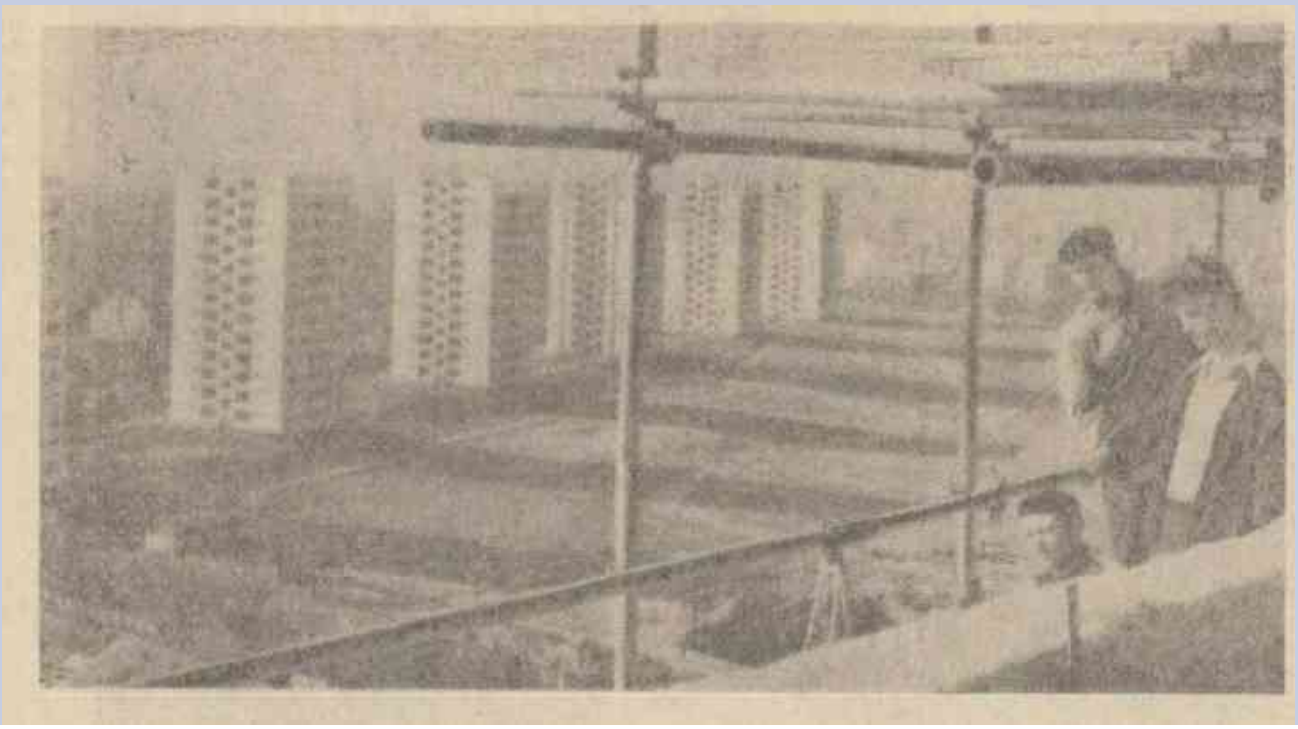
- **Constructorul, 1 februarie 1964:** patinoarul

„Fosta «groapă» Floreasca din Capitală şi-a schimbat complet înfățișarea. Ea este deja flancată de un șir de blocuri-turn şi de un impunător bloc-bară cu multe nivele! Urmează construirea unui parc cu alei asfaltate, cu un bazin de apă decorativ, locuri de joacă pentru copii – iar pentru sportivi, o surpriză: un patinoar artificial, cu suprafața de 2300 mp. Sub anexele patinoarului, la o adâncime de 7 m, se vor amenaja instalațiile frigotehnica pentru o fabrică de gheață, cu o capacitate de 140 t în 24 de ore. Lucrările la patinoar şi fabrica de gheață, atacate în luna septembrie de constructorii de la şantierul 2 al I.C.M. nr. 1 înregistrează în prezent un avans de câteva zile față de graficul inițial, datorită măsurilor luate pentru lucrul pe timp friguros.

Iarna nu constituie pentru noi o piedică, ne declară dulgherul Ferencz Nagy. Chiar la 15 grade minus, noi ne vedem liniștiți de treabă, la adăpost de ger.

Constructorii de aici au rezolvat simplu şi practic problema închiderii spațiului de lucru: pe un schelet metalic au fixat o prelată, care a cuprins o parte din pista patinoarului. În acest spațiu încălzit, echipa lui Gheorghe Drăgan a putut turna zilnic betoane pe o suprafață de 200-300 mp.

Constructorul a creat condiții favorabile de lucru şi subantreprizelor. Pentru muncitorii de la întreprinderea «Frigotehnica» s-a amenajat o hală cu schelet metalic şi pereți din PFL, căptușiți în interior cu plăci de stufit tencuite. S-a putut, astfel, organiza lucrul la banc pentru sudarea şi probarea celor cca. 20 km de țevi ale instalației frigotehnice. Cuva de beton armat (în care vor fi montate pompele şi condensatorii de amoniac), în greutate de cca. 24 tone, a fost realizată la 2 m sub pânza de apă freatică; şi aici, spațiile au fost bine închise cu plăci de stufit şi încălzite cu sobe. Partea de construcție a fabricii de gheață este terminată de roșu şi de câteva zile au început lucrările la vestiare. Dacă acest ritm va fi păstrat

în continuare — şi există condiţii pentru aceasta — angajamentul constructorilor va fi realizat : patinatorii se vor putea prezenta pe pistă până la sfârșitul acestei luni, iar o dată cu sosirea zilelor călduroase de primăvară se vor livra primele blocuri.[202]

- **Sportul, 17 noiembrie 1964**: deschiderea patinoarului

„Trecând zilele acestea prin cartierul Floreasca, printre blocurile sale elegante, prin ploaia domoală a ultimelor frunze, am descoperit o mare oglindă răsturnată pe pământ, pe care pluteau în balet grațios copii, tineri, tinere. Un nou şi ultra-modern patinoar artificial s-a inaugurat în București, spre adânca şi marea noastră bucurie. Capitala se bucură, așadar, de două frumoase patinoare artificiale care nu vor fi nevoite să țină seama de capriciile termometrelor. Dacă punem la socoteală şi toate celelalte terenuri cu gheață naturală, şi oare nu sunt puține, putem spune că şi în această ramură de sport, atât de îndrăgită, sportivii Capitalei întimpină noul sezon cu optimism, gata de întrecere. Spiritul gospodăresc le-a creat toate condițiile."[203]

- **România Liberă, 11 martie 1965**: Complexul UCECOM.

„Complexul din cartierul Floreasca- București va fi executat de asemenea după un proiect inedit. Va avea două etaje, curți interioare, cu terase şi copertine de legătură, ceea ce va asigura şi o mai bună întrebuințare a spațiului, în timpul verii unele activități putându-se desfășura afară. De exemplu, clientela care va veni la salonul de coafură va putea fi servită în anotimpul călduros şi pe una din terase."[204]

- **Informația Bucureștiului, 26 aprilie 1965:** Complexul UCECOM.

Complexul din cartierul Floreasca. Lucrările de aici, a căror valoare se ridică la 1,5 milioane lei, vor fi începute în iunie. Pe o suprafață de 600 mp vor funcționa unități de frizerie-coafură – cosmetică, încălțăminte şi confecții după comandă, ceas-ornicărie-bijuterie şi un centru al cooperativei «Tehnica sticlei» pentru geamuri şi oglinzi."[205]

- **Informația Bucureștiului, 25 martie 1965:** Parcul Verdi

„Vizavi de blocul «Automatica» din cartierul Floreasca. va fi dat în folosință un nou parc. Acesta completează peisajul modern din zona fostei gropi Floreasca. Parcul se va întinde pe o suprafață de 14 000 mp., urmând a fi împodobit cu flori şi arbuști."[206]

- **Munca, 22 aprilie 1965:** Baza sportivă Barbu Văcărescu.

„În această primăvară în cartierul Floreasca din București vor înflori noi grădini. Este vorba de parcul sportiv şi de odihnă în suprafață de 80 000 mp situat pe locul unde cu ani în urmă era o imensă groapă de gunoi, în imediata vecinătate a

străzii Barbu Văcărescu. Aici vor înverzi curând 1500 de arbori, 10000 de arbuşti, vor înflori mii de flori. La amenajarea lui îşi dau concursul cetăţenii din cartier, oameni ai muncii din întreprinderile şi instituţiile raionului 1 Mai. Când totul va fi gata, ei vor avea posibilitatea să folosească terenurile de volei, baschet, tenis şi fotbal din incinta parcului pentru antrenamente şi jocuri sportive. Cei de la uzinele „Electronica" au fost mai grăbiţi. Ei au şi susţinut un meci de fotbal. Pe lângă terenurile sportive destinate adulţilor sunt amenajate trei terenuri de joacă pentru copii."[207]

- **Scânteia, 25 iulie 1965:** Copii şi jocul pe stradă

„Aceeaşi zi, ora 19. Cartierul Floreasca. Străzi purtând numele lui Bach, Mozart, Chopin. Dar „muzica" aparţine zecilor de glasuri de copii care bat mingea împărţiţi în tabere şi echipe. Alţii se joacă de-a v-aţi ascunselea printre clădiri. În schimb, spaţiile destinate copiilor –- neîngrijite şi prost întreţinute - nu se bucură de atenţie. În vecinătate se află şi terenuri de tenis, baschet, volei. Pustii. Aici îşi dispută locul doar buruienile. În aceeaşi zi şi în alte zile am avut prilejul să mai vedem zeci de locuri unde copiii se joacă în stradă, în drumul maşinilor, printre trecători, tulburând liniştea locatarilor unor întregi cartiere."[208]

- **Informaţia Bucureştiului, 30 august 1965**: amenajarea unui motodrom.

„La Floreasca, în imediata vecinătate a patinoarului artificial, au început lucrările de amenajare a unul motodrom, pe o platformă în suprafaţă de 600 mp. Pe această platformă urmează a fi date în folosinţa publicului numeroase electrocare de agrement, construite la Atelierele centrele I.T.B. Electrocarele au două locuri şi vor fi împodobite cu desene sugestive, vesele. Micile vehicule, conduse de către amatorii acestui gen de distracţii, sunt astfel construite încât eventualele ciocniri între ele să nu aibă nici o urmare. În acest sens ele au un brâu protector din cauciuc. Trebuie remarcată, ca lăudabilă, iniţiativa gospodarilor oraşului şi a I.T.B. de a adăuga încă un mijloc plăcut de agrement pentru bucureşteni la gama celor existente în prezent în Capitală."[209]

- **Informaţia Bucureştiului, 9 septembrie 1965 –** Nomenclatura blocurilor.

„în cartierele noi necazurile sunt de altă natură, legate de existenta unor termene convenţionale şi provizorii de nomenclatură (gen bloc OD3, bloc GI, G2, G3 etc.). Deşi în principiu chestiunea este rezolvată, în sensul că la eliberarea autorizaţiei de construcţie Secţiunea de arhitectură şi sistematizare a S.P.C. (şi serviciul său de nomenclatură) acordă denumiri străzilor noi create şi numere viitoarelor imobile, cu concursul serviciilor de „Spaţiu locativ etc. sunt cazuri când ordinele de repartizare pentru locuinţe se eliberează pentru adresele improvizate in documentaţiile proiectanţilor. Şi atunci să vezi alergătură, fie pentru rectificarea ordinului de repartizare, fie ulterior, pentru schimbarea mutaţiei de domiciliu. Deseori, pe lângă alergătură se iscă şi încurcături. Ne relata un corespondent că pe un act figura cu adresa str. Rahmaninov 27, pe altul, bloc 48 Floreasca. E una şi aceeaşi adresă, dar i-au trebuit câteva zile să soluţioneze neconcordanţa. Nu

Noul patinoar artificial din cartierul Floreasca din Capitală
Foto: Agerpres (Al. Ionescu)

„Șarje albe"

Iată un aspect din timpul producerii unei șarje de gheață la noua fabrică din cartierul Floreasca care a intrat de curînd în funcțiune. Fabrica este dotată cu utilaje moderne, construite în țară și are o capacitate de producție de 120 tone gheață pe zi.
Foto: ION POPOVICI

mai vorbim ne faptul că în cartierul Drumul Taberei există câte două blocuri cu același indicator: F1, şi F8, de pildă. E drept ele aparțin unor raioane diferite...
Ar fi foarte util, de aceea, ca pe arterele de acces spre noile cartiere să existe niște schițe cu așezarea geografică a blocurilor având ambele numerotări — ne spune un locatar. Opinăm pentru ambele numerotări din mai multe considerente. Astăzi, de pildă, in cartierul Drumul Taberei afli mai lesne de poziția blocului P9 de la constructori şi chiar de la locatari, decât adresa „str. Drumul Taberei 50". Pentru că vorbim de nomenclatură am reda şi o altă propunere a unor cititori : N-ar fi util ca la telefonul 14.70.45, serviciul de nomenclatură, să se acorde si Informații privind adresele unor instituții şi întreprinderi. Astăzi, asemenea informație o poți afla numai din cartea de telefon. Ce te faci dacă nu o poți avea la îndemână? Bineînțeles, ești pus în situația de a pierde timp, de a recurge la 03 (Telefoanele), un număr destul de ocupat, ca să afli apoi numărul de telefon al unității căutate, apoi să formezi din nou numărul obținut etc.
Ce ar fi ca asemenea carențe de nomenclatură să fie în sfârșit înlăturate?"[210]

- **Informația Bucureștiului, 5 octombrie 1965.** Complex UCECOM

„Zilele acestea, pe str. Chopin la nr. 4, s-au bătut primii țăruși ce marchează construcția unui modem complex de deservire a populației de către unitățile UCECOM. Noua clădire cu parter şi etaj va adăposti ateliere pentru comenzi de încălțăminte, marochinărie, confecții şi tricotaje; ateliere de reparații pentru ceasuri-bijuterii şi stilouri-ochelari; ateliere pentru geamuri, rame, oglinzi, şi o unitate modernă de frizerie, coafură şi cosmetică. Unitățile cu acces pentru public vor fi amenajate la parter, iar atelierele la etaj. Proiectul noului complex a fost întocmit de Institutul „Proiect-București", iar execuția a fost încredințată şantierului nr. 2 al întreprinderii de construcții-montaj nr. 1 a Sfatului Popular al orașului București."[211]

- **Informația Bucureștiului, 19 octombrie 1965.** Arta parcului Floreasca.

„Dar nu numai parcul Herăstrău a început să preocupe pe sculptori. A aflat el (trage uneori cu urechea) că se pregătesc şi

Ion Gonțoiu

alte lucrări («Bucuria muncii» de Emil Mereanu, «Maternitate» de Ion Vlasiu şi «Joc de copii» de George Apostu) care vor fi amplasate în parcul Floreasca."[212]

- **Flacăra Iașului, 12 noiembrie 1965.**
Industrie: Automatica
„Tânărul cartier Floreasca din Capitală cunoaște din nou freamătul marilor șantiere. Aici a început de curând construcția unui obiectiv important al planului de cinci ani — «Fabrica de elemente pentru automatizare». Pentru a ne da seama de amploarea acestei construcții este de ajuns să reținem o singură cifră: hala principală de fabricație se va întinde pe circa 17.000 mp. S-a şi executat o mare parte din lucrările pentru fundații şi s-au înălțat aproape jumătate din stâlpii de susținere. Noua unitate a industriei noastre electrotehnice va produce o gamă largă de produse pentru automatizarea proceselor tehnologice, printre care: elemente pentru sistemul electronic de reglare automată prin potențiometrii, instalații de control centralizat, termocuplu şi termorezistențe, elemente de automatizare de tip releu fără contact, instalații de telecomandă şi telecontrol etc. Pentru realizarea acestor produse, fabrica va fi înzestrată cu utilaje şi instalații de un înalt nivel tehnic. Conform prevederilor, noua întreprindere industrială va intra parțial în producție în prima jumătate a anului 1967, iar în cursul anului 1968 va produce cu întreaga capacitate."[213]

- **Informația Bucureștiului, 14 decembrie 1965:** construirea unui garaj fără autorizație.
„în scrisoarea trimisă redacției noastre de un grup de locatari din cartierul Floreasca era

In parcul Floreasca atrage atenția paralelipipedul de 10 etaje, una din cele mai frumoase clădiri din Capitală.

Din noul peisaj al Capitalei : blocurile tura din cartierul Floreasca Foto : Ch. Vinilă

Pe noul patinoar din cartierul Floreasc
Foto : A

sesizat faptul că pe locui viran din str. Bach nr. 8—10, raionul 1 Mai cetățeanul Petre Costea a construit fără autorizație un garaj din lemn care strică aspectul întregii străzi. Comitetul executiv al Sfatului popular al raionului 1 Mai ne tace cunoscut că posesorul garajului a fost amendat de către Sfatul Popular al orașului București – secțiunea arhitectură şi sistematizate –şi urmează să fie dată decizia de demolare a garajului."[214]

- **Informația Bucureștiului, 27 ianuarie 1966:** deservirea: La sfârșitul anilor 60, pare că starea de bine și consumerismul încep să se arate din ce în ce mai clar, cel puțin în Floreasca. În primul rând, cetățenii sunt nemulțumiți că linia lui 35 și 90 nu vin mai des, magazinul alimentar de pe Ceaikovschi are toate sortimentele și deservirea e bună, magazinul de uz casnic, cumpărătorii sunt atenți serviți, dispensar, poștă – iar foarte bine, critici asupra Aprozarului
„Şi la centrul de pâine din vecinătate spațiul ar putea fi utilizat In mod mai judicios. (în această unitate se utilizează în fapt doar o porțiune din dotările existente).
– în cartierul nostru nu este rezolvată încă problema alimentației publice — ne relata cetățeanul J. Georgescu, Bufetul Lugoj şi raionul de gustări şi băuturi existent la cofetăria din str. Bach sunt departe de a satisface cerințele. Un alt cetățean. I. Bodescu, ne-a împărtășit părerea sa în legătură cu cinematograful „Floreasca».
– Nu s-ar putea organiza de câteva ori pe săptămână, intercalat în cursul zilei, şi cite un spectacol pentru copii ? Asemenea probleme de interes cetățenesc şi aleile care se mai ridică se cer rezolvate cu atenție de către secțiunile de resort ale Sfatului Popular al orașului București şi ale Sfatului popular al raionului 1 Mai."[215]

- **Scânteia Tineretului, 15 martie 1966:** un nou parc sportiv
„Capricioasă, luna martie ne-a oferit încă o duminică care a dăruit cu multă generozitate lumină şi căldură, invitând pe bucureșteni în mijlocul naturii. Deși este zi de odihnă, peste 500 de tineri din raionul 1 Mai se îndreaptă spre cartierul Floreasca pe terenurile unde se va înființa o nouă bază sportivă: Barbu Văcărescu. De departe se văd sclipirile de oțel ale târnăcoapelor, lopeților şi cazmalelor care mușcă pământul, nivelându-l, săpând alte gropi pentru plantări de pomi. Aici vor fi amenajate două terenuri de volei, handbal, tenis de câmp etc. Numeroasele spații verzi şi aleile cu pomi vor îmbia la plimbare, la o utilă recreare în mijlocul naturii. I-am întâlnit aici lucrând, plini de entuziasm şi veselie, pe muncitorii de la Atelierele centrale I.T.B. printre care pe Aretia Gheorghe şi Dan Drăghici, pe Marius Barac, cu colegii săi de la Cauciucul Quadrat, pe Giurcă Ştefan de la cooperativa „Muncă şi artă", pe Felicia Nicolau da la I.P.R.S. Băneasa. În alt colț al viitorului parc sportiv, alături de câteva sute de cetățeni din circumscripțiile raionului, lucrau câțiva ingineri şi tehnicieni de la Institutul de cercetări şi proiectări geologice. Cele câteva ore de muncă patriotică efectuate de fiecare din cei 500 de tineri sunt un foarte concret răspuns la apelul primăverii, pentru continua înfrumusețare a cartierelor orașelor din întreaga țară. Tinerii din raionul 1 Mai au închinat această acțiune Congresului ai IV-lea al Uniunii Tineretului Comunist."[216]

PE GHEAȚA NOULUI PATINOAR ARTIFICIAL

In cartierul Floreasca, printre semețele blocuri-turn, se întinde oglinda de [illegible] patinoar artificial din Capitală. Duminică dimineață, mulți iubitori ai patinajului au încercat [illegible]. Și, au rămas foarte mulțumiți

Foto: E. Cismaș

- **Scânteia Tineretului, 5 aprilie 1966**: Parcul Verdi

„Tinerețea, nu mai puțin romantică decât cel mai tânăr anotimp al anului, răspunde la acțiunile de înfrumusețare a satelor al orașelor cu inepuizabilul său entuziasm. Fotografia noastră nu constituie de aceea decât una din mulțimea Imaginilor ce au putut li văzute in duminica care a trecut prin locurile pe unde soarele blând al lui aprilie a luminat surâsurile tinerilor prezenți la acțiunile de muncă patriotică. Fotografia li înfățișează, așadar, pe câțiva din cei peste 450 tineri din întreprinderile şi instituțiile raionului 1 Mai care au lucrat la amenajarea viitorului parc Verdi din cartierul Floreasca."[217]

- **Informația Bucureștiului, 12 noiembrie 1966:** Complexul Floreasca

„Azi la ora 8, pe str. Chopin, din cartierul Floreasca. a avut loc inaugurarea complexului Uniunii cooperativelor meșteșugărești. Proiectanții şi constructorii, îmbinând armonios frumosul cu utilul, folosind o linie arhitectonică modernă, au creat o construcție cu încăperi spațioase, practice şi primitoare. Aşa cum ne informează tov. Grigore Mosor, vicepreședinte al U.C.M.B.-ului, complexul are 7 servicii: coafură, cosmetică, pedichiură-manichiură, încălțăminte (centru de comandă), marochinărie, confecții, tricotaje, geamuri-oglinzi, reparații de ceasuri şi bijuterii, stilouri şi ochelari. Într-un cuvânt aproape toate centrele de deservire pentru care populația din acest cartier era obligată să se deplaseze în alte părți ale orașului. La parterul complexului sunt instalate birourile de primire a comenzilor, iar la etaj atelierele lucrative. Acestea sunt dotate cu mobilier nou, [....] adaptat specificului fiecărui loc de muncă. Secțiile de confecții şi tricotaje au fost dotate cu cabine moderne de probă, oglinzi mari, dulapuri pentru păstrarea stofelor şi a costumelor gata de probă. Serviciilor de coafură, cosmetică, manichiură şi pedichiură li s-a rezervat un spațiu corespunzător în care a fost amenajată, pe lingă atelierele de lucru dotate cu aparatură modernă, o frumoasă sală de așteptare. În total, complexul însumează o suprafață utilă de 560 m p repartizat in mod rațional pentru fiecare serviciu. Cei peste 80 dc lucrători care vor munci aici au condiții excelente pentru a asigura populației din acest cartier o deservire exemplară. La ora când încheiem reportajul dimineții, complexul a fost inaugurat şi primele comenzi au intrat în lucru."[218]

- **Apărarea Patriei, 30 noiembrie 1966.** Industrie: Automatica.

„În cartierul Floreasca se construiește un alt obiectiv industrial al cincinalului – Fabrica de elemente pentru automatizare. Noua unitate care va intra parțial în funcțiune încă din primul semestru al anului viitor va fi o întreprindere electrotehnică ultramodernă."[219]

- **Scânteia Tineretului, 7 iulie 1967.** Floreasca la TV

„Sunt pe lumea asta lucruri pe care şi bătut cu vergele nu le voi pricepe. Adică, de priceput le pricep eu (e vorba de mintea puțină a unora, dar acest cuvânt românesc e sinonim câteodată şi cu aprobarea, cu admiterea şi de admis nu se pot

admite unele fapte). Bateți-mă, deci, cu vergele şi nu voi pricepe cum este posibil să te apuci de construcția unui cartier cum e Floreasca, cartier cu 18 000 de locuitori, adică un colț de oraș în care trăiesc, se odihnesc, lucrează sau mănâncă mii de suflete, tu să fii proiectant, ție să ți se dea în mâini hârtia de calc şi creionul şi să scoți niște planuri bune să rămâi corijent. Apartamente cu camere față în față (fereastră – ușă – fereastră) prin care şi neșcolit deloc să fii, toi ai pricepe că urlă vântul ca-n Bărăgan, şi tot ai ști că omului specia asta de curent nu-i este folositoare. Bateți-mă cu vergele, şi tot nu voi pricepe cum se poate ca, la sfârșitul secolului XX fiind, să ai şi meseria de arhitect şi edil, să creezi un mare cartier al unui modern oraș, propunându-ți să dai apă caldă 3 zile unor locatari şi 3 celorlalți, așa cum şi-au propus (acum vreo 15 ani, şi nu în secolul IV înainte de era noastră I) cei ce au pornit la proiectarea cartierului Floreasca. Ce meserie o fi știut, ce idei despre viitorul orașelor o fi avut arhitectul acela, șef de proiect? Mai trece el prin cartierul numit, urcă el în blocuri la etajul III să vadă cum atâția oameni speră într-o țârâitură de apă rece, să vadă cum, tocmai sâmbătă şi duminica, nu vezi un strop? A dat statul bani, şi încă ce bani, şi şi-a lăsat nădejdea în priceperea lor, i-au pus responsabili şi ei au zis „lăsați pe noi". De ce, dar, să nu-i aducem în fața oamenilor şi să-i tragem la răspundere? Să le pună lumea doar câteva întrebări: pentru cât ați crezut dumneavoastră că ridicăm noi acest cartier? Au înțeles oamenii lipsa apei un an, doi, trei, cinci / Dar ce edili sunteți dv. dacă împingeți lucrurile mai departe, în continuare? Şi mai greu îmi este să înțeleg însă iresponsabilitatea cu care, tocmai acei ce răspund de asemenea erori greu de plătit, se prezintă în fața noastră, a tuturor. În acest sens, cum au mai remarcat şi alți confrați, de la alte ziare, dialogul „față în față", cu problemele destul de grave, al televiziunii, a început să devină emisiunea cea mai greu de suportat."[220]

- **România Liberă, 8 august 1967** – locuințe în proprietate personală

„La oficiul de construcții pentru locuințe proprietate personală se perfectează astăzi, contractele pentru solicitanții care au precontractat apartamente în blocul din str. Rahmaninov, cartierul Floreasca."[221]

- **România Liberă, 29 mai 1968:** problema cu apa rece.

„Locuiesc în cartierul Floreasca, în blocul de pe str. Bach nr. 3, la etajul III — ne scrie cititorul nostru Florentin Vişan. Suntern necăjiții – cei ce locuim la etajul III – că de foarte multe ori n-avem apă rece. La început, treaba asta se întâmpla numai vara. De un an, doi, însă, sunt zile când nici iarna nu suntem scutiți de asemenea „bucurii". Asta ne obligă să cărăm apa tocmai de la subsolul blocului. În schimb achităm costul apei ca oricare locatar care, într- adevăr. consumă apă după necesități. La sesizările noastre, la intervențiile deputaților din cartier, I.C.A.B. şi fostul sfat popular 1 Mai ne-au răspuns încă de anul trecut că «întreprinde un studiu, pe baza căruia...» Noi așteptăm şi astăzi. Probabil că n-a fost depășită încă faza de studiu. Poate că Consiliul popular al sectorului 2 va fi mal receptiv la doleanțele noastre şi va trece de la studiu la măsuri."[222]

IERI, PE ȘANTIERELE MUNCII PATRIOTICE

În dimineața însorită a zilei de ieri, pe șantierele muncii patriotice din zonarele Capitalei, au participat mii de cetățeni. Mobilizați de deputați și comitetele de stradă, de comisiile de femei, ei au prestat zeci de mii de ore de muncă pentru înfrumusețarea continuă a orașului.

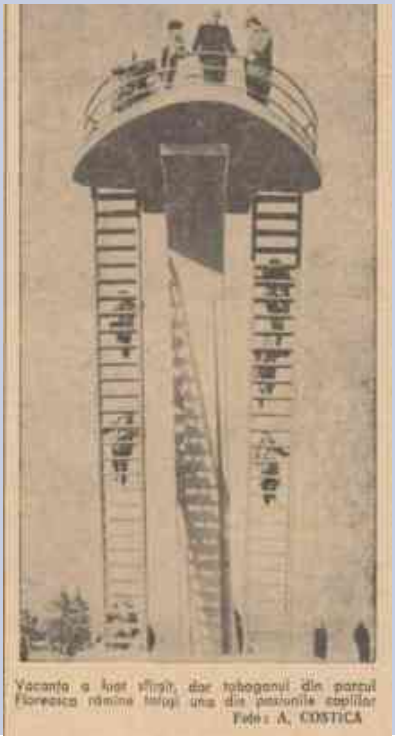
- **Informația Bucureștiului, 16 iulie 1968** – amplasament pentru o viitoare piață

„Încă înainte de construirea cartierului Floreasca, piața Dorobanți, nevoită să acopere cererea unei zone destul de întinse, făcea cu greu față solicitărilor. Dificultățile de aprovizionare s-au accentuat însă, o dată cu preluarea și a aprovizionării noului cartier. Nu este vorba numai de faptul că cetățenii din Floreasca sunt obligați să parcurgă o oare-care distanță până la piața Dorobanți. Aceasta, destul de mică, nu poate realmente să satisfacă integral câteva zeci de mii de cumpărători. În plus, iată de ce, urmărind harta publicată în ziar, am fost surprinsă că nu a fost prevăzută o piață și pentru cartierul Floreasca. Aceasta cred că ar putea fi amplasată fie la intersecția bulevardului Kalinin eu calea Floreas-ca (unde există un teren liber destul de mare) fie, mai bine chiar, In cealaltă extremitate a cartierului, aproape de capătul autobuzului 35, unde se află un teren viran neutilizat. Inutil să mai enumăr avantajele pe care le-ar aduce construirea unei asemenea piețe: o bună aprovizionare a cetățenilor din cartierul Floreasca, de pe calea Floreasca și chiar dintr-o parte a cartierului Tel. În plus, piața Dorobanți ar fi astfel descongestionată și ar putea satisface în mai bune condiții cererile cetățenilor din cartierul respectiv."[223]

IERI, PE ȘANTIERELE MUNCII PATRIOTICE

In dimineața însorită a zilei de ieri, pe șantierele muncii patriotice din ...oanele Capitalei, au participat mii de cetățeni. Mobilizați de deputați ... ...omitetele de stradă, de comisiile de femei, ei au prestat zeci de mii de ore ...e muncă pentru înfrumusețarea continuă a orașului.

Vacanța a fost scurtă, dar toboganul din parcul Floreasca rămîne totuși una din pasiunile copiilor
Foto: A. COSTICA

NOTE:

1 In acelasi timp, am văzut cateva locuri unde aceste grilaje au fost scoase după renovări. Mă întreb dacă oamenii consideră termopanele mai sigure sau dacă pur și simplu se simt mai în siguranță în această perioadă. Totuși, în general, este mai comun să fie instalate grilaje la ferestre, mai ales la parter.
2 Lovitura de stat (23 august 1944), eliberarea țării de sub ocupație germană (25 octombrie 1944), instalarea guvernului Petru Groza (6 martie 1945), alegerile parlamentare (19 noiembrie 1946) și înlăturarea monarhiei (31 decembrie 1947)
3 Șțrandul MAI (1948), șțrandul Floreasca I, Floreasca II și ICAB
4 Inițial, „Lucrări şi planuri referitoare la autorizarea construcțiilor Societății Reșița Clubul Nautic Floreasca. 1941, de asemenea și Lucrări referitoare la crearea si organizarea de terenuri sportive pe malul lacului Floreasca pentru PMB si alte instituții."
5 Depoul a fost amenajat în 1949. Str. Soldat Cornel Burduș – Comit. Prov. Al Cap. (ITC), Garaj Floreasca – Împrejmuire de beton a imobilului.
6 Care erau planurile primăriei? În 1940, aflăm că e un dosar: „Lucrări referitoare la expropriere teren pentru asanarea cartierului Floreasca si creierii zonei verzi lui Ilie Cristea din str. Sf. Nicolae, nr.1."
7 În 1941, observăm cereri referitoare la exproprieri de terenuri pentru utilitate publică Bulevardul Pipera, Șoseaua Floreasca, șoseaua căpitan Av. Romeo Popescu, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1941
8 În 1942, Lucrări referitoare la cedarea terenurilor proprietatea comunei de pe malul lacului Floreasca către Asociația Creștină a Femeilor Române, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942
9 Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1941.
10 Arhive, Plan de situație al P.M.B.-ului cu regiunea lacurilor (Băneasa, Floreasca, etc.), Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
11 Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
12 Studii proiecte, măsurători planuri si valoarea construcții unui pod de beton armat pe șoseaua Floreasca pipera peste Parcul Floreasca, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
13 Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942.
14 Teren din Calea Floreasca, Str. Turbinei nr. 26 fost L. Economu, dar și Comuna Herăstrău, Lacul Floreasca – BNR, Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1942
15 Proiectul de canalizare pentru șțrandul M.A.I. la lacul Floreasca, , Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1948.

Preferințe după... virată (Aspect de la patinoarul artificial Floreasca)

16 Regiunea lacurilor Floreasca si Tei amenajări sportive pentru Universitatea și Academia Comercială Arhivele PMB, Fond PMB Tehnic, 1948
17 Monitorul Comunal, 3 octombrie 1948.
18 Excepții au mai fost, printre care vila de pe Donizetti 16, în prezent demolată, dar ea a fost autorizată în 1953 și ocupa parcela 493, pe strada Donizetti 16. Pe fișa de autorizare, era în posesia CGM (Confederația Generală a Muncii). Deci CGM cere o autorizație pentru construirea subsol, parter, etaj și mansardă. Cererea din partea lor a venit la 8 ianuarie 1953. „Proprietatea, în forma și cu dimensiunile actuale, face parte din parcelarea definitiv aprobată, cu lucrările SNIC" Strada a fost inițial Donizetti. Dar cum, că Cornel Burduș și-a schimbat denumirea în Donizetti la un moment dat, se schimbă din Burduș în Donizetti în 1961. Și când naiba în Garibaldi? Asta sigur nu s-a construit. Schița atașată planului nu arată ca ce s-a construit, dar e clar pe locul acela. Poate nu a fost aprobată în cele din urmă, sau poate nu s-a mai construit. Oricum, nu era prin cooperare. Oricum, a fost demolată în 2018.
19 G. Călinescu, Scrinul Negru, 1965.
20 Estimarea este că în București s-au construit, în total, peste 4000 de apartamente în blocuri prin cooperare și în parcelări de locuințe-tip. Decretul a fost modificat succesiv și abandonat.
21 O singură excepție, un bloc a fost pentru membrii ai Comitetului Planificării.
22 Arh. C. Rădulescu, „Cartierul de locuințe Floreasca", *Arhitectura*, 8/1955, pp.3-5.
23 Unele aprobate, altele nu.
24 Această reformă fusese deja încercată de Ministerul de Finanțe pentru proprii angajați încă de la jumătatea anilor 20, considerând că funcționarii se pot descurca cu creditul asumat. După o serie de încercări nereușite, Vintilă Brătianu, ministerul Finanțelor a decis construirea directă a locuințelor și închirierea lor.
25 Proces Verbal de Control, 22-23 iulie 1955, în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
26 Plan de situație, Arhivele PMB, Dosar 1259/1955.
27 Proces Verbal de Control, 22-23 iulie 1955, în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
28 Arhivele PMB, Dosar 707/1955.
29 Arhivele PMB, Dosar 1349/1944.
30 Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
31 Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
32 Arhivele PMB, Dosar 1364/1955.
33 Arhivele PMB, Dosar 1349/1944.
34 Arhivele PMB, Dosar 1364/1955.
35 Arhivele PMB, Dosar 1364/1955.

36 Arhivele PMB, Dosar 703/1955.
37 Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
38 Arhivele PMB, Dosar 1192/1955.
39 Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
40 Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
41 Arhivele PMB, Dosar 1192/1955.
42 Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
43 Arhivele PMB, Dosar 1192/1955.
44 Raport Marcu Santoma, Arhivele PMB, Dosar 474/1955
45 Arhivele PMB, Dosar 474/1955
46 Memoriu Justificativ, în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
47 Ibidem
48 Ibidem
49 Arhivele PMB, Dosar 929/1959, Autorizația nr. 30F, 1955.
50 Aviz numărul 10/CL din 22 noiembrie 1955 asupra proiectului locuințe Floreasca SNIC, lotul 5 proiect 223. Proiectul a fost înaintat spre avizare de către SPC cu adresa numărul 20503/1955 și și înregistrat la CSAC sub numărul 15487/3. XI.1955, completările proiectului trimis spre avizare privind etapa întâi de realizare au fost înaintate CSAC în ziua de 11 noiembrie 1955. Pentru executarea acestor locuințe s-a folosit proiectul tip 140 elaborat de institutul proiect București avizat de CSAC și aprobat prin HCM 980/1954.
51 Membru în comitet H. Maicu, Direcția Generală a proiectării clădirilor de locuit M. Ricci.
52 Dosar 1850/1955, Președintele Consiliului de Miniștri, Chivu Stoica, 31 decembrie 1955.
53 Ing. M. Santoma, D. Poleck, Sfatul Popular al capitalei – Direcția de Arhitectură și Sistematizare, Inspectoratul Orășenesc de Control în Arhitectură și Construcții, „Stadiul lucrărilor", în Arhivele PMB, Dosar 474/1954.
54 Raport informativ de control asupra desfășurării și stadiului lucrărilor la șantierul Locuințe Floreasca, în decembrie 1956, în Arhivele PMB, Dosar 474/1955.
55 Comitetul executiv al sfatului popular al capitalei, „Plan de acțiune pentru evacuarea și demolarea cartierului groapa Floreasca", 9 septembrie 1960.
1. 56 Cf Arhiva...
57 „Un mic orășel la marginea capitalei", România Liberă, 30 septembrie 1955.

Vedere parțială a modernului complex al U. C. M. B.-ului

Iarna a poposit și în cartierul Floreasca din Capitală

Foto: P. COZIA

58 „Un nou cartier muncitoresc", Munca, 21 ianuarie 1956.
59 Adrian Rusu, „Construcțiile celui de-al doilea cincinal", Constructorul, 28 ianuarie 1956.
60 „Pe șantierul Floreasca", Munca, 4 iulie 1956.
61 „Blocuri construite din panouri mari de prefabricate", Steagul Roșu, 22 septembrie 1956.
62 „Construcții de locuințe în capitală", România Liberă, 10 noiembrie 1956.
63 „În capitala țării", România Liberă, România Liberă, 28 august 1957.
64 V. Arnăutu, „În întâmpinarea zilei de 7 noiembrie – o nouă bază sportivă complexă în Capitală", în Sportul, 12 octombrie, 1957.
65 „Noi locuințe date în folosință în capitală", Scânteia Tineretului, 20 decembrie 1957.
66 „În cartierul Floreasca s-a început construcția unui nou cvartal de locuințe", Scânteia, 7 iunie 1958.
67 „În capitală – construirea unor noi blocuri de Locuințe", Scânteia, 9 august 1958.
68 „Locuințe cât mai multe şi confortabile pentru oamenii muncii", Steagul Roșu, 17 august 1958.
69 „Noi construcții de locuințe în București", Munca, 21 august 1958.
70 Ing. Lazar Segal şi ing. Mihail Constantinescu, „Din experiența construirii unui număr de 450 de apartamente într-o campanie de lucru (martie-noiembrie 1957)", Revista Construcțiilor, 1958.
71 V. Boescu, „Să construim mai repede, mai bine şi mai ieftin! Prețul de cost al construcțiilor de pe şantierul Floreasca poate şi trebuie să fie redus", Munca, 21 septembrie 1958.
72 „Ce măsuri s-au luat pentru lichidarea deficiențelor semnalate la unele din apartamentele predate de constructorii de pe şantierul Floreasca?", Informația Bucureștiului, 15 iunie 1959.
73 „Un dispensar model în cartierul Floreasca", 25 iunie 1959
74 „4.000 apartamente vor fi date in folosința până la 23 August", Informația Bucureștiului, 10 iulie 1959.
75 „Roadele întrecerii însuflețite a constructorilor", în Informația Bucureștiului, 22 august 1959.
76 România Liberă, 8 aprilie 1960.
77 România Liberă, 5 august 1961.
78 „A început construcția primelor blocuri", Informația Bucureștiului, 23 martie 1962.
79 „Se întrec constructorii", Informația Bucureștiului, 20 aprilie 1962.
80 Scânteia, 30 iunie 1962.
81 D. Sandu, foto P. Cozia, „Pe schele, în lumina reflectoarelor", Munca, 19 iulie 1962.
82 Gazeta literară, 23 august 1962.

Autodromul Floreasca, recent inaugurat în Capitală

Foto: M. Cioc

83 România Liberă, 31 martie 1963.
84 „Preocupări pentru reducerea consumului specific de cherestea", Informația Bucureștiului, 18 martie 1963.
85 „Cel mai proaspăt parc al orașului", Informația Bucureștiului, 28 martie 1963.
86 Constantin Moșinschi (Institutul Proiect București), „Mâine, în parcurile Bucureștiului", Flacăra, 1 mai 1965.
87 Steagul Roșu, 4 iulie 1956.
88 C. Cucu, „Noul cartier de la Floreasca", Apărarea Patriei, 12 februarie 1959.
89 Scânteia Tineretului, 12 august 1959.
90 România Liberă, 11 septembrie 1959.
91 Maior E. Boc, „Pentru o viață să ne fie mai îmbelșugată, mai frumoasă", Apărarea Patriei, 5 ianuarie 1961.
92 Victor Vântu, „Siluete bucureștene", Scânteia, 14 iunie 1964.
93 Mircea Handoca, „Bogdan Amaru", în Era socialistă, 1966.
94 Gheorghe Tomozei, „Carte poștală", Munca, 6 decembrie 1956.
95 Adrian Rusu, „Construcțiile celui de-al doilea cincinal", Revista Constructorul, 28 ianuarie 1956.
96 Sorin Holban, „Construim!", Munca, 29 aprilie 1956.
97 C. Antonier, Fotografii P. Cozia, „Pe șantierul de construcții de locuințe de la Floreasca", Munca, 20 aprilie 1956.
98 Claudiu Rădulescu, „Un nou cartier de locuințe – interviul nostru cu tov. S. Munteanu, inginer șef al șantierului de locuințe Floreasca", România Liberă, 4 aprilie 1956.
99 „Tencuirea mecanizată la Floreasca", Constructorul, 7 iulie 1956.
100 „Aspecte ale pregătirii pentru iarnă în întreprinderi", România Liberă, 6 octombrie 1956.
101 Constructorul, 15 septembrie 1956.
102 Maxim Cornea, „Locuințe noi la Floreasca", Munca, 24 decembrie 1956.
103 V. Boescu și A. Mihalcea, „Pentru continua îmbunătățire a activității pe șantierele de construcții ale Capitalei", Munca, 31 octombrie 1958.
104 Ing. V Mandi, N. Cucui, „De ce productivitate și ritmuri diferite?", Scânteia, 1 august 1962.
105 „O tânără zidăriță", Constructorul, 26 mai 1956.
106 „Se ridică primele 13 blocuri pe șantierul de locuințe Floreasca", Steagul Roșu, 4 iulie 1956.
107 „Mai mare dragul să lucrezi cu un asemenea injector de tencuit", Munca, 22 iulie 1956.
108 „Cu angajamentele îndeplinite", Constructorul, 18 august 1956.
109 N. Brujan, „Sunt condiții – lipsește inițiativa", Constructorul, 20 octombrie 1956.

110 I. Văduva, „Pe schelele Bucureștiului", Munca, 23 decembrie 1958.
111 Gh. Todiraș, „Interviu cu un constructor de locuințe", România Liberă, 18 iulie 1959.
112 „Tâmplarul", Steagul Roșu, 12 ianuarie 1960.
113 V. Negru, „Dulgherii lui Ion Molnar", Scânteia, 20 august 1962.
114 „Constructori – blocuri – magistrale", România Liberă, 18 iunie 1964.
115 „Constructori din RP Bulgară, în vizită pe șantierele capitalei", Constructorul, 23 iunie 1956.
116 „O excursie interesantă", Flacăra Sibiului, 16 aprilie 1960.
117 „O vizită de care îmi voi aminti totdeauna", Scânteia Tineretului, 14 mai 1960.
118 „Vizitele reprezentantelor femeilor din țări ale Africii și Asiei", România Liberă, 19 noiembrie 1960.
119 „În după-amiaza zilei de ieri", Dobrogea Nouă, 7 aprilie 1961.
120 „Vizitând noile construcții ale Bucureștiului", Scânteia, 7 aprilie 1961.
121 Vasile Tincu, „Patru zile de neuitat", Scânteia, 24 iulie 1961.
122 „Cinci săptămâni – 50.000 km în R.P. Română", Foaia noastră, 1 septembrie 1961.
123 „Am văzut marile realizări și perspective ale poporului român", Munca, 19 aprilie 1962.
124 Pavel Irimescu, „Unde au fost străzile Papurii, Trestiei, Nufărului", Informația Bucureștiului, 16 noiembrie 1962.
125 România Liberă, 29 martie 1963.
126 „Să construim mai repede, mai bine și mai ieftin", Munca, 21 iunie 1956.
127 Elisabeta Petreanu, „Mai multă atenție pentru amenajarea cartierului de locuințe Floreasca", 18 martie 1958.
128 Scânteia, 12 iulie 1959.
129 „Ce părere are constructorul?" Scânteia, 21 noiembrie 1959.
130 „Recepția definitivă – o noțiune uitată", Informația Bucureștiului, 23 noiembrie 1959.
131 Informația Bucureștiului, 18 aprilie 1962.
132 „De-ale IREB-ului", Informația Bucureștiului, 6 aprilie 1962.
133 D. Lăzărescu, „Izolat, nu izolant", Informația Bucureștiului, 13 ianuarie 1965.
134 „Scrisori către Scânteia", 22 aprilie 1965.
135 „În urma constructorului", Scânteia, 14 octombrie 1965.
136 „Pe șantierul tineretului de la Floreasca", Steagul Roșu, 7 iunie 1956.
137 C. Cucu, „Noul cartier de la Floreasca", Apărarea Patriei, 12 februarie 1959.
138 Scânteia, 12 iulie 1959,

CITIȚI

Prin muncă voluntară patriotică se amenajează un nou parc în cartierul Floreasca, din Capitală

CARTIERUL „FLOREASCA" DIN CAPITALĂ

139 Elena Pavelescu, „Obligație cetățenească", România Liberă, 19 ianuarie 1961.
140 „Orașele țării, cât mai bine gospodărite", Scânteia, 26 martie 1961
141 „Îndemn colegilor de mâine", Scânteia Tineretului, 22 februarie 1962.
142 „Pe șantierele muncii patriotice", Informația Bucureștiului, 25 iunie 1962.
143 „Pe șantierul noului parc Floreasca", Informația Bucureștiului, 19 noiembrie 1962.
144 „Pe şantierul viitorului parc Floreasca – peste 23500 ore de muncă patriotică", Informația Bucureștiului, 28 noiembrie 1962.
145 România Liberă, 15 ianuarie 1963.
146 E. Florescu, „În capitală", Scânteia Tineretului, 5 aprilie 1965.
147 Maxim Cornea, „Locuințe noi la Floreasca", Munca, 24 decembrie 1956.
148 Dan Huliera, „Peisaj bucureștean contemporan – Floreasca", Apărarea Patriei, 13 august 1957.
149 „Brigada «Pe șleau» în vizită la șantierul de locuințe Floreasca", Munca, 21 februarie 1957.
150 „S-au mutat în locuințe noi", Munca, 22 august 1957.
151 Silviu Georgescu, „Spor la lucru!". Articolul prezenta mai multe fotografii ale lui E. Iarovici, în Flacăra, 18 aprilie 1959.
152 F.Z. Florin, „Noi blocuri de locuințe date în folosință", România Liberă, 26 august 1959.
153 Mariana Chițu, „Scrisori despre oamenii de azi", Munca, 26 ianuarie 1961.
154 P. Irimescu, „Reportaj anchetă la Floreasca", Informația Bucureștiului din 17 februarie 1959.
155 Ioan Chirilă, „Reportaj din cartier – Sfârșit de vacanță", Sportul, 12 septembrie 1959.
156 „Pe scara A", Flacăra, 2 aprilie 1960.
157 H. Rohan, „Să discutăm despre buna conviețuire", Scânteia 10 aprilie 1960.
158 „Gospodarii între ei, despre înfăptuiri şi planuri", Informația Bucureștiului, 23 februarie 1961.
159 „Floreasca de ieri și de azi", Steaua Roșie, 22 februarie 1961.
160 „Țara se pregătește de alegeri", Apărarea Patriei, 9 februarie 1961.
161 „Întregul popor a votat pentru înflorirea patriei, pentru bunăstare, pentru socialism", Apărarea Patriei, 6 martie 1961.
162 Gh. Pantazi, „Primăvara vieții noastre", Munca, 6 martie 1961.
163 „Civilizație și confort", România Liberă, 3 iunie 1961.
164 „De ce sunt nelocuit două apartamente", Informația Bucureștiului, 13 martie 1963.
165 „Cum ne întreținem locuințele", Scânteia, 20 mai 1963.
166 „Casa în care locuim", România Liberă, 2 august 1963.

Cartierul Floreasca din Capitală.

167 „În interesul părinților și al copiilor", România Liberă, 26 septembrie 1963. Foto: Mihai Popescu.
168 „Pregătirea imobilelor pentru sezonul rece", Scânteia, 8 septembrie 1963.
169 „Prin cartierul Floreasca", Informația Bucureștiului, 19 octombrie 1963.
170 Tiberiu Utan, „Oameni și timpuri", Apărarea Patriei, 31 decembrie 1964.
171 „O întrebare pe zi: de ce se întârzie darea în funcțiune a școlii din cartierul nou Floreasca?" Informația Bucureștiului, 17 martie 1959.
172 „Raid anchetă – Mai aproape de cerințele locatarilor din noile cartiere muncitorești", România Liberă, 19 martie 1959.
173 „Amenajarea lacului Floreasca", Scânteia, 6 mai 1959.
174 „Dispensarul și creșa din cartierul Floreasca", 28 august 1959.
175 „Predarea la termen a noilor școli, datorie de cinste pentru constructori", Informația Bucureștiului, 2 septembrie 1959.
176 Informația Bucureștiului, 20 ianuarie 1960.
177 „Raid-anchetă – casa în care locuim", România Liberă, 13 februarie 1960
178 „Noi unități comerciale în cartierul Floreasca", Scânteia, 19 februarie 1960.
179 „Noi unități comerciale în cartierul Floreasca", România Liberă, 17 martie 1960.
180 Scânteia, 19 martie 1960.
181 D. Minculescu, G. Petrescu, „S-au deschis ștrandurile capitalei", Scânteia, 24 mai 1960.
182 Mircea Scripcă, „Între centru și cartiere", România Liberă, 20 mai 1960.
183 „Îmbunătățirea transportului în comun în Capitală", România Liberă, 29 iunie 1960.
184 „Bucureștiului în 1961", România Liberă, 8 ianuarie 1961.
185 „35 cercuri de citit într-un cartier", România Liberă, 1 februarie 1961.
186 „Casa cea mai veche și casa cea mai nouă", Informația Bucureștiului, 15 februarie 1961.
187 „Răspunsuri la o singură întrebare: ce a însemnat 23 august pentru dumneavoastră", Munca, 22 august 1961.
188 I. Lupan, „Din inițiativa Comitetelor de bloc", Scânteia, 5 septembrie 1961.
189 Apărarea Patriei, 5 octombrie 1961.
190 Informația Bucureștiului, 5 octombrie 1961.
191 Informația Bucureștiului, 12 decembrie 1961.
192 Informația Bucureștiului, 26 februarie 1961.
193 „A început umplerea lacului Floreasca", Informația Bucureștiului, 10 aprilie 1962.
194 „Cum e deservit cartierul vostru de către I.S.B?", Informația Bucureștiului, 10 mai 1962.

Ieri la patinoarul Floreasca a avut loc un Carnaval ...ească organizat de Consiliul organizației pionierilor din ...ională ...cilor patinatori

In fotografia: un moment din defilare

Ieri pe șantierele ... Bucureștenii ... locuiesc, ...

195 „Pe stadionul Voința", Sportul, 15 mai 1962.
196 „Servirea la domiciliu", România Liberă, 3 iulie 1962.
197 P.I., „Îndreptarea unor neajunsuri de domeniul nomenclaturii", Informația Bucureștiului, 19 septembrie 1962.
198 „Munca librarului – în sprijinul cititorului", Scânteia, 28 octombrie 1962.
199 „Construirea unei fabrici de gheață şi a unui patinoar artificial în Floreasca", Informația Bucureștiului, 5 octombrie 1963.
200 Tiberiu Stama, „Un patinoar artificial în capitală! De vorbă cu ing. Vlad Munteanu de la Institutul Proiect București", Sportul, 31 decembrie 1963.
201 „Noile cartiere si transportul in comun", Scânteia, 30 ianuarie 1964.
202 S. Albu, „Pe ger, lucrând la fabrica de...frig", Constructorul, 1 februarie 1964.
203 Andrei Cazacu, „Întâmpinare", Sportul, 17 noiembrie 1964.
204 „Construirea unor noi complexe de deservire a populației", România Liberă, 11 martie 1965.
205 „Lucrări de investiții executate la timp", Informația Bucureștiului, 26 aprilie 1965.
206 Informația Bucureștiului, 25 martie 1965.
207 Rodica Zank, „Înfloresc grădinile", Munca, 22 aprilie 1965.
208 Al. Plăieșu, „Preocupările de sezon ale micilor bucureșteni", Scânteia, 25 iulie 1965.
209 „Motodromul de la Floreasca", Informația Bucureștiului, 30 august 1965.
210 Informația Bucureștiului, 9 septembrie 1965.
211 „Un modern complex de deservirea populației", Informația Bucureștiului, 5 octombrie 1965.
212 M. Sipoș, „Povestea celor 11 pietre", Informația Bucureștiului, 19 octombrie 1965.

se îngrijesc îndeaproape de parcurile din cartierele în care fotografie un aspect înregistrat ieri în cartierul Floreasca

213 „A început construcția fabricii de elemente pentru automatizare", Flacăra Iașului, 12 noiembrie 1965.
214 „O măsură binevenită", Informația Bucureștiului, 14 decembrie 1965.
215 „Deservirea în cartierul Floreasca", Informația Bucureștiului, 27 ianuarie 1966.
216 Ion Bistreanu, „Un nou parc sportiv în capitală", Scânteia Tineretului, 15 martie 1966.
217 Foto N. Stelorian, Scânteia Tineretului, 5 aprilie 1966.
218 V. Patrolea, „Un complex modern pentru deservirea populației din cartierul Floreasca", Informația Bucureștiului, 12 noiembrie 1966.
219 „Bucureștii în cincinal", Apărarea Patriei, 30 noiembrie 1966.
220 Eugen Florescu, „Senina iresponsabilitate", Scânteia Tineretului, 7 iulie 1967.
221 România Liberă, 8 august 1967.
222 „Am dori puțină apă rece și la etajul 2", România Liberă, 29 mai 1968.
223 „Și în cartierul Floreasca e nevoie de o piață agro-alimentară (Ioana Stan, Ceaikovski 10)", Informația Bucureștiului, 16 iulie 1968.

STUDIO

București
2025